

Meerjarenplan

gevaarlijke
afvalstoffen II

Meerjarenplan Gevaarlijke Afvalstoffen II 1997 - 2007

Beleidsstandpunt van
de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
en het Interprovinciaal Overleg

Juni 1997

Deel I

Algemeen

DEEL I : ALGEMEEN

1. SAMENVATTING	-9-
1.1. Inleiding	-9-
1.2. Evaluatie en vooruitzichten	-9-
1.3. Uitgangspunten en instrumenten	-9-
1.4. Preventie	-9-
1.5. Toetsingskader ten behoeve van verwijdering in Nederland	-9-
1.6. Toetsingskader per schakel van de verwijderingsketen in Nederland	-10-
1.7. Toetsingskader in- en uitvoer	-10-
1.8. Sectorplannen	-10-
1.9. Belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het MJP-GA I	-10-
1.9.1. belangrijkste wijzigingen	-10-
1.9.2. gevolgen gewijzigd in- en uitvoerbeleid	-11-
2. INLEIDING	-13-
2.1. Doelstelling MJP-GA	-13-
2.2. Bevoegde instanties	-13-
2.3. Totstandkoming van het plan	-13-
2.4. Beschouwde periode	-14-
2.5. Reikwijdte	-14-
2.6. Status van het plan	-15-
2.7. Afwijken van het MJP-GA II	-15-
2.8. Leeswijzer	-17-
3. EVALUATIE EN PROGNOSES	-19-
3.1. Inleiding	-19-
3.2. Evaluatie	-19-
3.2.1. aanbod en afgifte van gevaarlijk afvalstoffen	-19-
3.2.2. verwijderingsstructuur voor gevaarlijke afvalstoffen	-20-
3.2.3. belangrijkste maatregelen en doelstellingen MJP-GA I	-20-
3.2.4. evaluatie actiepunten	-22-
3.3. Huidige situatie: de verwijdering in 1995	-23-
3.3.1. verwijderingsstructuur	-23-
3.3.2. inzamelaars/bewaarders	-23-
3.3.3. verdere verwijdering	-24-
3.3.4. in- en uitvoer	-24-
3.4. Aanbodprognose	-26-
3.5. Monitoring	-26-
4. UITGANGSPUNTEN EN INSTRUMENTEN	-29-
4.1. Inleiding	-29-
4.2. Internationale randvoorwaarden	-29-
4.2.1. belangrijke internationale besluiten	-29-
4.2.2. Richtlijn 75/442/EEG en Richtlijn 91/689/EEG	-29-
4.2.3. Verordening 259/93/EEG	-30-
4.3. Uitgangspunten	-30-
4.3.1. voorkeursvolgorde voor verwijdering	-30-
4.3.2. zelfvoorzieningsbeginsel bij definitieve verwijdering	-31-
EU-zelfvoorziening en nationale zelfvoorziening	-31-
provinciale zelfvoorziening	-31-
4.3.3. nabijheidsbeginsel bij definitieve verwijdering	-31-
4.4. Instrumenten	-31-
4.4.1. nationale wet- en regelgeving	-31-
Wet milieubeheer	-31-
Provinciale milieuverordening (PMV)	-32-
vergunningverlening	-32-

overheidsbedrijven	-33-
stortverbod	-33-
toepassing van afvalstoffen	-33-
scheiden en gescheiden houden	-34-
producentenverantwoordelijkheid	-34-
deregulering	-35-
4.4.2. handhaving	-36-
4.4.3. financiële regelingen en instrumenten	-37-
4.4.4. onderzoek	-37-
4.4.5. voorlichting	-38-
4.4.6. ruimtelijk selectie- en afwegingskader	-38-
5. PREVENTIE	-39-
5.1. Inleiding	-39-
5.2. Preventie bij individuele bedrijven	-39-
5.3. Wisselwerking tussen verwijderingsstructuur en preventie	-39-
6. TOETSINGSKADER TEN BEHOEVE VAN VERWIJDERING IN NEDERLAND	-41-
6.1. Doelmatigheid	-41-
6.2. Continuïteit	-41-
6.3. Effectieve en efficiënte verwijdering	-41-
6.3.1. hoogwaardige verwijdering	-41-
hoogwaardigheid en minimumstandaard	-41-
LCA-methodiek	-42-
bepaling minimumstandaard	-42-
wijziging minimumstandaard	-42-
vergunningverlening	-43-
proefverwerkingen	-43-
vergunningstermijn	-44-
sturing naar de minimumstandaard	-44-
6.3.2. concurrentie	-44-
6.3.3. definitieve verwijdering	-45-
6.4. Capaciteit	-45-
6.4.1. gewijzigd beleid	-45-
6.4.2. inzamelen	-45-
6.4.3. definitieve verwijdering	-45-
6.5. Spreiding	-46-
6.6. Effectief toezicht	-46-
6.6.1. schakels in de verwijderingsketen en vergroting van de handhaafbaarheid	-46-
6.6.2. milieuzorgsystemen en vergunningen	-46-
6.7. Nazorg bij stortplaatsen	-47-
7. TOETSINGSKADER PER SCHAKEL VAN DE VERWIJDERINGSKETEN IN NEDERLAND	-49-
7.1. Inzamelen	-49-
7.1.1. algemeen	-49-
transporteren en inzamelen	-49-
inzamelvergunningplicht	-49-
recht- en plichtgebieden	-49-
beheersing van het aantal inzamelaars	-49-
Kga- en andere inzamelaars	-50-
herkenbaarheid bij inzameling	-50-
7.1.2. inzamelen in combinatie met bewaren en/of be-/verwerken	-50-
inleiding	-50-
koppeling inzamelen met bewaren	-51-
koppeling inzamelen met be-/verwerken	-51-
7.1.3. inzamelen als zelfstandige activiteit	-51-
7.2. Bewaren en overslaan	-52-

7.2.1.	inleiding	-52-
7.2.2.	overslaan	-52-
7.2.3.	bewaren in combinatie met be-/verwerken en/of definitieve verwijdering	-52-
7.2.4.	bewaren als zelfstandige activiteit	-53-
	algemeen	-53-
	uitzonderingen	-53-
7.3.	Be-/verwerken	-53-
7.4.	Definitieve verwijdering	-54-
8.	TOETSINGSKADER IN- EN UITVOER	-57-
8.1.	Inleiding	-57-
8.2.	In- en uitvoer ten behoeve van definitieve verwijdering binnen de EU	-57-
8.3.	In- en uitvoer ten behoeve van nuttige toepassing binnen de EU	-58-
8.4.	EU-grensoverschrijdende in-, uit- en doorvoer	-59-

DEEL II : SECTORPLANNEN

TOELICHTING BIJ DE SECTORPLANNEN		-63-
1	Klein gevaarlijk afval	-64-
2	Fotografisch gevaarlijk afval	-67-
3	Specifiek ziekenhuisafval	-70-
4	Oplosmiddelen en koudemiddelen	-73-
5	Afgewerkte olie	-77-
6	Oliehoudende afvalstoffen	-81-
7	Scheepsafvalstoffen	-86-
8	Zuren, basen en zwavelhoudende afvalstoffen	-100-
9	Loodaccu's	-103-
10	Batterijen	-105-
11	Gasontladingslampen	-108-
12	Oliefilters	-111-
13	Gebruikte chemicaliënverpakkingen	-113-
14	Ferro- en non-ferro afvalstoffen	-116-
15	Ontploffbare afvalstoffen	-119-
16	Verontreinigde grond	-122-
17	Verontreinigd straalgrit	-125-
18	Verbranden gevaarlijke afvalstoffen	-128-
19	Te storten C ₁ -afvalstoffen	-132-
20	Te storten C ₂ -afvalstoffen	-135-
21	Te storten C ₃ -afvalstoffen	-140-

DEEL III : BIJLAGEN

BIJLAGE IA	:	VERGUNNINGPLICHT INZAMELEN	- 147-
BIJLAGE IB	:	LANDELIJKE LIJST VAN PLICHT- EN RECHTGEBIEDEN	- 149-
BIJLAGE II	:	LIJST VAN AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN	- 153-
BIJLAGE III	:	OVERZICHT BELANGRIJKSTE WET- EN REGELGEVING	- 157-
BIJLAGE IV	:	ACTIEPUNTEN	- 158-
BIJLAGE V	:	NUTTIGE ADRESSEN EN TELEFOONNUMMERS	- 162-
BIJLAGE VI	:	LITERATUURLIJST	- 164-
BIJLAGE VII	:	AFVALPRODUCTIE EN VERWIJDERING	- 166-
BIJLAGE VIII	:	RUIMTELIJK SELECTIE- EN AFWEGINGSKADER	- 168-
BIJLAGE IX	:	AFVALSTOF-CODES SECTORPLANNEN	- 171-
BIJLAGE X	:	BRANDSTOF-SPECIFICATIES	- 173-
BIJLAGE XI	:	ACHTERGRONDINFORMATIE OLIEHOUDENDE AFVALSTOFFEN	- 175-
BIJLAGE XII	:	AFVALSTOF OF NIET	- 178-

1. SAMENVATTING

1.1. Inleiding

In dit Meerjarenplan Gevaarlijke Afvalstoffen II (MJP-GA II) is het beleid ten aanzien van gevaarlijke afvalstoffen in de periode 1997 - 2007 vastgelegd. Het MJP-GA II is een afvalbeheerplan in de zin van Richtlijn 75/442/EEG en bij de Europese Commissie genotificeerd. Het MJP-GA II heeft tot doel bij te dragen aan:

- preventie van gevaarlijke afvalstoffen;
- een lekvrije verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen;
- een zo hoogwaardig mogelijke verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen.

Voor preventie wordt het in andere kaders vastgestelde beleid in dit MJP-GA II gehanteerd als randvoorwaarde. Het MJP-GA II is vastgesteld door de minister van VROM en de twaalf provincies. De minister en de provincies zijn gebonden aan dit plan.

1.2. Evaluatie en vooruitzichten

In het MJP-GA II wordt teruggekeken op het MJP-GA I. Tevens wordt bekeken wat de huidige situatie is en welke knelpunten (nog) bestaan. Ook worden prognoses gegeven voor het verwachte aanbod van gevaarlijke afvalstoffen in 2000 en 2005. Dit aanbod wordt onder meer bepaald door de economische ontwikkeling, verdere verbetering van de inzamelrespons en preventiemaatregelen. De prognoses zijn gebaseerd op de Trendstudie gevaarlijk afval 1995-2005 [25B].

1.3. Uitgangspunten en instrumenten

Als belangrijkste uitgangspunten worden in het MJP-GA II gehanteerd:

- de voorkeursvolgorde conform artikel 10.1 van de Wet milieubeheer (Wm);
- het zelfvoorzieningsbeginsel voor definitieve verwijdering.

De belangrijkste instrumenten om de doelstellingen te bereiken, zijn:

- wet- en regelgeving (inclusief vergunningverlening, handhaving, Provinciale milieuverordening, AMvB's etc.);
- financiële prikkels;
- onderzoek;
- voorlichting;
- ruimtelijk selectie- en afwegingskader.

1.4. Preventie

Preventie kan worden gerealiseerd door een evenwichtige inzet van zowel stimulerende als regulerende instrumenten. Tot nu toe heeft het accent gelegen op het bevorderen van preventie met stimulerende instrumenten (met name financiële prikkels). In de sectorplannen wordt ingegaan op de geboekte resultaten. In de eindrapportage van het actieprogramma "Afvalpreventie bij bedrijfsmatige activiteiten" wordt aangegeven langs welke weg afvalpreventie bij bedrijfsmatige activiteiten verder zal worden nagestreefd. Regulerende maatregelen met betrekking tot preventie (vergunningverlening/algemene regels) zullen meer aandacht gaan krijgen evenals de inbedding in bedrijfsinterne milieuzorgsystemen. Voor de periode 1993-2005 wordt uitgegaan van 20 % preventie [25].

1.5. Toetsingskader ten behoeve van verwijdering in Nederland

Een aanvraag om vergunning voor de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen wordt getoetst op doelmatigheid. De verschillende aspecten van doelmatigheid zijn:

- continuïteit;
- effectieve en efficiënte verwijdering;
- capaciteit;
- spreiding;
- effectief toezicht;
- nazorg bij stortplaatsen.

continuïteit

Met betrekking tot het eisen van een financiële zekerheid zal een AMvB opgesteld worden. Een financiële continuïteitstoetsing bij de vergunningverlening is niet verplicht, maar indien gewenst bestaat voor het bevoegd gezag wel de mogelijkheid deze uit te voeren.

effectieve en efficiënte verwijdering

Voor een effectieve en efficiënte verwijdering zijn de volgende aspecten van belang:

- hoogwaardigheid (conform de voorkeursvolgorde van artikel 10.1 van de Wm);
- concurrentie (ten behoeve van laagdrempeligheid);
- voldoende capaciteit voor definitieve verwijdering (achtervang).

capaciteit

Er dient voldoende capaciteit voorhanden te zijn om het Nederlandse aanbod aan gevaarlijke afvalstoffen te verwijderen. Voor inzameling en definitieve verwijdering is het stellen van een bovengrens aan het aantal vergunninghouders en aan de verwijderingscapaciteit zinvol. De Nederlandse capaciteit voor definitieve verwijdering speelt ook een belangrijke rol bij het in- en uitvoerbeleid.

spreiding

Vanwege de relatief geringe transportafstanden binnen Nederland valt de spreidingstoets altijd positief uit.

effectief toezicht

Van belang is zo min mogelijk schakels in de verwijderingsketen op te nemen en een zo laagdrempelig mogelijk verwijderingssysteem te realiseren. Daarnaast is een adequaat administratie- en acceptatiesysteem van belang.

nazorg bij stortplaatsen

Via de Leemtetwet zal adequate nazorg bij stortplaatsen, zowel financieel als organisatorisch, verplicht worden gesteld. De belangrijkste taken en verantwoordelijkheden komen bij de provincies te liggen.

1.6. Toetsingskader per schakel van de verwijderingsketen in Nederland

inzamelen

Voor verschillende afvalstoffen zijn inzamelsystemen opgezet en bestaat een dekkende inzamelstructuur in Nederland. Aan een inzamelvergunning is in het algemeen een inzamelplicht voor een bepaald gebied en een inzamelrecht in heel Nederland verbonden. In principe wordt het aantal inzamelaars met een inzamelvergunning niet uitgebreid. In de meeste gevallen geldt er een koppeling tussen inzamelen en bewaren, maar geen koppeling tussen inzamelen en verdere verwijdering.

bewaren

Bewaren als zelfstandige activiteit wordt in beginsel niet doelmatig geacht. Hierop wordt een aantal uitzonderingen gemaakt.

be-/verwerken

De verschillende accenten die hiervoor gelden, zijn in de sectorplannen aangegeven.

verbranden en storten als definitieve verwijdering

Definitieve verwijdering is slechts aanvaardbaar als geen hoogwaardiger verwijdering, bijvoorbeeld nuttige toepassing, mogelijk is. Verbranden gaat boven storten. Voor een aantal gevaarlijke afvalstoffen geldt een stortverbod. Gestreefd wordt naar minimaliseren van storten.

1.7. Toetsingskader in- en uitvoer

Voor afvalstoffen die zijn bestemd voor definitieve verwijdering, geldt in beginsel het verbod om de landsgrenzen te overschrijden. Voor afvalstoffen die zijn bestemd voor nuttige toepassing, is de mogelijkheid voor in- of uitvoer gerelateerd aan de aard van de afvalstoffen. Voor afvalstoffen die op de groene lijst voorkomen, is in-, uit- en doorvoer in beginsel vrij. Voor de overige afvalstoffen

is uitvoer ten behoeve van nuttige toepassing toegestaan, tenzij de be-/verwerking in het buitenland leidt tot een lagere mate van nuttige toepassing.

1.8. Sectorplannen

In de sectorplannen wordt een nadere uitwerking van het algemene beleid ten aanzien van bepaalde categorieën gevaarlijke afvalstoffen gegeven. In veel gevallen wordt hierin een minimumstandaard voor de verwijdering aangegeven.

1.9. Belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het MJP-GA I

1.9.1. belangrijkste wijzigingen

Het MJP-GA II is een integrale herziening van het MJP-GA I en de Tussentijdse wijziging van het MJP-GA I (TTW). Op een aantal punten is het beleid nader toegelicht of uitgewerkt. De belangrijkste (inhoudelijke) wijzigingen zijn:

- uitvoer ten behoeve van nuttige toepassing wordt toegestaan, tenzij de mate van nuttige toepassing in het buitenland lager is;
- geen capaciteitsregulering meer bij het be- en verwerken;
- de financiële continuïteitstoetsing is niet langer verplicht, maar indien gewenst bestaat wel de mogelijkheid deze uit te voeren; bovendien zal een AMvB financiële zekerstelling worden opgesteld;
- de concrete invulling van producentenverantwoordelijkheid voor enkele categorieën afvalstoffen;
- duidelijke minimeisen aan hoogwaardigheid (via minimumstandaarden per sector);
- aan het MJP-GA II ligt een milieu-effectrapport (MER) ten grondslag;
- een concreter toetsingskader voor inrichtingenmilieu-effectrapportages en vergunningen;
- een groter accent op bedrijfsinterne milieuzorg, deregulering en handhaving;
- het loslaten van de afvalmanagementfunctie van AVR;
- een scheidslijn tussen nuttige toepassing en definitieve verwijdering (sectorplan Verbranden gevaarlijke afvalstoffen);
- het door een afname van de omvang van de stromen die voor definitieve verwijdering in aanmerking komen wegvallen van de noodzaak van DTO-10;
- uitbreiding C₃-stortcapaciteit is evenmin noodzakelijk;
- het invoeren van het landelijk recht voor alle inzamelvergunninghouders;
- de bevoegdheid voor het verlenen van een inzamelvergunning afgewerkte olie in verpakking gaat over van het ministerie van VROM naar de provincies;
- het afschaffen van de inzamelplicht voor specifieke deelstromen van Kga;

- de toevoeging van een sectorplan Ontploffbare afvalstoffen;
- de herzieningsperiode van het MJP-GA is gewijzigd van drie in vier jaar.

1.9.2. gevolgen gewijzigd in- en uitvoerbeleid

Het gewijzigde in- en uitvoerbeleid heeft een aantal belangrijke gevolgen:

- Allereerst heeft dit als consequentie dat de capaciteitsregulering voor be-/verwerken wordt losgelaten. Mits voldaan wordt aan de minimumstandaard, kan in principe vergunning worden verleend. Het afstemmen van de Nederlandse be-/verwerkingscapaciteit op het Nederlandse aanbod is immers niet zinvol als in- en uitvoer van de betreffende afvalstoffen niet tegengegaan wordt. Het standpunt dat er in bepaalde gevallen slechts één of enkele installatie(s) voor be-/verwerken in Nederland worden vergund, wordt dan ook losgelaten. Het loslaten van de capaciteitsregulering betekent bovendien dat overcapaciteit niet meer als knelpunt wordt aange-merkt en dat sanering daarvan aan de markt wordt overgelaten.
- In de tweede plaats ontstaat door de meer vrije markt bij be-/verwerken (met name nuttige toepassing) van gevaarlijke afvalstoffen de mogelijkheid, dat Nederlandse afvalstoffen moeten worden uitgevoerd omdat de Nederlandse installaties door het be-/verwerken van buitenlands afval, geen capaciteit meer beschikbaar hebben. Derhalve zal in de vergunningen voor be-/verwerkers een acceptatieplicht voor Nederlandse gevaarlijke afvalstoffen worden opgenomen. De acceptatieplicht betekent echter geen verwerkingsplicht voor de vergunninghouder. Daarbij zal geen tariefregulering plaatsvinden, ervan uitgaande dat redelijke tarieven in rekening worden gebracht.
- Tot slot wijkt de beoordeling van een vergunningaanvraag voor een be-/verwerkingsinstallatie af van de beoordeling of uitvoer wordt toegestaan. In principe kan vergunning verleend worden als voldaan wordt aan de minimumstandaard. Of uitvoer toegestaan wordt, hangt met name af van de mate van nuttige toepassing. Bij het vaststellen van de minimumstandaard zijn meerdere aspecten in de afweging betrokken dan alleen de mate van nuttige toepassing (onder meer emissies). Dit kan betekenen dat voor een bepaalde techniek in Nederland geen vergunning wordt verleend omdat deze niet voldoet aan de minimumstandaard, terwijl uitvoer naar een installatie met dezelfde techniek wel toegestaan moet worden omdat de mate van nuttige toepassing even hoog of hoger is.

2. INLEIDING

2.1. Doelstelling MJP-GA

Het MJP-GA II heeft tot doel bij te dragen aan preventie van gevaarlijke afvalstoffen alsmede het bevorderen van een zo hoogwaardig mogelijke en lekvrije verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen. Een aanvraag om vergunning wordt, voor wat de doelmatigheid betreft, getoetst aan dit MJP-GA II. Daarnaast vormt het MJP-GA II het toetsingskader voor grensoverschrijdend verkeer van gevaarlijke afvalstoffen ter uitvoering van de aan Nederland opgelegde verplichtingen in het kader van Verordening 259/93/EEG.

Het afvalstoffenbeleid is op grond van artikel 4.3 van de Wet milieubeheer (Wm) vastgelegd in het nationale milieubeleidsplan (NMP, NMP+ en NMP-2) en op landelijk niveau nader uitgewerkt in het Tienjarenprogramma Afval (TJP-A) van het AOO voor niet-gevaarlijke afvalstoffen en het Meerjarenplan gevaarlijke afvalstoffen (MJP-GA). Dit MJP-GA II bevat het beleid ten aanzien van gevaarlijke afvalstoffen. Het MJP-GA II sluit aan bij de strategische beleidsdoelstellingen met betrekking tot afvalstoffen zoals die in het NMP zijn vastgelegd (onder andere actie A50 van het NMP). Voor preventie wordt het in andere kaders vastgestelde beleid in dit MJP-GA II gehanteerd als randvoorwaarde. Het beleid, zoals in dit plan verwoord ten aanzien van gevaarlijke afvalstoffen, wordt door de provincies overgenomen in het Provinciale milieubeleidsplan (PMP) dat op grond van artikel 4.9 van de Wm door Provinciale Staten moet worden vastgesteld. Waar nodig wordt het beleid vertaald in de Provinciale milieuverordening (PMV).

De noodzaak tot het opstellen van een MJP-GA vloeit eveneens voort uit verplichtingen op grond van besluiten en afspraken die tot stand komen in internationale organisaties zoals de Europese Unie. Eén van die afspraken is dat EU-Lidstaten verplicht zijn een plan op te stellen (en periodiek bij te stellen) voor de verwijdering van afvalstoffen (Richtlijn 75/442/EEG, gewijzigd bij Richtlijn 91/156/EEG¹). Dit plan bevat tevens het beleid inzake in-, uit- en doorvoer van gevaarlijke afvalstoffen.

2.2. Bevoegde instanties

Ingevolge de Wm, in het bijzonder het hoofdstuk Afvalstoffen (hoofdstuk 10) en het Inrichtingen- en Vergunningenbesluit milieubeheer (IVB), ligt de bevoegdheid voor de vergunningverlening, bijbehorend toezicht en handhaving en de beleidsvorming voor de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen in beginsel bij de provincies. De minister van VROM voert alleen in de volgende gevallen een toetsing uit:

- als de verwijdering van bepaalde afvalstoffen in één of enkele inrichtingen in Nederland plaatsvindt dan wel als er slechts één of enkele inzamelaars zijn en een nationaal belang aan de orde is (al dan niet verlenen van een verklaring van geen bedenkingen (VVGB));
- het inzamelen van afgewerkte olie in bulk (al dan niet verlenen van een inzamelvergunning²);
- in-, uit- en doorvoer van afvalstoffen (al dan niet maken van bezwaar of verlenen van toestemming/vergunning voor in-, uit- en doorvoer).

Zowel de provincies als de minister van VROM spelen dus een rol bij de sturing van de preventie en de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen. Samenwerking en een goede onderlinge afstemming van het te voeren beleid tussen de minister en de provincies én de provincies onderling zijn dan ook noodzakelijk. Om deze reden hebben de minister van VROM en de provincies besloten tot een gezamenlijk beleidsplan: het MJP-GA. De provincies en de Minister zijn gebonden aan dit plan. Het plan heeft voor gemeenten geen rechtstreeks bindende werking. Met het oog op de effectiviteit en eenheid van beleid is het echter gewenst dat ook gemeenten, voor zover op hen van toepassing, zich aan dit plan houden. Indien noodzakelijk kunnen de provincies de PMV als instrument inzetten om tot bindende regelgeving voor de gemeenten te komen.

In 1993 is het MJP-GA I vastgesteld waarin het beleid ten aanzien van de preventie en de verwijdering van gevaarlijke stoffen is vastgelegd. Dit MJP-GA I bevatte de toezegging dat voor een aantal sectorplannen een TTW zou worden ontwikkeld. Deze TTW MJP-GA I is in mei 1995 door de minister van VROM en het IPO vastgesteld.

2.3. Totstandkoming van het plan

Aangezien in dit MJP-GA II bepaalde m.e.r.-plichtige beleidsbeslissingen genomen worden, dient hieraan een milieu-effectrapportage (m.e.r.) ten grondslag te liggen. Het ontwerp van het MJP-GA II is, evenals het bijbehorende milieu-effectrapport (MER), ter inzage gelegd waarbij de betrokken maatschappelijke groeperingen en andere belangstellenden gedurende 8 weken in staat zijn gesteld te reageren op het ontwerpplan en het MER. Tevens is een hoorzitting gehouden. De ingekomen commentaren en het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage hebben geleid tot een ontwerp-Nota van Aanpassing. Deze bevat een lijst met insprekers, de samenvattingen van de commentaren en het advies en de reacties hierop. Daarna is het ontwerpplan tezamen met de ontwerp-Nota van Aanpassing behandeld in alle provinciale milieucommissies. Vervolgens zijn alle reacties van deze commissies bij de vaststelling van de definitieve Nota van aanpassing en

¹ Voor gevaarlijke afvalstoffen bestond deze verplichting al in Richtlijn 78/319/EEG en is deze verplichting bevestigd in Richtlijn 91/639/EEG.

² De bevoegdheid voor inzamelvergunningen voor afgewerkte olie in verpakking gaat over naar de provincies (zie sectorplan afgewerkte olie).

het definitieve plan door de minister van VROM en het IPO betrokken. Aan alle insprekers op het ontwerpplan, is het vastgestelde MJP-GA II en de Nota van Aanpassing toegezonden. Het MJP-GA II is tevens toegezonden aan de Tweede Kamer en ter notificatie toegezonden aan de EU-Commissie te Brussel, conform richtlijn 83/189/EEG, zoals gewijzigd door Richtlijn 94/10/EG. Bij de totstandkoming van dit MJP-GA II heeft de Stuurgroep MJP een belangrijke rol gespeeld.

Na de bekendmaking van het ontwerp-plan, Trendstudie 1993-2005 en MER is gebleken dat een drietal pagina's in de Trendstudie 1993-2005 niet waren opgenomen. Tevens is door de Commissie voor de milieu-effectrapportage geconstateerd dat de berekeningen met betrekking tot de ecotoxiciteit een fout bevatten. Deze berekeningen zijn vervolgens opnieuw uitgevoerd. De resultaten van de herziene berekeningen gaven geen aanleiding tot wijzigingen van het plan. Tenslotte is een aanvullend onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de relevantie van milieu-effecten van zware metalen in het eindtraject afvalverwijdering. Deze stukken zijn in een extra uitgave opgenomen ("Errata MER en Trendstudie, aanvullend onderzoek MER") en zijn beschikbaar voor belangstellenden.

Ten behoeve van het vaststellen van minimumstandaards zijn in het MER alternatieven beschreven en vergeleken. Tevens is een aantal andere beleidsbeslissingen, die strikt genomen niet m.e.r.-plichtig zijn, toch in het MER behandeld om nadere informatie te verkrijgen ten behoeve van beleidskeuzen. Daarom zijn in het MER voor de volgende onderwerpen alternatieven beschreven en het meest milieuvriendelijk alternatief en het voorgenomen beleid geformuleerd:

Algemene beleidsbeslissingen:

koppeling activiteiten, beperking rechtsgebieden, stellen van plichtgebieden, capaciteitsregulering, standaardvergunningstermijn en criteria voor in- en uitvoer

Sectorale beleidsbeslissingen:

inzamelvergunningplicht voor alle oliehoudende afvalstoffen, koppeling scheepsafvalstoffen met landstromen en scheidingsplicht voor vloeibare koolwaterstoffen

Minimumstandaarden:

minimumstandaarden voor oliehoudende afvalstoffen, fotografisch gevaarlijk afval, zuren en basen, gebruikte chemicaliënverpakkingen, vloeibare koolwaterstoffen, te verbranden gevaarlijke afvalstoffen, C₁-afvalstoffen, C₂-afvalstoffen, C₃-afvalstoffen, straalgrit, batterijen, gasontladerslampen en oliefilters.

2.4. Beschouwde periode

Het MJP-GA II bestaat, analoog aan het Tienjarenprogramma Afval van het AOO, een periode van tien jaar. Elke vier jaar zal een integrale herziening plaatsvinden zodat nieu-

we ontwikkelingen in de preventie en de verwijdering (in binnen- en buitenland) van gevaarlijke afvalstoffen, alsmede veranderde inzichten in het beleid, kunnen worden opgenomen. De planherzieningsperiode van vier jaar is gekozen omdat:

- deze periode het beste evenwicht biedt tussen de wens tot stabiliteit in beleid enerzijds en beleidsmatige vertaling van (markt) ontwikkeling anderzijds;
- hiermee wordt aangesloten bij de planherzieningsperiodes van de PMP's en het NMP.

Ieder volgend vastgesteld MJP-GA vervangt het vorige plan, tenzij anders is aangegeven. Ook kan dit MJP-GA II vervangen worden door één geïntegreerd nationaal afvalstoffenplan (zie verder paragraaf 2.5). Indien op onderdelen een tussentijdse wijziging noodzakelijk wordt geacht, zal hiervoor de desbetreffende procedure ingevolge de Algemene wet bestuursrecht (Awb) worden gevolgd (zie ook paragraaf 2.7).

2.5. Reikwijdte

Het MJP-GA II heeft alleen betrekking op preventie, verwijdering en in-, uit- en doorvoer van *gevaarlijke afvalstoffen*. Onder verwijdering wordt verstaan het inzamelen, transporteren, bewaren, be-/verwerken en definitief verwijderen. Als een stof niet (langer) wordt aangemerkt als een 'gevaarlijke afvalstof', dan is dit MJP-GA II niet van toepassing. Voor de afbakening (gevaarlijke) afvalstof versus niet-afvalstof wordt verwezen naar bijlage XII die gebaseerd is op de IPO-notitie "Herziening criteria afvalstof/grondstof", vastgesteld op 8 juni 1995 en opgenomen als bijlage XII. Bijlage XII is niet bestemd voor de afbakening afvalstof versus brandstof, bouwstof en meststof. Door overnemen van deze criteria in dit MJP-GA II vormen deze criteria zowel voor de minister van VROM als voor de provincies het toetsingskader voor de beoordeling of sprake is van een (gevaarlijke) afvalstof of niet. De minister van VROM heeft ten aanzien van deze afbakening een AMvB ex artikel 1.1, elfde lid, van de Wm, in voorbereiding [**actiepunt II.C**]. Zodra deze AMvB van kracht wordt, vervangt deze bijlage XII.

Voor wat betreft de verwijdering heeft het plan alleen betrekking op gevaarlijke afvalstoffen die van *buiten de inrichting afkomstig* zijn. Het plan heeft derhalve geen betrekking op de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen die ontstaan binnen de eigen inrichting en binnen die inrichtingen zelf worden verwijderd. Uitzondering hierop wordt gevormd door het storten binnen de inrichting alsmede het gescheiden houden van afvalstoffen binnen de inrichting. Dit laatste is opgenomen in dit MJP-GA II omdat optimale verdere verwijdering vaak alleen mogelijk is als de afvalstromen gescheiden worden en gescheiden worden gehouden.

Het plan ziet eveneens niet toe op de inzameling van het bij *huishoudens* vrijkomende Kca; de verdere verwijdering wordt wel meegenomen. Kca wordt gelijkgesteld met gevaarlijk afval afkomstig van bedrijven (Kga-afval) op het moment dat een particulier zich van dit afval ontdaan heeft aan een Kca-depot of aan daartoe bevoegde inzamelaars (direct of via de detailhandel). Op het moment van afgifte aan een Kca-depot of aan daartoe bevoegde inzamelaars verandert de status van dit afval van Kca in Kga en valt dan onder het sectorplan Klein gevaarlijk afval van dit MJP-GA II.

Het plan hanteert de regelgeving die raakvlakken heeft met de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen, zoals de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, de Wet gevaarlijke stoffen en de Wet milieugevaarlijke stoffen, als randvoorwaarde.

De Tweede Kamer heeft op 22 november 1995¹ tijdens de behandeling van de begroting van het ministerie van VROM een motie ingediend omdat er vragen waren gerezen over de capaciteitsregulering voor de definitieve verwijdering van afvalstoffen. In deze motie werd de minister van VROM gevraagd haar visie te geven over de afvalverwijdering op de korte en de lange termijn. De Minister was van mening dat een visie op de afvalverwijdering verstrekkende gevolgen kan hebben voor de bij de afvalverwerking betrokken partijen. Het ontwikkelen van een dergelijke visie diende dan ook niet zonder deze partijen tot stand te komen. Vervolgens heeft de Minister een commissie ingesteld om haar te adviseren over de gewenste organisatievorm van de verwijderingsstructuur op de lange en de korte termijn en bijbehorende regulering. Deze commissie onder voorzitterschap van mevrouw Epema-Brugman, heeft tijdens de totstandkoming van het plan advies uitgebracht. Dit advies richt zich niet op de inhoud van dit plan en heeft hiervoor geen inhoudelijke consequenties. Op grond van het advies heeft de Minister haar standpunt bepaald en voorgelegd aan de Tweede Kamer. Deze heeft ingestemd met het standpunt van de Minister. De belangrijkste toekomstige wijzigingen zijn:

- er komt één geïntegreerd nationaal afvalstoffenplan voor gevaarlijk en niet-gevaarlijk afval;
- de Minister krijgt de bevoegdheid om het afvalstoffenplan vast te stellen.

De wetswijziging die hiervoor nodig is, wordt gedurende de looptijd van het MJP-GA II voorbereid.

2.6. Status van het plan

De provincies binden zich aan het overnemen van het beleid en het toetsingskader van dit plan in de PMP's en de PMV's. Totdat de PMP's en de PMV's hierop zijn aangepast vormt het MJP-GA I het toetsingskader voor de vergunningverlening. Nadat het MJP-GA II is overgenomen in de PMP's moet dit plan worden beschouwd als een

onderdeel van het milieubeleidsplan in de zin van artikel 8.8, tweede lid, sub a, van de Wm.

Ook de minister van VROM is gebonden aan dit MJP-GA II omdat dit plan een uitwerking is van het NMP-beleid en Verordening 259/93/EEG. Voor de Minister is dit plan onder meer het toetsingskader voor het afgeven van vergunningen en VVGB's op grond van de Wm en voor bezwaar/toestemming/vergunning voor in-, uit- en doorvoer van gevaarlijke afvalstoffen op grond van artikel 4.3, lid 3, sub d en artikel 4.9, lid 3, sub d van Verordening 259/93/EEG. Tevens wordt via dit plan uitvoering gegeven aan de Richtlijn 75/442/EEG, zoals gewijzigd door Richtlijn 91/156/EEG (zie paragraaf 4.2.1). Dit plan is genotificeerd conform het gestelde in de Richtlijn 83/189/EEG. Dit MJP-GA II vervangt het MJP-GA I en de tussentijdse wijziging daarvan. Voor de minister van VROM is het MJP-GA II dus een uitwerking van het milieubeleidsplan (NMP) in de zin van artikel 4.3, lid 3, sub d en artikel 8.8, lid 2, sub a, van de Wm.

2.7. Afwijken van het MJP-GA II

Ingevolge het tweede lid van artikel 8.8 van de Wm moet het bevoegd gezag rekening houden met het MJP-GA II. Gelet op de Nota van toelichting op artikel 8 van de Wm kan het MJP-GA II de beslissingsvrijheid van het bevoegd gezag beperken. Afwijken van het MJP-GA II wordt niet wenselijk geacht. Dit staat mede in verband met de status van het plan in het kader van de Richtlijn 75/442/EEG en de gewenste landelijke uniformiteit. Ingevolge deze richtlijn is het MJP-GA in beginsel bindend voor de minister van VROM en de provincies. Daarom is duidelijk dat niet gemakkelijk van het MJP-GA II kan worden afgeweken. In bepaalde gevallen kunnen er echter toch zwaarwegende redenen zijn om van het MJP-GA II af te wijken. Indien de gewenste afwijking de kernpunten uit het plan betreft, kan dit slechts na het doorlopen van een planwijzigingsprocedure. Indien de gewenste afwijking geen betrekking heeft op de kernpunten uit het plan, is het uit oogpunt van flexibiliteit gewenst om hier op andere wijze dan de via de zware planwijzigingsprocedure ruimte voor te bieden. Om deze reden zijn de beleidsuitspraken in dit plan onderverdeeld in twee categorieën:

1. Kernpunten: hiervan kan slechts worden afgeweken na het doorlopen van een **planwijzigingsprocedure**;
2. Overige punten: hiervan kan worden afgeweken na het doorlopen van een **planafwijkgingsprocedure**.

In deze paragraaf is aangegeven welke onderdelen kernpunten zijn. De overige onderdelen komen in aanmerking voor een planafwijkgingsprocedure (zonder planwijzigingsprocedure).

Voor **categorie 1** (kernpunten) moet een tussentijdse **planwijziging** worden doorgevoerd. Voor planwijzigingen geldt dat hiervoor de normale (lange) Awb-procedure moet worden gevolgd zoals dit is gebeurd bij de TTW. De

wijziging van het plan wordt uiteindelijk vastgesteld door de minister van VROM en de twaalf provincies en maakt vervolgens onderdeel uit van het vigerende MJP-GA. Gezien de inspanning die voor een dergelijke planwijziging geleverd moet worden en de periodieke integrale herziening van het MJP-GA (om de vier jaar), wordt hiervan alleen gebruik gemaakt als de wijziging voor de verwijdering van gevaarlijk afval van bijzonder groot belang is en niet kan worden gewacht op een periodieke herziening. Overigens wordt opgemerkt dat een planwijziging in bepaalde gevallen m.e.r.-plichtig is. Ook moeten deze wijzigingen worden genotificeerd bij de Europese Commissie.

Voor **categorie 2** (overige punten) kan gemotiveerd van het plan worden **afgeweken** indien de volgende procedure is gevolgd. Indien een bevoegd gezag voornemens is om van het MJP-GA II af te wijken, stelt zij de Stuurgroep MJP hiervan schriftelijk op de hoogte en stelt gemotiveerd voor om akkoord te gaan met de planafwijking. De Stuurgroep MJP bepaalt of de afwijking de kernpunten van het plan niet aantast en of de noodzaak om af te wijken dermate dringend is dat de periodieke planherziening niet kan worden afgewacht. Voorts worden de twaalf provincies en de minister van VROM van het verzoek op de hoogte gebracht. Indien het voorstel in categorie 2 valt, adviseert de Stuurgroep MJP het bevoegd gezag binnen twee maanden of zij de planafwijking aanvaardbaar acht. Na een positief advies van de Stuurgroep MJP kan het betreffende bevoegde gezag (provincie/minister van VROM) overgaan tot het nemen van de (ontwerp)beschikking (bijvoorbeeld het verlenen van een vergunning), uiteraard via de daarbij behorende procedure. Bij een negatief advies van de Stuurgroep MJP blijft het betreffende bevoegde gezag formeel gerechtigd om dit advies terzijde te leggen. Gezien het feit dat de Minister en de provincies hebben uitgesproken dat één uniform beleidskader voor gevaarlijk afval en een uniforme uitvoeringswijze wordt nagestreefd, ligt dit in bestuurlijke zin echter niet voor de hand. Naast de toetsing van de bestuurlijke/beleidsmatige aanvaardbaarheid van de afwijking kan uiteraard toetsing door de Raad van State in een publiekrechtelijke beroepsprocedure plaatsvinden. Indien het bevoegd gezag een negatief advies van de Stuurgroep MJP terzijde legt, kan een dergelijke procedure gestart worden door de andere provincies of het ministerie van VROM. Bij een positief advies zullen de andere provincies of het ministerie van VROM in ieder geval geen procedures starten. In de ontwerpbeschikking en beschikking zal de afwijking van het MJP-GA II worden gemotiveerd. Bij publicatie van de ontwerpbeschikking en beschikking zal tevens worden aangegeven dat er afgeweken wordt van het MJP-GA II. Indien een advies van de Stuurgroep MJP is uitgebracht, zal dit gezamenlijk met de ontwerpbeschikking en de beschikking ter inzage worden gelegd. Voor iedere afwijking wordt deze procedure opnieuw gevolgd. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan artikel 8.8, tweede lid, van de Wm.

Het bevoegd gezag zal in het vooroverleg aandacht besteden aan de vraag of er sprake is van strijdigheid met het plan en zo ja, tot welke categorie de strijdigheid behoort. Indien het bevoegd gezag de afwijking noodzakelijk acht, zal de Stuurgroep MJP zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld worden. Nagestreefd wordt dat bij planafwijking het advies van de Stuurgroep MJP vóór de afgifte van de ontwerpbeschikking zal worden uitgebracht. De bovengenoemde planafwijgingsprocedure laat de wettelijke vergunningstermijnen onverlet. Deze blijven onverkort van kracht.

Bij het bepalen van de kernpunten is een evenwicht gevonden tussen de wens tot:

- enerzijds een plan dat in de uitvoering voldoende flexibel is en voldoende ruimte laat om inhoud te geven aan de intenties van decentralisatie naar provincies en
- anderzijds een plan dat voldoende waarborgen en rechtszekerheid voor marktpartijen biedt alsmede voldoende nationale afstemming en uniformiteit garandeert waardoor ook aan de eisen vanuit de EU voldaan wordt.

Als hoofdlijn geldt dat landelijke uniformiteit uitgangspunt is, maar dat in die gevallen dat er geen motieven zijn voor landelijk gelijk handelen, individuele provincies – indien zij hiertoe gegronde redenen menen te hebben – via een planafwijgingsprocedure ruimte hebben voor eigen beleidsuitvoering.

De volgende onderdelen van dit plan zijn kernpunten:

Algemene deel:

- paragraaf 2.7, afwijken van het MJP-GA II;
- paragraaf 4.3, uitgangspunten;
- hoofdstuk 6, toetsingskader ten behoeve van verwijdering in Nederland;
- paragraaf 7.1.1, algemeen (onderdelen: recht- en plichtgebieden, beheersing aantal inzamelaars);
- paragraaf 7.1.2, inzamelen in combinatie met bewaren en/of be-/verwerken, (onderdelen: eerste twee alinea's koppeling inzamelen met bewaren en tweede alinea koppeling inzamelen met be-/verwerken);
- paragraaf 7.2.4, bewaren als zelfstandige activiteit, (onderdeel algemeen);
- paragraaf 7.4, definitieve verwijdering;
- hoofdstuk 8, toetsingskader in- en uitvoer.

Sectorplannen:

- de minimumstandaard;
- de capaciteit bij inzamelen en definitieve verwijdering;
- indien implementatie van het Scheepsafvalstoffenverdrag dit noodzakelijk maakt kan afwijken van de beleidsuitgangspunten met betrekking tot inzamelen en bewaren die zijn vast gelegd in het sectorplan Scheepsafvalstoffen gebeuren door middel van een planafwijgingsprocedure.

Bijlagen:

- bijlage IA (vergunningplicht inzamelen).

De afwijkingsprocedure zoals in deze paragraaf is opgenomen geldt niet voor de volgende bijlagen aangezien deze alleen ter informatie aan het plan zijn toegevoegd: bijlagen III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X en XI.

2.8. Leeswijzer

Het onderhavige plan is onder meer gebaseerd op de volgende documenten:

- Basisdocument gevaarlijk afval 1991-1993 [13A];
- Basisdocument gevaarlijk afval 1993-1995 [13B];
- Trendstudie gevaarlijk afval 1993-2005 [25A];
- Trendstudie gevaarlijk afval 1995-2005 [25B];
- MER MJP-GA II [26];
- Errata MER en Trendstudie; Aanvullend onderzoek MER [25C]

Het plan is zelfstandig leesbaar. Echter om de omvang ervan te beperken, wordt voor de exacte weergave verwezen naar onder meer de genoemde documenten en diverse nationale en internationale (EU) regelingen. Het plan omvat drie delen.

Deel I bevat acht hoofdstukken. In hoofdstuk 1 is een samenvatting van het plan opgenomen. In hoofdstuk 2 wordt een inleiding gegeven. Hoofdstuk 3 geeft een evaluatie en schetst de vooruitzichten. Hoofdstuk 4 beschrijft de instrumenten waarmee de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen kan worden gestuurd en de uitgangspunten die gelden bij de inzet ervan. Hoofdstuk 5 besteedt aandacht aan preventie. Het toetsingskader voor de vergunningverlening wordt behandeld in de hoofdstukken 6 en 7. Tenslotte wordt in hoofdstuk 8 het beleid met betrekking tot in- en uitvoer van gevaarlijk afvalstoffen weergegeven.

Deel II concretiseert het beleid uit deel I voor eenentwintig sectoren. Ten opzichte van het MJP-GA I bevat dit plan een extra sector, te weten ontplofbare stoffen. Dit is een gevolg van de Regeling aanvulling aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen d.d. 23 juni 1995 (Stcrt. 1995, 121) waarin ontplofbare stoffen en voorwerpen, met ontplofbare stoffen geladen voorwerpen en vuurwerk als bedoeld in de Wet Gevaarlijke Stoffen worden aangewezen als gevaarlijke afvalstoffen indien zij in het afvalstadium zijn beland. Per sector wordt ingegaan op onder andere preventie, nuttige toepassing (inclusief hergebruik) en het te voeren vergunningenbeleid. Knelpunten en oplossingen daarvoor komen aan bod. Voor een goed beeld van het vergunningenbeleid in een bepaalde sector en het beleid inzake in- en uitvoer moeten derhalve naast de algemene ook de specifieke toetsingscriteria (zie deel I, respectievelijk deel II) worden gezien. De geformuleerde actiepunten zijn opgenomen in bijlage IV.

Deel III bevat de bijlagen die bepaalde onderdelen van het MJP-GA II nader toelichten. Eén van die bijlagen bevat een lijst met afkortingen en begrippen. Ten aanzien van de definiëring van begrippen wordt het volgende opgemerkt.

Bepaalde begrippen worden in de wet- en regelgeving op verschillende wijze gedefinieerd. De keuze die voor het MJP-GA II is gemaakt, kan dus afwijken van bepaalde wet- en regelgeving. Met name van belang hierbij zijn de definities van (definitieve) verwijdering en nuttige toepassing. Deze begrippen zijn in de EU-regelingen wat anders gedefinieerd dan wat in Nederlandse regelingen onder (definitieve) verwijdering en nuttige toepassing verstaan wordt. Met name ten aanzien van het in- en uitvoerbeleid is het dan ook van belang de definities in deze regelingen zelf te raadplegen. In dit MJP-GA II is zoveel mogelijk aangesloten bij de definities uit de EU-regelingen. Bij wijzigingen van de Wm zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden met de EU-definities. In bijlage IV is een literatuurlijst opgenomen. Verwijzingen hiernaar zijn als volgt weergegeven: [nr.].

3. EVALUATIE EN PROGNOSIS

3.1. Inleiding

In de afgelopen jaren zijn diverse bevoegdheden met betrekking tot gevaarlijke afvalstoffen overgedragen van de minister van VROM aan de provincies. Voorheen berustte de bevoegdheid tot vergunningverlening voor verwijdering van gevaarlijk afval uitsluitend bij de minister van VROM. Sinds de inwerkingtreding van de Wm per 1 maart 1993 zijn de Colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies bevoegd gezag geworden voor inrichtingen waarin van buiten de inrichting afkomstige gevaarlijke afvalstoffen worden bewaard, bewerkt, verwerkt of definitief verwijderd. Ook de afgifte van inzamelvergunningen is overgedragen aan de provincies (met uitzondering van afgewerkte olie). Voor overdracht van taken van het ministerie van VROM naar de provincies is de afgelopen jaren een overdrachtsprogramma uitgevoerd, dat in 1995 is afgerond. Dit overdrachtsprogramma had tot doel om inhoudelijke kennis over het beleid met betrekking tot vergunningverlening en handhaving, alsmede kennis van de procedures die daarvoor benodigd zijn, over te dragen.

In paragraaf 3.2 wordt teruggekeken op het MJP-GA I en de bereikte resultaten met betrekking tot de belangrijkste maatregelen en doelstellingen in het MJP-GA I (zoals weergegeven in tabel 0.1 van het MJP-GA I). Verder wordt teruggekeken op de belangrijkste ontwikkelingen in preventie, het afvalaanbod en de verwijderingsstructuur. In paragraaf 3.3 wordt bekeken wat de huidige situatie is. In paragraaf 3.4 worden prognoses gegeven voor het verwachte aanbod van gevaarlijke afvalstoffen in 2000 en 2005. Deze paragrafen zijn onder meer gebaseerd op het Basisdocument gevaarlijk afval 1991-1993 [13A], het Basisdocument gevaarlijk afval 1993-1995 [13B], de Trendstudie gevaarlijk afval 1993 - 2005 [25A] de Trendstudie gevaarlijk afval 1995-2005 [25B] en Errata MER en Trendstudie; Aanvullend onderzoek MER [25C]. De gegevens in de volgende paragrafen zijn gebaseerd op de meldingsgegevens. Ook de conclusies zijn derhalve gebaseerd op de gemelde hoeveelheden. Voor meer gegevens wordt verwezen naar de Basisdocumenten [13A en 13B].

Ter voorbereiding op het MJP-GA II is een enquête gehouden om ervaringen met het MJP-GA I bij beleidmakers, vergunningverleners en handhavers te inventariseren. De resultaten van deze enquête zijn verwerkt in het MJP-GA II. De monitoring van de uitvoering van het MJP-GA II zal specifieke aandacht krijgen. In paragraaf 3.5 is aangegeven hoe dit aangepakt zal worden.

3.2. Evaluatie

3.2.1. aanbod en afgifte van gevaarlijk afvalstoffen

Het bepalen van het resultaat van inspanningen van bedrijven en overheid op het vlak van afvalpreventie is een uiterst moeilijke zaak. Dat geldt ook voor gevaarlijk afval. Het onderscheid tussen veranderingen in het aanbod van gevaarlijke afvalstoffen als gevolg van preventiemaatregelen door bedrijven, al dan niet tot stand gekomen onder invloed van de overheid, en veranderingen in het aanbod van gevaarlijke afvalstoffen als gevolg van autonome ontwikkelingen (zoals schommelingen in productievolume) is vaak niet goed te meten. Dit neemt niet weg dat wel inzicht bestaat in de tendensen in het aanbod van gevaarlijke afvalstoffen.

Uit de "Trendstudie gevaarlijk afval 1993 - 2005"³ [25A] blijkt dat de eerste jaren een stijging en op langere termijn een afname is te verwachten van de hoeveelheid gevaarlijk afval. Het RIVM heeft in het rapport "Afvalverwijdering 1990 - 2010" aangegeven dat als gevolg van de hoge verwijderingskosten een relatief hoog percentage (20 %) preventie voor gevaarlijk afval is te verwachten. Deze veronderstelling wordt ondersteund door het resultaat van een door AVR uitgevoerde enquête onder de aanbieders van te verbranden gevaarlijk afval. De resultaten van deze enquête wijzen op een daling van de hoeveelheid te verbranden gevaarlijk afval.

De afgelopen jaren is de gemelde hoeveelheid gevaarlijke afvalstoffen echter fors gestegen. Tussen 1991 en 1993 bedroeg die stijging zo'n 20 %. In 1993 is in totaal 775 kton gevaarlijk afval (exclusief grond- en scheepsafvalstoffen) en 64.900 m³ afgewerkte olie vrijgekomen. Het aantal ontdoeners dat correct meldt, is in de betrokken periode met 47 % gestegen naar 44.800 in 1993.

Deze stijging heeft een aantal oorzaken, onder meer een verschuiving van bepaalde afvalstoffen van de categorie 'gewoon' naar de categorie 'gevaarlijk' afval en betere scheiding van gevaarlijk afvalstoffen van andere afvalstoffen. Voorbeelden hiervan zijn Kga en gevaarlijke afvalstoffen uit bouw- en sloopafval, die steeds vaker apart worden ingezameld en niet meer met het normale bedrijfsafval respectievelijk het bouw- en sloopafval worden afgevoerd. Bedrijven worden milieubewuster en zijn beter op de hoogte van de aard en samenstelling van afvalstoffen. Ook de geïntensiveerde voorlichtingscampagnes, acquisitie van inzamelaars en handhaving hebben tot een hogere afgifte geleid. Voorts is het aanbod van gevaarlijke afvalstoffen toegenomen als gevolg van verwerking van niet-gevaarlijk afval, waarbij residuen ontstaan die gevaarlijk afval zijn, en (aanvullende) emissie-

³ Deze studie is een onderdeel van het MER dat is opgesteld ten behoeve van dit MJP-GA II.

beperkende maatregelen bij afvalverbrandingsinstallaties. De hierboven genoemde gegevens hebben betrekking op de gemelde hoeveelheden. Hierbij is derhalve geen rekening gehouden met de hoeveelheid gevaarlijk afval die bedrijven in eigen beheer bewaren, be-/verwerken of definitief verwijderen. De reden hiervoor is dat daarover geen meldingsgegevens beschikbaar zijn. Meldingen vinden immers pas plaats als gevaarlijke afvalstoffen naar een andere inrichting worden gebracht. Het MJP-GA II heeft ook betrekking op het storten van gevaarlijke afvalstoffen binnen inrichtingen. In dit verband wordt vermeld dat er vooralsnog jaarlijks circa 100 kton jarosiet bij een bedrijf vrijkomt dat met vergunning op eigen terrein gestort wordt.

3.2.2. verwijderingsstructuur voor gevaarlijke afvalstoffen

De belangrijkste ontwikkelingen op het vlak van de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen in de afgelopen periode zijn een verdere optimalisering en stabilisering van de verschillende verwijderingsstructuren. De vrijgekomen en gemelde hoeveelheid gevaarlijke afvalstoffen en het aantal ontdoeners is verder gestegen. Verontreinigde grond, scheepsafvalstoffen, C₃-afvalstoffen, baggerspecie, oliehoudende sludges en overige organische afvalstoffen zijn qua omvang de belangrijkste deelstromen. Het aantal ontdoeners is het grootst bij afgewerkte olie, overige organische afvalstoffen, scheepsafvalstoffen, oliehoudende sludges en verf- en inktafvalstoffen. De totale hoeveelheid gevaarlijk afval die binnen Nederland verder is verwijderd, is toegenomen. De hoeveelheid gevaarlijke afvalstoffen afkomstig uit Nederland die in het buitenland verder verwijderd wordt, is de afgelopen jaren gedaald.

Wat betreft de inzameling wordt geconstateerd dat naast de al bestaande inzamelstructuren voor afgewerkte olie, Kga, o/w/s en scheepsafvalstoffen, ook voor specifiek ziekenhuisafval een inzamelstructuur is gerealiseerd. Dit neemt niet weg dat nog niet altijd optimaal gebruik wordt gemaakt van de inzamelstructuren. Met name de afgifte dan wel de inzameling van de kleinste partijen afgewerkte olie, de kleinste partijen Kga, o/w/s, specifiek ziekenhuisafval uit de intra- en extramurale zorg en scheepsafvalstoffen kan nog sterk worden verbeterd (zie de desbetreffende sectorplannen).

Op het gebied van de verdere verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen zijn de afgelopen jaren verbeteringen gerealiseerd. Enige voorbeelden zijn:

- de realisering van adequate stortmogelijkheden voor C₃-afvalstoffen in de afvalregio's, wat heeft geresulteerd in het terugdringen van de uitvoer van dit afval;
- de realisering of in ontwikkeling zijnde hoogwaardige verwerkingsmogelijkheden voor batterijen in het buitenland en in eigen land;

- het op gang komen van immobilisatie van C₂-afvalstoffen gericht op nuttige toepassing of storten op een C₃-stortplaats; deze ontwikkeling is aanleiding om voorlopig geen voorbereidingen te treffen voor de bouw van een nieuwe C₂-deponie.
- de verbetering van verwerkingsmogelijkheden voor metaalhoudende gebruikte chemicaliënverpakkingen; de gerealiseerde capaciteit is voldoende.

Voor nagenoeg alle C₁-afvalstoffen was reeds in het MJP-GA I bepaald dat de ondergrondse berging in het buitenland per 1 januari 1996 moest worden beëindigd. Aan dit uitgangspunt wordt in beginsel vastgehouden. Slechts in zeer uitzonderlijke situaties kan hiervan worden afgeweken. Dit betekent dat tot het moment dat er alternatieve be- en/of verwerkingsmogelijkheden zijn, genoemde afvalstoffen (tijdelijk) zullen moeten worden opgeslagen. Voor een belangrijk gedeelte van de kwikhoudende C₁-afvalstoffen kan medio 1998 een verwerkingsinstallatie in Nederland operationeel zijn.

3.2.3. belangrijkste maatregelen en doelstellingen MJP-GA I

In tabel 0.1 van het MJP-GA I waren de belangrijkste maatregelen en doelstellingen van het MJP-GA I opgenomen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de behaalde resultaten. Overigens wordt benadrukt dat de uitvoering van deze maatregelen en het bereiken van deze doelstellingen niet in alle gevallen waren gepland vóór de vaststelling van het MJP-GA II; de geplande datum is tussen haakjes aangegeven. In de sectorplannen wordt meer in detail hierop ingegaan.

klein chemisch afval/ klein gevaarlijk afval

verdere uitbouw van de Kca-inzameling bij huishoudens: Uit een inventarisatie uitgevoerd in 1995 in het kader van het project "Afvalsecheiding Droge Componenten" blijkt dat nagenoeg 100 % van de huishoudens in Nederland is aangesloten op een systeem van gescheiden inzameling van Kca.

verbetering inzamelrespons door voorlichting en introductie Kca-logo [1993]: Het Besluit Kca-logo is op 1 juli 1994 in werking getreden. Dit is gepaard gegaan met uitgebreide voorlichting. In aanvulling daarop wordt door gemeenten voorlichting gegeven aan de huishoudens. Er is sprake van een lichte groei van de inzamelrespons in verschillende provincies.

beter benutting mogelijkheden tot hergebruik (60 %) [1995]: Uit het evaluatie-onderzoek dat in 1993/1994 is uitgevoerd, is gebleken dat er nog mogelijkheden zijn. Ter ondersteuning wordt door de provincies en het ministerie van VROM een acceptatierichtlijn opgesteld voor Kca/Kga-inzamelaars.

oliehoudend afval

reiniging en hergebruik van de slibfractie van o/w/s van garages [1996]: Reiniging van de slibfractie van PMV-o/w/s in grondreinigingsinstallaties is sinds 1 januari 1996 de minimumstandaard. Daarbij worden de criteria uit de Regeling beoordeling reinigbaarheid grond bodemsanering gehanteerd.

fotografisch gevaarlijk afval

20 % preventie/hergebruik [1995]; >60 % preventie/hergebruik [2000]: Uit onderzoek is gebleken dat in de periode voor 1990 reeds een zeer aanzienlijke reductie is gerealiseerd [30]. In 1995 is daar bovenop nog eens 2 tot 10 % preventie/hergebruik gerealiseerd. Producenten zijn in 1996 met een plan gekomen waarin zij de realisering van de preventie/hergebruikdoelstelling uitgewerkt hebben.

indampen/immobiliseren (verglazen) restproducten [1995]: Vanaf 1996 worden de reststoffen van Fga niet meer gestort maar verglaasd of op een qua uitlooggedrag vergelijkbare wijze geïmmobiliseerd.

afgewerkte olie

realisering centrale bewerkingseenheid [1995]: In november 1994 is aan Paktank Nederland B.V. een vergunning verleend voor de bewerking van afgewerkte olie. Vanwege vertraging als gevolg van een procedure bij de Raad van State is de CBE nog niet gerealiseerd.

scheepsafvalstoffen

tussentijds systeem van indirecte financiering [1993] en definitief systeem van indirecte financiering [1996]: Indirecte financiering van oliehoudende scheepsafvalstoffen uit de binnenvaart, in tijdelijke vorm gestart in 1993, heeft geleid tot een aanzienlijke verhoging van de afgifte en vermindering van morsingen/illegale lozingen. Het CCR-verdrag zal de financiering definitief en internationaal vastleggen en ook voorschriften bevatten over (de financiering van) de andere soorten scheepsafvalstoffen. De Stichting Afvalstoffen Binnenvaart (SAB) heeft vanaf 1 juli 1993 contracten afgesloten met inzamelaars van olie- en vethoudende scheepsafvalstoffen afkomstig van de binnenvaart.

bevordering van preventie door op te richten stichting [1993]: De scheepvaartbranche (SAB) heeft haar verantwoordelijkheid als ontdoener/vervuiler aanvaard en ontwikkelt in overleg met de overheid thans een milieuzorgsysteem ('scheepsmilieuplan') met concrete maatregelen voor onder meer afvalpreventie.

zinkhoudende beitsbaden

95 % nuttige toepassing [2000]: Deze doelstelling betrof de verzinkerijen. Voor de verzinkerijen is deze doelstelling gerealiseerd.

gebruikte verpakkingen

realisering verwerkingsinstallatie [1995]: Inmiddels zijn drie verwerkingsinstallaties voor gebruikte chemicaliënverpakkingen (verfbehandelingsinstallaties) gerealiseerd. Voor nog een installatie is vergunning verleend. Gebruikte verpakkingen van lijmen/kitten/harsen worden verbrand in een DTO.

vloeibare (halogeen)koolwaterstoffen

50 % hergebruik van de (kleine) door Kga-inzamelaars ingezamelde partijen [1995]: Slechts een klein deel van de door Kga-inzamelaars ingezamelde oplosmiddelen wordt voor destillatie aangeboden. Uit TNO-onderzoek is gebleken dat in principe 50 % geschikt is voor destillatie.

25 % preventie van halogeenkoolwaterstoffen [2000]: Deze preventiedoelstelling valt sinds 1994 onder het doelgroepenbeleid. De streefwaarden uit het implementatieplan 1993 zijn daarin opgenomen. In het kader van het doelgroepenbeleid wordt hier invulling aan gegeven (zie ook sectorplan Oplosmiddelen en koudemiddelen).

verbranden

uitbreiding van de verwerkingscapaciteit [1996]: Aan AVR is een vergunning verleend voor het oprichten van DTO-10. AVR zal naar verwachting afzien van de bouw van DTO-10. Ook aan andere bedrijven is vergunning verleend voor het verbranden van gevaarlijke afvalstoffen. Met de gerealiseerde uitbreiding van de capaciteit is er voor bijna alle afvalcategorieën voldoende verbrandingscapaciteit.

achtervangfunctie AVR voor verpakt afval [1993]: De achtervangfunctie van AVR is in de vergunning vastgelegd. Aangezien op dit moment voor sommige te verbranden afvalstoffen naast AVR alternatieve verwijderingsmogelijkheden bestaan, wordt de afvalmanagementfunctie van AVR voor verpakt afval opgeheven en zal deze voor steekvaste afvalstoffen niet meer worden geëffectueerd.

C₁-afvalstoffen

beëindigen van de uitvoer [1996]: Circa 90 % van deze afvalstroom wordt gevormd door kwikhoudende afvalstoffen. Voor deze kwikhoudende afvalstoffen is de doelstelling gerealiseerd. De kwikhoudende afvalstoffen worden thans, deels na voorbewerking, opgeslagen in afwachting van de realisatie van een verwerkingsfabriek.

De uitvoer van hardingszouten, welke afvalstof circa 3 % van deze afvalstroom vormt, met het doel ze te storten, is, ondanks het ontbreken van alternatieven, conform het MJP-GA I per 1 januari 1996 beëindigd. De betrokken bedrijven zijn eind 1995 schriftelijk geïnformeerd over het effectueren van dit verbod. Begin 1996 is door een Nederlands bedrijf onder de aandacht van de ontdoeners en de overheid gebracht, dat zij de hardingszouten op basis van de door haar ontwikkelde technologie kan verwerken. Vanaf dat moment zijn de hardingszouten bij dat bedrijf verwerkt. Over arseensulfideslib, welke afvalstof circa 7 % van de afvalstroom vormt, was in het MJP-GA I niets opgenomen. In het sectorplan wordt nader ingegaan op het beëindigen van de uitvoer voor deze afvalstof.

C₃-afvalstoffen

forse reductie uitvoer [1993] en beëindiging van de uitvoer [1995]: Inmiddels is in Nederland voldoende stortcapaciteit aanwezig. De uitvoer om te storten is inmiddels beëindigd.

vlieg-as AVI's

verwerking van vlieg-as van AVI's gericht op stimulering hergebruik [1996]: Door de VVAV is in december 1994 het Plan van aanpak van de verwerking van AVI-vlieg-as gepresenteerd. In maart 1995 is het implementatieplan AVI-reststoffen verschenen. In dit plan is het beleid voor AVI-vlieg-as weergegeven. In oktober 1995 verscheen een voortgangsrapportage van het Plan van aanpak. Circa 35 % van de AVI-vlieg-as wordt thans gebruikt als vulmiddel bij de productie van asfalt. De beëindiging van het storten van onbehandeld AVI-vlieg-as per 1 januari 1996 is niet mogelijk gebleken. Deze datum wordt verschoven naar 1 januari 1998.

ONO-slib

preventie en hergebruik door bronmaatregelen bij galvanische bedrijven of door realisering van mogelijkheden tot metaalterugwinning, reductie storten 25 tot 30 % [2000]: Hiernaar loopt een onderzoek.

zeefzand

reiniging en hergebruik van met PAK's verontreinigd zeefzand [1995]: Aangezien vanaf eind 1996 het met PAK's verontreinigd zeefzand kan worden gereinigd dan wel nuttig toegepast in civiele werken, is vanaf 1 november 1996 een stortverbod voor deze stroom ingesteld.

rayonslib

reductie van zinkgehalte tot beneden 2 % door bronmaatregelen [1994]: De producent van het rayonslib

is er in geslaagd het zinkgehalte te reduceren tot minder dan 2 %. Over de periode 1994/1995 bedroeg het gemiddelde zinkgehalte 1,7 % terwijl het maximaal 2 % was. Rayonslib is dan ook geen gevaarlijk afval meer.

batterijen

100 % inzameling gevolgd door maximaal hergebruik [2000]: Inmiddels is het Besluit verwijdering batterijen in werking getreden op basis waarvan de producenten en importeurs van batterijen verplicht zijn hun batterijen in te zamelen (in 1996: 80 % en in 1998: 90 %) en te verwerken.

realisering verwerkingsinstallatie voor batterijen in samenhang met gedeeltelijke vervanging van eenmaliggebruik oplaadbare-batterijen [1996]: Na sortering van de ingezamelde batterijen zullen de knooppellen, de cilindrisch kwikoxide- en de oplaadbare nikkel/cadmium-batterijen onmiddellijk in Nederland verwerkt worden. De zinkkoolstof- en de alkaline-batterijen zullen vermoedelijk vanaf 1997 respectievelijk 1998 verwerkt worden.

kwalitatieve preventie door vervanging van nikkel/cadmium-batterijen door nikkelhydride-batterijen [2000]: Hier wordt door de branche aan gewerkt. Geconstateerd wordt dat in toenemende mate apparaten met nikkelmetaalhydride-batterijen op de markt komen vanwege de hogere energiedichtheid.

oliefilters

realisering verwijderingsstructuur voor oliefilters [1993]: Aan AVR is vergunning verleend voor het verbranden (na shredderen) van oliefilters, waarbij metaal wordt teruggevoerd.

3.2.4. evaluatie actiepunten

In het MJP-GA I zijn zowel in het algemeen deel als in de sectorplannen actiepunten opgenomen. In de TTW is een aantal actiepunten toegevoegd met betrekking tot de sectorplannen Kga, Oliehoudende afvalstoffen, Scheepsafvalstoffen en C₂-afvalstoffen. Met betrekking tot de actiepunten ten aanzien van de sectorplannen wordt naar het betreffende sectorplan verwezen. Met betrekking tot de actiepunten uit het algemeen deel van het MJP-GA I wordt het volgende opgemerkt:

I.3.1: Uitwerking VAMIL-regeling

De VAMIL-regeling is een bestaande regeling waar gebruik van kan worden gemaakt. Op de VAMIL-lijst is een aantal verwerkingstechnieken voor gevaarlijk afval opgenomen.

I.3.2: Uitvoeren onderzoeksprogramma T-2000

In de eerste jaren van T-2000 is veel onderzoek gestart. De

resultaten van deze eerste serie onderzoeken zijn nu voor een groot deel gerapporteerd. Verwezen wordt naar paragraaf 4.4.4.

1.4.1: Onderzoek afvalstof-grondstof

Hierover is door het IPO de notitie "Herziening criteria afvalstof/grondstof" (8 juni 1995) vastgesteld, waarop bijlage XII van dit MJP-GA II is gebaseerd. Bijlage XII wordt gehanteerd als interimbeleid totdat de AMvB Afvalstof-grondstof is opgesteld (zie ook paragraaf 2.5).

1.5.1: Concretiseren doelmatigheid, hoogwaardigheid en kosteneffectiviteit

Ook hierover is een notitie opgesteld. Deze notitie heeft als basis gediend bij het opstellen van dit MJP-GA II.

1.5.2: Uitvoeren audit

Ten behoeve van het uitvoeren van audits is een draaiboek opgesteld. Bij AVR is inmiddels een audit uitgevoerd.

1.5.3: Uniformeren voorschriften administratie en acceptatie

Binnen het IPO is een project gestart om de vergunningen voor afvalverwerkende bedrijven voor alle provincies te standaardiseren (zie ook paragraaf 4.4.1 onder deregulering).

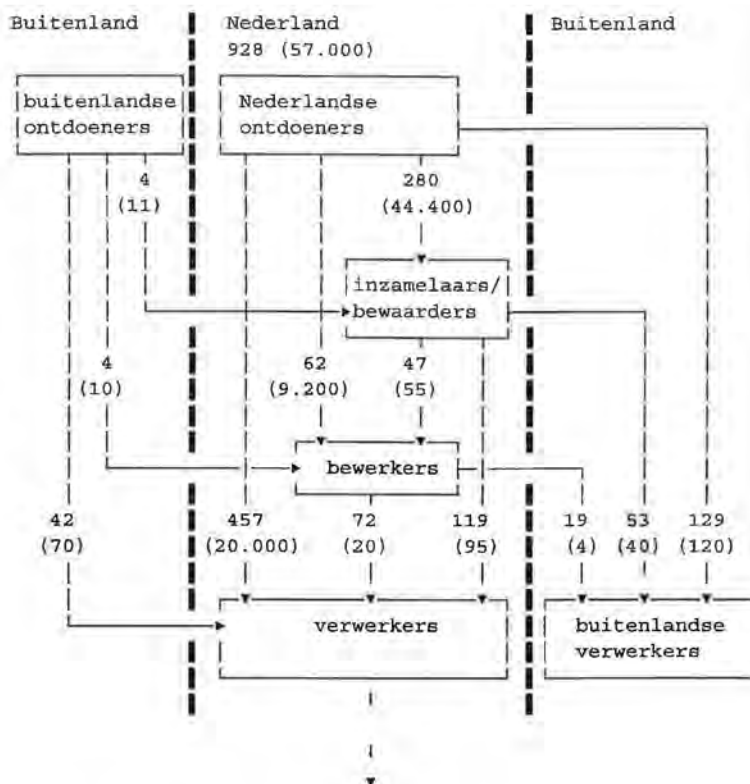
3.3. Huidige situatie: de verwijdering in 1995

3.3.1. verwijderingsstructuur

In figuur 1 is de vereenvoudigde schematische verwijderingsstructuur van gevaarlijk afval weergegeven voor 1995. Scheepsafvalstoffen en verontreinigde grond zijn hierbij uitgezonderd, omdat deze afvalstoffen in dermate grote hoeveelheden vrijkomen dat bij optelling de trends bij andere afvalstoffen niet zichtbaar zouden zijn. Uit figuur 1 volgt dat in 1995 Nederlandse ontdoeners 932 kton gevaarlijk afval hebben aangeboden. De Nederlandse ontdoeners gaven in 1995 ongeveer 31% van de hoeveelheid afval aan inzamelaars/bewaarders, 8% aan voorbewerkers en ruim 48% aan overige Nederlandse bedrijven voor verdere verwijdering. De rest, ongeveer 13% is door de Nederlandse ontdoeners direct uitgevoerd. Voorts blijkt uit figuur 2 dat 79% van de ontdoeners (een deel van) het afval aan inzamelaars/bewaarders heeft afgegeven. Ruim tweederde van dit afval bestond uit afvalwater, overige organische afvalstoffen, accu's, verf- en inktafvalstoffen en oliehoudende sludges. Het grote aantal ontdoeners dat direct aan een bedrijf voor verdere verwijdering heeft afgegeven, wordt voor meer dan 50% toegeschreven aan de bedrijven die afgewerkte olie afgaven.

In 1995 hebben de voorbewerkers van oliehoudende sludges, verf- en inktafval en overig organisch afval 125 kton ontvangen (exclusief invoer). De overige bedrijven voor verdere verwijdering in Nederland ontvingen 628 kton

van Nederlandse bedrijven en 26 kton van buitenlandse bedrijven.

Figuur 1 Overzicht van de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen in 1995. Exclusief scheepsafvalstoffen, afgewerkte olie en verontreinigde grond. Hoeveelheid in kiloton, tussen haakjes het aantal ontdoeners.

3.3.2. inzamelaars/bewaarders

Uit figuur 1 blijkt dat 285 kton (31%) van het gevaarlijk afval in 1995 via de inzamelaars/bewaarders naar bedrijven voor verdere verwijdering werd afgevoerd. Hiervan werd 48 kton aan voorbewerkers en 117 kton aan overige Nederlandse bedrijven voor verdere verwijdering afgegeven. Het deel dat werd uitgevoerd bedroeg 54 kton. In vergelijking met 1993 werd aan inzamelaars/bewaarders meer afval aangeboden. Er werd in vergelijking met 1993 meer afval door de inzamelaars/bewaarders uitgevoerd. De door deze bedrijven uitgevoerde afvalstromen bestonden voor 65% uit accu's en voor 11% uit non-ferro-afvalstoffen. In totaal ontvingen de inzamelaars/bewaarders volgens meldingen 70 kton meer dan ze afgaven aan voorbewerkers en verwerkers in Nederland en het buitenland. De belangrijkste oorzaak voor dit verschil van 70 kton

houdt verband met het meldgedrag van één vergunninghouder voor verwijdering van afvalwaters.

3.3.3. verdere verwijdering

In 1995 is 125 kton gevaarlijk afval door Nederlandse bedrijven aan voorbereiders aangeboden. Uit figuur 1 volgt dat 38% hiervan afkomstig was van inzamelaars/bewaarders. Daarnaast ontvingen voorbereiders in 1995 nog eens 4 kton van buitenlandse ontdoeners. In 1995 hebben Nederlandse bedrijven 628 kton gevaarlijk afval aan overige Nederlandse bedrijven voor verdere verwijdering en 196 kton aan buitenlandse bedrijven voor verdere verwijdering afgegeven. In 1995 is er in totaal derhalve 824 kton Nederlands afval bewerkt, verwerkt, verbrand of gestort. Ten opzichte van 1993 is dit een daling van 7%. Deze daling wordt toegeschreven aan de deelstromen oliehoudende sludges en overige organische afvalstoffen.

In figuur 2 is in een taart-grafiek de verdeling van het aanbod gevaarlijk afval weergegeven. Hieruit blijkt dat het aanbod van scheepsafvalstoffen (veelal waterige stromen) en verontreinigde grond veel meer dan de helft van het totale aanbod van gevaarlijk afval betreft. In figuur 3 is vervolgens voor de reststromen van groot naar klein het aanbod per stroom weergegeven. In deze staafdiagram is per stroom tevens te zien op welke wijze deze afvalstoffen zijn verwijderd. Er is een verdeling gemaakt in nuttige toepassing (incl. fysisch/chemische verwerking), verbranden en storten.

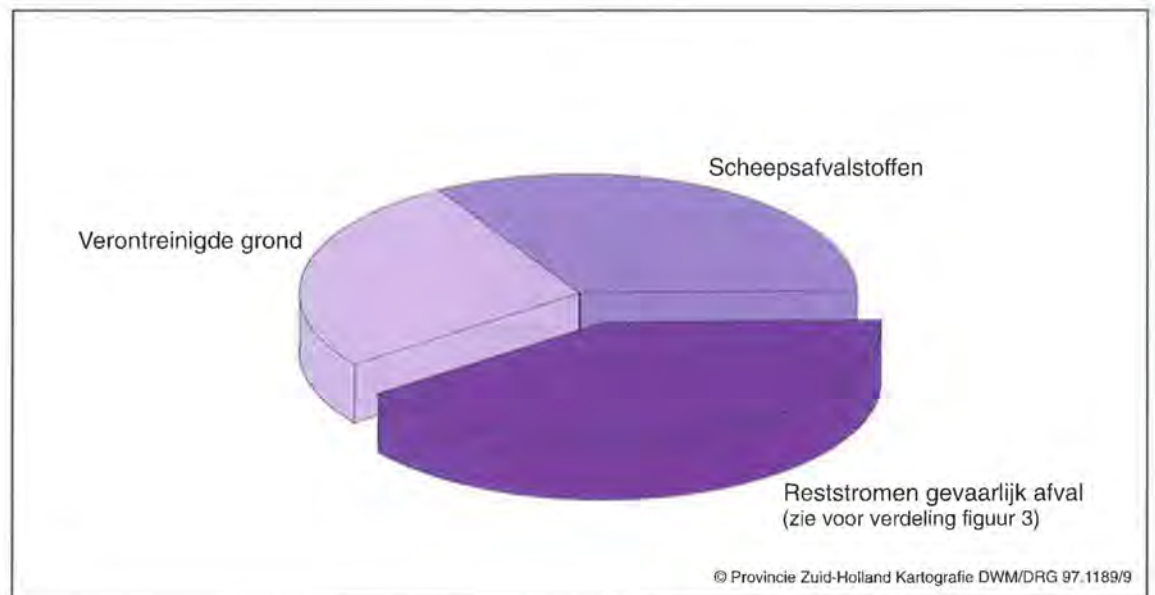
3.3.4. in- en uitvoer

Figuur 1 laat zien dat 185 kton gevaarlijk afval (exclusief scheepsafvalstoffen en verontreinigde grond) is uitgevoerd in 1995. Hiervan is ongeveer 123 kton direct door Nederlandse ontdoeners uitgevoerd. Ongeveer 54 kton was afkomstig van inzamelaars/bewaarders en 19 kton was afkomstig van voorbereiders, die voornamelijk (ingedikte) oliehoudende sludges uitvoerden. Het aantal bedrijven dat gevaarlijk afval uitvoerde, bedroeg ongeveer 160.

Uit figuur 1 blijkt dat in 1995, exclusief verontreinigde grond en scheepsafvalstoffen, 34 kton gevaarlijk afval is ingevoerd. In 1993 was dat 35 kton. De belangrijkste ingevoerde afvalstoffen waren fga dat werd ontzilverd en oplosmiddelen die werden gedestilleerd. Een groot deel van de invoer van gevaarlijk afval had echter betrekking op verontreinigde grond; 193 kton in 1993 en 213 kton in 1995. Alle ingevoerde grond werd in Nederland thermisch gereinigd. In het buitenland ingezamelde scheepsafvalstoffen werden eveneens ingevoerd; in 1995 ongeveer 8 kton. Deze afvalstoffen worden in het algemeen fysisch-chemisch gescheiden. Het residu wordt opgewerkt tot brandstof of als afvalstof verbrand in Nederland of in het buitenland.

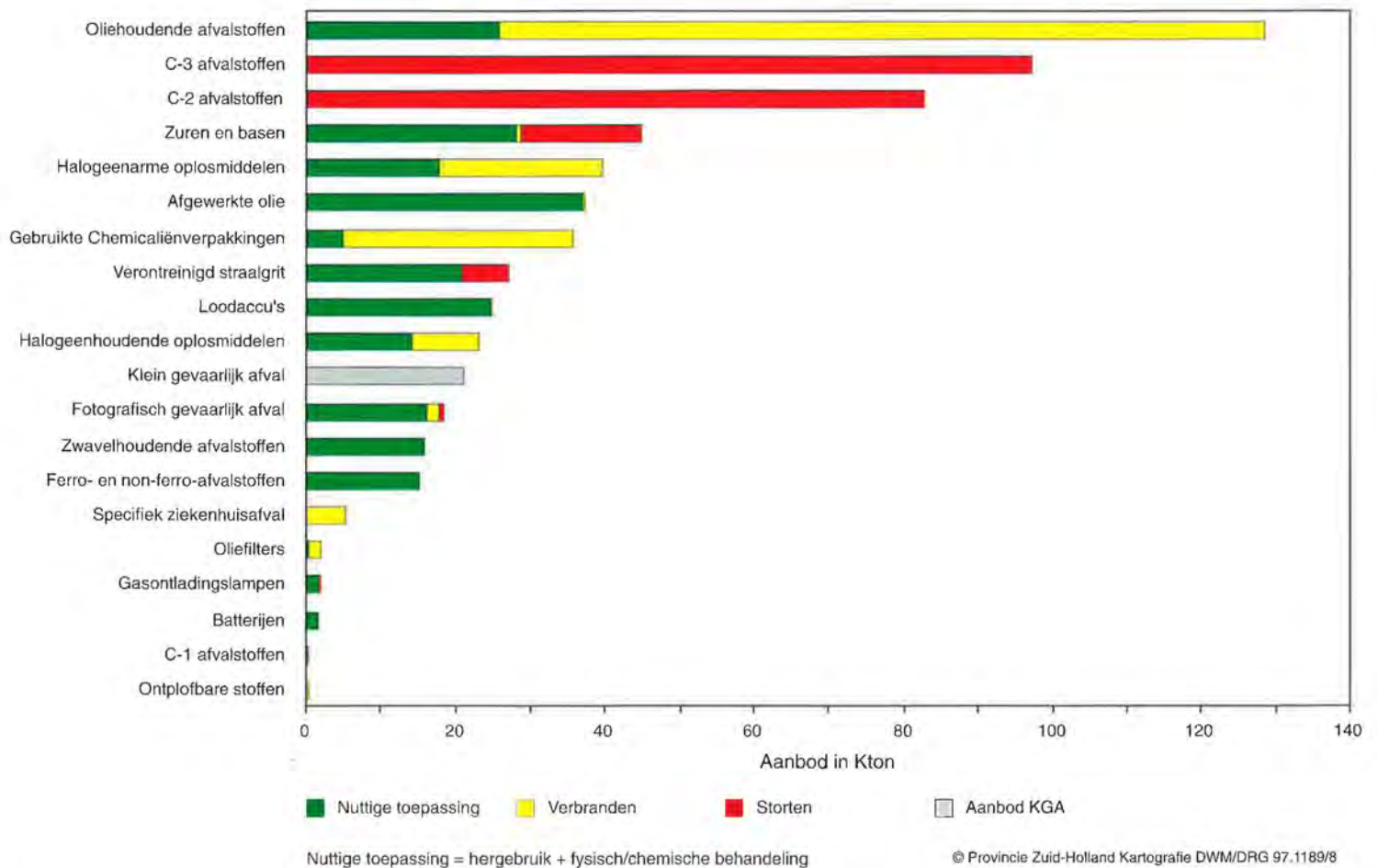
Figuur 2: Verdeling aanbod gevaarlijk afval

(Gemeld in 1995)

Figuur 3: Aanbod en wijze van verwijdering gemeld in 1995 per deelstroom

(Excl. scheepsafval en verontreinigd grond)

3.4. Aanbodprognose

In het kader van de totstandkoming van het MJP-GA II zijn als onderdeel van het MER prognoses gemaakt van het verwachte aanbod aan gevaarlijke afvalstoffen in 2000 en 2005 (Trendstudie gevaarlijk afval 1993-2005 [25A]). Daarnaast is op basis van de meldingsgegevens van 1995, in 1997 de Trendstudie gevaarlijk afval 1995-2005 [25B] opgesteld. Feitelijk heeft een herberekening plaatsgevonden van de eerste Trendstudie, gebruikmakend van aanbodcijfers in 1993 respectievelijk 1995 en de verwachte economische groei. Tevens is hierbij rekening gehouden met een te verwachten verbetering van de inzamelrespons en preventiemaatregelen. Het beleidsscenario in dit plan is gebaseerd op het zogenaamde European Renaissance-scenario van het Centraal Planbureau (groei van het Nederlands bruto nationaal product met 2,7 % per jaar). Tevens is hierbij gebruik gemaakt van door het RIVM per sector opgestelde relaties tussen economische groei en groei van het afvalaanbod (afvalverklarende variabelen).

Tabel 2 vat de Trendstudie gevaarlijk afval 1995-2005 samen; in bijlage VII is een uitgebreider overzicht opgenomen. Aanbodprognoses zijn altijd omgeven door onzekerheden. Voor de economische groei is een tweetal scenario's gehanteerd. Op grond hiervan ontstaat al een bandbreedte van 10 % in de prognose. Onzekerheden ten aanzien van preventie- en inzamelresultaten komen hier nog boven op. Met betrekking tot de Trendstudie en de daaruit voortvloeiende prognoses zijn de volgende punten van belang:

- de aanbodcijfers voor 2000 en 2005 zijn prognoses en geen taakstellingen;
- de aanbodprognoses en de prognoses voor de verdeling over de verwijderingswijzen zijn berekend op basis van de verwijderde (en dus niet de vrijkomende) hoeveelheden; verwijderde hoeveelheden kunnen belangrijk verschillen van de vrijkomende hoeveelheden, onder meer door voorraadvorming;
- indien voor een afvalstroom geen specifieke inschatting voor preventie mogelijk was, is in 2005 circa 20% preventie ten opzichte van 1995 aangehouden (dat wil zeggen dat het percentage dat door RIVM in 1992 is geschat als haalbaar voor alle niet-prioritaire gevaarlijke afvalstoffen voor de periode 1990-2000 van toepassing is verklaard op specifieke deelstromen voor de periode 1995-2005);
- voor de meeste deelstromen is aangenomen dat al het vrijgekomen gevaarlijk afval ook gemeld wordt (dat wil zeggen geen verschil tussen potentieel en gemeld);
- voor de jaren 2000 en 2005 is voor de meeste afvalstromen aangenomen dat er geen onderscheid meer is tussen gemeld en potentieel, met andere woorden: aangenomen is dat in 2000 en 2005 sprake is van een lekvrije verwijdering;
- de prognoses zijn grotendeels gebaseerd op de scenario's en daaruit afgeleide indicatoren voor fysieke groei

zoals toegepast voor de Nationale Milieuverkenning 3 met als basisjaar 1990; de indexcijfers voor 1995 zijn verkregen door lineaire interpolatie tussen de beschikbare indexcijfers voor 1990 en 2000;

- bij de berekening van de cijfers voor 2000 en 2005 voor de sectoren is gebruik gemaakt van afvalverklarende variabelen voor deelstromen; deze deelstromen komen voor een aantal sectoren niet geheel overeen met de afvalstromen die vallen onder de betreffende sector;
- gezien de grote onzekerheden over het aanbod aan scheepsafvalstoffen en verontreinigde grond, is afgezien van prognoses voor deze afvalstoffen; aanbod hiervan is immers onder meer afhankelijk van internationale factoren respectievelijk saneringen;
- de indeling in stromen en verwijderingswijzen in het Basisdocument 1993-1995 [13B], de Trendstudie gevaarlijk afval 1995-2005 [25B] en dit MJP-GA zijn niet exact hetzelfde.

De prognoses dienen dan ook voorzichtig te worden gehanteerd. Actualisering/precisering op basis van monitoringresultaten gedurende de planperiode is van groot belang en zal dus plaatsvinden.

Aanbod	1995 kton (%)	2000 kton (%)	2005 kton (%)
Totaal (potentieel)	922 (100)	1008 (100)	1074 (100)
Preventie	- (-)	52 (5,2)	98 (9,1)
Hergebruik	161 (17,5)	172 (17,1)	179 (16,7)
Fysisch/chemisch be-/verwerken	231 (25,1)	238 (23,6)	243 (22,6)
Verbranden	266 (28,9)	279 (27,7)	278 (25,9)
Storten	225 (24,4)	260 (25,8)	279 (26,0)
Verskil in prognose en gemelde hoeveelheid	41 (4,4)	8 (0,8)	9 (0,8)

Tabel 2: Invloed van voorziene maatregelen op de toekomstige afvalproductie en verwijdering bij autonome ontwikkeling volgens het European Renaissance-scenario (exclusief afgewerkte olie, scheepsafvalstoffen en verontreinigde grond; voor hoeveelheden inclusief afgewerkte olie, scheepsafvalstoffen en verontreinigde grond wordt verwezen naar bijlage VII).

3.5. Monitoring

Monitoring is een belangrijk aspect van de uitvoering van het MJP-GA II. Monitoring houdt in het systematisch en gedurig verzamelen, bewerken en verstrekken van gegevens om na te gaan of en in welke mate vastgestelde doelen taakstellingen⁶ van het milieubeleid worden gehaald. Monitoring is een continu proces en dient uiteindelijk

⁶ Doelstelling: gewenste situatie (veelal op langere termijn), waarvan verwezenlijking wordt nagestreefd en die is vastgelegd in een beleidsstandpunt.

Taakstelling: ter realisering van de doelstelling geoperationaliseerde werkdoelen op uitvoeringsniveau, toegespitst op een specifiek terrein en een specifieke periode.

gegevens op te leveren op basis waarvan evaluatie en bijstelling van het beleid kunnen plaatsvinden.

De doel- en taakstellingen in dit MJP-GA II zijn richtinggevend voor de monitoring van het gevaarlijk afvalstoffenbeleid. Hoofddoelstelling van deze monitoring is het inzicht krijgen in de voortgang van de planuitvoering en in de effecten daarvan. Door het ministerie van VROM en het IPO worden gegevens verzameld ten behoeve van:

1. de evaluatie van het MJP-GA II (voortgang van de uitvoering en de (milieu-)effecten daarvan);
2. het opstellen van het MJP-GA III dan wel het geïntegreerde nationaal afvalstoffenplan;
3. de evaluatie van de m.e.r.-plichtige activiteiten van het MJP-GA II⁸.

Gezien de hiervoor aangegeven monitoring-doelen is ervoor gekozen gegevens te verzamelen over:

- a. afvalstromen (ontwikkeling hoeveelheden gevaarlijke afvalstoffen, zoals de totaal vrijgekomen hoeveelheid per afvalcategorie en de hoeveelheden per verwijderingswijze);
- b. feitelijke uitvoering van het plan (uitvoering van de belangrijkste planbeslissingen waaronder de realisatie van grote uitvoeringsactiviteiten en actiepunten) en planafwijkingen;
- c. milieu-effecten van de planuitvoering en van planafwijkingen;
- d. vergelijking van in MER en plan gehanteerde aannames en veronderstellingen met de feitelijke milieu-effecten;
- e. externe ontwikkelingen die tot nieuwe inzichten leiden;
- f. leemten in kennis in het MER die mogelijk kunnen worden ingevuld.

Alleen de doel- en taakstellingen die eenduidig/concreet geformuleerd en kwantificeerbaar/meetbaar zijn, kunnen en zullen worden gemonitord. Dit is verder uitgewerkt in het monitoringprogramma MJP-GA II, dat aansluit bij andere monitoringsystemen. Dit programma zal afzonderlijk verschijnen. Daarnaast zal jaarlijks een monitoring-rapportage worden opgesteld [actiepunt II.E]. Deze is op aanvraag beschikbaar.

4. UITGANGSPUNTEN EN INSTRUMENTEN

4.1. Inleiding

Dit hoofdstuk geeft de uitgangspunten weer die aan het beleid voor de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen ten grondslag liggen. Tevens worden de instrumenten beschreven waarmee het beleid vormgegeven kan wel uitgevoerd kan worden. Allereerst worden de internationale randvoorwaarden weergegeven (paragraaf 4.2) die ten grondslag liggen aan de uitgangspunten zoals deze zijn verwoord in paragraaf 4.3. Voor de definitieve verwijdering wordt de prioriteit gelegd bij het nationale zelfvoorzieningsbeginsel. Het belang van de continuïteit van de definitieve verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen binnen Nederland weegt namelijk zwaarder dan de milieuhygiënische voordelen door transport over kortere afstand over de landgrens. Vervolgens wordt in paragraaf 4.4 gekeken welke instrumenten ter ondersteuning van de uitvoering van het beleid kunnen worden gehanteerd.

4.2. Internationale randvoorwaarden

4.2.1. belangrijke internationale besluiten

Het Nederlandse afvalstoffenbeleid wordt in toenemende mate bepaald door besluiten en afspraken die tot stand komen in internationale organisaties zoals de EU, de OESO en de VN. Deze internationale context bepaalt niet alleen voor een belangrijk deel de verwijdering van afvalstoffen binnen Nederland, maar ook de in-, uit- en doorvoer van afvalstoffen. Van belang zijn onder meer:

- Richtlijn 75/442/EEG betreffende afvalstoffen;
- Richtlijn 91/689/EEG betreffende gevaarlijke afvalstoffen;
- Verordening 259/93/EEG betreffende toezicht en controle op de overbrenging van afvalstoffen binnen, naar en uit de EU;
- Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan.

Zie bijlage III voor volledige titels, inclusief wijzigingen en overige relevante internationale besluiten.

De Verordening (ook wel EVOA genoemd) heeft rechtstreekse werking. De richtlijnen dienen in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd te worden. Richtlijn 75/442/EEG wordt ook wel de Kaderrichtlijn Afvalstoffen genoemd.

4.2.2. Richtlijn 75/442/EEG en Richtlijn 91/689/EEG

Ingevolge artikel 5 van Richtlijn 75/442/EEG moeten landen de nodige maatregelen nemen om een geïntegreerd en

toereikend net van installaties voor definitieve verwijdering op te zetten waarbij rekening wordt gehouden met de beste beschikbare technologieën die geen overmatig hoge kosten veroorzaken. Met dit net moet de EU als geheel zelfvoorzienend op het gebied van de definitieve verwijdering van afvalstoffen worden (communautaire zelfvoorziening). Landen kunnen ook afzonderlijk naar dit doel streven (nationale zelfvoorziening). Het in Richtlijn 75/442/EEG genoemde uitgangspunt dat kan worden gestreefd naar nationale zelfvoorziening voor definitieve verwijdering van afvalstoffen is door Nederland in haar beleid overgenomen (zie ook paragraaf 4.3).

Op grond van Richtlijn 91/689/EEG is Beschikking 94/904/EG tot vaststelling van een lijst van gevaarlijke afvalstoffen vastgesteld. Deze Europese lijst geeft aan welke afvalstoffen minimaal moeten worden aangewezen als gevaarlijke afvalstoffen⁶. Landen mogen echter ook andere afvalstoffen aanwijzen als gevaarlijke afvalstoffen. In Nederland bepaalt het Besluit aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen (Baga) welke afvalstoffen aangemerkt moeten worden als gevaarlijke afvalstoffen (zie ook paragraaf 4.4.1)⁷.

Op grond van Richtlijn 75/442/EEG betreffende afvalstoffen is Nederland verplicht om een plan op te stellen voor het beheer van afvalstoffen in het algemeen. Op grond van de Richtlijn 91/689/EEG betreffende gevaarlijke afvalstoffen is Nederland verplicht om een plan op te stellen voor het beheer van gevaarlijke afvalstoffen. Het MJP-GA II is het Nederlandse plan voor het beheer van gevaarlijke afvalstoffen, waardoor aan de laatstgenoemde verplichting is voldaan. Andere verplichtingen voortvloeiend uit Richtlijn 91/689/EEG, zoals registratie, mengverbod en vergunningeisen zijn in Nederland geïmplementeerd in hoofdstuk 10 van de Wm en uitvoeringsbesluiten (zie ook paragraaf 4.4.1).

Ingevolge artikel 3 van Richtlijn 75/442/EEG moeten landen passende maatregelen ter bevordering van preventie of de vermindering van de productie en de schadelijkheid van afvalstoffen, met name door:

- de ontwikkeling van schone technologieën die een zuiniger gebruik maken van de natuurlijke hulpbronnen;
- de technische ontwikkeling en het op de markt brengen van producten die zodanig zijn ontworpen dat fabricage, gebruik en definitieve verwijdering niet of zo weinig mogelijk bijdragen tot een toename van de hoeveelheid en de mate van schadelijkheid van de afvalstoffen en tot het gevaar van verontreiniging;
- de ontwikkeling van adequate technieken voor de definitieve verwijdering van gevaarlijke stoffen in afvalstoffen die bestemd zijn voor nuttige toepassing.

In de tweede plaats moeten passende maatregelen genomen worden ter bevordering van de nuttige toepassing van

⁶ Er is geen directe relatie tussen deze lijst en de groene, oranje en rode lijst (zie paragraaf 4.2.3). Het is dus bijvoorbeeld niet zo dat alle gevaarlijke afvalstoffen opgenomen zijn in de rode lijst.

⁷ Ook tussen het Baga en de groene, oranje en rode lijst is geen directe relatie. De afvalstoffen die op de groene, oranje en rode lijst staan worden met name genoemd, terwijl bij het Baga ook de samenstelling (inclusief verontreinigingen) een belangrijke rol speelt.

de afvalstoffen en het gebruik van afvalstoffen als energiebron.

4.2.3. Verordening 259/93/EEG¹⁰

Het beleid voor gevaarlijk afval moet in zijn historische context worden gezien. Naar aanleiding van exportschandalen halverwege de jaren '80 heeft de Nederlandse regering besloten een einde te maken aan de ongecontroleerde uitvoer en zelfvoorziening uitgangspunt gemaakt voor het afvalbeleid in Nederland. Uitvoer voor nuttige toepassing was alleen mogelijk indien de verwerking in het buitenland hoogwaardiger was dan wel indien er in Nederland geen of onvoldoende verwerkingscapaciteit aanwezig was. Dit beleid werd ook neergelegd in het MJP-GA I dat zijn basis vindt in de Wet milieubeheer en Richtlijn 75/442/EEG, zoals gewijzigd bij Richtlijn 91/156/EEG. Het toepassen van het zelfvoorzieningsbeginsel en, aanvullend, het nabijheidsbeginsel, was een tijdelijk instrument voor het opzetten van een eigen verwijderingsstructuur die inmiddels voor een belangrijk deel is gerealiseerd. Voor definitieve verwijdering gaat Nederland nog steeds uit van het zelfvoorzieningsbeginsel, aangezien die de primaire verantwoordelijkheid is van het land waar de afvalstoffen ontstaan. Omdat het milieuhygiënisch belang om zelfvoorziening hiervoor in stand te houden, beperkter is geworden is het beleid ten aanzien van nuttige toepassing aangepast. Bovendien rezen er – gelet op de prejudiciële vragen, gesteld aan het Europese Hof door de Raad van State en schorsingsuitspraken van de Raad van State – twijfels over het beleid zoals neergelegd in het MJP-GA I voor een aantal stromen als basis om bezwaar te maken tegen de voorgenomen uitvoer.

Daarnaast was het in- en uitvoerbeleid zoals neergelegd in het MJP-GA I een invulling van de Regeling in, uit- en doorvoer van gevaarlijke afvalstoffen (RIUD, ter implementatie van Richtlijn 84/631/EEG). Tijdens de looptijd van het MJP-GA I trad Verordening 259/93/EEG in werking. Het in- en uitvoerbeleid in het MJP-GA II is mede gebaseerd op de Verordening.

Verordening 259/93/EEG implementeert verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag van Bazel, het OESO-besluit en de ACS-EEG Overeenkomst. Deze Verordening regelt de procedures voor de overbrenging van alle afvalstoffen (zowel gevaarlijke als niet-gevaarlijke afvalstoffen) tussen landen. De Verordening kent een aantal verschillende procedures. Welke procedure van toepassing is, is afhankelijk van drie criteria:

1. Procesgericht criterium: de Verordening maakt onderscheid in afvalstoffen die worden overgebracht voor definitieve verwijdering en afvalstoffen die worden overgebracht voor nuttige toepassing.
2. De aard van de afvalstof: de Verordening maakt een onderscheid in drie klassen afvalstoffen welke zijn

weergegeven in de bijlagen bij de Verordening. Deze bijlagen worden aangeduid als de groene, oranje en rode lijst¹¹. Dit onderscheid is alleen van belang voor afvalstoffen bestemd voor nuttige toepassing. Voor afvalstoffen die op geen enkele lijst voorkomen, geldt de procedure voor rode lijst afvalstoffen.

3. Geografisch criterium: de te volgen procedure is afhankelijk van het land van herkomst, het al of niet aanwezig zijn van een land van doorvoer en het land van bestemming.

Afhankelijk van deze drie criteria is voor het overbrengen van afvalstoffen wel of geen vergunning of toestemming (al dan niet schriftelijk) vereist. Ook moet in de regel – met uitzondering voor groene lijst afvalstoffen bestemd voor nuttige toepassing – een financiële zekerheid (borg of bankgarantie) gesteld worden die de kosten moet dekken als het land van verzending de afvalstoffen moet terugnemen en verwijderen.

De meeste procedures bevatten de mogelijkheid dat de bevoegde autoriteiten bezwaar kunnen maken tegen het transport van afvalstoffen (in-, uit- of doorvoer wordt dan niet toegestaan). Onder meer kan bezwaar gemaakt worden als de overbrenging niet in overeenstemming is met afvalbeheerplannen. In Nederland is dit voor gevaarlijk afval het MJP-GA II. Zie verder hoofdstuk 8.

In een aantal gevallen is uitvoer zonder meer verboden (ook al wordt geen bezwaar gemaakt). De Verordening verbiedt onder meer de uitvoer van afvalstoffen die bestemd zijn voor definitieve verwijdering van OESO naar niet-OESO landen. Op 31 december 1997 zal het uitvoerverbod van OESO naar niet-OESO landen voor gevaarlijke afvalstoffen die bestemd zijn voor nuttige toepassing in werking treden. Verordening 259/93/EEG zal naar verwachting worden aangepast aan de uitbreiding van dit uitvoerverbod.

4.3. Uitgangspunten

4.3.1. voorkeursvolgorde voor verwijdering

De kern van het afvalstoffenbeleid is dat de verwijdering van afvalstoffen geschiedt op een zo hoogwaardig mogelijke wijze. Artikel 10.1 van de Wm geeft de voorkeursvolgorde voor de verwijdering van afvalstoffen aan. Hierna is de voorkeursvolgorde weergegeven zoals deze op basis van artikel 10.1 van de Wm voor de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen in dit MJP-GA II wordt gehanteerd:

- a. kwantitatieve preventie;
- b. kwalitatieve preventie;
- c. producten meer dan eenmaal gebruiken (producthergebruik);
- d. producten na gebruik be-/verwerken met het oog op gebruik voor hetzelfde of voor een ander doel (materiaalhergebruik);

¹⁰ Voor nadere informatie wordt verwezen naar de brochure "Grensverschrijdend transport van afvalstoffen - regels van de ondernemer" en Handboek EVOA (Koetsjersreeks inspectie nr. 37).

¹¹ De groene, oranje en rode afvalstoffenlijsten worden, indien nodig, aangepast door de OESO. Deze aanpassingen worden geheel overgenomen in de Verordening. Voorstellen tot wijziging of voor nieuw in te delen stoffen, kunnen via het Verbod van Nederlandse Ondernemingen (VNO) ingebracht worden.

d₂ nuttig toepassen van gevaarlijke afvalstoffen (niet zijn de producten die in het afvalstadium zijn geraakt; deze vallen immers onder d₁);

e definitieve verwijdering onder omzetting in energie;

f definitieve verwijdering (anders dan storten) zonder omzetting in energie;

g definitieve verwijdering door storten.

Verbranden kan - afhankelijk van de te verbranden afvalstof - aangemerkt worden als nuttige toepassing (d₂) of als verwijdering onder omzetting in energie (e). Dit wordt toegelicht in het sectorplan Verbranden gevaarlijke afvalstoffen.

De minimale hoogwaardigheid van de verwijdering van een bepaalde afvalstroom, wordt minimumstandaard genoemd. Verwijdering op een wijze laagwaardiger dan de minimumstandaard zal niet worden vergund. Wanneer sprake is van een techniek die niet in het aan het MJP-GA II ten grondslag liggende MER is beschreven, zal door de aanvrager in een MER of door middel van een aanvullende studie de hoogwaardigheid van de techniek moeten worden aangegeven. Indien na beoordeling blijkt dat de techniek ten minste gelijkwaardig is aan de minimumstandaard zoals in de sectorplannen omschreven, kan - behoudens een beoordeling op de overige doelmatigheidsaspecten - een vergunning voor de nieuwe techniek worden afgegeven. Zie verder paragraaf 6.3.1; hoogwaardige verwijdering.

4.3.2. zelfvoorzieningsbeginsel bij definitieve verwijdering

EU-zelfvoorziening en nationale zelfvoorziening

Ingevolge artikel 5 van Richtlijn 75/442/EEG moet de EU als geheel zelfvoorzienend worden op het gebied van definitieve verwijdering (communautaire zelfvoorziening) en moeten de landen afzonderlijk naar dit doel kunnen streven (nationale zelfvoorziening). Hierbij wordt rekening gehouden met geografische omstandigheden of met de behoefte aan speciale installaties voor bepaalde soorten afval. Met het net van installaties van definitieve verwijdering moet het bovendien mogelijk zijn afvalstoffen te verwijderen in een van de meest nabije, daartoe geschikte installaties met behulp van de meest geschikte methoden en technologieën om een hoog niveau van bescherming van het milieu en de volksgezondheid te waarborgen.

provinciale zelfvoorziening

Naast de nationale zelfvoorziening met betrekking tot de definitieve verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen geldt voor de definitieve verwijdering van C₃-afvalstoffen en bepaalde C₂-afvalstoffen (AVI-reststoffen) in beginsel de provinciale zelfvoorziening. Dit betekent dat de individuele provincies verantwoordelijk zijn voor de beschikbaarheid van stortcapaciteit voor bovengenoemde afvalstoffen die binnen de provincie vrijkomen. Dit kan door of eigen stortfaciliteiten te realiseren of zorg te dragen voor contractuele afspraken voor de verwijdering op stortfacilitei-

ten in een andere provincie. Provinciale zelfvoorziening voor te storten gevaarlijk afval wordt wenselijk geacht teneinde de doelmatigheid (met name de continuïteit) van de definitieve verwijdering van deze afvalstoffen te waarborgen. Teneinde de continuïteit van de verwijdering van genoemde te storten afvalstoffen veilig te stellen, is het mogelijk dat de provincies bestuurlijk afspraken maken over de verwijdering van C₃-afvalstoffen en AVI-reststoffen. Verwezen wordt verder naar het advies van de commissie Epema-Brugman (zie paragraaf 2.5).

4.3.3. nabijheidsbeginsel bij definitieve verwijdering

Zoals in paragraaf 4.3.2. al is aangegeven, gaat Richtlijn 75/442/EEG er vanuit dat de definitieve verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen in beginsel zo dicht mogelijk bij de bron plaatsvindt (nabijheidsbeginsel). Verordening 259/93/EEG geeft de mogelijkheid om op deze grond bezwaar te maken tegen voorgenomen in- of uitvoer. Dus ook het nabijheidsbeginsel kan in beginsel een element zijn bij de toetsing van aanvragen voor overbrengingen van afvalstoffen ten behoeve van definitieve verwijdering.

4.4. Instrumenten

4.4.1. nationale wet- en regelgeving

Wet milieubeheer

De Wm geeft een algemeen juridisch kader waarbinnen de nodige, voor het MJP-GA II relevante, uitvoeringsregelgeving tot stand is gebracht. Het gaat hierbij zowel om AMvB's als om ministeriële regelingen.

Als eerste AMvB wordt in dit verband het Besluit aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen (Baga) genoemd. Dit besluit is met name relevant, omdat slechts in de situatie dat er sprake is van een gevaarlijke afvalstof het MJP-GA II van toepassing is. Behalve dat in het besluit staat aangegeven welke afvalstoffen als gevaarlijke afvalstoffen worden aangemerkt, zijn ook andere belangrijke bepalingen opgenomen zoals de anti-mengclausule.

Afgewerkte olie is in het Baga aangewezen als (gevaarlijke) afvalstof. Met de aanwijzing van afgewerkte olie als afvalstof wordt bereikt dat deze olie altijd een afvalstof is, ongeacht bijvoorbeeld de intentie van de ontdoener. Het Besluit inzameling afgewerkte olie bepaalt dat voor het inzamelen van afgewerkte olie in bulk een inzamelvergunning van de minister van VROM nodig is. Dit besluit heeft geen betrekking op afgewerkte olie die vrijkomt bij particuliere huishoudens, voor zover deze olie niet is afgegeven of ingezameld, en heeft ook geen betrekking op afgewerkte olie uit vaartuigen.

Specifieke uitvoeringsregels die van belang zijn voor het bepalen of een afvalstof een gevaarlijke afvalstof is, zijn te vinden in de ministeriële Regeling aanwijzing gevaarlij-

ke afvalstoffen (Raga). Concreet gaat het dan bijvoorbeeld om bemonsteringsvoorschriften en een regeling voor de zogenaamde uitzonderingsverklaring.

De op gevaarlijke afvalstoffen betrekking hebbende Europese richtlijnen zijn geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Ter implementatie van een onderdeel van Richtlijn 91/689/EEG zijn eind 1995 de Regeling scheiden gevaarlijke afvalstoffen en de Regeling scheiden gevaarlijke afvalstoffen bij niet-vergunningsplichtige inrichtingen in werking getreden. Deze regelingen bevatten een instructie aan het bevoegd gezag in het kader van de Wm om in de vergunning vast te leggen dat in de inrichting aanwezige van buiten de inrichting afkomstige gevaarlijke afvalstoffen van elkaar en van andere afvalstoffen moeten worden gescheiden en gescheiden moeten worden gehouden (zie verder onder 'scheiden en gescheiden houden'). De komende jaren treden er een aantal regelingen in werking die het scheiden en gescheiden houden van afvalstoffen zullen regelen. Voor bewaren en be-/verwerken komen er nieuwe ministeriële regelingen die de regelingen uit 1995 zullen vervangen. Het gescheiden houden tijdens het vervoer zal in de PMV's worden geregeld. Deze regelingen hebben directe werking. Voor definitieve verwijdering (onder meer verbranden en storten) wordt het gescheiden houden van afvalstoffen geregeld in de vergunningen waarbij maatwerk geleverd zal worden. Verder treden er voor ontdoeners AMvB's gebaseerd op artikel 8.40 Wm, in werking die voor een groot aantal bedrijven in de plaats komt van een Wm-vergunning. Voor bedrijven die niet onder deze categorie vallen, wordt thans nog bezien op welke wijze het scheiden en gescheiden houden van afvalstoffen geregeld kan worden. In 1997 wordt verder de Europese richtlijn inzake de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen geïmplementeerd. Deze richtlijn bevat onder andere emissie-eisen voor inrichtingen waar gevaarlijke afvalstoffen worden verbrand of worden bijgestookt. Naar verwachting zal de EU binnen een jaar een richtlijn vaststellen waarin eisen zijn opgenomen waaraan stortplaatsen voor afvalstoffen moeten voldoen.

Provinciale milieuverordening (PMV)

De provincies nemen het MJP-GA II integraal over in de PMP's. De hieruit volgende regelgeving (instrumenten ter uitvoering van het beleid) wordt vastgelegd in de PMV's. Elke provincie heeft zijn eigen PMV. Echter voor gevaarlijke afvalstoffen zijn, met het oog op het MJP-GA, de teksten van de PMV van elke provincie op hoofdlijnen gelijklopend. In de PMV zijn twee instrumenten ten aanzien van gevaarlijke afvalstoffen geregeld:

- de meld- en registratieplicht;
- inzamelvergunningsplicht (zie hoofdstuk 7).

vergunningverlening

Voor het bewaren, bewerken, verwerken en definitief verwijderen van gevaarlijke afvalstoffen van buiten de inrichting is een vergunning ingevolge de Wm vereist. Een der-

gelijke vergunning kan slechts geweigerd worden in het belang van de bescherming van het milieu. Onder bescherming van het milieu wordt ook de zorg voor de doelmatige verwijdering van afvalstoffen verstaan. Ook voor het inzamelen van gevaarlijke afvalstoffen is in een aantal gevallen een vergunning ingevolge de Wm vereist (in bijlage IA is aangegeven in welke gevallen). Een dergelijke vergunning kan slechts geweigerd worden in het belang van een doelmatige verwijdering. Aan een vergunning worden bovendien voorschriften verbonden die nodig zijn ter bescherming van het milieu. Deze vergunningplicht maakt sturing van afvalstoffen mogelijk en kan toepassing van hoogwaardiger verwijderingsmethoden afdwingen.

Voor bepaalde activiteiten dient een milieu-effectrapportage doorlopen te worden, voordat een vergunningaanvraag in behandeling genomen mag worden. Welke activiteiten dat zijn, is aangegeven in het Besluit milieu-effectrapportage 1994¹². Hierin is onder meer aangegeven dat de oprichting van een inrichting bestemd voor het bewerken, verwerken of definitief verwijderen van gevaarlijke afvalstoffen (met uitzondering van het verdichten en het mechanisch of fysisch scheiden in het kader van op- en overslag) m.e.r.-plichtig is.

De bevoegdheid met betrekking tot vergunningen berust in het algemeen bij de provincies. Alleen voor het inzamelen van afgewerkte olie in bulk en de in-, uit- en doorvoer van gevaarlijke afvalstoffen berust deze bij de minister van VROM.

Voor bepaalde inrichtingen kan de provincie een vergunning alleen verlenen als de minister van VROM een verklaring van geen bedenkingen (VVGb) heeft afgegeven. In bijlage III van het IVB is aangegeven voor welke categorieën van inrichtingen dit geldt. De verklaring kan slechts in het belang van de doelmatige verwijdering van de betrokken afvalstoffen worden geweigerd. Artikel 8.36, vierde lid, van de Wm stelt dat in gevallen waarin een VVGb vereist is, het bevoegd gezag bij de beslissing op de aanvraag om de vergunning geen toepassing geeft aan artikel 8.8, voor zover dat artikel betrekking heeft op de doelmatige verwijdering van afvalstoffen. Aangezien in dit MJP-GA II is aangegeven dat de capaciteitsregulering voor be-/verwerken losgelaten wordt en de spreidingstoets altijd positief uitvalt, zal deze verklaring een ander karakter krijgen. Bij de evaluatie van de Wm zal de bevoegdheidsverdeling nader worden bezien.

Een aanvraag om een vergunning wordt, voor wat de doelmatigheid betreft, getoetst aan dit MJP-GA II. Dat geldt zowel voor de gevallen waarin er geen VVGb vereist is als voor de gevallen dat er wel een VVGb vereist is.

¹² De m.e.r.-plicht met betrekking tot de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen is geregeld in categorie 18 van Bijlage C van dit besluit.

Activiteit	Categorie gevaarlijke afvalstoffen	Rol Rijk	Rol Provincie
In-, uit- en doorvoer	Alle	X	
Inzamelen	Afgewerkte olie	X	X
	Overig		X
Bewaren (zelfstandig)	Alle		X
Bewerken en verwerken	PMV-olie/water/slib en verontreinigde grond	X	
	Overig	VVGB	X
Verbranden	Alle	VVGB	X
Storten	C ₁ en C ₂ (excl. AVI-reststoffen)	VVGB	X
	C ₃ en AVI-reststoffen	X	

Tabel 3: Globaal overzicht van de rolverdeling doelmatigheidsbeoordeling gevaarlijk afvalstoffen

overheidsbedrijven

De overheid dient op grond van Richtlijn 75/442/EEG voor een adequate afvalverwijderingsstructuur te zorgen. Overheidsbedrijven hebben met name een rol bij het definitief verwijderen van gevaarlijke afvalstoffen. Deze situatie is historisch gegroeid. De oprichting van een overheidsbedrijf is in het algemeen uitsluitend aan de orde als marktpartijen de uitvoering van verwijdering niet of niet adequaat oppakken. In eerste instantie zal worden getracht de marktpartijen te stimuleren om het probleem adequaat op te lossen (al dan niet met behulp van het financieel instrumentarium van de overheid). Pas in het uiterste geval dat de marktpartijen geen toereikende initiatieven ontplooiën om het probleem op te lossen, kan worden overgegaan tot het oprichten van een overheidsbedrijf.

Voor zover marktpartijen de uitvoering van de afvalverwijdering zelfstandig oppakken, beperkt de overheid zich tot het stellen van randvoorwaarden aan die marktpartijen. Voor gevaarlijke afvalstoffen is het risico dat de uitvoering niet adequaat opgepakt wordt groter dan bij andere afvalstoffen, onder meer vanwege de hoge kosten van verwijdering. Dit is onder andere gebleken bij twee particuliere bedrijven voor de verwijdering van scheepsafvalstoffen waarbij de uitvoering niet voldeed aan de door de overheid gestelde randvoorwaarden. Het constateren van dit soort situaties betekent niet zonder meer dat de overheid de verwijdering van specifieke afvalstoffen zelf ter hand moet nemen. In eerste instantie zal door het stimuleren van ontwikkelingen ten aanzien van controle-instrumenten (planningsinstrumenten, vergunningen, rapportageverplichtingen, bedrijfsinterne milieuzorg en financiële zekerstellingen) worden getracht de kans hierop verder te verminderen, ongeacht of het een overheidsbedrijf of een particulier bedrijf betreft.

Dit uitgangspunt neemt niet weg, dat zodra er signalen komen dat particuliere afvalverwijderingsbedrijven voor de verwijdering van scheepsafvalstoffen, maar ook voor andere kwetsbare afvalstromen, niet meer aan de eisen van continuïteit en lek vrije verwijdering kunnen voldoen,

voor die specifieke gevallen een heroverweging van de rol van de overheid onontkoombaar is.

stortverbod

Een belangrijk instrument om de beleidsdoelstellingen, neergelegd in het MJP-GA II, te realiseren, is het op 11 juli 1995 gepubliceerde Besluit stortverbod afvalstoffen. Met het Besluit stortverbod afvalstoffen wordt uitvoering gegeven aan het NMP I waarin is neergelegd dat voor categorieën afvalstoffen die nuttig kunnen worden toegepast, een stortverbod wordt ingesteld zodra een systeem van scheiding aan de bron, bewerkingsmogelijkheden en afzetmogelijkheden van verkregen materialen in voldoende mate is verzekerd. In MJP-GA I is reeds gerefereerd aan een mogelijk stortverbod.

Voor zover in dit kader relevant heeft het stortverbod betrekking op de volgende categorieën gevaarlijke afvalstoffen:

- specifiek ziekenhuisafval (sectorplan 3);
- accu's (sectorplan 9);
- batterijen (sectorplan 10);
- gasontladingslampen of onderdelen daarvan (sectorplan 11);
- oliefilters (sectorplan 12);
- verpakkingen van chemicaliën (sectorplan 13);
- reinigbare verontreinigde grond (sectorplan 16);
- straalgrit (sectorplan 17);
- kwikhoudende thermometers of onderdelen daarvan (sectorplan 19);
- vliegias, afkomstig van inrichtingen voor het verbranden van huishoudelijke afvalstoffen of van bedrijven afkomstige afvalstoffen die tezamen met huishoudelijke afvalstoffen worden verbrand (1 januari 1998) (sectorplan 20);
- zeefzand (sectorplan 21).

toepassing van afvalstoffen

Het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterbescherming stelt eenduidige randvoorwaarden aan het toe-

passen van stoffen als bouwstoffen (primaire en secundaire bouwstoffen; onder dit laatste mede te verstaan afvalstoffen) op of in de bodem dan wel oppervlaktewater. Het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming treedt gefaseerd in werking. De verwijderingsvoorschriften zijn in 1996 in werking getreden. In 1998 treden alle voorschriften in werking. Tot dat moment wordt voor de toepassing van afvalstoffen als secundaire bouwstof in werken het door de gezamenlijke provincies vastgestelde beleid voor de milieuhygiënische toepassing van secundaire grondstoffen in werken, gehanteerd. Dit beleid is verwoord in de IPO-notitie "Werken met secundaire grondstoffen". Voor het toepassen van gevaarlijke afvalstoffen is in de interimperiode een vergunning op grond van de Wm vereist.

scheiden en gescheiden houden

Voor een aantal afvalstoffen is het van essentieel belang dat de afvalstoffen vanaf het ontstaan afzonderlijk in de verwijderingsstructuur worden behandeld, zodat de verdere verwijdering uiteindelijk succesvol kan zijn. Vanuit dat uitgangspunt is in dit MJP-GA II een aantal stromen met name aangeduid waar een dergelijke scheiding moet worden toegepast. Dit instrument voor de uitvoering van het MJP-GA II beleid is of wordt vastgelegd in een aantal regelingen:

- de ministeriële Regeling scheiden gevaarlijke afvalstoffen (Stcrt. 1995, 121) voor aangewezen inrichtingen voor de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen, alsmede de ministeriële Regeling scheiden gevaarlijke afvalstoffen bij niet vergunningplichtige inrichtingen (stcrt 1995, 121) zullen worden vervangen door nieuwe ministeriële regelingen met directe werking;
- nog op te stellen AMvB's op grond van artikel 8.40 die voor een groot aantal bedrijven in de plaats komt van een Wm-vergunning. Voor bedrijven die niet onder deze categorie vallen wordt bezien op welke wijze het scheiden en gescheiden houden van afvalstoffen geregeld kan worden.

De regelingen ten aanzien van scheiden en gescheiden houden hebben tot doel de nuttige toepassing (inclusief hergebruik) van stoffen te maximaliseren. In de regelingen zal worden aangegeven wanneer ontheffing kan worden verleend van de plicht om categorieën van afvalstromen gescheiden te houden. Een directe koppeling tussen dit MJP-GA II en de betreffende regelingen is in de sectorplannen niet tot stand gebracht aangezien nog geen definitief standpunt is ingenomen over de wijze waarop de regeling dient te worden ingevuld.

producentenverantwoordelijkheid

Producentenverantwoordelijkheid houdt op het terrein van de afvalstoffen in, dat degene, die een bepaald product op de markt brengt, ook verantwoordelijkheid draagt voor de producten wanneer deze in het afvalstadium zijn beland (eventueel met inbegrip van de financiering van de ver-

wijdering). De producentenverantwoordelijkheid geeft in het afvalstoffenbeleid invulling aan het integrale ketenbeheer. De producent wordt erdoor gestimuleerd om kritisch naar de samenstelling van de producten te kijken. Op deze wijze wordt bij het op de markt brengen van een product het afvalaspect voor het management een relevante factor. Deze ontwikkeling wordt onder meer ondersteund door de in 1996 in het Afval Overleg Orgaan vastgestelde uitvoeringsstrategie "Met preventie is veel te winnen". Deze uitvoeringsstrategie heeft betrekking op de periode 1996-2000 en is ontwikkeld door de drie betrokken overheden: de VNG, het IPO en het ministerie van VROM. Ook de invoering van milieuzorgsystemen bevordert de aandacht voor het product in de afvalfase.

Het Ministerie van VROM beschikt daarnaast over juridische instrumenten om producenten directe prikkels dan wel motieven te verschaffen om daadwerkelijk invulling te geven aan hun verantwoordelijkheid. Het gaat daarbij in concreto om het in werking laten treden van AMvB's die fabrikanten en importeurs verplicht om producten terug te nemen en/of de teruggenomen producten op een bepaalde wijze te verwijderen.

In een aantal gevallen wordt een zodanige invulling aan de producentenverantwoordelijkheid gegeven, dat ook de kosten van verwijdering door de producent moeten worden gedragen. Omdat deze dan onderdeel gaan uitmaken van de kostprijs van het product, ontstaat daardoor ook een directe financiële stimulans om het afvalaspect bij het ontwerpen en op de markt brengen van producten meer aandacht te laten krijgen. Doel van een dergelijke invulling van de producentenverantwoordelijkheid is, naast een reductie van de hoeveelheid vrijkomend afval, de realisering van meer nuttige toepassing. Hierbij speelt een rol dat de producenten de meeste kennis hebben met betrekking tot de samenstelling van hun producten en meer mogelijkheden hebben tot aanpassing van producten om deze later verantwoord te kunnen verwerken. Daarnaast is het mogelijk dat de "secundaire" producten door de producenten kunnen worden afgezet in de bedrijfskolom. Voorts ontstaat hierdoor een striktere toepassing van het beginsel "de vervuiler betaalt" en de realisering van een laagdrempeliger afgifte. Dit laatste omdat bij de hier bedoelde gevallen het zich ontdoen van afvalstoffen geen directe kosten voor de ondoener met zich meebrengt. Deze punten dragen op zodanige wijze bij tot een effectieve en efficiënte verwijdering dat hiermee, indien voldaan wordt aan de minimumstandaard (zie paragraaf 6.3.1.), een doelmatiger verwijdering wordt gerealiseerd. Buiten toetsing aan de minimumstandaard is verdere beoordeling van de hoogwaardigheid van verwijdering van het producenteninitiatief niet aan de orde. Afspraken (vrijwillig) in het kader van deze producentenverantwoordelijkheid kunnen bijvoorbeeld worden vastgelegd in een convenant. Het is tevens mogelijk producentenverantwoordelijkheid af te dwingen middels een AMvB zoals het Besluit verwijdering batterijen (Stb. 45, 1995).

Voor stromen waar de producentenverantwoordelijkheid op deze wijze wordt geëffectueerd, geldt dat het vergunningenbeleid erop is gericht de door de producenten voorgestane verwijderingsstructuur te ondersteunen.

Per afvalstroom zal steeds een afweging plaats moeten vinden tussen enerzijds de voordelen en anderzijds de inspanning en kosten. Van belang voor het invoeren van producentenverantwoordelijkheid zijn de herkenbaarheid van de afvalstof, de herleidbaarheid van de afvalstof tot de producent en de uitvoerbaarheid van de regeling. Met het huidige pakket aan gevaarlijke en niet gevaarlijke afvalstoffen waarvoor producentenverantwoordelijkheid is of wordt geoperationaliseerd, zijn de in dit opzicht meest relevante afvalstromen gedekt.

In de sectorplannen wordt aangegeven voor welke stromen kosten van de verwijdering via een concrete invulling van de producentenverantwoordelijkheid door de producenten of importeurs worden gedragen. In dit MJP-GA II is dit alleen voor batterijen, Fga en gebruikte chemicaliënverpakkingen het geval. Met dit pakket aan gevaarlijke afvalstoffen waarvoor de producentenverantwoordelijkheid is of wordt geoperationaliseerd, zijn de in dit opzicht meest relevante afvalstromen gedekt. Indien deze visie gedurende de planperiode wijzigt, zullen hier zwaarwegende redenen voor moeten zijn en zal rekening gehouden worden met de gevolgen voor de bestaande verwijderingsstructuur.

deregulering

In de afgelopen jaren zijn er veel (complexe) regels opgesteld voor de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen. Echter, te veel regels kunnen averechts werken op een goede verwijdering. Veranderende omstandigheden kunnen de noodzaak van de regelgeving wegnemen. Hierbij kan worden gedacht aan de professionalisering van het afvalverwijderende bedrijfsleven en de verinnerlijking bij de ontdoeners. Het bevoegd gezag dient periodiek na te gaan of de bestaande regels nog noodzakelijk zijn voor het realiseren van preventie en een zo hoogwaardige mogelijke lekvrje verwijdering en indien dit niet het geval is, over te gaan tot deregulering. In het plan is ten aanzien van deregulering het volgende opgenomen:

- a. Uitvoer ten behoeve van nuttige toepassing wordt toegestaan, tenzij de be-/verwerking in het buitenland leidt tot een lagere mate van nuttige toepassing. Zie paragraaf 8.3.
- b. Als gevolg van het gewijzigde beleid ten aanzien van in- en uitvoer, zal geen capaciteitsregulering meer plaatsvinden bij de vergunningverlening voor het be- en verwerken (wel voor inzamelen en het definitief verwijderen) van gevaarlijke afvalstoffen. Voor be- en verwerken wordt niet langer gekeken naar aantal vergunninghouders, capaciteit per inrichting of schaalgrootte. Zie paragraaf 6.4. Indien wordt voldaan aan de

minimumstandaard, wordt in beginsel vergunning verleend.

- c. Met de methodiek van het MER MJP-GA II en de motivering van het voorkeursbeleid in de sectorplannen is de minimumstandaard voor een groot aantal sectorplannen kwantitatief onderbouwd. Met deze objectivering van de minimumstandaard wordt duidelijkheid aan de initiatiefnemers en de bevoegde instanties gegeven hoe de nieuwe initiatieven te toetsen op hoogwaardigheid. Daar waar een nieuwe techniek volgens dezelfde methodiek gelijk of beter scoort, wordt voldaan aan de minimumstandaard en kan in beginsel vergunning worden verleend. Bij de beoordeling van het nieuwe initiatief dienen tevens de argumenten die hebben geleid tot het voorkeursbeleid te worden meegenomen. Zie paragraaf 6.3.1.
- d. Bij de vergunningverlening zal de spreidingstoets bij de doelmatigheidsbeoordeling altijd positief uitvallen. Het is dus aan de markt om te bepalen op welke plek in Nederland het bewaren, bewerken, verwerken en/of definitief verwijderen zal plaatsvinden (rekening houdend met het ruimtelijk selectie- en afwegingskader, zoals opgenomen in bijlage VIII). Zie paragraaf 6.5.
- e. Financiële continuïteitstoetsing is niet verplicht, maar indien gewenst bestaat voor het bevoegd gezag wel nog de mogelijkheid deze uit te voeren. Overigens wordt een AMvB financiële zekerstelling opgesteld. Zie paragraaf 6.2.
- f. De inzamelplicht voor gevaarlijke afvalstoffen wordt in een aantal gevallen losgelaten (Fga, oplosmiddelen en poetsdoeken). Zie paragraaf 7.1.1.
- g. Regionale rechtsgebieden voor inzameling worden gewijzigd in nationale rechtsgebieden. Zie paragraaf 7.1.1.
- h. Als uit onderzoek blijkt dat er geen belangrijk kwaliteitsverschil is tussen oliehoudende landstromen (niet zijnde afgewerkte olie) en scheepsafvalstoffen, dan zal de scheiding hiertussen worden losgelaten in die zin dat bewerkers van scheepsafvalstoffen dan ook PMV-o/w/s kunnen bewerken en bewerkers van PMV-o/w/s ook oliehoudende scheepsafvalstoffen. Het eventueel loslaten van de scheiding heeft dus geen betrekking op het inzamelen van bedoelde afvalstoffen. Zie sectorplan Oliehoudende afvalstoffen.
- i. De afvalmanagementfunctie die AVR had voor een aantal te verbranden gevaarlijke afvalstoffen, is komen te vervallen. Zie sectorplan Verbranden gevaarlijke afvalstoffen.

Daarnaast wordt een aantal acties gestart om na te gaan welke onderdelen van de bestaande regelgeving met betrekking tot de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen niet meer noodzakelijk zijn. Hierbij kunnen in ieder geval worden genoemd:

1. Het IPO heeft een projectgroep uniformering vergunningsvoorschriften ingesteld. Het doel van dit project is te komen tot landelijk uniforme voorschriften.

Uitgangspunten zijn:

- het aantal voorschriften zo beperkt mogelijk houden;
 - zo veel mogelijk doelvoorschriften;
 - geen voorschriften als er generieke regelgeving bestaat. De NVGA en andere belanghebbenden die hierom verzoeken kunnen bij deze projectgroep betrokken worden.
2. In een aantal vergunningen is de plicht opgenomen tot het inzamelen van afvalstoffen binnen een vastgestelde periode binnen een vastgesteld gebied. Voor die inzamelstructuren waar tijdens deze planperiode geen plicht geldt, zal de noodzaak van het continueren van het systeem van inzamelvergunningen kritisch worden bezien. Verder wordt in 1997 een evaluatie van de Kga-inzamelstructuur uitgevoerd [actiepunt II.1.3].
 3. Op initiatief van het ministerie van VROM is er een project gestart om te bezien of deregulering kan plaatsvinden voor die bedrijven die beschikken over een milieuzorgsysteem gebaseerd op de EMAS-verordening. Het bedrijfsleven zal bij dit project worden betrokken. Parallel hieraan zal het bevoegd gezag bezien of voor individuele bedrijven op basis van vertrouwen en specifieke afspraken tot vergunningsvoorschriften op hoofdlijnen en handhavingsinspanningen gekomen kan worden.

4.4.2. handhaving

Om een verantwoorde en lekvrije verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen te realiseren, is het instrument handhaving van essentieel belang. De toezichtstaken van de provincies en van het ministerie van VROM zijn geënt op de Wm, de PMV en Verordening 259/93/EEG. Daarnaast zijn er beleids- en toetsingskaders zoals de nationale en provinciale Milieubeleidsplannen en dit MJP-GA II. Op basis hiervan zijn de essentiële punten van het handhavingsbeleid op het gebied van gevaarlijk afval (als instrument van het milieubeleid) onder andere gericht op:

- Het verbeteren van het toezicht. De uitvoering van toezicht zal meer en meer veranderen van een kwantitatieve en uniforme benadering naar een meer kwalitatieve en activiteitengerichte benadering. Als gevolg hiervan wordt het toezicht in toenemende mate gericht op die onderwerpen (inrichtingen, thema's, vergunningsvoorschriften etc.), waar het milieurendement van handhavend optreden het grootst is. De handhaving tracht om de verwijdering van afvalstoffen van 'de wieg tot het graf' te volgen, door middel van het zogenaamde ketentoezicht. Uiteraard kan zowel de nationale als internationale verwijderingsstructuur van een bepaalde afvalstroom of een onderdeel van deze structuur (bijvoorbeeld transporteurs), onderwerp van onderzoek en toezicht zijn. Uit doelmatigheidsoverwegingen wordt het provinciaal toezicht zoveel mogelijk integraal uitgevoerd, waarbij het administratieve toezicht als specialisme blijft gehandhaafd. Een ander specialisme is het toezicht op de internationale (gevaarlijke) afval-

stromen op grond van Verordening 259/93/EEG, dat de verantwoordelijkheid van de Inspectie Milieuhygiëne is.

- Nieuwe vormen van toezicht zoals het monitoren van de milieusituatie en de knelpunten daarin. Binnen het beleid is een verschuiving van overheidsregulering naar zelfsturing van bedrijven op milieu-aspecten waar te nemen. Wanneer dit gebeurt via overleg en afspraken tussen betrokkenen, groeit ook de behoefte om de uitvoering en de resultaten van deze afspraken te bewaken. Nieuwe ontwikkelingen in het beleid en bij de vergunningverlening zullen een uitstraling hebben op de aanpak van de handhaving. De handhaving zal zich dan meer moeten gaan verdiepen in de consequenties die de bedrijfsinterne milieuzorgsystemen, doelvoorschriften etc. voor haar hebben bij de uitvoering.
- Bij de totstandkoming van beleidsplannen wordt de samenwerking tussen de handhaving en het beleid gezien als noodzaak om te komen tot een handhaafbare en uitvoerbare regelgeving. Bij de uitvoering van de handhavingstaken worden knelpunten en baten gesignaleerd ten aanzien van de wet- en regelgeving. Door een goede terugkoppeling van alle handhavingsinstanties naar de beleidsmakende instanties kan het doelmatigheidsaspect "effectief toezicht" gerealiseerd worden.
- Het terugdringen van het gedogen van milieu-overtredingen.
- De versterking van samenwerking met de handhavingspartners. Op verzoek van de Landelijk Coördinatie Commissie Milieu (LCCM) is een landelijke werkgroep opgericht die een projectplan heeft opgesteld voor de invulling van de keuze van de LCCM voor een landelijke prioriteit op het gebied van afvalstoffen. Alle handhavingspartners (Politie, Openbaar Ministerie, ministerie van VROM, provincies, Douane etc.) zijn daarbij vertegenwoordigd. Voor de keuze van gezamenlijk uit te voeren projecten zijn criteria vastgesteld door de Stuurgroep handhaving en de LCCM. Het project moet nog nader worden ingevuld aan de hand van het projectplan, waardoor de uitkomsten van dit project nog niet duidelijk zijn. Binnen de Inspectie Milieuhygiëne is reeds enkele jaren met een viertal handhavingspartners een samenwerkingsovereenkomst opgezet. Hierbij heeft de Inspectie zich verplicht tot het opleiden van en stageplaatsen bieden aan medewerkers van Douane, Politie en Rijksverkeersinspectie zodat deze (deels zelfstandig) de handhaving van onderdelen van Verordening 259/93/EEG kunnen uitvoeren. Dit netwerk zal verder worden uitgebouwd.
- Het hanteren van een zoveel mogelijk onderling afgestemde handhavingsstrategie wordt gestimuleerd. Bij de keuze van concrete handhavingsprojecten zal de prioriteit worden bepaald door het belang van het milieu (inrichting of branche). Met het Openbaar Ministerie en Politie wordt de afstemming tussen bestuurs- en strafrecht geregeld.

- Uit ervaring met handhaving bij de verwijdering van afvalstoffen blijkt dat de financiële prikkel de meest sturende is bij de wegen die worden gezocht om afvalstoffen te verwijderen. De handhaving zal zich daarom steeds meer moeten concentreren op de financiële afhandeling en boekhouding bij transacties met afvalstoffen. Vanuit handhavingsoptiek is het wenselijk dat ook beleidsmatig bij het opzetten van een verwijderingsstructuur hier vooraf rekening mee wordt gehouden.
- Bij transacties met gevaarlijke afvalstoffen zijn adequate administratieve gegevens en informatie-uitwisseling tussen handhavende instanties belangrijke randvoorwaarden voor een effectief toezicht. Er is een gemeenschappelijk registratiesysteem voor de controle van de ontdoeners van gevaarlijke afvalstoffen en de vergunninghouders van de verwijdering van gevaarlijk afval (het Landelijk Informatiesysteem Afvalstoffen = LIA). Dit systeem wordt beheerd door het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA). Het wordt gevuld met de gemelde gegevens over alle transacties met (gevaarlijke) afvalstoffen. Daarnaast is er een systeem waarin de beschikkingen op grond van Verordening 259/93/EEG worden vastgelegd. Dit systeem wordt beheerd door het door de minister van VROM opgerichte Internationaal Meldpunt Afvalstoffen (IMA). De gegevens uit dit laatste systeem zullen worden ingebracht in het LIA-systeem. Handhavers van de provincies en het ministerie van VROM kunnen beschikken over een directe verbinding met het geautomatiseerde registratiesysteem. Gemeenten is een programma aangeboden waarmee de informatie achteraf kan worden ontsloten. Het LMA beschikt tevens over een databestand met alle verleende vergunningen, het zogenaamde NBVO-bestand. Informatie uit dit bestand is opgenomen in de landelijke lijst vergunninghouders gevaarlijk afval (ook op diskette) en is beschikbaar gesteld aan alle betrokken instanties. Hiermee komt de beschikbare informatie over de afvoer van gevaarlijke afvalstoffen effectief beschikbaar aan alle betrokken instanties. Overigens wordt in vergunningen voorgescreven dat bedrijven moeten beschikken over een administratie die de stofstromen binnen het bedrijf volgt en die koppeling tussen de financiële administratie en de stoffenboekhouding mogelijk maakt.

4.4.3. financiële regelingen en instrumenten

Op 1 januari 1995 is de Wet belastingen op milieugrondslag (Stb. 1994, 923) in werking getreden. Onder deze wet vallen vier belastingen: de grondwaterbelasting, de afvalbelasting, de brandstofbelasting en de belasting op uranium-235. De opbrengsten van deze belastingwet zijn bestemd voor de algemene middelen. Omdat de tarieven voor het storten van gevaarlijke afvalstoffen hierdoor omhoog gaan, gaat er een prikkel voor een hoogwaardiger verwijdering van uit. De gelden worden gevorderd door

de Belastingdienst van het ministerie van Financiën. Binnen de afvalbelasting is de afgifte van gevaarlijke afvalstoffen bij stort- en verbrandingsinrichtingen belastingplichtig. Voor 1995 gold voor het verbranden een nul-tarief en voor het storten een tarief van f 29,20 per ton afval, exclusief BTW.

Overige financiële regelingen en instrumenten zijn:

- provinciale fondsen die milieuvriendelijke innovaties stimuleren;
- de VAMIL-regeling;
- tarievenbeleid waaronder (maximum)tarief voor inzameling van afgewerkte olie;
- projectsubsidies ter stimulering van preventie (zie ook paragraaf 5.2.);
- verwijderingsbijdrage op grond van titel 15,10 van de Wm;
- financiën ter beschikking gesteld door IPO/provincies/ministerie van VROM ten behoeve van de uitvoering van de actiepunten van dit MJP-GA II.

De genoemde regelingen en instrumenten worden ingezet om bij te dragen aan het realiseren van de doelstellingen van het MJP-GA II (met name de laagdrempeligheid en de hoogwaardigheid van de verwijdering). De wijze waarop genoemde regelingen hieraan bijdragen is of zal worden aangegeven in de desbetreffende regelingen.

4.4.4. onderzoek

Een hoogwaardige verwijdering vergt een gerichte inzet van technologie rekening houdend met het vóórkomen en het karakter van verontreinigingen in afvalstromen. Veel technologie is reeds beschikbaar, maar nog onvoldoende afgestemd op de specifieke kenmerken van gevaarlijke afvalstoffen. Een hoogwaardiger verwijdering is vaak nog niet realiseerbaar door het ontbreken van essentiële schakels. Het ministerie van VROM heeft onder meer het onderzoeksprogramma T-2000 opgezet met als doelstelling: "Het bevorderen van de modificatie en waar nodig ontwikkeling van verwijderingstechnologieën die bijdragen aan een verdere vermindering van de belasting van het milieu door afvalstoffen". De inspanningen om deze doelstelling te realiseren zullen voornamelijk gericht zijn op het oplossen van technologische knelpunten door het stimuleren van onderzoek en in beperkte mate op innovatief onderzoek naar uitbreiding van technologische mogelijkheden voor be-/verwerking van afvalstromen die nu nog slechts in aanmerking komen voor definitieve verwijdering. Naast de technologische invalshoek zal het onderzoek ook gericht zijn op het wegnemen van barrières die toepassing van beschikbare technologie voor de verwijdering van afvalstoffen in de weg staan.

In de eerste jaren van T-2000 is veel onderzoek gestart. De resultaten van deze eerste serie onderzoeken zijn nu voor een groot deel gerapporteerd. Dit levert echter nog geen tastbare resultaten op in de zin van meer preventie en nut-

tige toepassing van afvalstromen. Er is nog aanvullend onderzoek nodig. Waar mogelijk zal van afgerond onderzoek kennisoverdracht plaatsvinden zodat de resultaten door het bedrijfsleven geïmplementeerd kunnen worden. Aan het eind van deze planperiode moeten de effecten van T-2000 op de preventie en nuttige toepassing zichtbaar worden.

In de sectorplannen wordt meer specifiek ingegaan op onderzoek gericht op de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen. Tevens zal gedurende de planperiode worden nagegaan hoe de in het MER geconstateerde kennisleemten kunnen worden aangepakt [actiepunten II.D].

4.4.5. voorlichting

Voorlichting is naast de andere instrumenten een belangrijk instrument bij de ontwikkeling en uitvoering van het gevaarlijke afvalstoffenbeleid. De gezamenlijke provincies en het ministerie van VROM streven naar een integrale, planmatige en doelgerichte aanpak van de voorlichting. Teneinde zo eenduidig mogelijk gebruik te maken van het instrument voorlichting is in 1995 een overkoepelend communicatieplan gevaarlijk afval opgesteld. Dit overkoepelend communicatieplan richt zich op een tussendoelgroep (namelijk de bij de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen betrokken ambtenaren van provincies en het ministerie van VROM) en niet op de einddoelgroepen. Tussen provincies en het ministerie van VROM en tussen provincies onderling worden afspraken gemaakt over gezamenlijke en individueel uit te voeren communicatieactiviteiten. In elk geval zal gezamenlijke voorlichting worden gegeven over de inhoud van het vastgestelde beleid zoals dat in het onderhavig plan is geformuleerd. Voorts zijn in de sectorplannen de voorlichtingsacties aangegeven die noodzakelijk zijn bij de uitvoering van het vastgestelde beleid [actiepunten II.A].

In het kader van de voorlichting zal onder meer gewerkt worden aan de basisvoorlichting over gevaarlijk afval voor bedrijven. Voor bedrijven dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

- welke afvalstoffen dienen als gevaarlijk afval te worden behandeld;
- hoe moet met het gevaarlijk afval omgegaan worden (op het bedrijf en de afvalte).

Naast een relatie met het Baga ligt een relatie met de Videotextdienst Gevaarlijk Afval voor de hand. Deze videotextdienst biedt per vergunninghouder de volgende actuele gegevens: naam, adres, telefoonnummer, soort vergunning, einddatum vergunning en een samenvatting van de inhoud van de vergunning. Daarnaast zullen met behulp van voorlichting de doelstellingen van een aantal sectorplannen worden gerealiseerd, zoals voor specifiek ziekenhuisafval en Kga.

4.4.6. ruimtelijke selectie- en afwegingskader

De keuze van een locatie voor de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen hoeft weinig problemen op te leveren wanneer er een plaats is waar het bestemmingsplan deze activiteiten toestaat. In dat geval zal het gemeentebestuur een aanvraag voor een bouw- en eventueel een aanlegvergunning honoreren. Anders ligt het wanneer er geen plaats te vinden is waar het bestemmingsplan het bewaren, bewerken, verwerken of definitief verwijderen van gevaarlijke afvalstoffen toestaat. Er is dan een wijziging van het bestemmingsplan en in sommige gevallen ook van het streekplan nodig voordat een bouw- en eventueel een aanlegvergunning kunnen worden verleend. Dergelijke planwijzigingen zullen in het algemeen niet zonder slag of stoot kunnen worden doorgevoerd. Ook bij gevaarlijke afvalstoffen doet zich het NIMBY-fenomeen voor (Not In My BackYard). Er moet rekening mee worden gehouden dat omwonenden zullen bestrijden dat de gekozen locatie geschikt is. Dat betekent dat hoge eisen worden gesteld aan de onderbouwing van de locatiekeuze.

Het ruimtelijk selectie- en afwegingskader voor de verwerking van afvalstoffen zoals beschreven in bijlage VIII is in de eerste plaats een hulpmiddel om de kwaliteit van locatiekeuzes te verbeteren. Het kader biedt een methodiek waarbij in duidelijk onderscheiden stappen naar de uiteindelijke locatiekeuze wordt toegewerkt. Eerste stap in het kader van de ruimtelijke afweging wordt gevormd door rijksnota's zoals de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX), het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en het tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer (SVV II). Deze rijksnota's zullen vertaald moeten worden in streekplannen (provincies) en bestemmingsplannen (gemeenten). Het gaat hierbij om reservering van ruimte waarbij er een redelijke verwachting moet bestaan dat de gereserveerde ruimte binnen de planperiode benut zal worden. Met name de medewerking van gemeenten (bestemmingsplan en bouwvergunning) is van groot belang in het kader van de ruimtelijke reservering van verwerkingsinrichtingen.

5. PREVENTIE

5.1. Inleiding

Bij de uitvoering van het afvalstoffenbeleid staat het voorkomen van het ontstaan van afvalstoffen voorop. De formulering en uitvoering van het beleid op dit vlak vindt onder meer plaats in het kader van het programma afvalpreventie bij bedrijfsmatige activiteiten, het doelgroepenoverleg industrie en bij de operationalisering van producentenverantwoordelijkheid. Hoewel het MJP-GA II op het vlak van preventie geen zelfstandige rol heeft, is er wel een duidelijke wisselwerking tussen het preventiebeleid en de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen. Enerzijds bepalen de (verwachte) resultaten van het preventiebeleid de aard en omvang van de benodigde verwijderingsfaciliteiten. Anderzijds heeft de verwijderingsstructuur invloed op het ontstaan van afvalstoffen. Op de hoofdpunten van het beleid ten aanzien van preventie en op de wisselwerking tussen preventie en de verwijderingsstructuur zal in de volgende twee paragrafen worden ingegaan.

Bij preventie kan onderscheid worden gemaakt tussen kwantitatieve en kwalitatieve preventie. Bij kwantitatieve preventie is sprake van het verminderen van het ontstaan van de hoeveelheid afval. Bij kwalitatieve preventie wordt voorkomen dat voor het milieu dan wel voor een hoogwaardige verwijdering, bezwaarlijke stoffen in het afval terechtkomen. Kwalitatieve preventie van gevaarlijk afval kan voor de verwijdering het volgende effect hebben:

- a. de schadelijkheid van het afval voor het milieu neemt af, enerzijds doordat er een kleinere hoeveelheid van dezelfde componenten in het afval aanwezig zijn, anderzijds doordat minder schadelijke componenten in het afval aanwezig zijn; soms kan het afval zelfs als niet-gevaarlijk afval worden verwijderd (bijvoorbeeld zinkhoudende beitszuren die niet meer met andere zuren worden vermengd zodat het zink kan worden hergebruikt);
- b. de samenstelling van het afval wordt zodanig verbeterd dat een hoogwaardiger verwijdering van het gevaarlijk afval mogelijk is (bijvoorbeeld het gescheiden beitsen waardoor geen gemengde beitszuren meer ontstaan en de componenten uit de afzonderlijke beitszuren kunnen worden hergebruikt).

5.2. Preventie bij individuele bedrijven

Structurele aandacht voor preventie van afval (en emissies) krijgt in toenemende mate vorm bij bedrijven. Een essentieel instrument daarbij is het doorvoeren van bedrijfsdoorlichtingen gericht op (afval)preventie, waarbij bedrijven systematisch en stapsgewijs worden doorgelicht op mogelijkheden om het ontstaan van (gevaarlijke) afvalstoffen en andere emissies te beperken. Daarbij is de rela-

tie met bedrijfsmilieuzorgsystemen van groot belang. Juist op het terrein van (afval)preventie is zelfregulering van bedrijven op basis van een gedegen planmatige aanpak de meest aangewezen weg, omdat juist het bedrijf zelf het meeste inzicht heeft in het eigen productieproces en derhalve het beste in staat is maatregelen gericht op (afval)preventie te ontwikkelen. Ten behoeve van een actieve stimulering van projecten voor preventie bij overheden en bedrijven zijn door de provincies preventieteams opgericht.

In het kader van het actieprogramma "Afvalpreventie bij bedrijfsmatige activiteiten" wordt als uitgangspunt gehanteerd dat afvalpreventie kan worden gerealiseerd door middel van een evenwichtige inzet van zowel stimulerende als regulerende instrumenten. Eén van de uitkomsten van het actieprogramma is dat inzicht wordt verkregen in de gewenste mix van instrumentaria welke met het meeste rendement kan worden ingezet om afvalpreventie te realiseren. Tot nu toe heeft het accent vooral gelegen op het bevorderen van afvalpreventie langs het stimulerend spoor. Financiële impulsen (projectsubsidies) speelden daarbij een belangrijke rol. In het kader van het genoemde actieprogramma worden ook de mogelijkheden van de inzet van regulerende instrumenten, zoals het stimuleren van afvalpreventie in het kader van de vergunningverlening en door middel van het formuleren van algemene regels, nader onderzocht. Daarnaast wordt intensief gewerkt aan het inbedden van afvalpreventie in andere instrumenten zoals bedrijfsinterne milieuzorgsystemen. Medio 1996 is het actieprogramma afgerond met een eindrapportage, waarin wordt aangegeven langs welke weg afvalpreventie bij bedrijfsmatige activiteiten verder zal worden nagestreefd.

Bij de verdere implementatie van preventie bij bedrijven zal zo veel mogelijk worden aangesloten bij de uitvoering van het doelgroepenoverleg industrie en de in dat kader overeen te komen integrale milieutaakstellingen, zoals die voor verschillende bedrijfstakken zijn vastgelegd in intentieverklaringen. Daarbij worden ook taakstellingen voor afvalpreventie vastgelegd en worden handreikingen gedaan aan de betrokken branches om aan deze taakstellingen invulling te geven.

5.3. Wisselwerking tussen verwijderingsstructuur en preventie

Sinds het begin van de jaren negentig zijn de beleidsmatige en milieuhygiënische kaders waarbinnen de verwijdering van (gevaarlijke) afvalstoffen plaats moet vinden, aangescherpt. Zo zijn onder meer de milieuhygiënische voorschriften bij het storten, verbranden of op andere

wijze verwijderen aanzienlijk strenger geworden. Hetzelfde geldt voor de voorschriften ten aanzien van bedrijfsvoering (acceptatiebeleid, interne controle, administratie etc.). Ook zijn de mogelijkheden om afval tegen lage tarieven uit te voeren verminderd doordat voor veel afvalstoffen hoogwaardiger verwijdering in eigen land mogelijk is geworden. De hiermee gepaard gaande stijging van de kosten van verwijdering hebben er toe geleid dat bedrijven er in toenemende mate financieel belang bij hebben de hoeveelheid afval te beperken.

Bij de planning van de verwijdering is het uiteraard van belang inzicht te hebben in het toekomstige afvalaanbod. Dit aanbod wordt bepaald door onder meer de groei van de economie, de te verwachten verdere verbetering van de inzamelrespons (bijvoorbeeld als gevolg van handhaving), en preventiemaatregelen. De prognoses in dit MJP-GA II zijn gebaseerd op de Trendstudie gevaarlijk afval 1995-2005 [25B]. Voor wat betreft preventie is hierbij als basis uitgegaan van een relatief hoog percentage preventie namelijk 20 % over de periode 1993-2005. Dit hoge percentage hangt samen met de hiervoor geschetste relatief hoge kosten van verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen in Nederland.

6. TOETSINGSKADER TEN BEHOEVE VAN VERWIJDERING IN NEDERLAND

6.1. Doelmatigheid

Toetssteen bij de vergunningverlening inzake de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen vormt het begrip doelmatigheid. Vergunning wordt alleen verleend als de desbetreffende activiteit aantoonbaar bijdraagt aan de doelmatigheid van de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen. In artikel 1.1 van de Wm zijn de verschillende aspecten van doelmatigheid aangegeven:

- continuïteit;
- effectieve en efficiënte verwijdering;
- capaciteit afgestemd op het aanbod;
- evenwichtige spreiding;
- effectief toezicht;
- nazorg bij stortplaatsen.

6.2. Continuïteit

Voor de overheid ligt er een taak om de continuïteit van de verwijdering te bewaken, onder meer om ongewenste situaties zoals ophoping van gevaarlijke afvalstoffen op bedrijfsterreinen te voorkomen.

Niet in alle gevallen is een toetsing op continuïteit even belangrijk. Indien voldoende inzamelaars, bewerkers en/of verwerkers in concurrentie kunnen opereren, is de continuïteit van de verwijdering bij wegvallen van een enkel bedrijf in het algemeen via taakovername gewaarborgd. Bij een beperkt aantal inzamelaars en bedrijven ten behoeve van definitieve verwijdering dienen er nadere waarborgen voor de continuïteit te zijn. Voor stromen waarvoor specifieke verwijderingsfaciliteiten vereist zijn, kan in geval van dreigende discontinuïteit in de verwijdering, zo nodig in samenwerking tussen bedrijfsleven en overheid, een oplossing gezocht worden. In enkele kritische situaties zijn achtervangfuncties in de vorm van verbrandings- en stortcapaciteit gerealiseerd.

Eén van de in het verleden gehanteerde argumenten om de continuïteit van een bedrijf te toetsen, was dat bij faillissementen de overheid opgepadeld wordt met een hoeveelheid opgeslagen afvalstoffen. Verwijdering van die afvalstoffen kwam dan voor rekening van de overheid. Om extra beslag op overheidsgeld te voorkomen, dienen gelden gereserveerd te worden door de vergunninghouder voor de verwijdering van op het terrein van de vergunninghouder opgeslagen afvalstoffen. Daarom zal op grond van de Wm een AMvB worden opgesteld waarin wordt opgenomen dat het bevoegd gezag met betrekking tot inrichtingen voor bewaren of verdere verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen een financiële zekerstelling kan

eisen [actiepunt II.B]. Totdat de AMvB in werking treedt, worden beperkingen gesteld aan de omvang van de opslag. Een spoedige inwerkingtreding van de AMvB "financiële zekerstelling" is gewenst. Een financiële continuïteitstoetsing is niet verplicht, maar indien gewenst bestaat wel de mogelijkheid deze uit te voeren (met name bij definitieve verwijdering). Indien financiële continuïteitstoetsing aan de orde is, zal op dat moment worden besloten op welke wijze deze plaatsvindt. Voor deze toetsing kan de vergunningaanvrager worden gevraagd een investeringsplan, een exploitatieplan en/of een liquiditeitsprognose te verstrekken.

6.3. Effectieve en efficiënte verwijdering

6.3.1. hoogwaardige verwijdering

hoogwaardigheid en minimumstandaard

Voor de bepaling van de hoogwaardigheid van een verwijderingstechniek moeten de milieu-effecten geïnventariseerd en beoordeeld worden. Van belang zijn de effecten die een verwijderingstechniek heeft op de volgende milieuproblemen (milieuthema's):

- verspreiding;
- broeikaseffect;
- ozonlaagaantasting;
- smogvorming;
- verzuring;
- vermesting;
- energieverbruik;
- grondstofverbruik;
- volume finaal afval.

Hiermee wordt impliciet ook rekening gehouden met het waste-to-waste principe: indien voor de verwijdering van afvalstoffen andere stoffen nodig zijn, moeten daarvoor bij voorkeur afvalstoffen worden gebruikt (bijvoorbeeld verbranding van laag calorische afvalstoffen met behulp van hoog calorische afvalstoffen). Hierdoor wordt het gebruik van primaire grondstoffen beperkt (dit betekent dus een positief effect op het milieuthema grondstofverbruik).

In de voorkeursvolgorde zoals opgenomen in artikel 10.1 van de Wm (zie paragraaf 4.3.1) is een rangorde opgenomen van enkele globaal omschreven technieken. Voor een aantal categorieën afvalstoffen is in het MER dat ten behoeve van dit MJP-GA (MER MJP-GA II) is opgesteld, met behulp van de LCA-methodiek bepaald welke bijdragen bepaalde technieken leveren aan de milieuthema's. Op basis hiervan kan een nauwkeurigere volgorde bepaald worden (voor een bepaalde categorie gevaarlijk afval onder bepaalde aannamen).

De minimale hoogwaardigheid van de verwijdering van een bepaalde afvalstroom, wordt minimumstandaard genoemd. De minimumstandaard wordt omschreven als technologie, maar legt eigenlijk het integrale milieu-effect vast. De minimumstandaard is nadrukkelijk niet bedoeld als de enig toegelaten technologie, maar als referentiepunt. Door de keuze van een bepaalde technologie wordt een referentiepunt vastgelegd ten aanzien van het acceptabel geachte totale milieu-effect (som van de gewogen scores op de milieuthema's) voor de verwerking van een bepaald soort afval. Onder een verwijderingswijze die voldoet aan de minimumstandaard wordt verstaan een techniek die ten minste even hoogwaardig is als de minimumstandaard (dat wil zeggen dat het totale milieu-effect ten minste even gunstig is als het totale milieu-effect van de minimumstandaard).

LCA-methodiek

De LCA-methodiek heeft als groot voordeel dat een kwantitatieve, transparante en systematische inventarisatie en beoordeling van alle milieu-effecten in de keten mogelijk is. De LCA-methodiek kent echter ook een aantal beperkingen. Ten eerste bestaat momenteel nog geen consensus over de wijze waarop bepaalde aspecten moeten worden meegenomen. Dit betreft met name de emissies die vrijkomen bij de winning of productie van ingezette brandstoffen. Er bestaat geen consensus over de methode van allocatie van emissies (in het MER MJP-GA II heeft de vermeden-emissiemethode de voorkeur gekregen). Ten tweede neemt de LCA slechts de effecten van het eenmalig doorlopen van een keten in beschouwing. Gevolg hiervan is dat de LCA een beperkt inzicht biedt in het verschil in milieugevolgen bij materialen waarvan zowel hergebruik ("eindeloze" keten) als inzet als brandstof ("eenmalige" keten) mogelijk is. De LCA-methode kent ook beperkingen voor het thema verspreiding (humane en ecotoxiciteit).

Ondanks de beperkingen van de LCA-methodiek, is er met het MER MJP-GA II toch zicht gekomen op de milieu-effecten van een groot aantal alternatieven. Met de hierboven genoemde beperkingen van de LCA-methodiek is rekening gehouden bij het vaststellen van de minimumstandaard. De minimumstandaard is dan ook niet in alle gevallen gelijk aan het meest milieuvriendelijke alternatief.

bepaling minimumstandaard

Op basis van de vergelijking van de milieubelasting van verschillende technieken is in het MER MJP-GA II het meest milieuvriendelijk alternatief bepaald. Voor zover mogelijk op basis van de beschikbare gegevens, is hiervoor een kwantitatieve milieugerichte levenscyclusanalyse (LCA) uitgevoerd, waarbij de LCA-methode van het Centrum Milieukunde Leiden (CML) gebruikt is. Deze methode is algemeen aanvaard in Nederland en geldt als "huidige stand der techniek". Bij een LCA worden alle significante milieu-ingrepen geïnventariseerd in de keten

die samenhangen met een bepaalde functie (in dit geval: de verwijdering van een bepaalde categorie gevaarlijk afval). Door voor alle alternatieve technieken zo'n analyse uit te voeren, is bepaald wat het meest milieuvriendelijke alternatief is.

Mede op basis van de techniekvergelijking in het MER MJP-GA II is in de sectorplannen gekozen voor een bepaalde minimumstandaard. Bij het vaststellen van de minimumstandaard is naast het effect op de milieuthema's, ook rekening gehouden met de kosteneffectiviteit, de flexibiliteit en de technische haalbaarheid. Met kosteneffectiviteit wordt bedoeld de kosten van de verwijderingsmethode in verhouding tot de daarmee bereikte milieuwinst. Met betrekking tot de kosten geldt als uitgangspunt dat het huidige kostenniveau van verwijdering in Nederland aanvaardbaar is. Met betrekking tot de tarieven die aan de ondoener in rekening worden gebracht bij de afgifte van afvalstoffen geldt dat bij voldoende hoogwaardige verwijdering tarieven zo laag mogelijk dienen te zijn. Dit levert immers een bijdrage aan een laagdrempelige verwijdering. De kosteneffectiviteit wordt alleen betrokken bij de bepaling van de minimumstandaard (dus niet bij de vergunningverlening). Indien vergunning wordt aangevraagd voor een bepaalde techniek, wordt het aan de aanvrager overgelaten te beoordelen of deze techniek kosteneffectief is.

wijziging minimumstandaard

Opwaardering van de minimumstandaard blijft het streven van de overheid. Vandaar dat gedurende de planperiode en ter voorbereiding op een volgend plan nader onderzoek zal worden gedaan gericht op het verminderen van kennisleemten en het beoordelen van nieuwe, zich ontwikkelende technieken. De informatie uit milieu-effectrapporten voor inrichtingen alsmede informatie uit relevante studies van marktpartijen zullen hierbij worden benut. Bij de monitoring van dit plan zal hier aandacht aan worden besteed [actiepunt II.D]. Bij het eventueel opwaarderen van de minimumstandaard worden de kosten van de hoogwaardiger verwijdering meegewogen.

Wijziging of vaststelling van de minimumstandaard geschiedt door middel van een wijziging van het betreffende sectorplan of introductie van een nieuw sectorplan bij herziening van het MJP-GA. Aanleiding hier toe kan zijn de voortschrijdende techniek, bijvoorbeeld introductie van een nieuwe techniek die om milieuhygiënische en kosteneffectieve redenen dermate de voorkeur verdient dat de bestaande verwijderingswijze dient te worden beëindigd. In de sectorplannen is, indien noodzakelijk, aangegeven hoe omgegaan wordt met bestaande technieken die niet aan de vastgestelde minimumstandaard voldoen. Als hoofdlijn is daarbij aangehouden dat voor bestaande technieken die niet aan de minimumstandaard voldoen, na afloop van de vergunningtermijn geen vergunning meer verleend zal worden. Het is dus in het alge-

meen niet de bedoeling dat wijziging van de minimumstandaard leidt tot wijziging van vigerende vergunningen.

vergunningverlening

De minimumstandaard wordt per sectorplan aangegeven. De technische specificaties van de minimumstandaard alsmede de scores op de verschillende milieuthema's zijn beschreven in het MER MJP-GA II met bijbehorende bijlagen en de Errata MER MJP-GA II waarin herziene berekeningen zijn opgenomen. Voor verwijderingstechnieken die leiden tot even hoogwaardige of hoogwaardiger verwijdering wordt in beginsel vergunning verleend.

Verwijdering op een wijze laagwaardiger dan de minimumstandaard zal niet worden vergund. Bij de beoordeling van een nieuw initiatief dienen tevens de argumenten die hebben geleid tot de minimumstandaard, betrokken te worden. Als een bedrijf een bepaalde techniek wil gaan toepassen, zal dit bedrijf aan moeten tonen dat deze techniek ten minste even hoogwaardig is als de techniek die aangemerkt wordt als minimumstandaard.

Hiertoe dient een vergelijking te worden gemaakt tussen beide technieken conform de LCA-methodiek die is gehanteerd in het MER MJP-GA II, te weten de LCA-methodiek conform "Milieugerichte levenscyclusanalyse van producten, handleiding en achtergronden" van CML (1992). Nieuwe inzichten zullen naar verwachting op korte termijn resulteren in een actualisering van de handleiding LCA. Bij de vergelijking van een initiatief met de minimumstandaard dient de meest recente methodiek gebruikt te worden. Indien in het MER MJP-GA II een kwantitatieve vergelijking uitgevoerd is, dient ook voor het nieuwe initiatief een kwantitatieve vergelijking uitgevoerd te worden. Indien in het MER MJP-GA II een kwalitatieve beoordeling is uitgevoerd, kan in principe ook voor het nieuwe initiatief volstaan worden met een kwalitatieve beoordeling, tenzij inmiddels zoveel informatie beschikbaar is gekomen dat een kwantitatieve vergelijking mogelijk is.

Indien het bedrijf een inrichtings-MER moet opstellen, zal het bevoegd gezag de richtlijnen voor dit MER zodanig formuleren dat een vergelijking wordt gemaakt tussen de voorgenomen activiteit en de desbetreffende minimumstandaard. Dit houdt in dat in richtlijnen op inrichtingsniveau systematisch gevraagd dient te worden naar informatie over de belangrijke milieu-ingrepen en milieu-effecten zoals deze op basis van het MER MJP-GA II kunnen worden geïdentificeerd. De milieu-effecten van de voorgenomen activiteit dienen vergeleken te worden met de milieu-effecten van de minimumstandaard. Vervolgens kan in evaluatie-programma's (zoals voorgeschreven in de vergunning) een monitoring op deze aspecten worden voorgeschreven. Bij een MER voor een inrichting dient aanvullend een locatiespecifieke milieu-analyse te worden uitgevoerd voor aspecten als landschapsaantasting, geurhinder en geluid.

Indien een bedrijf voor de betreffende activiteit geen inrichtings-MER hoeft op te stellen, kan op grond van artikel 5.6 van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer de benodigde informatie worden gevraagd.

Gelet op de beperkingen van het MER MJP-GA II en de LCA-methodiek dient in de volgende gevallen niet alleen een vergelijking van de voorgenomen activiteit met de minimumstandaard, maar een volledig nieuwe vergelijking van de voorgenomen activiteit met alle in het MER MJP-GA II beschreven technieken en de minimumstandaard uitgevoerd te worden:

- Aangezien momenteel onvoldoende kennis beschikbaar is over de ecotoxische effecten van hergebruik en storten, dient bij ieder initiatief nagegaan te worden of nieuwe inzichten over uitloosgedrag bij hergebruik en storten beschikbaar zijn en of de effecten hiervan relevant zullen zijn voor de beoordeling van de milieueffecten. Zo ja, dan zal in het MER voor de inrichting een nieuwe vergelijking van de verschillende in het MER MJP-GA II beschreven technieken en het nieuwe initiatief plaats dienen te vinden. Dit zal naar verwachting alleen het geval zijn voor C₁-, C₂- en C₃-afvalstoffen en afvalstoffen met een hoog gehalte aan kwik en/of cadmium. Hiervoor wordt verwezen naar het Errata van het MER MJP-GA II waarin een gevoeligheidsanalyse is opgenomen voor zware metalen in het eindtraject van de verwijdering.
- De minimumstandaard kan alleen als referentie worden gehanteerd wanneer de samenstelling van het te verwerken afval vergelijkbaar is met de samenstelling die gehanteerd is als uitgangspunt voor de berekeningen in het MER MJP-GA II. Bij initiatieven voor afvalstoffen die sterk afwijken, zoals dat bij specifieke deelstromen het geval is, zal een volledig nieuwe vergelijking van de verschillende in het MER MJP-GA II beschreven technieken en het nieuwe initiatief op milieueffecten plaats dienen te vinden. Zoveel mogelijk dient te worden uitgegaan van een volledig beeld van de samenstelling van de afvalstromen, omdat de gebruikte gemiddelde samenstelling van wezenlijk belang is voor de milieueffecten bij hergebruik en storten.

proefverwerkingen

Proefverwerkingen die tot doel hebben het ontwikkelen van een hoogwaardiger techniek zullen, gelet op het belang van innovatie, in beginsel positief worden beoordeeld. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden in twee situaties:

1. Het beproeven van een niet eerder toegepaste techniek, waarvan wordt verwacht dat deze leidt tot een in milieuhygiënisch opzicht betere verwijdering. Een dergelijke verbetering kan kwantitatief (minder afvalstoffen) of kwalitatief zijn (afname van de milieubelasting van de afvalstoffen).
2. Het be-/verwerken van andere afvalstoffen dan die expliciet zijn vergund.

Proefnemingen worden gekenmerkt door de beperkte duur (maximaal 6 maanden) en de beperkte hoeveelheid afvalstoffen die worden verwerkt om de noodzakelijke informatie te vergaren. In het belang van een zo hoogwaardig mogelijke verwerking zal in de beschikkingen voor het toestaan van de proefverwerkingen een rapportageverplichting worden opgenomen.

vergunningstermijn

Vergunningen voor de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen worden in principe voor maximaal vijf jaar verleend. In de volgende gevallen is echter een vergunningstermijn van maximaal tien jaar mogelijk:

- als de grootte van de investering, de terugverdientijd en de rentabiliteit van investeringen hiertoe aanleiding geven of
- indien het een niet-dynamische sector (of deelstroom daarvan) betreft waarvan op korte termijn geen ontwikkelingen zijn te verwachten.

Indien sprake is van een dynamische sector, wordt in principe de vergunning verleend voor een periode van vijf jaar. Na deze periode zal de activiteit getoetst worden aan de dan geldende minimumstandaard. Op deze wijze wordt de implementatie van innovatieve technieken bevorderd. Daarnaast wordt er rekening mee gehouden dat om financiële overwegingen een langere termijn gewenst kan zijn. Per sector is gekeken of dit het geval is (toetsing vindt dan ook niet per aanvraag plaats). In de sectorplannen wordt concreet aangegeven voor welke periode vergunning zal worden verleend. Indien een provincie een vergunning voor een van het sectorplan afwijkende, langere termijn wil verlenen, zal een afwijkingsprocedure van dit plan moeten worden gevolgd. Inrichtingen kunnen verschillende termijnen vergund krijgen voor verschillende activiteiten.

Investeren in een hoogwaardiger maar duurdere techniek vereist van een initiatiefnemer dus niet alleen een gedegen kennis van de markt, maar ook kennis van de vergunning-situatie en termijnen van concurrenten in de sector.

Tijdsplanning met het oog hierop en rekening houden met aanloopverliezen zal implementatie van de hoogwaardiger techniek kansrijker maken. Voor de initiatiefnemer verdient het aanbeveling om tijdig overleg met de overheden te voeren ten aanzien van eventuele aanpassing van de tot dan toe geldende minimumstandaard door middel van aanpassing van het bijbehorende sectorplan.

sturing naar de minimumstandaard

Verwijderingsbedrijven hebben investeringen gedaan om de installaties en technologieën te realiseren die vereist zijn om te voldoen aan de minimumstandaard. Sturing naar de betreffende faciliteiten in Nederland moet primair worden geregeld via het acceptatiebeleid van de be-/verwerkers. Voor een beperkt aantal specifieke stromen is het wenselijk dat sturingsvoorschriften worden opgenomen in de vergunningen van inzamelaars en bewerkers. Het

betreft hier met name reststromen van be-/verwerkers van gevaarlijk afval, zoals ontzilverd Fga, geshredderd Gcv en de slibfractie van o/w/s. De bedoeling hiervan is dat deze reststromen zodanig verwijderd worden dat de be-/verwerking van de (oorspronkelijke) afvalstof conform de minimumstandaard plaatsvindt. Daarnaast is sturing wenselijk voor specifiek ziekenhuisafval.

Bedrijven in het buitenland zijn niet gebonden aan de minimumstandaard. Of uitvoer toegestaan wordt, hangt af van de mate van nuttige toepassing (zie verder hoofdstuk 8). Bij het vaststellen van de minimumstandaard zijn meerdere aspecten in de afweging betrokken dan alleen de mate van nuttige toepassing (onder meer emissies).

6.3.2. concurrentie

Een voorwaarde voor effectieve en efficiënte verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen is dat ontdoeners eenvoudig (laagdrempelig) terecht kunnen bij inzamelaars en verwerkers. Hun aantal en de mate van hun onderlinge concurrentie is daarbij een belangrijke factor. Concurrentie leidt immers tot lagere tarieven en betere bediening van de ontdoeners. Door het zoveel mogelijk open stellen van de grenzen binnen de EU voor de nuttig toe te passen gevaarlijke afvalstoffen zal de concurrentie toenemen. Door deze beleidswijziging vindt er bij de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen alleen nog bij de inzameling en definitieve verwijdering capaciteitsregulering plaats. De redenen hiervoor zijn:

- inzameling: om zeker te stellen dat ontdoeners overal in Nederland hun gevaarlijke afvalstoffen kunnen afgeven aan een inzamelaar, zijn in de vergunningen van de meeste inzamelaars plichtgebieden vastgelegd; mogelijk nadelige effecten hiervan voor de inzamelaars worden gecompenseerd door het maximaal aantal vergunninghouders te beperken;
- definitieve verwijdering: vanuit het streven naar zelfvoorziening is het gewenst afvalstoffen definitief te verwijderen in eigen land.

Bij het ontbreken van of bij te beperkte concurrentie (bijvoorbeeld bij een beperkt aantal vergunninghouders) is het van belang dat de overheid invloed kan hebben op de tarieven en de acceptatieplicht. Daar waar de overheid bescherming biedt aan een beperkt aantal vergunninghouders (inzameling en definitieve verwijdering) moet namelijk worden gewaakt voor de nadelen van te hoge tarieven en minder goede bediening van de ontdoeners, die zo'n te beperkte concurrentie in de hand kan werken (risico's van monopolievorming). Regulering van tarieven en het stellen van eisen aan de bediening van ontdoeners door middel van voorschriften in de vergunning kunnen daarvoor geschikte middelen zijn. Waar één of enkele vergunninghouders actief zijn, kan bij signalen uit de samenleving via een audit worden nagegaan of de bediening van ontdoeners adequaat is. De plicht tot medewerking aan een

audit zal in de desbetreffende vergunning worden vastgelegd. Uitvoering van een audit gebeurt onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag. Het resultaat van de audit zal voor advies worden voorgelegd aan de Stuurgroep MJP in verband met belangen die landelijk spelen. Het bevoegd gezag zal zoveel mogelijk met het advies van de Stuurgroep MJP rekening houden. Door de Stuurgroep MJP is voor dit soort audits een draaiboek vastgesteld. Als er geen aanleiding bestaat om te twijfelen aan het juiste gebruik van een bijzondere positie, bestaat er ook geen aanleiding voor een audit.

6.3.3. definitieve verwijdering

Verbranden en storten zijn cruciale onderdelen van de verwijdering. Het vormt de achtervang van het verwijderingssysteem. Met het oog op deze functie is het van belang over voldoende capaciteit voor definitieve verwijdering te beschikken. Bij definitieve verwijdering heeft de overheid een verantwoordelijkheid als er onvoldoende capaciteit bestaat. Het is natuurlijk van het grootste belang om zoveel mogelijk afvalstoffen aan de definitieve verwijdering te onttrekken en naar een hoogwaardiger verwijdering te geleiden.

6.4. Capaciteit

6.4.1. gewijzigd beleid

Als gevolg van het gewijzigde in- en uitvoerbeleid (in- en uitvoer ten behoeve van nuttige toepassing wordt mogelijk bij gelijke mate van nuttige toepassing) zal geen capaciteitsregulering meer plaatsvinden bij de vergunningverlening voor het be- en verwerken van gevaarlijke afvalstoffen. Het afstemmen van de Nederlandse be-/verwerkingscapaciteit op het Nederlandse aanbod is immers niet zinvol als in- en uitvoer van de betreffende afvalstoffen niet tegengegaan wordt. Het standpunt dat in bepaalde gevallen slechts één of enkele installaties voor bewerken in Nederland worden vergund wordt dan ook losgelaten. Indien wordt voldaan aan de minimumstandaard wordt in beginsel vergunning verleend. Capaciteitsregulering vindt alleen nog plaats bij de inzameling (aantal inzamelaars) en definitieve verwijdering. In deze gevallen wordt afstemming van de capaciteit op het aanbod dus niet aan de markt overgelaten. Voor het verbranden van gevaarlijke afvalstoffen is een duidelijk onderscheid gemaakt tussen het verbranden als nuttige toepassing (geen capaciteitsregulering) en verbranden als definitieve verwijdering (wel capaciteitsregulering). In het sectorplan Verbranden wordt dit onderscheid nader aangegeven. Het storten van afvalstoffen, ONO-technieken zonder materiaal terugwinning en immobilisatie ten behoeve van storten worden ook aangemerkt als definitieve verwijdering. Afstemming van de capaciteit op het aanbod houdt voor inzameling en eindverwijdering in dat voldoende, maar ook niet meer, capa-

citeit in Nederland voorhanden dient te zijn om het Nederlands aanbod aan gevaarlijke afvalstoffen te verwijderen. In het geval van nuttige toepassing zal de afstemming van de capaciteit op het aanbod (dat mede door in- en uitvoer wordt bepaald) aan de markt worden overgelaten. Het loslaten van capaciteitsregulering voor nuttige toepassing betekent bovendien dat overcapaciteit niet langer als knelpunt wordt aangemerkt en dat sanering daarvan ook aan de markt wordt overgelaten.

Door de meer vrije markt bij be-/verwerken (met name nuttige toepassing) van gevaarlijke afvalstoffen, ontstaat in beginsel de mogelijkheid dat Nederlandse gevaarlijke afvalstoffen moeten worden uitgevoerd omdat de Nederlandse installaties door het be-/verwerken van buitenslands afval geen capaciteit meer beschikbaar hebben. Derhalve zal in de vergunningen voor be-/verwerken van gevaarlijke afvalstoffen een acceptatieplicht voor Nederlandse gevaarlijke afvalstoffen worden opgenomen. De acceptatieplicht betekent echter geen verwerkingsplicht voor de vergunninghouder. Daarbij zal geen tariefregulering plaatsvinden, ervan uitgaande dat redelijke tarieven in rekening worden gebracht.

6.4.2. inzamelen

Bij inzamelvergunningen gaat het met name om de verdeling van plichtgebieden en het aantal inzamelaars.

Bij bepaalde afvalstoffen bestaat een verhoogd risico op milieuhygiënisch ongewenste verwijdering vanwege onder meer de relatief hoge kosten van inzameling en verdere verwijdering. In zulke gevallen is het daarom gewenst de afgiftedrempel te verlagen. Om deze reden zijn in de afgelopen jaren verscheidene inzamelsystemen voor deze afvalstoffen opgezet. Aan een beperkt aantal gespecialiseerde bedrijven (met uitsluiting van andere bedrijven) is vergunning verleend voor het inzamelen van deze afvalstoffen, gecombineerd met specifieke inzamelplichten. Hierdoor is een doorzichtige, landelijk dekkende verwijderingsstructuur ontstaan, die met name positieve gevolgen heeft op de inzameling van onrendabel in te zamelen kleine hoeveelheden gevaarlijke afvalstoffen en inzameling in onrendabele gebieden in Nederland. Derhalve wordt de capaciteitsregulering van het aantal inzamelaars gecontinueerd (zie verder paragraaf 7.1.1).

6.4.3. definitieve verwijdering

Voor definitieve verwijdering is overcapaciteit ongewenst. Hoogwaardiger opties (indien voorhanden) verdienen de voorkeur. Overcapaciteit bij definitieve verwijdering heeft een aanzuigende werking op afvalstoffen. Het vermindert de stimulans voor preventie en bevordert invoer. De aanwezigheid van een (met hoge investeringen gepaard gaande) verbrandingsinfrastructuur dient zo weinig mogelijk belemmeringen op te werpen voor hoogwaardiger verwij-

dering. Daarom is een krappe planning voor verbrandingscapaciteit gewenst. Vermindering van overcapaciteit voor definitieve verwijdering wordt primair overgelaten aan de bedrijven die in de sector actief zijn. Lukt dat niet, dan wordt de capaciteit verminderd bij de (gezamenlijke) verlenging van de vergunningen van de sector. Bedrijven, die niet of nauwelijks gebruik hebben gemaakt van hun vergunningen, wordt een nieuwe vergunning geweigerd. Om de continuïteit van de definitieve verwijdering te kunnen handhaven, moet bij ondercapaciteit vergunning worden verleend voor het realiseren van extra capaciteit. Signalen uit de markt dienen hierbij als toetssteen.

6.5. Spreiding

Vanwege de relatief geringe transportafstanden binnen Nederland geldt dat voor verwijderingsinrichtingen de spreidingstoets altijd positief uitvalt. De keuze van locatie wordt overgelaten aan het bedrijfsleven (rekening houdend met het ruimtelijk selectie- en afwegingskader zoals opgenomen in bijlage VIII). Voor de verwijdering van C₃-afvalstoffen en AVI-reststoffen kunnen door de provincies beperkingen worden opgelegd voor provinciegrensoverschrijdende transporten op grond van de provinciale zelfvoorziening. Zie hiervoor paragraaf 4.3.2.

6.6. Effectief toezicht

6.6.1. schakels in de verwijderingsketen en vergroting van de handhaafbaarheid

Goede verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen vergt grote investeringen om het benodigde niveau van milieubescherpende voorzieningen te realiseren. De kosten zijn mede hierdoor hoog. Het niet volgens de regels verwijderen van gevaarlijke afvalstoffen is derhalve verleidelijk. Voor het bevorderen van een lekvrije verwijdering is vergroting van de handhaafbaarheid van wezenlijk belang. De beleidskeuzen moeten bijdragen tot een goed controleerbare structuur. Effectief toezicht op de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen is van essentieel belang. Dit wordt bevorderd door: eenduidige definities in de diverse wet- en regelgeving, zo min mogelijk schakels in de keten (de afvalstoffen via zo min mogelijk stappen/inrichtingen van primaire ondoener naar verwerker laten gaan), een overzichtelijk aantal vergunninghouders (bij inzamelen en definitief verwijderen), een goede administratie/registratie, een goede acceptatieprocedure en een zorgvuldige bedrijfsvoering en duidelijkheid over de recht- en plichtgebieden bij inzameling.

6.6.2. milieuzorgsystemen en vergunningen

Adequate milieuzorgsystemen van afvalverwijderingsbedrijven spelen zonder twijfel een belangrijke rol bij het

streven naar een doelmatige verwijdering. Aangezien een milieuzorgsysteem een integraal onderdeel van de totale bedrijfsvoering moet zijn en het systeem naadloos moet passen in de structuur en de cultuur van het individuele bedrijf, is gekozen voor vrijwillige invoering. Voor-schrijven ervan in milieuvergunningen is daarom niet aan de orde. Met het oog op een effectief toezicht worden overigens in milieuvergunningen wel reeds eisen gesteld die overeenkomen met bepaalde elementen van milieuzorg. Voorbeelden ervan zijn: een deugdelijk administratie- en registratiesysteem, acceptatie- en bemonsteringsprocedures voor acceptatie van gevaarlijke afvalstoffen en rapportageverplichtingen.

Los hiervan kan, indien een bedrijf over een adequaat milieuzorgsysteem op basis van de EMAS-Verordening beschikt, wel een relatie gelegd worden tussen het milieuzorgsysteem en de milieuvergunning. Immers, de implementatie van een goed milieuzorgsysteem en de aanpak via bedrijfsmilieuplannen onderstreept de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijf. Een adequaat functionerend milieuzorgsysteem in combinatie met een door de overheid goedgekeurd bedrijfsmilieuplan kan de overheid het vertrouwen geven, dat het bedrijf voldoet aan wet- en regelgeving en streeft naar continue verbetering van zijn milieuprestaties. Het geeft ook vertrouwen in de betrouwbaarheid van de gegevens die door het bedrijf geleverd worden. Certificatie van het milieuzorgsysteem op basis van BS 7750, ISO 14001 of deelname aan de EU EMAS-verordening - dit alles in overeenstemming met het certificatie/verificatiesysteem van de SCCM - kan dit vertrouwen alleen maar versterken.

Indien in het individuele geval van een dergelijke gewijzigde relatie tussen bedrijf en overheid sprake is, kan volstaan worden met een vergunning op hoofdlijnen en een andersoortige handhaving. De milieuvergunning kan in dat geval eenvoudiger worden, minder gedetailleerd en meer gericht op de te stellen doelen. Bij vergunningen op hoofdlijnen moet echter wel de inzichtelijkheid gegarandeerd worden, de rechtsbescherming voor derden gewaarborgd blijven en de vergunning handhaafbaar blijven. De handhaving kan meer gericht worden op het controleren van door het bedrijf en de certificerende instelling zelf uitgevoerde controles en kan wellicht ook minder frequent plaatsvinden. In de handreiking voor bedrijven en overheden "Bedrijfsinterne milieuzorg als basis voor een andere relatie tussen bedrijven en overheden" van oktober 1995 wordt hierop nader ingegaan.

Om met deze nieuwe werkwijze ervaring op te doen, is ook binnen de afvalstoffenbranche een aantal proefprojecten gestart. In deze proefprojecten zal door bedrijven die met de ontwikkeling van het milieuzorgsysteem al ver gevorderd zijn, samen met het bevoegd gezag bekeken worden hoe de relatie tussen het milieuzorgsysteem en de vergunningverlening en handhaving in de praktijk gelegd

kan worden. Op basis van de resultaten van bedoelde proefprojecten bestaat dan de mogelijkheid dat een bevoegd gezag in overleg met het individuele bedrijf overgaat tot het verlenen van een vergunning op hoofdlijnen.

6.7. Nazorg bij stortplaatsen

Doelmatige verwijdering betekent ook dat een stortplaats, zelfs nadat zij buiten gebruik is gesteld, geen nadelige milieugevolgen veroorzaakt. De nazorg van stortplaatsen moet daarom financieel en organisatorisch gegarandeerd zijn. Nazorg wordt ook wel omschreven als het na sluiting van een stortplaats in stand houden, onderhouden en zo nodig herstellen, verbeteren of vervangen van de bodem-beschermende voorzieningen die op de stortplaats zijn getroffen, alsmede het inspecteren daarvan en het regelmatig onderzoeken van de bodem onder de stortplaats. Hierbij wordt conform de Wet Bodembescherming onder bodem tevens verstaan het grondwater, de bodemlucht en de zich in de bodem bevindende organismen.

De Leemtewet, die nu in het stadium van wetsvoorstel verkeert¹³, is bedoeld om lacunes in de Wm op te vullen. Via de Leemtewet wordt de verantwoordelijkheid voor de adequate nazorg bij stortplaatsen, zowel financieel als organisatorisch, bij de provincies gelegd. De provincies krijgen via de Leemtewet het instrumentarium (onder meer het opleggen van een nazorgheffing) om aan deze verantwoordelijkheid inhoud te geven. Overigens laat de Leemtewet de zorgplicht van eigenaren van stortlocaties onverlet. Daarnaast kan de eigenaar op zijn aansprakelijkheden worden aangesproken op basis van het burgerlijk recht.

¹³ Tweede Kamer, vergaderjaar 1994-1995, 24 321, nrs. 1-2

7. TOETSINGSKADER PER SCHAKEL VAN DE VERWIJDERINGSKETEN IN NEDERLAND

7.1. Inzamelen

7.1.1. algemeen

transporteren en inzamelen

Bij de verwijdering van afvalstoffen in het traject van de ontdoener naar een bewaarder of be-/verwerker zijn de volgende activiteiten te onderscheiden:

- a. transporteren;
- b. inzamelen zonder inzamelvergunningplicht;
- c. inzamelen met inzamelvergunningplicht.

Bij het transporteren is er geen sprake van afgifte van de afvalstoffen aan de transporteur. De afvalstoffen worden bij transporteren dus onder verantwoordelijkheid van de ontdoener naar een vergunninghouder voor het bewaren of be-/verwerken afgevoerd (verlengde arm-constructie). Hierbij mag geen vermenging met afvalstoffen van een andere rechtspersoon plaatsvinden.

Bij inzamelen is wel sprake van afgifte en het zich ontdoen van de afvalstoffen bij de poort van de ontdoener. Bij het begrip inzamelen kan vervolgens onderscheid worden gemaakt tussen inzamelen waarvoor een inzamelvergunningplicht geldt en inzamelen zonder inzamelvergunningplicht. Aangezien op grond van de Wm de ontdoener altijd moet afgeven aan een vergunninghouder, zal het inzamelen zonder een inzamelvergunningplicht alleen maar kunnen plaatsvinden door een vergunninghouder voor het bewaren, be-/verwerken of definitief verwijderen van afvalstoffen. De vergunninghouder kan hiervoor wel een vervoerder inschakelen (verlengde arm-constructie).

inzamelvergunningplicht

Bij bepaalde afvalstoffen bestaat een verhoogd risico op milieuhygiënisch ongewenste verwijdering vanwege onder meer de relatief hoge kosten van inzameling en verdere verwijdering. In zulke gevallen is het gewenst de afgifdrempel te verlagen. Om deze reden zijn in de afgelopen jaren verscheidene inzamelsystemen voor deze afvalstoffen opgezet. Kenmerken van deze systemen: voor het inzamelen van deze afvalstoffen is een vergunning vereist, optimalisatie van de inzameling door beperking van het aantal inzamelaars, een inzamelplicht in een bepaalde regio (plichtgebied) gekoppeld aan een inzamelrecht in heel Nederland (rechtgebied) en de mogelijkheid tot tariefregulering. De voornaamste gevaarlijke afvalstoffen waarvoor een inzamelvergunning vereist is, zijn:

- afgewerkte olie;
- Kga (inclusief oplosmiddelen, Fga en poetsdoppen);
- bepaalde o/w/s (PMV-o/w/s);
- specifiek ziekenhuisafval;
- scheepsafvalstoffen.

De vergunningplicht is geregeld via de PMV krachtens artikel 10.36 en via een AMvB op grond van artikel 10.37 van de Wm. Op grond van dit laatste artikel is vooralsnog alleen voor afgewerkte olie een AMvB opgesteld; het Besluit inzameling afgewerkte olie. Een aantal van deze categorieën is in de PMV's nader ingeperkt. In bijlage IA wordt nader ingegaan op vergunningplichtige inzamelactiviteiten.

recht- en plichtgebieden

Ook economisch gezien minder aantrekkelijke afvalstoffen moeten tegen redelijke kosten worden opgehaald. Daarom bevatten inzamelvergunningen, met uitzondering van de vergunningen voor specifieke deelstromen van Kga (oplosmiddelen, Fga en poetsdoppen), een inzamelplicht voor een bepaald gebied. Terwille van de duidelijkheid wordt per gebied en per categorie afvalstoffen slechts één inzamelplichtige aangewezen. Via deze inzamelplicht wordt heel Nederland gedekt (er bestaan geen witte vlekken).

Om, ondanks deze regeling, toch concurrentie mogelijk te maken is reeds of zal nog aan alle inzamelvergunningen in beginsel het recht (worden) verbonden in te zamelen in heel Nederland. Dit is overeenkomstig de uitkomst van het MER. Het is een inzamelvergunninghouder pas toegestaan in te zamelen (dus van dit inzamelrecht gebruik te maken) als deze alle plichtregio's op zich heeft genomen die voor de betreffende afvalstroom samen een plichtgebied (dat meerdere provincies kan beslaan) vormen. De samenstelling van de plichtgebieden is opgenomen in bijlage IB.

beheersing van het aantal inzamelaars

Voor alle afvalstromen waarvoor een inzamelvergunning vereist is, bestaat voor Nederland momenteel een dekkend inzamelsysteem met voldoende capaciteit. Vanwege schaalgrootte en benutting van inzamelmiddelen wordt het aantal inzamelvergunninghouders niet uitgebreid. Dit wil zeggen dat als er een inzamelaar wegvalt, zijn plaats wel door een andere of een nieuwe vergunninghouder mag worden ingevuld, maar dat het totaal aantal inzamelaars niet uitgebreid zal worden. Voor de inzameling van specifieke deelstromen van Kga waarbij door aparte inzameling een hoogwaardiger verwerking mogelijk is en voor inzameling op basis van producentenverantwoordelijkheid (zie A. Kga-inzamelaars) geldt geen beperking van het aantal inzamelaars. Zie ook de overige sectorplannen.

Kga- en andere inzamelaars

Verschillende inzamelaars waarvoor een inzamelvergunningplicht geldt, zijn te onderscheiden:

A. Kga-inzamelaars:

- totaalpakket-inzamelaars;
- inzamelaars van specifieke deelstromen van Kga.

B. Andere inzamelaars:

- inzamelaars van afgewerkte olie;
- inzamelaars van o/w/s;
- inzamelaars van scheepsafvalstoffen;
- inzamelaars van specifiek ziekenhuisafval.

A. Kga-inzamelaars

Voor de ontdoener dient het systeem van inzameling zo inzichtelijk mogelijk te zijn; dit verlaagt de afgiftedrempel. Daarom is het gewenst dat een ontdoener al zijn Kga af kan geven aan één inzamelaar. Een dergelijke inzamelaar wordt een totaalpakket-inzamelaar genoemd. Met betrekking tot Kga krijgen in principe alleen die inzamelaars een vergunning die een totaalpakket bieden (dus al dit Kga inzamelen). Alleen in de volgende gevallen kan een inzamelvergunning voor een specifieke deelstroom van Kga verleend worden:

- a. inzameling van afvalstoffen waarvan aparte inzameling een hoogwaardiger verwijdering mogelijk maakt;
- b. inzameling op basis van producentenverantwoordelijkheid.

Ad a. Inzameling van deelstromen Kga versnipperd de inzameling, wat afbreuk doet aan een doelmatige verwijdering. Daarom wordt inzameling van deelstromen alleen toegestaan, als dit leidt tot een hoogwaardiger verwerking (bijvoorbeeld nuttige toepassing) dan via totaalpakket-inzamelaars. Een hoogwaardiger verwerking wordt dus belangrijker gevonden dan het nadeel van versnippering. Dit is onder meer het geval voor verontreinigde oplosmiddelen en Fga. Bij verontreinigde oplosmiddelen vindt inzameling plaats door leveranciers van het oorspronkelijke product.

Ad b. Ook een nadere concretisering van producentenverantwoordelijkheid (zie paragraaf 4.4.1) kan leiden tot een specifieke inzameling. Ook in deze gevallen is voor het inzamelen een inzamelvergunning vereist.

Dit leidt ertoe dat vooralsnog alleen voor de volgende gevaarlijke afvalstoffen (voor zover minder dan 200 kg per afvalstof per afgifte aan te merken als Kga) specifieke inzameling wordt toegestaan:

- verontreinigde oplosmiddelen;
- verontreinigde poetsdoeken;
- Fga;
- laboratoriumchemicaliën.

Gelet op de uniformiteit en de gevolgen voor andere provincies (namelijk landelijk recht) dient - indien een provincie voor een andere specifieke afvalstroom dan hier genoemd een inzamelvergunning wil verlenen - de afwijkinsprocedure zoals vastgelegd in paragraaf 2.7 gevolgd te worden.

B. andere inzamelaars

Bepaalde afvalstromen moeten vanwege hun aard of omvang met specifieke inzamelvoertuigen of -vaartuigen worden ingezameld. Voor deze afvalstoffen zijn daarom afzonderlijke inzamelsystemen opgezet. Het betreft de volgende afvalstoffen:

- afgewerkte olie;
- o/w/s;
- scheepsafvalstoffen.

Specifiek ziekenhuisafval wordt deels via Kga-totaalpakket-inzamelaars en deels via specifieke inzamelaars ingezameld.

herkenbaarheid bij inzameling

Effectief toezicht op de inzameling vergt eenduidigheid omtrent de verantwoordelijkheid voor de inzameling. Het "paraplu-inzamelen" (het op eigen verantwoordelijkheid onder de inzamelvergunning van een ander bedrijf inzamelen) wordt niet toegestaan. Het is daarom van belang dat de vergunninghouder ook de verantwoordelijkheid heeft voor en de beschikkingsmacht over de in te zetten inzamelvoertuigen/vaartuigen (en de daarin aanwezige afvalstoffen) en personen, bijvoorbeeld door middel van een contract. Bovendien dienen aan de buitenkant van het inzamelvoertuig/vaartuig, duidelijk zichtbaar, standaardherkenningstekens van de inzamelvergunninghouder worden aangebracht. In de vergunningen worden hieromtrent voorschriften opgenomen.

Aangezien het wettelijk vereiste begeleidingsformulier tijdens het transport voldoende controle mogelijkheden biedt, hoeven de inzamelvoertuigen/vaartuigen - ter verhoging van de flexibiliteit - niet meer voorzien te zijn van registratiepasjes en voorruitstickers.

7.1.2. inzamelen in combinatie met bewaren en/of be-/verwerken

Inleiding

In het MJP-GA I was aangegeven dat bij de vergunningverlening de koppeling tussen inzamelvergunning en bewaar- of verwerkingsvergunning blijft gehandhaafd. In de TTW is aangegeven dat de koppeling inzameling en be-/verwerken van PMV-o/w/s wordt losgelaten, omdat uit onderzoek is gebleken dat deze koppeling een optimalisering van de structuur in de weg kan staan. Voor andere dan in de TTW opgenomen sectoren had dit geen consequenties.

Hieronder wordt aangegeven voor welke gevaarlijke afvalstoffen in dit MJP-GA II nog een koppeling tussen

een inzamelvergunning en een bewaarvergunning respectievelijk een koppeling tussen inzamelvergunning en een be-/verwerkingsvergunning geldt in het belang van een doelmatige verwijdering.

koppeling inzamelen met bewaren

Bewaren gekoppeld aan een inzamelvergunning heeft primair de functie van het opbulken van kleinere hoeveelheden gevaarlijk afval. Dit betekent een efficiëntere afvoer naar een verwijderingsinstallatie. Het is niet efficiënt een bewaarvergunning te verlenen voor inzamelvergunningsplichtige gevaarlijke afvalstoffen, indien de aanvrager niet in het bezit is van een inzamelvergunning. Afgifte van de ingezamelde afvalstoffen aan een andere bewaarvergunninghouder leidt immers tot een extra schakel in de verwijderingsketen. Dit bemoeilijkt effectief toezicht.

Daarom worden in principe geen bewaarvergunningen verleend wanneer een vereiste inzamelvergunning ontbreekt. Ook wordt geen inzamelvergunning verleend wanneer de betreffende rechtspersoon niet beschikt over een bewaarvergunning, tenzij:

- opbulking al gebeurd is in de inzamelmiddelen (zoals bij de inzamelsystemen voor afgewerkte olie, diverse categorieën scheepsafvalstoffen en PMV-o/w/s);
- bewaren wegens de aard van de afvalstoffen onmogelijk of onwenselijk is en een zo spoedig mogelijke afvoer door de inzamelaar naar de verwerker gewenst is (zoals voor specifiek ziekenhuisafval);
- de inzamelaar beschikingsmacht heeft over de locatie van een andere vergunninghouder; dit houdt in dat in de inzamelvergunning een afgifteverplichting moet worden opgenomen aan de bewaarvergunninghouder en in de bewaarvergunning een acceptatieverplichting moet worden opgenomen voor afvalstoffen afkomstig van de inzamelvergunninghouder; tevens dient in de inzamelvergunning opgenomen te zijn dat deze vervalt zodra de bewaarlocatie niet meer gebruikt kan worden.

In de sectorplannen is dit nader aangegeven.

Aangezien bij de inzamelaars met een totaalpakket voor Kga de bewaarlocatie van belang is met het oog op het samenpakken, samenvoegen en opbulken van gelijksoortige afvalstromen voor verdere verwijdering, is daar in principe altijd sprake van een koppeling inzamelen en bewaren. Wel kan een uitzondering gemaakt worden voor een "1 op 1 -situatie" tussen de inzamelaar en de bewaarder (punt c). Dit houdt in dat een inzamelaar alle ingezamelde afvalstoffen afgeeft aan een bepaalde bewaarvergunninghouder (afgifteplicht) en in deze bewaarvergunning een acceptatieplicht is opgenomen voor de afvalstroom van de betreffende inzamelaar.

De inzamelvergunning dient te vervallen als de bewaarlocatie niet meer gebruikt (kan) worden. In het geval dat de bewaarvergunning is verleend vanwege de koppeling met de inzamelvergunning, vervalt de bewaarvergunning zodra deze inzamelvergunning voor het plichtgebied ver-

valt. Indien aan deze voorwaarden wordt voldaan, heeft de inzamelaar te allen tijde de mogelijkheid de ingezamelde afvalstoffen te laten bewaren. Deze uitzondering wordt noodzakelijk geacht om als overheid de mogelijkheid te hebben om aan te sluiten bij de huidige praktijk van verdeling van activiteiten en verantwoordelijkheden over verschillende rechtspersonen.

Indien een provincie oordeelt dat de allerkleinste partijen Kga daar effectiever kunnen worden ingezameld, kunnen aan de Kga-inzamelvergunninghouder extra bewaarlocaties, direct gekoppeld aan de inzamelvergunning, worden toegestaan.

De PMV's zullen op het punt van inzameling zodanig worden aangepast, dat het vervoer tussen de inrichtingen van één rechtspersoon, met een bewaarvergunning, zoals genoemd in 7.2.4 onder de tweede uitzondering, niet inzamelvergunningplichtig is.

koppeling inzamelen met be-/verwerken

Voorheen gold een koppeling tussen een inzamelvergunning en een be-/verwerkingsvergunning voor Fga, PMV-o/w/s en poetsdoeken. Deze koppeling hield in dat voor het specifiek inzamelen van deze afvalstoffen alleen vergunning werd verleend als dezelfde rechtspersoon de betreffende afvalstoffen ook zelf be-/verwerkte. In de TTW is de inzameling en bewerking van PMV-o/w/s ont-koppeld (dus niet voor Fga en poetsdoeken).

In het MER is de koppeling tussen inzamelen en bewaren en be-/verwerken onderzocht. Daaruit blijkt dat deze koppeling voor Fga en poetsdoeken het meest milieuvriendelijke alternatief is. De koppeling tussen een inzamelvergunning en een be-/verwerkingsvergunning zal voor Fga en poetsdoeken dan ook worden gecontinueerd. In principe wordt er in dit MJP-GA II geen koppeling gemaakt tussen inzamelen en be-/verwerken. Als de koppeling tussen inzamelen en be-/verwerken van gevaarlijke afvalstoffen in bepaalde sectoren wel wenselijk is (zoals bij Fga en poetsdoeken), wordt dit in de betreffende sectorplannen aangegeven.

7.1.3. inzamelen als zelfstandige activiteit

Zoals in de vorige paragraaf is aangegeven, kan in de volgende gevallen een inzamelvergunning verleend worden voor het inzamelen als zelfstandige activiteit:

- opbulking is al gebeurd in de inzamelmiddelen (zoals bij afgewerkte olie, diverse categorieën scheepsafvalstoffen en PMV-o/w/s);
- bewaren is wegens de aard van de afvalstoffen onmogelijk of onwenselijk en onmiddellijke afvoer door de inzamelaar naar de verwerker is gewenst (zoals voor specifiek ziekenhuisafval).

In de sectorplannen is aangegeven of er een koppeling is met bewaren en/of be-/verwerken (zie ook tabel 4).

Afvalstof	Inzameling gekoppeld aan alleen bewaren?	Inzameling gekoppeld aan be-/verwerken (inclusief bewaren)?
Klein gevaarlijk afval	Ja	Nee
Fotografisch gevaarlijk afval	Nee	Ja
Specifiek Ziekenhuisafval	Nee	Nee
Afgewerkte olie	Nee	Nee
PMV-olie-/water-/slibstromen	Nee	Nee
Scheepsafvalstoffen	Nee	Nee
Poetsdoeken	Nee	Ja
Oplosmiddelen	Ja	Nee

Tabel 4: Overzicht koppelingen tussen een inzamelvergunning en een bewaar- en/of be-/verwerkingsvergunning

7.2. Bewaren en overslaan

7.2.1. inleiding

Hieronder zal ingegaan worden op overslaan (paragraaf 7.2.2), bewaren in combinatie met be-/verwerken en/of definitieve verwijdering (paragraaf 7.2.3) en bewaren als zelfstandige activiteit (paragraaf 7.2.4). In paragraaf 7.1.2 is al ingegaan op bewaren in combinatie met inzamelen. Met betrekking tot beperking van de opslag en financiële zekerstelling wordt verwezen naar paragraaf 6.2.

7.2.2. overslaan

Onder het overslaan van afvalstoffen wordt verstaan het verrichten van handelingen zoals laden, lossen, overladen, hevelen e.d., waarbij de afvalstoffen op of in een ander voer- of vaartuig (ook containers) worden gebracht. Op grond van categorie 28.4, sub b, onder 2, van het IVB zijn Gedeputeerde Staten altijd het bevoegd gezag bij het overslaan van, van buiten de inrichting afkomstige, gevaarlijke afvalstoffen. Er geldt geen capaciteitsgrens maar wel een maximale verblijftijd van 7 dagen. Deze maximale verblijftijd van afvalstoffen in een overlaadinrichting heeft te maken met de logistieke praktijk. Dit betekent dat, indien afvalstoffen langer dan 7 dagen in de inrichting verblijven, in ieder geval sprake is van een inrichting tot het bewaren van afvalstoffen; alleen in havens waar sprake is van overslag van land naar water en omgekeerd is pas na 30 dagen sprake van een inrichting tot het bewaren van afvalstoffen. Korter opslaan dan genoemde termijnen is echter niet per definitie overslag; hierbij speelt ook de aard van de activiteiten een rol.

Vergunningen voor het overslaan van gevaarlijke afvalstoffen teneinde de overgang van water- naar landtransport of omgekeerd mogelijk te maken, zijn in beginsel altijd doelmatig. Dit geldt eveneens voor het overslaan van gevaarlijke afvalstoffen teneinde de overslag van rail- naar railtransport, van weg- naar railtransport of omgekeerd mogelijk te maken. Vergunningen voor het overslaan van gevaarlijke afvalstoffen van weg- naar weg-

transport zijn slechts doelmatig indien aangetoond wordt dat de activiteit noodzakelijk is ter opbulking van gevaarlijk afval met het oog op een efficiënter transport. Bij de vergunningverlening voor het overslaan van gevaarlijke afvalstoffen zullen de gebruikelijke milieuhygiënische voorschriften worden opgenomen in het belang van de bescherming van het milieu. Acceptatie van afvalstoffen mag uitsluitend plaatsvinden in het kader van overslag. Daarnaast dient bij inrichtingen waar uitsluitend overslag plaatsvindt, de herkenbaarheid van de oorspronkelijke afvalstromen (verpakking en ontdoenersgegevens) onaangetast te blijven.

7.2.3. bewaren in combinatie met be-/verwerken en/of definitieve verwijdering

Bewaren van afvalstoffen is noodzakelijk ten behoeve van het opbulken of het creëren van een buffercapaciteit tussen aanvoer en be-/verwerking of definitieve verwijdering. Verwijderingsinrichtingen moeten, om fluctuaties in het afvalaanbod op te kunnen vangen, over een zekere bewaarcapaciteit beschikken. Verwijderingsinrichtingen komen dan ook in aanmerking voor een vergunning voor het bewaren van de betreffende afvalstoffen.

Voorbewerking in combinatie met bewaren is slecht in twee gevallen toegestaan:

- indien sprake is van fysische/mechanische bewerking in het kader van op- en overslag, dat wil zeggen handelingen die met bewaren samenhangen (verkleinen, persen, verpakken, sorteren of bij elkaar brengen van gelijksoortige afvalstromen met de bedoeling deze integraal voor het be-/verwerken of definitieve verwijdering af te voeren);
- indien dit in de sectorplannen expliciet wordt toegestaan.

Voor overige voorbewerkingen wordt geen vergunning verleend omdat dit niet doelmatig wordt geacht. Daar waar voorbewerking in de sectorplannen doelmatig wordt geacht, dient een sturingsvoorschrift in de vergunning te worden opgenomen teneinde de verwerking volgens de minimumstandaard voor die afvalstroom te verzekeren.

7.2.4. bewaren als zelfstandige activiteit

algemeen

Bewaren als zelfstandige activiteit houdt in dat een inrichting of rechtspersoon in de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen uitsluitend opslag (eventueel wel in combinatie met overslaan) als activiteit heeft. Ook het bewaren in combinatie met het inzamelen zonder inzamelvergunning wordt aangemerkt als zelfstandig bewaren. Vergunningen voor het bewaren van buiten de inrichting afkomstige gevaarlijke afvalstoffen als zelfstandige activiteit worden in principe niet verleend. Afgifte van afvalstoffen aan een bewaarvergunninghouder (zonder inzamel- of verwerkingsvergunning) betekent immers per definitie een extra schakel in de verwijdering en daarmee een ongewenste schaalverkleining. Dit bemoeilijkt een effectief toezicht. Bovendien wordt de benutting van de huidige bewaarcapaciteit van vergunninghouders nadelig beïnvloed. Uit het MER blijkt dat de koppeling tussen bewaren en de overige verwijderingsstappen het meest milieuvriendelijke alternatief is. Zelfstandig bewaren zal slechts in bepaalde gevallen zijn toegestaan. Het bewaren van afvalstoffen als zelfstandige activiteit is in ieder geval niet zinvol als:

- het afvalstoffen betreft die rechtstreeks naar een bedrijf voor verdere verwijdering kunnen worden afgevoerd;
- het afvalstoffen betreft die via een bestaande inzamelstructuur (kunnen) worden afgevoerd.

Dit laatste is het geval bij afvalstoffen genoemd in bijlage IA, onder 2 en 4, in hoeveelheden van meer dan 200 kilogram per afvalstof per afgifte (waarvoor dus geen inzamelvergunning vereist is).

uitzonderingen

Waar het bewaren (creëren van een extra tussenopslag) een duidelijk positieve bijdrage levert aan de verwijderingsstructuur, het functioneren van bestaande structuren niet wordt belemmerd en voldaan kan worden aan de gangbare opslageisen zoals onder meer neergelegd in de CPR-richtlijnen 15-1 en 15-2, komt deze activiteit in principe in aanmerking voor een vergunning. Dit betreft onder meer de volgende uitzonderingen:

1. gemeentelijke en regionale depots voor gevaarlijke afvalstoffen komen (gezien hun belangrijke functie voor de verwijdering van kleine hoeveelheden) in aanmerking voor een bewaarvergunning;
2. rechtspersonen met meerdere inrichtingen kunnen in aanmerking komen voor een bewaarvergunning ten behoeve van de opslag van bedrijfseigen gevaarlijk afval van de andere bedrijfsvestigingen; bij de aanvraag van de Wm-vergunning moet de rechtspersoon die de aanvraag doet, aangeven welke bedrijfszonderdelen deel uitmaken van die rechtspersoon;
3. ook het creëren van een buffer tussen ontdoener en verwerker kan worden toegestaan, indien de huidige bewaar(verwerkers)vergunninghouders gezamenlijk niet in staat zijn het bewaarcapaciteitsprobleem op te lossen;

4. ook voor accu's en non-ferro afvalstoffen kunnen bewaarvergunningen worden verstrekt (zie verder de desbetreffende sectorplannen);
5. asbestverwijderende bedrijven komen voor een bewaarvergunning in aanmerking als dit nodig is in verband met beperkte mogelijkheden (aanbiedingstijden) voor het storten hiervan;
6. TOP's in beheer bij het SCG en de overheid komen in aanmerking voor een bewaarvergunning voor verontreinigde grond;
7. sorteerbe-drijven komen in aanmerking voor een bewaarvergunning voor selectief gesloopt teermastiek;
8. Het is wenselijk dat elke regio en/of provincie beschikt over een inrichting waar in het geval van calamiteiten gevaarlijke afvalstoffen kunnen worden opgeslagen;
9. bewaren als zelfstandige activiteit in afwachting van de totstandkoming van be-/verwerkingscapaciteit (tijdelijke opslag) is slechts zinvol, als concreet uitzicht bestaat op de realisatie van die faciliteit.

Indien een provincie voor een andere activiteit dan hierboven genoemd een vergunning wil verlenen voor het zelfstandig bewaren dan dient de afwijkingsprocedure zoals vastgelegd in paragraaf 2.7 te worden gevolgd.

7.3. Be-/verwerken

Er zal geen capaciteitsregulering meer plaatsvinden bij de vergunningverlening voor het be- en verwerken (wel voor inzamelen en definitieve verwijdering) van gevaarlijke afvalstoffen. Indien wordt voldaan aan de minimumstandaard wordt in beginsel vergunning verleend. Deze beleidswijziging is het gevolg van het gewijzigde in- en uitvoerbeleid. In de sectorplannen staat de minimumstandaard weergegeven.

Een vorm van be-/verwerking van gevaarlijke afvalstoffen die in ontwikkeling is, betreft het immobiliseren van gevaarlijke afvalstoffen. Bij de vaststelling van de TTW in mei 1995 is een eerste beleidsstandpunt geformuleerd omtrent het immobiliseren van C₂-afvalstoffen. Steeds duidelijker wordt dat het immobiliseren van afvalstoffen kan bijdragen aan het realiseren van een hoogwaardige verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen.

Het immobiliseren van afvalstoffen wordt echter alleen doelmatig geacht zolang hoogwaardiger be- of verwerkingswijzen zoals reiniging of terugwinning van zware metalen, nog niet mogelijk en kosteneffectief zijn. Gevaarlijke afvalstoffen die thans nog gestort worden kunnen door immobilisatie onder een aantal randvoorwaarden binnen de kaders van het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming nuttig toegepast worden. Daarnaast kan immobilisatie de milieuri-sico's van het storten verminderen. In de sectorplannen wordt aangegeven voor welke gevaarlijke afvalstoffen immobilisatie kan worden toegepast en als minimumstandaard voor de be- of verwerking wordt beschouwd.

7.4. Definitieve verwijdering

Definitieve verwijdering van afvalstoffen is:

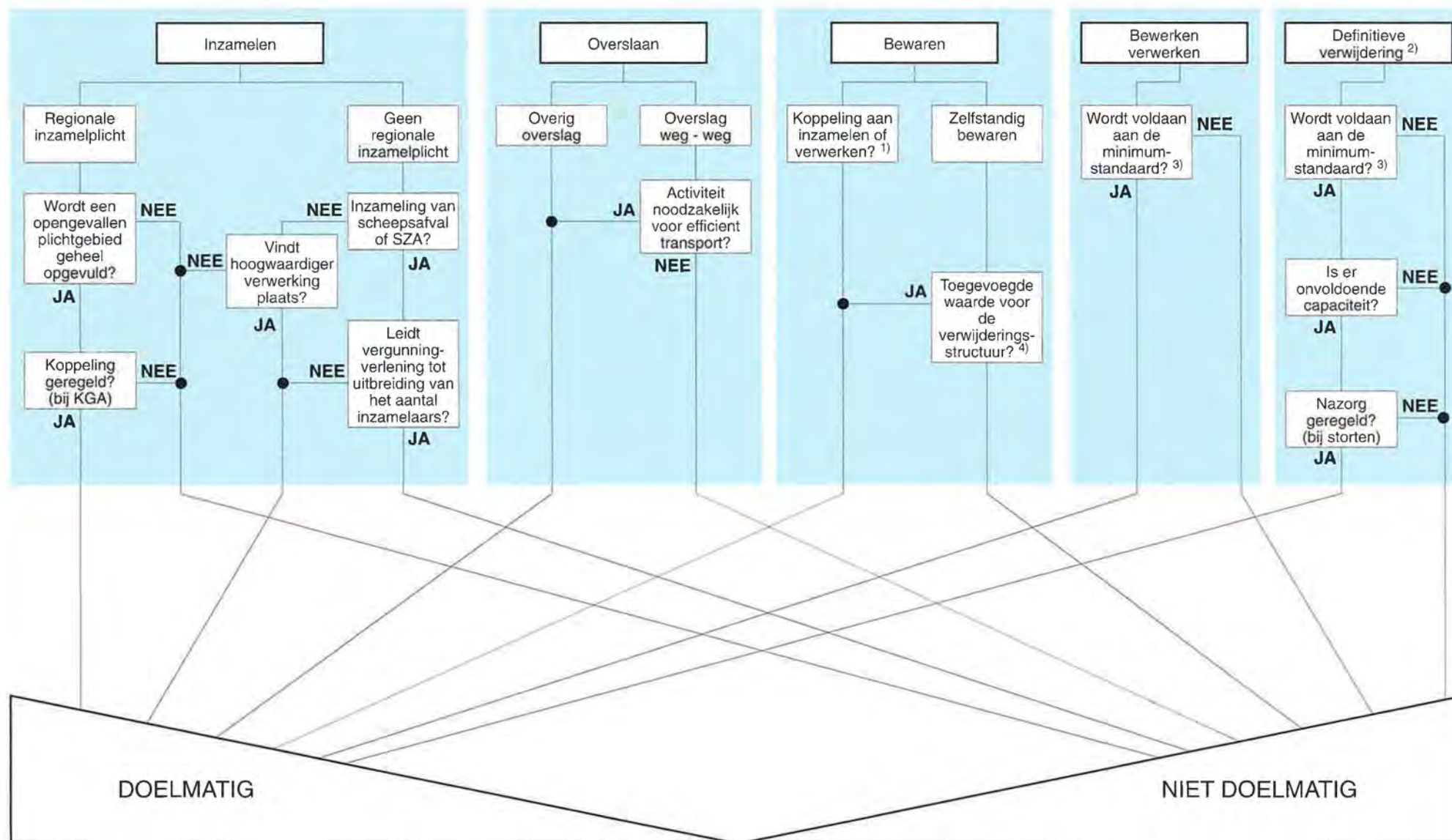
- a. het verbranden (dus niet het nuttig toepassen als hoofd-gebruik brandstof);
- b. het storten van afvalstoffen, ONO-technieken zonder materiaal terugwinning, immobilisatie ten behoeve van storten.

Definitieve verwijdering is slechts aanvaardbaar als geen hoogwaardiger be-/verwerking mogelijk is.

Gezien de laagwaardigheid van storten als verwerkingsoptie, komen gevaarlijke afvalstoffen hiervoor slechts in aanmerking als het ontstaan van de afvalstof onvermijdelijk is en er redelijkerwijs geen andere verwijderingsmogelijkheden bestaan. Overigens mogen afvalstoffen slechts op of in de bodem gebracht worden, als ze zodanig geïsoleerd en beheersbaar worden gestort, dat - ook op lange termijn - bodemverontreiniging uitgesloten is (Storbesluit bodembescherming).

In het algemeen is het binnen een bepaalde gevaarscategorie gemengd storten van verschillende afvalstromen van dezelfde gevaarscategorie (C₂- of C₃-afvalstoffen) acceptabel. Indien een afvalstof in zodanige hoeveelheden vrijkomt en een zodanige samenstelling heeft dat be-/verwerking in de toekomst wellicht mogelijk is, zal storten in een monodeponie of een afzonderlijk compartiment worden voorgeschreven. Ook het gedrag van een afvalstof in een deponie kan hiertoe aanleiding geven, bijvoorbeeld geïmmobiliseerd C₂-afval op een C₃-stortplaats. Zie verder in de desbetreffende sectorplannen.

Schematisering doelmatige verwijdering binnen Nederland

¹⁾ Met inzamelvergunningplicht.

²⁾ Verbranden (exclusief nuttige toepassing met als hoofdgebruik brandstof) + storten + ONO zonder materiaal terugwinning + immobilisatie t.b.v. storten.

³⁾ Vergelijkingsmateriaal ontfangen aan MER's.

⁴⁾ Voor de uitzonderingen voor het zelfstandig bewaren van gevaarlijk afval wordt verwezen naar paragraaf 7.2.4.

Aan dit schema kunnen geen rechten worden ontleend.

8. TOETSINGSKADER IN- EN UITVOER

8.1. Inleiding

De minister van VROM kan zowel bezwaar maken tegen overbrenging van afvalstoffen voor definitieve verwijdering als tegen overbrenging van afvalstoffen ten behoeve van nuttige toepassing. Bezwaar tegen overbrenging bestemd voor definitieve verwijdering is gebaseerd op artikel 4 van Verordening 259/93/EEG en bezwaar tegen overbrenging ten behoeve van nuttige toepassing is gebaseerd op artikel 7, vierde lid, van deze Verordening. Onder meer kan bezwaar gemaakt worden als de overbrenging niet in overeenstemming is met een plan voor het beheer van afvalstoffen (in dit geval het MJP-GA). In paragraaf 4.2.3 is reeds aangegeven in welke context het in- en uitvoerbeleid moet worden gezien.

Als doelstelling in het MJP-GA I was opgenomen dat ten einde een hoogwaardige verwijdering in Nederland te realiseren en in stand te houden, voorkomen moest worden dat Nederlandse afvalstoffen op minder of even hoogwaardige wijze, en veelal tegen lagere kosten, in het buitenland werden verwijderd. Verder moest voorkomen worden dat de invoer van buitenlands afval, de verwijdering van Nederlands afval verstoort. Om dit te realiseren werd gedurende de looptijd van het MJP-GA I in geval voor overbrenging van afvalstoffen voor nuttige toepassing het volgende in- en uitvoerbeleid gevoerd:

- uitvoer wordt niet toegestaan, tenzij de verwijdering in het buitenland hoogwaardiger is of er geen of onvoldoende verwijderingscapaciteit in Nederland is (en ook niet op korte termijn beschikbaar komt);
- invoer wordt altijd toegestaan, tenzij er in Nederland geen adequaat vergunde inrichting is of de verwijdering van Nederlands afval wordt belemmerd.

Het in- en uitvoerbeleid bij definitieve verwijdering ging uit van weigering van in- en uitvoer, behoudens een incidentele uitzondering. Uit het MER dat ten behoeve van dit MJP-GA II is opgesteld, bleek dit alternatief (gesloten grenzen voor definitieve verwijdering, open grenzen voor hoogwaardiger verwijdering) ook het meest milieuvriendelijke alternatief te zijn.

Echter, naast een milieu-invalshoek, waarbij een beleid gericht op overheidscontrole en capaciteitsregulering wordt gevoerd, is er bij nuttige toepassing van afvalstoffen sprake van een economische invalshoek, waarbij een beleid gericht op de principes van de vrije markt wordt gevoerd. De afgelopen jaren heeft dit geleid tot juridische procedures en discussies in EU-kaders. Mede door een gewijzigde opstelling van de Europese Commissie, die onder meer af te leiden is uit de toenemende belangstelling voor milieubeleidsplannen, heeft inmiddels een heroverweging plaatsgevonden van de noodzaak en de meerwaarde van het beleid inzake de grensoverschrijdende

overbrenging van voor nuttige toepassing bestemde afvalstoffen (zie ook paragraaf 4.2.3). Geconcludeerd is dat het eerder genoemde, sterk op de milieu-invalshoek gebaseerde, in- en uitvoerbeleid momenteel niet meer noodzakelijk is om de genoemde doelstelling te bereiken. Daarom is in dit MJP-GA II gezocht naar een nieuwe balans tussen de milieu- en de economische invalshoek en is besloten het in- en uitvoerbeleid inzake voor nuttige toepassing bestemde afvalstoffen aan te passen.

Deze aanpassing houdt in dat - in het geval van overbrenging voor nuttige toepassing - uitvoer bij gelijke mate van nuttige toepassing vrijgelaten wordt. Voor nuttige toepassing wordt nationale zelfvoorziening niet meer gehanteerd als bezwaargrond.

Afvalstoffen van off-shore activiteiten worden, voor de regelingen omtrent in- en uitvoer, beschouwd als afvalstoffen die vrijgekomen zijn op de plaats waar deze afvalstoffen aan land komen.

In de twee volgende paragrafen wordt het algemene beleid ten aanzien van de in- en uitvoer ten behoeve van definitieve verwijdering respectievelijk nuttige toepassing weergegeven, voor zover het overbrengingen betreft tussen de EU-lidstaten. In paragraaf 8.4 zal aandacht worden besteed aan EU-grensoverschrijdende in-, uit- en doorvoer. In de sectorplannen wordt ingegaan op het beleid ten aanzien van in- en uitvoer voor bepaalde categorieën afvalstoffen.

8.2. In- en uitvoer ten behoeve van definitieve verwijdering binnen de EU

Voor afvalstoffen die zijn bestemd voor definitieve verwijdering, geldt in beginsel het verbod om de landsgrenzen te overschrijden. Een uitzondering wordt gemaakt voor die afvalstoffen, waarvoor volgens de geldende procedure vooraf vergunning wordt verleend. Op grond van artikel 4 van Verordening 259/93/EEG wordt alleen vergunning verleend voor overbrenging van afvalstoffen ten behoeve van definitieve verwijdering als er bij geen van de bevoegde autoriteiten bezwaar bestaat tegen de overbrenging. Deze bezwaren worden gebaseerd op artikel 4, derde lid.

Voor zover voldoende capaciteit voor definitieve verwijdering in Nederland aanwezig is, maakt Nederland - conform artikel 4, lid 3, onder b van Verordening 259/93/EEG - in beginsel gemotiveerd bezwaar tegen de overbrenging van alle voor definitieve verwijdering bestemde gevaarlijke afvalstoffen op basis van het principe van zelfvoorziening op nationaal niveau (noodzakelijk voor de waarborging van de continuïteit van de definitieve verwijdering).

Invoer ten behoeve van storten of het bewerken ten behoeve van storten in Nederland (ONO en immobilisatie) zal niet worden toegestaan. Invoer ten behoeve van verbranding zal uitsluitend worden toegestaan indien de definitieve verwijdering in Nederland niet in gevaar komt. Dit impliceert dat invoer tevens niet wordt toegestaan indien de hoeveelheid reststoffen die in Nederland definitief dienen te worden verwijderd, niet acceptabel is. Dit zal van geval tot geval worden beoordeeld. Gevallen waarin in- en uitvoer ten behoeve van definitieve verwijdering wel wordt toegestaan, zijn in de sectorplannen aangegeven.

8.3. In- en uitvoer ten behoeve van nuttige toepassing binnen de EU

Deze paragraaf is alleen van toepassing voor situaties waarbij het gaat om grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen ten behoeve van nuttige toepassing. Indien blijkt dat het gaat om overbrenging ten behoeve van definitieve verwijdering is paragraaf 8.2 van toepassing. Voor afvalstoffen die zijn bestemd voor nuttige toepassing, is het van belang of zij voorkomen op de groene, oranje of rode lijst. Voor afvalstoffen die op de groene lijst voorkomen en bestemd zijn voor nuttige toepassing, gelden eenvoudige regels (in-, uit- en doorvoer zijn in beginsel vrij). Voor afvalstoffen die op de oranje of rode lijst voorkomen of op geen enkele lijst, gelden specifieke procedures. Eventuele bezwaren worden gebaseerd op artikel 7, vierde lid, van Verordening 259/93/EEG. Hierin zijn als bezwaargronden opgenomen:

- de voorgenomen overbrenging is niet in overeenstemming met afvalbeheerplannen, zoals dit MJP-GA II;
- de overbrenging is niet in overeenstemming met de nationale wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake milieubescherming, openbare orde, openbare veiligheid of gezondheidsbescherming;
- de kennisgever of ontvanger heeft zich in het verleden schuldig gemaakt aan sluikhandel;
- de overbrenging is in strijd met verplichtingen die voortvloeien uit vóór Verordening 259/93/EEG afgesloten internationale overeenkomsten;
- indien (1) de verhouding tussen de wel en niet nuttig toe te passen afvalstoffen, (2) de geschatte waarde van het materiaal dat uiteindelijk nuttig wordt toegepast, of (3) de kosten van de nuttige toepassing en de kosten van verwijdering van het niet nuttig toe te passen gedeelte de nuttige toepassing uit economisch en milieutechnisch oogpunt niet rechtvaardigen.

Zoals in par. 8.1 is aangegeven zal tegen overbrenging geen bezwaar worden gemaakt indien in het ontvangende land een gelijke mate van nuttige toepassing wordt gerealiseerd als in het land van herkomst. Indien in het ontvangende land een lagere mate van nuttige toepassing wordt gerealiseerd, zal in beginsel wel bezwaar worden gemaakt.

Voor de toepassing van de boven onder het vijfde gedachtenstreepje, met name bij (1), genoemde bezwaargrond wordt het volgende overwogen.

De grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen bestemd voor nuttige toepassing moet passen in het streven van de EU het hergebruik te bevorderen.

Nuttige toepassing heeft daarbij de voorkeur boven definitieve verwijdering. De verhouding tussen de wel en niet nuttig toe te passen afvalstoffen (de mate van nuttige toepassing) zal worden gebruikt om deze voorkeur te realiseren.

Bij de toetsing van een kennisgeving aan deze bezwaargrond zal - zonder daarmee een beperking van de inhoudelijke aspecten van enige bezwaargrond aan te brengen - als volgt worden gehandeld.

- a. In die gevallen waarin in het land van herkomst minder dan 20 % (massaprocenten) van de voor grensoverschrijdende overbrenging aangemelde hoeveelheid afvalstoffen nuttig wordt toegepast, zal - gelet op de omvang van de dan definitief te verwijderen hoeveelheid - de toepasselijkheid van de in art. 7 van de Verordening 259/93/EEG genoemde bezwaargronden op basis van de concrete aanvragen afzonderlijk worden beoordeeld. De in de voetnoot bij b. genoemde marge is dan in ieder geval niet van toepassing. Het percentage van 20 % nuttig toegepast materiaal wordt berekend op gewichtsbasis en op basis van de oorspronkelijke stof, zonder rekening te houden met eventuele toevoegingen ten gevolge van de bewerking. Afgescheiden water, ed. wordt daarbij niet als nuttig toe te passen stof gezien.
- b. In de overige gevallen zal, indien in het land van bestemming een kleiner deel van de afvalstoffen nuttig kan worden toegepast dan in het land van herkomst tegen de overbrenging in principe bezwaar worden gemaakt.¹⁴

De onder a. en b. weergegeven invulling van de boven onder het vijfde gedachtenstreepje, met name onder (1), genoemde bezwaargrond wordt samengevat onder de term "mate van nuttige toepassing". Deze invulling geldt voor alle vormen van nuttige toepassing, dus ook voor hoofdgebruik als brandstof zoals nader uitgewerkt in het sectorplan Verbranden gevaarlijke afvalstoffen. De invulling wordt gehanteerd, tenzij ook de andere genoemde bezwaargronden zodanig van belang zijn dat een nadere afweging gewenst is.

Kort samengevat:

Invoer ten behoeve van nuttige toepassing wordt altijd toegestaan, tenzij:

- er in Nederland geen adequaat vergunde inrichting is (hetgeen kan blijken uit het advies van het vergunning verlenend bevoegd gezag), of
- de mate van nuttige toepassing in het land van herkomst hoger is dan bij de be-/verwerking in Nederland, of
- de reststoffen een zodanig beslag leggen op de capaci-

¹⁴ Hierbij kan een marge worden toegepast indien niet eenduidig kan worden vastgesteld dat in het land van bestemming daadwerkelijk een kleiner deel van de afvalstoffen nuttig wordt toegepast, ter beperking van bezwaar- en beroepsprocedures. De marge mag de 20% relatief niet overschrijden. Indien de 20% wordt overschreden zal de toetsing altijd leiden tot het maken van bezwaar. Een en ander wordt telkens aan de hand van het concrete voornemen tot overbrenging beoordeeld. Dit percentage wordt berekend op dezelfde wijze als onder a. genoemd, uitgaande van de in het land van herkomst nuttig toe te passen hoeveelheid afvalstoffen.

teit voor definitieve verwijdering, dat de definitieve verwijdering van Nederlands afval in gevaar komt (eventueel kan de eis gesteld worden dat reststoffen worden teruggevoerd naar het land van herkomst), of

- anderszins één van de overige bezwaargronden van artikel 7, vierde lid, van Verordening 259/93/EEG van toepassing is.

Uitvoer ten behoeve van nuttige toepassing wordt altijd toegestaan, tenzij:

- de mate van nuttige toepassing in Nederland 20 % of minder is (massaprocenten). In deze situatie wordt afzonderlijk getoetst aan alle genoemde bezwaargronden op basis van de concrete aanvraag, of
- de mate van nuttige toepassing bij de verwerker in het buitenland lager is dan in Nederland, of
- anderszins één van de overige bezwaargronden van artikel 7, vierde lid, van de Verordening 259/93/EEG van toepassing is.

Opgemerkt zij, dat het begrip "mate van nuttige toepassing" een ander karakter draagt dan het bij de bepaling van de minimumstandaarden gehanteerde "hoogwaardigheid". Dit heeft te maken met het feit dat het begrip "mate van nuttige toepassing" haar grondslag vindt in de Verordening 259/93/EEG. De wijze waarop de lidstaten uitvoering geven aan hun verantwoordelijkheid met betrekking tot de hoogwaardige verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen is de bevoegdheid van de individuele lidstaten. De Nederlandse overheid heeft geen zeggenschap over bijvoorbeeld emissienormen in het buitenland. De beoordeling van de hoogwaardigheid van de verwerking is daarentegen gebaseerd op artikel 10.1 van de Wm. Bij de bepaling van de minimumstandaarden zijn dan ook meer aspecten in de afweging betrokken dan alleen de mate van nuttige toepassing (onder meer de emissies). Dit verschil in benadering kan er toe leiden dat in Nederland een vergunning voor een bepaalde techniek niet wordt verleend, bijvoorbeeld vanwege hoge emissies, hoewel deze techniek op zich leidt tot een hoge mate van nuttige toepassing.

8.4. EU-grensoverschrijdende in-, uit- en doorvoer

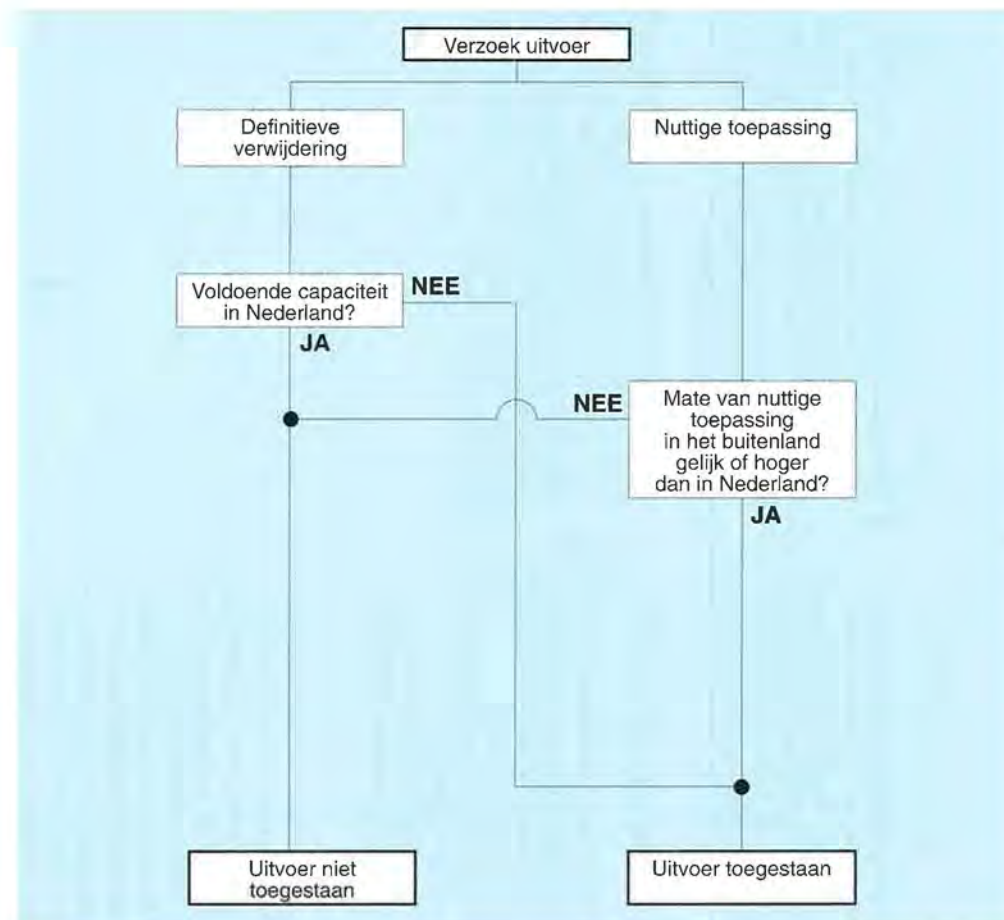
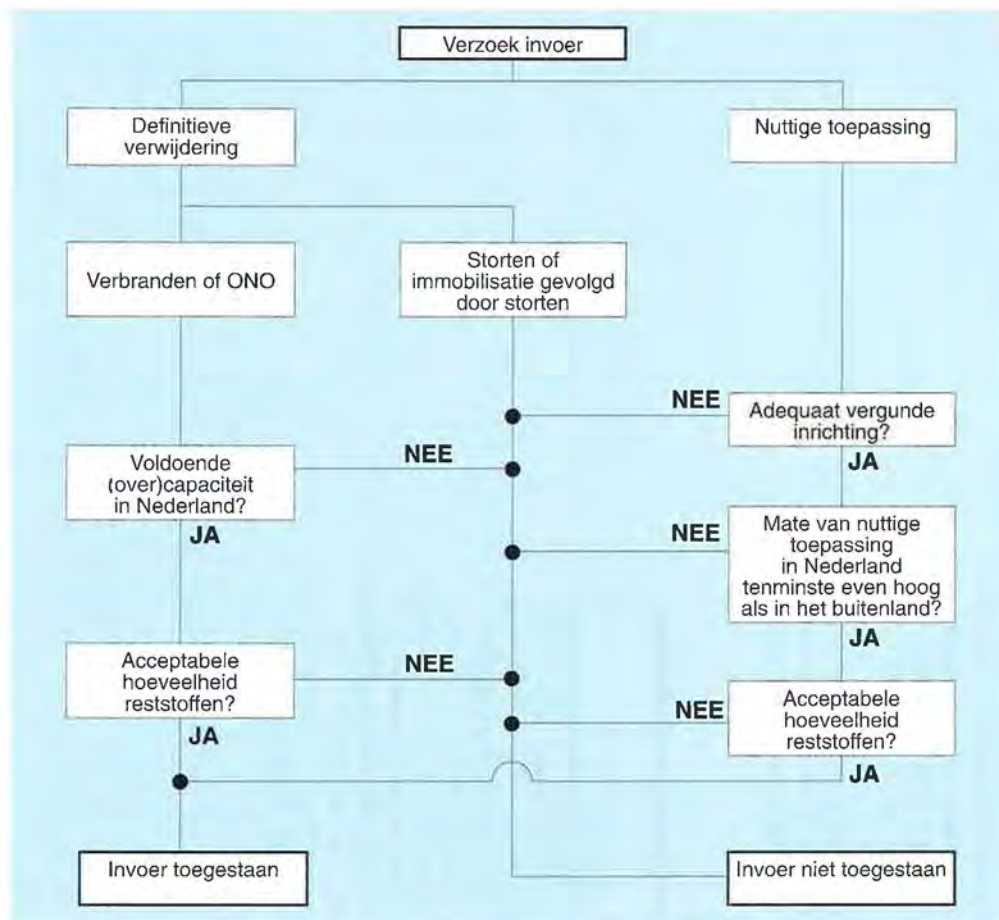
In Verordening 259/93/EEG, die directe werking heeft, zijn specifieke regels opgenomen inzake de in-, uit- en doorvoer van afvalstoffen in-, uit- en door de EU. In de Verordening wordt invulling gegeven aan het OESO-besluit en het Verdrag van Bazel. Deze regels hebben betrekking op de in-, uit- en doorvoer van alle afvalstoffen voor definitieve verwijdering en nuttige toepassing. De Verordening kent een uitvoerverbod naar niet-OESO-landen voor alle afvalstoffen, dus ook gevaarlijk afval, bestemd voor definitieve verwijdering. Voortvloeiend uit Besluit II/12 van de Conferentie van Partijen van het

Verdrag van Bazel treedt op 31 december 1997 ook een uitvoerverbod van gevaarlijk afval bestemd voor nuttige toepassing naar niet OESO-landen in werking. Het is de bedoeling dit vast te leggen in Verordening 259/93/EEG, dan wel in een besluit op grond van de Wm. Dit uitvoerverbod zal dus voor Nederland op 31 december 1997 in ieder geval in werking treden.

Bij uitvoer van afvalstoffen naar niet EU-lidstaten bestaat de mogelijkheid dat de bevoegde autoriteiten eerst nagaan of de betreffende afvalstof op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze wordt verwerkt (artikel 14 en 16 van Verordening 259/93/EEG). Indien dit naar inzicht van de bevoegde autoriteit niet het geval is, wordt geen toestemming voor uitvoer gegeven.

Toetsingskader voor invoer/uitvoer (meest voorkomend)

Schematisch kan het invoer- en uitvoerbeleid als volgt worden weergegeven

Aan dit schema kunnen geen rechten worden ontleend.

Deel II: Sectorplannen

TOELICHTING BIJ DE SECTORPLANNEN

Sectoren

Dit deel van het MJP-GA behandelt meer in detail de verschillende sectoren van de verwijderingsstructuur. Een sector is in dit verband een bepaalde categorie afvalstoffen. In bijlage IX is nader aangegeven om welke afvalstoffen het gaat. Sommige sectoren zijn gerelateerd aan de aard van de afvalstof (bijvoorbeeld Zuren en basen) en sommige sectoren zijn gerelateerd aan de verwijderingswijze (bijvoorbeeld Verbranden). Dit heeft tot gevolg dat een afvalstof onder meerdere sectoren kan vallen. De sectoren in dit deel omvatten het overgrote deel van de verwijderingsstructuur voor gevaarlijk afval.

Opbouw van de sectorplannen

Bij elke sector wordt, voor zover relevant, aan de volgende onderwerpen aandacht besteed:

Kerngegevens

Voor het vaststellen van kerngegevens is gebruik gemaakt van de meest recente gegevens die beschikbaar zijn. De gegevens hebben deels betrekking op het jaar 1995, en deels op de prognoses voor 2000 en 2005. De hoeveelheid, de percentages, in- en uitvoer en het aantal aanbieders in 1995 zijn gebaseerd op het Basisdocument gevaarlijk afval 1993-1995 [13B], tenzij anders vermeld. Hoeveelheden hebben betrekking op door ontdoeners gemelde hoeveelheden. De genoemde hoeveelheden in 2000 en 2005 zijn de hoeveelheden na preventie. Aangezien de Trendstudie geen percentage nuttige toepassing geeft voor 2000 en 2005, zijn hiervoor de legale verwijderingshandelingen met uitzondering van verbranden en storten bij elkaar opgeteld. De weergegeven percentages hebben betrekking op de gehele partij, niet op het percentage dat uiteindelijk nuttig wordt toegepast. De prognoses voor 2000 en 2005 (verwachting en percentages) zijn gebaseerd op het ER-scenario zoals uitgewerkt in de Trendstudie Gevaarlijk afval 1995-2005 [25B] en nader toegelicht in de Trendstudie Gevaarlijk afval 1993-2005 [25A], tenzij anders is vermeld. Daar waar het gemelde aanbod volgens de Trendstudie Gevaarlijk afval 1995-2005 sterk afwijkt van het potentiële aanbod, is dit aangegeven. Een samenvatting van de derde Trendstudie is opgenomen in bijlage VII. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de kerngegevens geen samenvatting van het sectorplan zijn, maar basisgegevens voor het beleid. Prognoses zijn niet bedoeld als taakstellingen. Voor toelichting op de prognoses, zie paragraaf 3.4.

Knelpunten

Alleen knelpunten die in het kader van het MJP-GA kunnen worden opgelost, zijn opgenomen.

Algemene gegevens

Hieronder wordt onder meer een beschrijving gegeven van de soort afvalstoffen en de algemene ontwikkelingen binnen deze sector.

Preventie

Voor zover mogelijk wordt zowel aandacht geschonken aan kwalitatieve als aan kwantitatieve preventie.

Inzamelen en bewaren

Onder meer wordt aangegeven wat de criteria zijn voor vergunningverlening.

Bewerken, verwerken, verbranden en/of storten

Behalve aan de criteria voor vergunningverlening wordt ook aandacht besteed aan nuttige toepassing.

In- en uitvoer

Aangegeven wordt of de betreffende gevaarlijke afvalstoffen wel of niet in- en/of uitgevoerd mogen worden. Tevens wordt aangegeven of het verbranden van de betreffende afvalstoffen wel of niet aangemerkt wordt als definitieve verwijdering.

Relatie met Algemeen deel

De sectorplannen geven voor bepaalde categorieën gevaarlijke afvalstoffen een nadere invulling van het algemene beleid zoals weergegeven in het Algemeen deel. Meestal worden alleen die aspecten genoemd, die de algemene aspecten uit deel I aanvullen. Het sectorbeleid wordt dus bepaald door wat deel I hierover vermeldt, aangevuld met de specifieke aspecten uit deel II. Uitdrukkelijk moet worden vermeld dat de opsomming van de voorschriften die aan vergunningen verbonden worden zoals aangegeven in dit deel, niet uitputtend is. Alleen een aantal zeer specifieke voorschriften wordt vermeld.

Afvalstoffen die niet vallen onder specifieke sectorplannen

Voor een aantal gevaarlijke afvalstoffen (veelal zeer kleine sectoren) is geen specifiek beleid opgenomen. Voor deze sectoren geldt het algemene beleid zoals weergegeven in het Algemeen deel.

1 KLEIN GEVAARLIJK AFVAL

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen

alle partijen gevaarlijke afvalstoffen kleiner dan 200 kg per afvalstof per afgifte, zoals: verfafval, oliën, oplosmiddelen, batterijen, verontreinigde emballage, poetsdoeken en fotografisch gevaarlijk afval

aanbod gemeld 1995

21,3 kton waarvan 6,2 kton afkomstig van Kca-depots (uitsluitend partijen < 200 kg/afgifte)

% nuttige toepassing 1995

zie betreffende sectorplan

% verbranden 1995

zie betreffende sectorplan

% storten 1995

zie betreffende sectorplan

uitvoer 1995

zie betreffende sectorplan

invoer 1995

geen

aanbieders 1995

potentieel alle huishoudens en 42.000 bedrijven

belangrijkste bedrijfstakken

midden- en kleinbedrijf (reparatiebedrijven en grafische industrie), huishoudens

verwerkingswijze

bewaren in afwachting van afvoer naar derden

aantal vergunninghouders

20 inzamelaars, ca. 600 Kca-depots (waarvan ca. 380 bedrijfs-Kga accepteren)

capaciteit

inzamelen; voldoende; verwerken: zie desbetreffende sectorplannen

aanbod 2000/2005

zie betreffende sectorplan

% nuttige toepassing 2000/2005

zie betreffende sectorplan

% verbranden 2000/2005

zie betreffende sectorplan

% storten 2000/2005

zie betreffende sectorplan

kwalitatieve taakstellingen

geen

bijzonderheden

monitoring kleine hoeveelheden is complex

Knelpunten

- A Er bestaat geen betrouwbaar inzicht in het potentieel aanbod Kga per branche.
- B Het inzamelrendement van de zeer kleine partijen bedrijfs-Kga (tot 50 kg/jr) is onvoldoende.
- C De brengfunctie voor Kga (als achtervang) is niet overal structureel vormgegeven.
- D De verwijdering van Kga (na inzameling) vindt nog onvoldoende hoogwaardig plaats.
- E De verwijdering van kleine hoeveelheden afgewerkte olie is niet optimaal.

Algemeen

In dit sectorplan wordt onderscheid gemaakt tussen Klein chemisch afval uit huishoudens (Kca) en Klein gevaarlijk afval uit bedrijven (Kga). Uit het evaluatie-onderzoek naar de inzamelstructuur van Kca/Kga, dat in 1993/1994 [11] is uitgevoerd, is gebleken dat het moeilijk is een betrouwbaar inzicht te krijgen in het potentieel aanbod van Kga per branche. Het aanbod Kga is onder andere afhankelijk van de hoeveelheid die een ontdoener opslaat, alvorens dit af te geven. Om beleid te evalueren en te ontwikkelen is diepgaander inzicht nodig. Om nadere informatie te verkrijgen dient een systeem van monitoring te worden ontwikkeld (knelpunt A)[[actiepunt II.1.1](#)].

Het besluit Kca-logo is op 1 juli 1994 in werking getreden. Daarmee wordt voor een groot aantal producten voor de consument de verwijderingsroute duidelijk. Bij de inwerkingtreding van hoofdstuk 10 van de Wm (afvalstoffen) op 1 januari 1994 is, anders dan onder de Wet chemische afvalstoffen, de regeling voor gevaarlijke afvalstoffen ook voor de kantoor/winkel/diensten-sector gaan gelden. In 1996 is het Besluit Stortverbod afvalstoffen in werking getreden. Deze drie besluiten zullen naar verwachting leiden tot een groter aanbod van Kca/Kga bij

inzamelbedrijven en depots. Daarnaast heeft de inzamelbranche aangegeven dat duidelijk een effect van preventiemaatregelen waarneembaar is.

Op het moment dat al het Nederlandse huishoudelijke afval wordt verbrand in AVI's met een zodanige rookgasreiniging dat wordt voldaan aan het Bla, zal onderzoek plaats vinden of de "welles-nietes-lijst" voor Kca moet worden aangepast. Enerzijds kunnen met name organische stoffen van de "welles-lijst" worden geschrapt omdat verbranding in een AVI milieuhygiënisch verantwoord plaats kan vinden. Anderzijds kunnen nieuwe stoffen aan de "welles-lijst" worden toegevoegd die in negatieve zin bijdragen aan de samenstelling van de slakken of de vliegas van de AVI. Aanpassing van de "welles-nietes-lijst" voor Kca zal pas plaats vinden als dit milieuhygiënisch en maatschappelijk gezien wenselijk is.

Inzamelen en bewaren

Voor de inzameling van Kga uit bedrijven bestaat een aparte inzamelstructuur. In 1993/1994 is een evaluatie-onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van het beleid ten aanzien van de inzameling van Kga en naar het functioneren van de structuur, bestaande uit een haalsysteem aangevuld met als achtervang een brengsysteem. Dit onderzoek toont aan dat de structuur goed functioneert voor de partijen tussen 50 kg/jaar en 200 kg per afgifte, maar voor partijen kleiner dan 50 kg/jaar minder goed werkt (knelpunt B).

De huidige wijze van inzameling via het vergunningenstelsel in de PMV's wordt gecontinueerd. Er zijn voldoende inzamelvergunninghouders voor een totaalpakket in Nederland actief. Uitbreiding van dit aantal wordt uit oogpunt van schaalgrootte en doelmatigheid niet toegestaan. Deze inzamelvergunninghouders hebben een landelijk inzamelrecht. Daarbij hebben de inzamelvergunninghouders een inzamelplicht voor een specifiek aangewezen gebied.

De inzamelvergunning blijft gekoppeld aan een bewaarlocatie in of direct nabij het plichtgebied; de bewaarlocatie is van belang met het oog op het samenpakken, samenvoegen en opbulken van gelijksoortige afvalstromen voor verdere verwerking. Extra (eigen) bewaarlocaties, ook buiten de provincie waarin het plichtgebied is gelegen, kunnen worden toegestaan. Nagegaan dient te worden hoe moet worden omgegaan met de meldingsplicht van dergelijke bewaarlocaties (knelpunt B) [\[actiepunt II.1.2\]](#). De nieuw te verlenen inzamelvergunningen en daaraan gekoppelde bewaarvergunningen worden verleend voor maximaal 5 jaar. In 1998 zal een evaluatieonderzoek naar het functioneren van de inzamelstructuur worden uitgevoerd [\[actiepunt II.1.3\]](#)

In de sectorplannen Fga, oplosmiddelen en koudemiddelen is het beleid geformuleerd met betrekking tot inzame-

len van deze afvalstoffen. De Kga-inzamelaars dienen voor de specifieke deelstromen als achtervang. Voor vervuilde poetsdoeken is geen specifiek sectorplan opgesteld. Indien de inzameling van vervuilde poetsdoeken gekoppeld is aan reiniging ervan door de vergunninghouder, wordt een inzamelvergunning verleend en geldt ook voor deze categorie een landelijk recht. In verband met de structuur van de inzameling (gekoppeld aan de inzameling van te reinigen bedrijfskleding) worden extra bewaarlocaties voor poetsdoeken toegestaan. De termijn van de inzamelvergunningen voor de specifieke stromen wordt gekoppeld aan de termijn van de bewaar/bewerkingsvergunning. Met betrekking tot afgewerkte olie wordt verwezen naar het betreffende sectorplan.

Ten einde de structuur voor de verwijdering van de allerkleinste partijen (< 50 kg/jr) te verbeteren, zullen door de inzamelaars die zijn aangesloten bij de NVGA initiatieven ontwikkelen (knelpunt B) [\[actiepunt II.1.6\]](#). De overheid zal waar nodig en mogelijk de NVGA hierin ondersteunen. Bij de vergunningverlening zal in het bijzonder de wijze van inzameling van de allerkleinste partijen getoetst worden. Door overheid en inzamelaars moet gestreefd worden naar zo laag mogelijke kosten voor de inzameling van kleine partijen. Daarnaast zal meer nadruk worden gelegd op het brengsysteem. De provincies zullen bevorderen dat in elke gemeente of samenwerkende gemeenten een depot of vergelijkbare voorziening bestaat, zodat de afgifte van kleine partijen door bedrijven zonder meer mogelijk is. Voorts zal het voorzieningenniveau en het acceptatiebeleid op depots verbeterd worden. De depottaak blijft de verantwoordelijkheid van de overheid (knelpunt C). De maximale vergunningstermijn voor deze depots is 10 jaar. Onderzocht zal worden hoe de afgiftdrempel van Kga uit kantoren, winkels en diensten en de agrarische bedrijven verlaagd kan worden (knelpunt F) [\[actiepunt II.1.4\]](#). Voor het ophalen van dit Kga is, met uitzondering van enkele branches (zie bijlage 1A), geen inzamelvergunning nodig. Ook zal in het kader van het streven naar lagere inzamelkosten onderzocht worden in hoeverre een vereenvoudiging van de meldingssystematiek voor de allerkleinste partijen mogelijk is. Daarbij zal aandacht worden geschonken aan de aspecten handhaafbaarheid en monitoring. Zonodig zal de regelgeving in de PMV's worden aangepast (knelpunt B) [\[actiepunt II.1.2\]](#).

Vergunningverlening inzamelen en bewaren inzamelvergunning PMV totaalpakket

- vergunningstermijn inzamelen bedraagt maximaal 5 jaar
- het aantal inzamelaars wordt niet uitgebreid
- vergunning is gekoppeld aan een inzamelplicht in een specifiek aangewezen gebied
- de inzamelvergunning is gekoppeld aan een bewaarlocatie in of direct nabij het plichtgebied
- extra bewaarlocaties, ook buiten de provincie waarin het plichtgebied is gelegen, kunnen worden toegestaan

- bij de vergunningverlening wordt in het bijzonder de wijze van inzameling van de allerkleinste partijen getoetst
- inzamelvergunning PMV specifieke stromen
- voor Fga en oplosmiddelen: zie de betreffende sectorplannen
- poetsdoeken: de inzameling van vervuilde poetsdoeken is gekoppeld aan reiniging van de doeken door vergunninghouder; extra bewaarlocaties toegestaan
- de termijn van de inzamelvergunningen voor de specifieke stromen wordt gekoppeld aan de termijn van de bewaar/bewerkingsvergunning maar bedraagt maximaal 5 jaar
- bewaren in Kga-depots van inzamelaars en bewaren van specifieke deelstromen
- vergunningstermijn bewaren bedraagt maximaal 5 jaar
- bewaren in Kca/Kga depot van gemeenten of samenwerkende gemeenten is doelmatig
- vergunningstermijn bewaren bedraagt maximaal 10 jaar

Be-/verwerken

Uit het eerder genoemde evaluatie-onderzoek blijkt dat het Kga nu minder hoogwaardig wordt verwerkt dan mogelijk is (knelpunt E). De prognose voor nuttige toepassing in het jaar 2000 van 62 % is mede afhankelijk gesteld van een goede scheiding bij de bron en een haalstelsysteem. De NVGA ontwikkelt initiatieven om een hoogwaardiger verwijdering van kleine partijen Kga tot stand te brengen (knelpunt D)[[actiepunten II.1.5](#)]. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan het gescheiden houden van verschillende deelstromen, ten einde meer nuttige toepassing tot stand te brengen. In overleg met de inzamelbranche is een specifieke richtlijn voor acceptatieprocedures voor Kga ontwikkeld. Voor de wijze waarop de verschillende afvalstromen moeten worden be- of verwerkt wordt verwezen naar de betreffende sectorplannen.

In- en uitvoer

De invoer en de uitvoer van Kga zal worden beoordeeld volgens de sectorplannen waartoe de afvalstoffen die het betreffende Kga vormen, behoren.

Overige

Voor de verwijdering van kleine hoeveelheden afgewerkte olie in verpakking wordt verwezen naar het sectorplan afgewerkte olie.

Met bedrijfstakgewijze controles kan de afgifte van Kga in een aantal branches vergroot worden. De provincies zullen in samenwerking met gemeente daarvoor initiatieven ontwikkelen (knelpunt B en E).

2 FOTOGRAFISCH GEVAARLIJK AFVAL

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	(bleek)fixeer, kleur- en plaat- ontwikkelaar, niet ontwikkelde films/filmpapier
aanbod gemeld 1995	18,4 kton
% nuttige toepassing 1995	87 %
% verbranden 1995	10 %
% storten 1995	3 %
uitvoer 1995	2,0 kton
invoer 1995	6,6 kton
aanbieders 1995	10.000
belangrijkste bedrijfstakken	(foto)grafische industrie, gezondheidsdiensten, fotolaboratoria
verwerkingswijze	regenereren, metaal terugwinnen, verglazen, biologisch-chemisch zuiveren, indampen, ONO, verbranden
aantal vergunninghouders	verwerken 7; verbranden 1;
capaciteit	inzamelen voldoende, verwerken overcapaciteit
verwachting aanbod 2000/2005	11,2 kton (2000), 12,2 kton (2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	96 % (2000 en 2005)
% verbranden 2000/2005	1 % (2000 en 2005)
% storten 2000/2005	3 % (2000 en 2005)
kwalitatieve taakstellingen	geen
bijzonderheden	beleid inzake terugdringen overcapaciteit en creëren hoogwaardige verwerking is maar voor een deel gerealiseerd; gerealiseerde reductie in 1995: 2 tot 10 %; daar staat tegenover dat in de periode voor 1990 een grote reductie is gerealiseerd

Knelpunten

- A Onzeker is in hoeverre de in het MJP-GA I opgenomen reductiedoelstelling wordt gehaald.
- B Door Kga (of Kca)-inzamelaars ingezameld Fga is veelal ongeschikt voor het terugwinnen van zilver en andere componenten en wordt direct ter verbranding aangeboden.

Algemeen

Fotografisch gevaarlijk afval (Fga) komt vrij bij het verwerken van lichtgevoelige, op zilverhalogenide gebaseerde films en papieren. Het gaat daarbij vooral om waterige vloeistoffen als ontwikkelaar en fixeer en in mindere mate om vaste afvalstoffen als niet-ontwikkelde fotografische papier- en filmafvallen. Aan de producenten van fotografische artikelen is bij het reduceren van de hoeveelheid Fga een belangrijke rol toebedeeld. In hun Intentieverklaring [31] hebben de producenten aangegeven dat zij de verplichting op zich nemen om gedurende de periode tussen het jaar 1990 en 2000 een reductie van 60% te realiseren op het volume van het verwerkingsbadanafval per oppervlakte-eenheid van het lichtgevoelig registratiemateriaal in diverse sectoren. Met deze intentieverklaring geven de producenten invulling aan de motie Van Rijn-Vellekoop (TK 1993-1994, 22193 nr. 10). (Knelpunt A). Aangezien de producenten wezenlijke andere opvattingen hebben over de verwijdering van Fga dan de overheid heeft, blijft de overheid zorg dragen voor de verwijdering van Fga.

Een onzekere factor voor de ontwikkeling van het aanbod van het Fga vormt het feit dat in de toekomst de natte fotografie mogelijk voor een deel vervangen wordt door elektronische beeldvastlegging.

In dit sectorplan wordt onderscheid gemaakt in preventie, regeneratie, overige nuttige toepassing, verbranden en storten.

Preventie en regeneratie

Voor fotografische afvalverwerking geldt dat het onderscheid tussen preventie en regeneratie niet altijd duidelijk is te bepalen. Daarom is de doelstelling voor preventie en regeneratie gedefinieerd als reductie van het volume van het verwerkingsbadanafval per oppervlakte-eenheid van het lichtgevoelig registratiemateriaal. Mogelijkheden voor reductie, zoals bijvoorbeeld regeneratie ter plaatse en regeneratie bij de verwerkers, zijn in het Industry position paper [31] genoemd.

Inzamelen en bewaren

Het inzamelen van de hoeveelheden tot 200 kg Fga per afgifte is op grond van de PMV's vergunningplichtig. De regelingen "Scheiden en gescheiden houden" (zie paragraaf 4.4.1) dragen er zorg voor dat hoogwaardige verwerking mogelijk wordt (knelpunt B). Specifieke inzamelvergunningen voor Fga worden op verzoek verstrekt aan verwerkers van Fga. Ten behoeve van het optimaliseren van het inzamelen zijn meerdere bewaarlocaties per inzamelvergunninghouder toegestaan. Voor verwerkers van Fga die als inzamelaar willen opereren geldt geen inzamelplicht meer. De achtervangfunctie van de Kga-inzamelaars maakt de inzamelplicht niet langer nodig. Het recht om in geheel Nederland te mogen inzamelen, blijft gehandhaafd. Met betrekking tot de vergunningtermijn wordt aangesloten bij de termijn van 5 jaar voor Kga-vergunninghouders.

Vergunningverlening inzamelen en bewaren

Vergunningverlening:

- alleen voor verwerkers Fga en Kga-inzamelaars Vergunningtermijn:
- vergunningtermijn bedraagt maximaal 5 jaar

Vergunningsvoorschrift:

- inzamelrecht in heel Nederland
- geen inzamelplicht voor Fga-verwerkers
- meerdere bewaarlocaties toegestaan

Be-/verwerken

Als voorwaarde bij het verlenen van nieuwe vergunningen aan de huidige vergunninghouders geldt dat metalen en zilver moeten worden teruggewonnen. De verwerking van afval dat van metalen is ontdaan, dient plaats te vinden conform de minimumstandaard. Indien een verwerker de

reststoffen niet zelf volledig kan bewerken conform de minimumstandaard, zal worden toegestaan dat afvoer van de (van metalen ontdane) reststoffen plaatsvindt naar een verwerker, zodanig dat de afvalstoffen uiteindelijk wel verwerkt worden conform de minimumstandaard. Voor be-/verwerking van **vast** Fga en van **vloeibaar** Fga gelden verschillende minimumstandaarden.

Minimumstandaard voor vast Fga: shredderen plus metaalterugwinning gevolgd door een wasstap, of pyrolyse, metaalterugwinning en verglazen van het residu. Storten van vast Fga of de kunststoffractie die resteert na de verwerking van vast Fga wordt niet toegestaan.

Minimumstandaard voor het verwerken van Fga bestaande uit vloeibare zwart/wit- of kleurbaden en ontzilverd vloeibaar Fga: het, eventueel in combinatie met vast Fga, pyrolyseren gevolgd door metaalterugwinning en verglazen van het afval tot een toepasbare grondstof.

Alternatieve verwerkingsmogelijkheden

Uit het MER blijkt dat als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan, de volgende technieken tenminste even hoogwaardig zijn als de minimumstandaard:

- voor de verwerking van Fga bestaande uit **zwart/wit-baden** is biologisch-chemische zuivering toegestaan, mits de zuivering wordt voorafgegaan door sulfideprecipitatie en ultramembraanfiltratie en vindt plaats in een speciaal voor de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen bestemde biologisch-chemische zuiveringsinstallatie, waarin op een structurele wijze ammoniak, stikstof- en zwavelverbindingen en biologisch moeilijk afbreekbare stoffen worden afgebroken of omgezet;
- voor de verwerking van Fga van zowel **zwart/wit-baden** als **kleurbaden** geldt dat metaalterugwinning, indamping gevolgd door omgekeerde osmose en immobilisatie wordt toegestaan, onder de voorwaarde dat het concentraat aan de eisen van het Bouwstoffenbesluit voldoet en dat de verwerking minder energie vereist dan volgens de minimumstandaard benodigd is.

In het MER is aangegeven dat kleurbaden een aantal schadelijke componenten bevatten en dat de kleurbaden microbiologisch moeilijk afbreekbaar zijn, waardoor zij niet geschikt zijn voor een biologische zuiveringsinstallatie. Het plan staat deze vorm van verwerking voor kleurbaden dan ook niet toe. Nader onderzoek naar de afbreekbaarheid van Fga is noodzakelijk [[actiepunt II.2.1.](#)].

Vergunningen worden uitsluitend verleend aan bedrijven die Fga (gaan) verwerken volgens de minimumstandaard of volgens een verwerkingstechniek die tenminste even hoogwaardig is als de minimumstandaard. In vergunningen voor verbrandingsinstallaties zal worden opgenomen dat het verbranden van Fga niet is toegestaan, indien verwerking volgens de minimumstandaard mogelijk is. In

afwachting van de eventuele realisatie van de installaties dienen vergunninghouders de reststromen af te voeren naar een vergunninghouder die voldoet aan de minimumstandaard voor de verwerking van Fga. In verband met de dynamiek van de sector zullen vergunningen voor be-/werken slechts verleend worden voor een termijn van maximaal 5 jaar.

Vergunningverlening be-/werken

- vergunningstermijn bedraagt maximaal 5 jaar
- minimumstandaard voor vast Fga: shredderen, metaalterugwinning gevolgd door een wasstap, of pyrolyse, metaalterugwinning en verglazen van het residu; storten van vast Fga of de kunststoffractie die resteert na de verwerking van vast Fga wordt niet toegestaan
- minimumstandaard voor vloeibare zwart/wit- of kleurbaden: het pyrolyseren, metaalterugwinning en vervolgens verglazen van het afval tot een toepasbare grondstof
- biologisch-chemische zuivering voor zwart/wit-baden en verdamping gevolgd door omgekeerde osmose en immobilisatie van zwart-wit en kleurbaden zijn onder voorwaarden toegestaan
- verbranden is niet toegestaan indien verwerking volgens minimumstandaard mogelijk is

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

3 SPECIFIEK ZIEKENHUISAFVAL

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	menselijke anatomische resten, beddingafval, "besmet" afval, scherpe voorwerpen, bloed, plasma en cytostatica
aanbod gemeld 1995	5,2 kton (potentieel aanbod 8,8 kton)
% nuttige toepassing 1995	0 % (niet mogelijk/wenselijk)
% verbranden	100 % verbranden
storten 1995	0% storten
invoer 1995	0,06 kton
uitvoer 1995	0 ton
aanbieders 1995	2900 intramurale en 17.500 extramurale instellingen, instellingen in de gezondheidszorg
belangrijkste bedrijfstakken	ziekenhuizen en andere instellingen in de intra- en extramurale gezondheidszorg
verwerkingswijze	verbranden bij de ZAVIN
aantal vergunninghouders	22 vergunninghouders voor inzamelen; 2 vergunninghouders voor verwerken (verbranden)
capaciteit	voldoende capaciteit voor het potentiële aanbod
verwachting aanbod 2000/2005	8,2 kton (2000), 8,3 kton (2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	niet mogelijk/wenselijk
% verbranden 2000/2005	100 %
% storten 2000/2005	0 %
kwalitatieve taakstellingen	geen
bijzonderheden	de verwerkingsinstallatie voor specifiek ziekenhuisafval te Dordrecht (ZAVIN) heeft 5,8 kton verwerkt in 1995; in dit sectorplan wordt tevens aandacht besteed aan de inzameling van injectienaalden afkomstig van particulieren

Knelpunten

- A Met specifiek ziekenhuisafval vergelijkbaar afval van particulieren en thuiszorg is geen gevaarlijk afval en wordt dit ook niet omdat het niet bij intra- of extramurale instellingen vrijkomt. Hierdoor mag dit afval -juridisch gezien- verwerkt worden als gewoon huishoudelijk afval, hetgeen ongewenst is.
- B De inzamelrespons bij intra- en extramurale instellingen kan nog sterk verbeterd worden. Circa 40 % van het potentiële aanbod wordt nog op onjuiste wijze verwijderd.

Algemeen

De interesse in de wijze waarop het specifiek ziekenhuisafval wordt ingezameld en verwerkt, wordt steeds groter. De initiatieven om te komen tot een andere verwerking en de consequenties daarvan op de bestaande inzamel- en verwerkingsstructuur zullen de komende planperiode de nodige aandacht vragen en zullen ook aanleiding vormen voor geregeld overleg met de participanten binnen de sector van het specifiek ziekenhuisafval. Bij de toetsing van de nieuwe ontwikkelingen zijn onder meer besmetting, esthetica en veiligheid belangrijke aspecten.

Preventie

Tot op heden heeft het beleid ten aanzien van preventie van specifiek ziekenhuisafval niet de hoogste prioriteit gehad. De aandacht heeft zich meer gericht op het op een correcte wijze inzamelen en verwerken van deze afvalstroom. Voor de komende planperiode zullen in overleg met de branche-organisaties de mogelijkheden worden bekeken om meer aandacht te schenken aan preventie. Hierbij wordt wel de kanttekening gemaakt dat de mogelijkheden voor preventie bij deze categorie afvalstoffen naar verwachting klein zullen zijn, gelet op de aard van de afvalstoffen.

Inzamelen en bewaren

Inzamelen bij particulieren

De proeven die in de provincies Utrecht en Noord-Holland hebben plaatsgevonden als uitwerking van actiepunten II.6.1 van het MJP-GA I, met betrekking tot de inzameling van injectienaalden hebben aangetoond dat de inzameling van bepaalde deelstromen uit het specifiek ziekenhuisafval succesvol kan verlopen. In beide provincies vormen de apotheken een belangrijke schakel bij de inzameling van de injectienaalden. In de komende planperiode zal met de KNMP, de koepelorganisatie van de apothekers, overleg worden gevoerd over de rol die de apothekers in de verwijderingsstructuur van specifiek ziekenhuisafval kunnen spelen.

Aanleiding voor het houden van bovengenoemde proeven was het feit dat geen goede regeling voor dit afval bestond, waardoor een groot deel van dit afval in het huisvuil terecht komt. Hierdoor ontstaat het risico van overdracht van infectieziekten. Het streven is gericht op de verbreding van de inzameling bij particulieren, dat wil zeggen meer deelafvalstromen verzamelen zoals afval dat ontstaat bij thuisdialyse en infuusflessen. Zo mogelijk wordt daarvoor een systeem ontworpen wat door de betreffende branche-organisaties verder kan worden ontwikkeld. Probleem hierbij is echter dat volgens het Baga afvalstoffen die vergelijkbaar zijn met specifiek ziekenhuisafval maar afkomstig zijn van particulieren of van de thuiszorg, geen gevaarlijke afvalstoffen zijn. Ook na afgifte of inzameling valt deze afvalstroom niet onder het Baga, omdat het niet is vrijgekomen bij intra- of extramurale instellingen. Het Baga zal op dit punt worden aangepast. Daarbij zal rekening worden gehouden met de consequenties voor de bestaande wijze van inzameling. Hierbij zal tevens worden bezien of de normstelling van proces 46.7 van het Baga verder kan worden geconcretiseerd om de handhaving op dit punt beter in te vullen (knelpunt A) [actiepunt II.3.1].

Inzamelen bij intra- en extramurale gezondheidszorg

De inzameling bij de intramurale gezondheidszorg verloopt redelijk goed. Er bestaat een goede inzamelstructuur. Wel bestaat de indruk dat door goede voorlichting, gericht op een betere scheiding van specifiek ziekenhuisafval, binnen deze instellingen de inzamelrespons kan worden vergroot. Veel specifiek ziekenhuisafval wordt bij de extramurale zorg ten onrechte nog als bedrijfsafval afgevoerd. Het voornoemde probleem bij de inzameling van specifiek ziekenhuisafval doet zich ook voor bij de extramurale gezondheidszorg door het feit dat het veelal gaat om kleine hoeveelheden. Overleg met grote inzamelaars van specifiek ziekenhuisafval wordt gevoerd om de mogelijkheden te bezien tot het geven van voorlichting over diverse inzamelsystemen, zoals een abonnement voor het

periodiek ophalen van specifiek ziekenhuisafval. Daarnaast wordt bezien of aansluiting bij het Kga-inzamelsysteem mogelijk is.

Ook andere oplossingen die leiden tot een verhoogde respons bij de extramurale gezondheidszorg worden onderzocht (knelpunt B) [actiepunt II.3.2]. Om de inzamelrespons te vergroten bij de extramurale instellingen is het van groot belang een goede communicatie te hebben met de verschillende doelgroepen. Als eerste opdracht wordt gezien het ruim uitdragen van de betreffende regelgeving (Baga) en de planvorming (MJP-GA II) onder andere door artikelen in vakbladen. Daarna zal met de verschillende doelgroepen worden gecommuniceerd over de wijze waarop deze planvorming en regelgeving in de praktijk vorm wordt gegeven en op welke wijze eventuele knelpunten kunnen worden opgelost.

Door koepelorganisaties binnen de thuiszorg worden signalen gegeven dat de problemen van de inzameling van specifiek ziekenhuisafval bij de thuiszorg groter zijn dan tot nu toe werd gedacht. Verwacht wordt dat het voorlichten over de bestaande inzamelsystemen de nodige oplossing kan bieden. Derhalve wordt in de komende planperiode met de NVGA en koepelorganisaties de wenselijkheid c.q. mogelijkheid onderzocht of voor wat betreft de thuiszorg optimaler gebruik kan worden gemaakt van de huidige inzamelstructuur voor Kga [actiepunt II.3.3]. Alvorens dit onderzoek te starten worden de resultaten afgewacht van het aangekondigde evaluatie inzamelsysteem Kga [actiepunt II.1.3] en verbetering inzameling partijen Kga kleiner dan 50 kg [actiepunt II 1.6].

Vergunningverlening voor verzamelen en bewaren

Het verzamelen van specifiek ziekenhuisafval hoeft niet gekoppeld te zijn aan een bewaarvergunning omdat gelet op de aard van de afvalstof directe afvoer naar de verwerker veelal wenselijk is. Het aantal verzamelvegunninghouders zal in de komende planperiode niet worden uitgebreid. Gezien het feit dat het met name bij de verzameling van specifiek ziekenhuisafval afkomstig van particulieren en extramurale gezondheidszorg veelal gaat om relatief kleine partijen, wordt het uit een oogpunt van schaalgroottes en doelmatigheid niet wenselijk geacht het aantal verzamelvegunninghouders te vergroten. Ook voor de verzameling bij intramurale instellingen is het huidige aantal verzamelaars toereikend.

Zowel verzamelaars van specifiek ziekenhuisafval afkomstig van intramurale instellingen als verzamelaars van extramuraal afval krijgen het landelijk recht voor inzameling. Deze nieuwe beleidslijn ten aanzien van de inzameling van extramuraal specifiek ziekenhuisafval is gekozen om de noodzakelijke uniformiteit ten aanzien van verzamelaars intramuraal en Kga-inzamelaars te waarborgen. Directe afvoer van ingezameld specifiek ziekenhuisafval

naar de verwerker is niet altijd mogelijk waardoor separaat bewaren soms noodzakelijk is. Met betrekking tot de vergunningtermijn wordt aangesloten bij de termijn van 5 jaar voor Kga-inzamelaars.

Vergunningverlening inzamelen en bewaren

Vergunningverlening:

- geen uitbreiding van het aantal vergunninghouders
- inzamelen zonder bewaarlocatie toegestaan
- vergunningtermijn bedraagt maximaal 5 jaar

Vergunningsvoorschrift:

- inzamelrecht in heel Nederland

Aangezien sprake is van definitieve verwijdering en in Nederland voldoende capaciteit aanwezig is, wordt uitvoer niet toegestaan. Voor het verdere beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar het algemene deel, paragraaf 8.2, in- en uitvoer ten behoeve van definitieve verwijdering.

Verbranden

Ter uitvoering van actiepunt I.6.3 van het MJP-GA I is een inventarisatie gemaakt welke ziekenhuizen in Nederland nog zelf specifiek ziekenhuisafval verwerken, in casu verbranden. Hieruit is gebleken dat het aantal ziekenhuizen dat eigen afvalstoffen verbrand sterk is afgenomen. Strengere afvalverbrandingsnormen ten aanzien van de dioxine-uitstoot heeft deze tendens krachtig gestimuleerd. Richtlijn 95/62/EG betreffende de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen is op deze installaties van toepassing.

Gelet op de verbrandingscapaciteit van de ZAVIN, die speciaal is ingericht voor de verwerking van specifiek ziekenhuisafval, is het ongewenst dat ziekenhuizen zelf hun specifiek ziekenhuisafval gaan verbranden. Alleen als de capaciteit bij de ZAVIN ontoereikend is, fungeert de AVR als achtervang. Specifiek ziekenhuisafval aangeboden bij de AVR wordt doorgeleid naar de ZAVIN, die een acceptatieplicht heeft. Uitbreiding van het aantal verwerkers wordt niet toegestaan. Uit de meest recente productiecijfers kan worden geconcludeerd dat de ZAVIN goed functioneert en de afgelopen jaren een steeds hoger aanbod heeft gekregen. De komende planperiode zal bij de ZAVIN een audit worden uitgevoerd [\[actiepunt II.3.4\]](#)

Gelet op de dynamiek van de sector kan de vergunning worden verleend voor een periode van maximaal 10 jaar.

Vergunningverlening verbranden

- geen uitbreiding van het aantal verwerkers
- AVR fungeert als achtervang voor de ZAVIN
- vergunningtermijn bedraagt maximaal 10 jaar

In- en uitvoer

De beschikbare capaciteit van de ZAVIN is nog niet volledig benut. Er mag specifiek ziekenhuisafval ingevoerd worden om de capaciteit bij de ZAVIN op te vullen mits hierdoor de verwerking van het aanbod van specifiek ziekenhuisafval uit Nederland niet in gevaar wordt gebracht.

4 OPLOSMIDDELEN EN KOUEMIDDELEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	halogeenarme en -houdende oplosmiddelen en koudemiddelen. CFK's en HCFC's die als koudemiddel worden toegepast in de koeltechniek
aanbod gemeld 1995	halogeenhoudend 23,3 kton (exclusief verwijdering binnen de eigen inrichting) halogeenarm 39,5 kton (exclusief verwijdering binnen de eigen inrichting)
% nuttige toepassing 1995	halogeenhoudend 61 %, halogeenarm 46 %
% verbranden 1995	halogeenhoudend 39 %, halogeenarm 54 %
% storten 1995	0%
uitvoer 1995	1,9 kton
invoer 1995	8,7 kton
aanbieders 1995	halogeenhoudend 3800, halogeenarm 10.600
belangrijkste bedrijfstakken	chemische industrie, metaal- en electro-industrie
verwerkingswijze	verbranding, chloorterugwinning door verbranding en destillatie
aantal vergunninghouders	naast vergunninghouders voor Kga: 6 inzamelaars, 9 op- en overslaan, 4 verbranding, 1 chloorterugwinning, 1 spoelen van geledigde chemicaliënverpakkingen en 9 destillatie
capaciteit	voldoende
verwachting aanbod 2000/2005	halogeenhoudend 20,7 kton, halogeenarm 36,5 kton (2000) halogeenhoudend 22,1 kton, halogeenarm 34,8 kton (2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	halogeenhoudend 79 %, halogeenarm 48 %
% verbranding 2000/2005	halogeenhoudend 22 %, halogeenarm 52 %

Knelpunten

- A Doordat door opbulken partijen met verschillende samenstellingen worden vermengd, zijn opgebulkte partijen veelal niet geschikt voor regeneratie.
- B Slechts een klein deel van de door Kga-inzamelaars ingezamelde oplosmiddelen wordt voor destillatie aangeboden.

Algemeen

In dit sectorplan wordt onderscheid gemaakt in:

- monostromen die veelal door ontdoeners rechtstreeks worden afgegeven aan verwerkers;
- (meng)stromen die via Kga-inzamelaars worden verwijderd.

Daarnaast wordt onderscheid gemaakt in oplosmiddelen en koudemiddelen. Verder wordt onderscheid gemaakt in halogeenarme en halogeenhoudende afvalstoffen. De grens tussen halogeenarme en -houdende oplosmiddelen ligt bij 4 % chloor of 0,5 % fluor.

Kga-inzamelaars spelen een belangrijke rol bij de verwijdering van oplosmiddelen. Ruim 40 % van het afval uit deze categorie, afkomstig van ruim 90 % van de ontdoeners, wordt verwijderd via de Kga-inzamelaars. Kga-inzamelaars ontvangen voornamelijk de kleine, diffuus vrijkomende partijen. Deze kleine stromen worden ingezameld, opgebulkt en veelal verbrand. Daarnaast is aan een aantal leveranciers van oplosmiddelen vergunning verleend. Deze bedrijven zamelen slechts een klein deel van de vrijkomende oplosmiddelen in. Aangezien deze bedrijven de oplosmiddelen ter destillatie dienen af te geven is het percentage regeneratie van de door leveranciers van oplos-

middelen ingenomen oplosmiddelen hoog. Aangezien verbranden van koolwaterstoffen veelal goedkoper is dan destilleren en omdat het financieel aantrekkelijk is om (hoog calorische) oplosmiddelen te mengen met laag calorisch materiaal, worden oplosmiddelen veelal verbrand. Het ter destillatie aanbieden van afvalstoffen door leveranciers van oplosmiddelen en primaire ontdoeners vindt veelal plaats in combinatie met terugname van het geregenereerde product of de afname van nieuw product. Halogeenhoudende oplosmiddelen met meer dan 60 % chloor kunnen worden verbrand met terugwinning van zoutzuur. Door betreffende vergunninghouder worden uitsluitend grote partijen met constante samenstelling verwerkt. Ook het overige halogeenhoudend afval wordt veelal verbrand omdat de vraag naar geregenereerde HKW's beperkt is.

Koudemiddelen (CFK's en HCFK's) worden toegepast in koelinstallaties. De productie van nieuwe CFK's is inmiddels verboden. Uitsluitend geregenereerde CFK's mogen nog worden toegepast. CFK's worden daarom veelal vervangen door andere koudemiddelen zoals HCFK's. De verwijdering van koudemiddelen en met CFK's en HCFK's verontreinigde koelolie vindt grotendeels plaats door importeurs/producenten van deze koudemiddelen.

Preventie

Halogeenhoudende koolwaterstoffen behoren tot de prioritaire afvalstoffen in het kader van preventie en nuttige toepassing. De belangrijkste ontdoeners worden onderverdeeld in een drietal sectoren:

- de chemische industrie;
- de metaal- en electrotechnische industrie;
- overige industrie en dienstverlening.

De brief (d.d. 28 juni 1993) van het ministerie van VROM aan de Voorzitter van de vaste commissie voor milieubeheer van de Tweede kamer [16] geeft het beleid weer inzake halogeenkoolwaterstoffen. De activiteiten op het gebied van preventie en nuttige toepassing en verwerking van halogeenhoudende afvalstoffen zijn/worden uitgewerkt in het doelgroepenbeleid. Door middel van rapportages in het kader van het doelgroepenoverleg en KWS 2000 zal jaarlijks worden gevolgd welke resultaten op het terrein van preventie en nuttige toepassing van HKW-houdende afvalstoffen zijn behaald. Mocht blijken dat de behaalde resultaten achterblijven bij de nagestreefde doelstelling dan zal worden bezien of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Met betrekking tot de preventie- en hergebruiksdoelstellingen voor CFK's wordt aangesloten bij het CFK-actieprogramma.

Inzamelen

Voor het verzamelen van vervuilde oplosmiddelen krijgen landelijke Kga-inzamelaars een vergunning. Leveranciers

van oplosmiddelen kunnen óók een vergunning krijgen, mits er sprake is van een meerwaarde voor nuttige toepassing (regenereren). Daarom worden leveranciers van oplosmiddelen verplicht de ingezamelde afvalstoffen af te geven aan een destillateur. De plicht voor leveranciers van oplosmiddelen om aangeboden afvalstoffen te accepteren komt te vervallen. Leveranciers van oplosmiddelen krijgen in plaats daarvan het recht om bij hun klanten eerder door hem geleverde producten die in het afvalstadium zijn geraakt, in te zamelen. Destillateurs kunnen in aanmerking komen voor een inzamelvergunning voor verontreinigde oplosmiddelen. Van belang is dat de inzamelvergunning beperkt dient te blijven tot deze categorie afvalstoffen. Het verzamelen van oplosmiddelhoudend afval door leveranciers van oplosmiddelen en destillateurs dat niet geschikt is voor destillatie, is niet toegestaan. De vergunningen voor inzamelaars van oplosmiddelen worden verleend voor een termijn van maximaal 5 jaar. De inzamelaar dient te beschikken over een opslaglocatie met een toereikende vergunning.

Koudemiddelen worden in Nederland op de markt gebracht door zes importeurs/producenten. Deze importeurs/producenten beschikken allemaal over een opslag en/of verwerkingslocatie voor koudemiddelen en CFK-houdende koelolie. De koudemiddelen (CFK's en HCFK's) die door STEK-erkende installateurs bij onderhoud worden teruggenomen (op grond van de wijziging van het IVB vallen deze bedrijven onder de bevoegdheid van de gemeente), worden afgegeven aan genoemde importeurs/producenten. Het andere deel van de ingezamelde CFK's wordt door de installateur opnieuw ingezet als koudemiddel. Voor het ophalen van verontreinigde koudemiddelen bij een installateur is op grond van de PMV geen inzamelvergunning vereist. De verwijderingstructuur voor koudemiddelen is efficiënt en overzichtelijk. Toch wordt slechts een relatief kleine hoeveelheid CFK's en HCFK's ter regeneratie aangeboden. Nagegaan dient te worden of deze structuur verder dient te worden geoptimaliseerd, bijvoorbeeld door voorlichting aan installateurs over de mogelijkheden die aanwezig zijn om een actieve rol in de verwijdering te vervullen. Met betrekking tot de vergunningstermijn wordt aangesloten bij de termijn van 5 jaar voor Kga-inzamelaars.

Vergunningverlening verzamelen

- vergunningverlening aan leveranciers van oplosmiddelen met afgifte-verplichting ten behoeve van destillatie
- de inzamelplicht komt te vervallen
- vergunningverlening aan destillateurs
- vergunningstermijn bedraagt maximaal 5 jaar

Bewaren

Voor het bewaren van oplosmiddelen krijgen inzamelaars en destillateurs een vergunning. Daarnaast worden door

een beperkt aantal bedrijven uitsluitend grotere hoeveelheden (>200 liter) verzameld. Deze grote hoeveelheden moeten wel worden aangeboden aan een vergunninghouder maar voor het ophalen van deze grote hoeveelheden is geen inzamelvergunning vereist. De activiteiten van deze bedrijven zijn wel vergelijkbaar met die van de overige leveranciers van oplosmiddelen. Deze bedrijven komen dan ook in aanmerking voor een bewaarvergunning mits de verzamelde afvalstoffen worden afgegeven aan een verwerker ten behoeve van destillatie. Slechts een klein deel van de door Kga-inzamelaars ingezamelde oplosmiddelen wordt voor destillatie aangeboden. Het grootste deel wordt, veelal gemengd met laag-calorisch afval, voor verbranding aangeboden omdat dit goedkoper is. Bedrijven die rechtstreeks afvoeren naar een vergunninghouder laten circa 50 % verbranden. In het MJP-GA I is vastgelegd dat wordt gestreefd naar 50 % destillatie van door Kga-inzamelaars ingenomen kleine hoeveelheden. Uit een door TNO in opdracht van de NVGA uitgevoerd onderzoek [10] blijkt dat 50 % van de aan Kga-inzamelaars aangeboden oplosmiddelen destilleerbaar is. Nagegaan dient te worden onder welke randvoorwaarden (soort afvalstof, minimale hoeveelheid, verontreinigingsgraad, afzetmogelijkheden geregenereerd product) deze afvalstoffen uit bedrijfsmatig, milieuhygiënisch én economisch oogpunt gezien verantwoord kunnen worden gedestilleerd (knoop punt A en B)[actiepunt II.4.1]. Nadat dergelijke randvoorwaarden zijn vastgelegd zullen deze worden toegevoegd aan de voorschriften van de vergunningen van de diverse Kga-inzamelaars waarna de op deze wijze gecreëerde mono-stromen dienen te worden aangeboden aan een destillateur.

Alle huidige importeurs en producenten van koudemiddelen beschikken over een bewaarvergunning voor koudemiddelen en CFK-houdende koelolie. Indien nieuwe importeurs en producenten voor koudemiddelen in Nederland actief worden, kunnen ook deze in aanmerking komen voor een bewaar- en/of bewerkingsvergunning.

Met betrekking tot de vergunningtermijn wordt aangesloten bij de termijn van 5 jaar voor Kga-inzamelaars.

Vergunningverlening bewaren

- bewaren van verontreinigde oplosmiddelen door leveranciers van oplosmiddelen toegestaan met afgifteverplichting ten behoeve van destillatie
- Importeurs en leveranciers van koudemiddelen komen in aanmerking voor een bewaarvergunning
- vergunningtermijn bedraagt maximaal 5 jaar

Be-/verwerken

Doordat verontreinigde oplosmiddelen door middel van destillatie geschikt worden gemaakt voor nuttige toepassing wordt de inzet van nieuwe primaire grondstoffen

beperkt. Aangezien uit de praktijk blijkt dat destilleren van monostromen halogeenaarne oplosmiddelen economisch gezien tot de mogelijkheden behoort mits de afzet van het regeneraat is verzekerd, wordt voor regeneerbare halogeenaarne oplosmiddelen destilleren als minimumstandaard gekozen. De minimumstandaard voor halogeenhoudende koolwaterstoffen is destillatie of verbranden. De mogelijkheid voor beide verwijderingsroutes wordt opengehouden. Zoals aangegeven onder "bewaren" wordt er naar gestreefd om aan de Kga-inzamelaars zodanige vergunningsvoorschriften op te leggen dat ook hier monostromen worden gecreëerd die volgens bovengenoemde minimumstandaard dienen te worden verwerkt.

De minimumstandaard voor destillatie is drumdestillatie of filmverdamping. In deze installaties worden eenvoudig te scheiden oplosmiddelen gedestilleerd. Verder kunnen complexere mengsels door middel van gefractioneerde destillatie worden bewerkt. Ook hiervoor kan vergunning worden verleend. Op dit moment bestaat voldoende capaciteit voor het regenereren van verontreinigde oplosmiddelen door middel van drumdestillatie of filmverdamping. Tevens voldoet de inzet van oplosmiddelen bij het spoelen van Gcv en/of oliefilters aan de minimumstandaard.

Door het in werking treden van de Wm is het onderscheid tussen destillatie van - van anderen afkomstige - afvalstoffen en loondestillatie komen te vervallen. Bedrijven die bij het in werking treden van de Wm beschikken over toereikende milieuvergunningen dienen te worden beschouwd als bestaande vergunninghouders. Door het loslaten van de capaciteitsregulering voor be-/verwerken is het niet zinvol de activiteiten van deze vergunninghouders in te blijven perken tot het uitsluitend uitvoeren van loonwerk. Indien hierom wordt verzocht zal de vergunning van een loondestillateur zodanig worden aangepast dat de beperking van loonwerk komt te vervallen en alle van buiten de inrichting afkomstige afvalstoffen kunnen worden gedestilleerd.

De vergunning van AVR verbiedt acceptatie van vloeibare koolwaterstoffen waarvoor nuttige toepassing inclusief afzet kan worden gerealiseerd. Een verbod voor regeneerbare halogeenaarne afvalstoffen zal ook in nieuw te verlenen vergunningen voor het verbranden van gevaarlijke afvalstoffen worden opgenomen.

Gelet op de dynamiek van de sector kan vergunning worden verleend voor het destilleren van oplosmiddelen voor een periode van maximaal 10 jaar. Met betrekking tot de vergunningtermijn voor het spoelen van Gcv wordt aangesloten bij de termijn waarvoor de vergunning voor de spoelinstallatie op grond van het sectorplan Gcv wordt verleend.

Het bewaren en het regenereren van koudemiddelen zal met name plaats vinden bij de importeurs en producenten

van deze gassen. Regeneratie van de koudemiddelen en minimalisatie van de bij de verwerking vrijkomende reststoffen zal daarbij gelden als meest gewenst verwijderingsniveau. Om aan dit meest gewenste verwijderingsniveau binnen economische randvoorwaarden te kunnen voldoen, moet op voorhand niet worden uitgesloten dat leveranciers van koudemiddelen gaan samenwerken en in de toekomst de koudemiddelen centraal gaan verwerken. De mogelijkheden tot minimalisatie van de bij de bewerking vrijkomende reststoffen dienen te worden onderzocht [actiepunt II.4.2]. Gelet op dit onderzoek zullen vergunningen voor het regenereren van koudemiddelen worden verleend voor een periode van maximaal 5 jaar. Het verbranden van koudemiddelen is niet toegestaan indien regeneratie mogelijk is.

Met betrekking tot de verwerking van halonblussers wordt verwezen naar het sectorplan "ontpofbare afvalstoffen".

Vergunningverlening be-/verwerken

- minimumstandaard monostromen regenereerbare halogeenarme oplosmiddelen: destillatie
- minimumstandaard monostromen verontreinigde halogeenhoudende oplosmiddelen: verbranding of destillatie
- de inzet van oplosmiddelen bij het spoelen van Gcv en/of oliefilters wordt als even hoogwaardig aangemerkt als de minimumstandaard. Met betrekking tot de vergunningtermijn wordt aangesloten bij de termijn waarvoor de vergunning voor de spoelinstallatie op grond van het sectorplan Gcv wordt verleend
- voor de be-/verwerking van koudemiddelen geldt regeneratie van de koudemiddelen en minimalisatie van de bij de verwerking vrijkomende reststoffen als meest gewenst verwijderingsniveau
- op verzoek aanpassen vergunningen van loondestillateurs zodat beperking tot loonwerk komt te vervallen
- vergunningtermijn destilleren oplosmiddelen bedraagt maximaal 10 jaar
- vergunningtermijn regenereren koudemiddelen bedraagt maximaal 5 jaar
- het verbranden van halogeenarme oplosmiddelen en koudemiddelen is niet toegestaan indien regenereren hiervan mogelijk is

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

5 AFGEWERKTE OLIE

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	afgewerkte olie
aanbod gemeld 1995	37,4 kton (potentieel aanbod 70 kton) gescheiden ingezameld 57 kton
% nuttige toepassing 1995	99 %
% verbranden 1995	1 %
% storten 1995	0 %
uitvoer 1995	0 kton
invoer 1995	2,3 kton
aanbieders 1995	16.700
belangrijkste bedrijfstakken	garages, autosloperijen, industrie
verwerkingswijze	afscheiding water en sediment en opwerken oliefractie tot brandstof
aantal vergunninghouders	6 inzamelen, 5 bewerken
capaciteit	voldoende be-/verwerkingscapaciteit
verwachting aanbod	53 kton (2000), 53 kton (2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	99 %
% verbranden 2000/2005	1 %
% storten 2000/2005	0 %
bijzonderheden	In [9] worden grotere potentiële hoeveelheden vrijgekomen afgewerkte olie vermeld, omdat hierin ook de hoeveelheden zijn meegerekend die niet als afgewerkte olie vrijkomen, maar bijvoorbeeld in het oliefilter achterblijven gegevens potentiële hoeveelheid zijn afkomstig uit rapportage RIVM in het kader van monitoring prioritair afvalstoffen

Knelpunten

- A Bij de huidige structuur van inzamelen met recht- en plichtgebieden is concurrentie beperkt.
- B Optimalisatie van bewerking is technisch mogelijk, maar nog niet gerealiseerd.

Algemeen

Overeenkomstig de EEG-Richtlijn 75/439/EG inzake de verwijdering van afgewerkte olie dient Nederland de nodige maatregelen te treffen om te waarborgen, dat afgewerkte olie wordt verwijderd zonder vermijdbare schadelijke gevolgen voor mens en milieu. Om hieraan beter te voldoen zijn onder meer de volgende maatregelen getroffen:

- het invoeren van een verfijning van de inzamelstructuur;
- het verhogen van de minimumstandaard voor het be-/werken van afgewerkte olie van centrifugeren naar destilleren met chemische nabehandeling (in MJP-GA I al gerealiseerd);
- het voorbereiden van een wijziging van het Besluit organisch-halogeengehalte van brandstoffen waardoor dioxinevorming bij toepassing van brandstof na be-/verwerking van afgewerkte olie verder wordt teruggedrongen.

De definitie van afgewerkte olie is gegeven in artikel 1 van het Baga. De samenstelling van afgewerkte olie is globaal 85 volume % olie en 15 volume % water, sediment en overige bestanddelen. Afgewerkte olie moet gescheiden worden gehouden van andere (gevaarlijke) afvalstoffen, in verband met de mogelijkheden voor nutti-

ge toepassing (op dit moment vindt vaak nog vermenging met afvalolie en dergelijke plaats waardoor de kwaliteit vermindert).

Afgewerkte olie is één van de afvalstromen waarvoor producentenverantwoordelijkheid zou worden geëffectueerd. De minister van VROM heeft op 5 juli 1990 in een notitie aan de Tweede Kamer aangegeven dat zij de totstandkoming van de centrale bewerkingsseenheid voor afgewerkte olie (CBE) ziet als onderdeel van de producentenverantwoordelijkheid. Op 16 april 1992 heeft de minister van VROM in een brief aan de Vereniging Smeerolie-ondernemingen Nederland (VSN) een zestal randvoorwaarden gesteld voor de totstandkoming van de CBE, waarbij onder meer werd aangegeven dat de CBE het alleenrecht krijgt voor de bewerking van afgewerkte olie.

De VSN als producenten-organisatie heeft aan deze verantwoordelijkheid gestalte gegeven door drie voorstellen voor de verwijdering van afgewerkte olie aan het ministerie van VROM voor te leggen:

- een voorstel voor de totstandkoming van een CBE. De VSN spreekt op basis van economische en technische overwegingen - uitgaande van de door de minister van VROM gestelde randvoorwaarden - haar voorkeur uit voor destillatie met een chemische behandeling;
- een voorstel voor de verwijdering van afgewerkte olie van huishoudens; kern van het voorstel is dat de VSN zal zorgdragen voor de verwijdering van de afgewerkte olie (in de oorspronkelijke verpakking) vanaf het Kca/Kga-depot (van gemeenten en inzamelaars) en dat dit zal worden gefinancierd middels een verwijderingsbijdrage, waarvoor volgens de Wm een algemeen verbindendverklaring zal worden aangevraagd;
- een voorstel voor de verwijdering van afgewerkte olie van de binnenscheepvaart.

De minister van VROM heeft na toetsing van het plan voor de totstandkoming van een CBE aan de doelmatigheidscriteria en aan de door het ministerie van VROM aan de VSN gestelde randvoorwaarden ingestemd met het voorstel. Op voordracht van de VSN is aan een bedrijf in november 1994 een vergunning verleend voor de be-/verwerking. Met de totstandkoming van de CBE wordt een milieuhygiënisch betere be-/verwerking van afgewerkte olie mogelijk; de kwaliteit van de geproduceerde brandstof wordt verbeterd doordat organische halogeenvverbindingen en zware metalen uit de afgewerkte olie worden verwijderd.

Door het loslaten van de capaciteitsregulering voor be-/verwerken is ook het alleenrecht van de CBE voor de be-/verwerking van afgewerkte olie, komen te vervallen. Dit houdt in dat ook andere bedrijven in aanmerking kunnen komen voor een vergunning voor het be-/verwerken van afgewerkte olie, mits voldaan wordt aan de minimumstandaard. Door het loslaten van de capaciteitsregulering voor be-/verwerken wordt de invulling van de be-/verwerkings-

structuur aan de markt overgelaten. Daarmee is de verantwoordelijkheid van de VSN voor de totstandkoming van een verwijderingsstructuur komen te vervallen.

Preventie

Ondanks de verwachte forse stijging van het aantal auto-kilometers zal het gebruik aan smeermiddelen stabiel blijven als gevolg van de verbetering van de kwaliteit van smeermiddelen en motoren. Kwalitatieve preventie kan worden bereikt door een vermindering van de milieubelastende componenten in verse smeerolie. Er is een plan van aanpak en een actieprogramma opgesteld om de toepassing van minder milieubelastende smeermiddelen te bevorderen [14].

Inzamelen en bewaren

In opdracht van het ministerie van VROM is begin 1996 een onderzoek uitgevoerd ter bepaling van de uit logistiek oogpunt meest effectieve en efficiënte structuur voor het verzamelen en bewaren van afgewerkte olie. Knelpunt A is betrokken in het onderzoek. Het onderzoek had ook betrekking op de verwijderingsstructuur voor afgewerkte olie uit huishoudens. Op basis van het resultaat van genoemd onderzoek is, na overleg met VSN, de toekomstige structuur vastgesteld:

Particulieren kunnen de afgewerkte olie afgeven bij een gemeentelijk of regionaal depot of via de chemokar.

Bedrijven hebben drie mogelijkheden ter verwijdering:

1. ze kunnen kleine partijen afgewerkte olie afgeven bij een gemeentelijk of regionaal depot dat over de benodigde vergunning beschikt;
2. ze kunnen afgewerkte olie in een lekvrije en deugdelijke verpakking laten ophalen door een Kga-inzamelaar;
3. ze kunnen afgewerkte olie in bulk laten ophalen door een inzamelaar van afgewerkte olie. Deze beschikt over de benodigde vacuümauto.

Gemeentelijke of regionale depots hebben twee mogelijkheden ter verwijdering:

1. ze kunnen de afgewerkte olie in lekvrije en deugdelijke verpakking laten ophalen door een Kga-inzamelaar;
2. ze mogen de afgewerkte olie van de verpakking scheiden en opbulken in een olietank; het leeghalen van deze olietank moet vervolgens geschieden door een inzamelaar van afgewerkte olie.

De Kga-inzamelaar dient de afgewerkte olie van de verpakking te scheiden, waarbij de afgewerkte olie wordt opgebult in een olietank. Het leeghalen van deze olietank moet vervolgens geschieden door een inzamelaar van afgewerkte olie. De Kga-inzamelaar krijgt een plicht voor het verzamelen van afgewerkte olie in verpakking in het gebied dat overeenkomt met zijn bestaande plichtgebied en krijgt tevens een landelijk recht. Uitgangspunt is dat het Kga-inzamelaars uitsluitend is toegestaan afgewerkte

olie in verpakking met een inhoud kleiner dan 200 liter in te zamelen. De inzamelaar kan in aanmerking komen voor een vergunning voor het bewaren van afgewerkte olie.

De huidige inzamelstructuur met de indeling in 6 plichtgebieden wordt gecontinueerd voor bulkafvalstoffen. De gebiedsindeling is opgenomen in bijlage IB. Uit concurrentie-overwegingen en conform de resultaten van het MER wordt ervoor gekozen dat het rechtgebied voor inzameling van afgewerkte olie geheel Nederland mag omvatten. Het huidige beperkte rechtgebied komt te vervallen. Bulk-inzamelaars behouden het recht voor de inzameling van afgewerkte olie in hoeveelheden kleiner dan 200 liter. Het aantal inzamelaars in bulk wordt niet uitgebreid.

Extra bewaarlocaties voor bulk-inzamelaars en/of be-/verwerkers van afgewerkte olie zullen worden toegestaan. In het verleden is aan een Kga-inzamelaar vergunning verleend voor het bewaren van afgewerkte olie afkomstig van een inzamelaar in bulk. Deze situatie is historisch gegroeid. Bewaren van afgewerkte olie in bulk zal in deze situatie kunnen worden voortgezet. Wel dient de afgewerkte olie juridisch eigendom te blijven van de inzamelaar of de bewerker en dient de afgewerkte olie gescheiden te worden gehouden van andere afvalstromen.

De vergunningen voor de inzameling van afgewerkte olie worden nu door de minister van VROM verleend. Provincies zullen in de PMV bepalingen opnemen ten behoeve van de inzamelstructuur voor afgewerkte olie in verpakking. Na het van kracht worden van de PMV's wordt het Besluit inzameling afgewerkte olie zodanig gewijzigd dat een onderscheid wordt gemaakt tussen afgewerkte olie in verpakking en in bulk en dat de provincie het bevoegd gezag wordt inzake vergunningverlening voor inzameling van afgewerkte olie in verpakking **[actiepunt II 5.1]**. Het ministerie van VROM blijft verantwoordelijk voor de vergunningverlening voor het inzamelen van afgewerkte olie in bulk.

De vergunningen van de bewaarlocaties van de Kga-inzamelaars kunnen worden aangepast. Het initiatief hiervoor ligt bij de vergunninghouder. De inzamelvergunninghouders voor afgewerkte olie kunnen een verzoek indienen tot aanpassen van de vergunning met betrekking tot het bestaan van landelijk recht. De inzamelvergunningen voor Kga en de bewaarvergunningen bij deze inzamelvergunninghouders betreffende de scheiding en opslag van afgewerkte olie in olietanks kunnen worden aangepast. Het initiatief ligt bij de vergunninghouder. Het bevoegd gezag verplicht de Kga-inzamelvergunninghouder tot het inzamelen van afgewerkte olie indien dit wordt aangeboden in het gebied waarvoor de inzamelaar al beschikt over een plicht tot inzamelen voor Kga.

De huidige inzamelaars in bulk stellen hun tarieven voor de verwijdering van afgewerkte olie vast op basis van een

maandelijks door het ministerie van VROM berekend maximum. De berekeningsformule hiervoor zal worden herzien en worden vastgelegd in een ministeriële regeling op basis van artikel 8.14 van de Wm. Het maximumtarief geldt niet voor de inzameling van afgewerkte olie in verpakking tot 200 liter.

Met betrekking tot de vergunningtermijn wordt aangesloten bij de termijn van 5 jaar voor Kga-inzamelaars.

Vergunningverlening inzamelen en bewaren

Vergunningverlening:

- inzamelen van afgewerkte olie in verpakking is toegestaan voor Kga-inzamelaars; deze verkrijgen hierbij een recht tot inzamelen in heel Nederland en een plicht die aansluit bij hun bestaande plichtgebied voor Kga
- bewaren van afgewerkte olie in verpakking is toegestaan voor Kca/Kga-depots en Kga-inzamelaars; tevens mogen zij de verpakking van de afgewerkte olie scheiden
- continuering van het bewaren van afgewerkte olie in bulk als zelfstandige activiteit wordt alleen toegestaan in reeds vergunde situaties indien de inzamelaar juridisch eigenaar blijft van de afgewerkte olie
- het aantal inzamelaars in bulk wordt niet uitgebreid
- extra bewaarlocaties worden toegestaan voor bulk-inzamelaars en be-/verwerkers
- vergunningtermijn inzamelen bedraagt maximaal 5 jaar

Vergunningsvoorschriften voor bulkinzamelaars:

- vaststelling te hanteren maximum tarief

Be-/verwerken

Minimumstandaard voor de be-/verwerking van afgewerkte olie is opwerken tot gasolie door middel van destillatie met een chemische nabehandeling. Met de minimumstandaard wordt bereikt dat organische halogeenvverbindingen, metaalhoudende additieven en sediment afdoende uit afgewerkte olie worden verwijderd. Gelet op het gewijzigde in- en uitvoerbeleid en daarmee samenhangend het loslaten van de capaciteitsregulering voor be-/verwerken, kan ook vergunning verleend worden voor andere installaties die de afgewerkte olie opwerken tot gasolie, vergelijkbare brandstoffen of basissmeerolie middels technologieën die tenminste even hoogwaardig zijn als de minimumstandaard. Met vergelijkbare brandstoffen worden brandstoffen bedoeld waarvan de kwaliteit vergelijkbaar is met die van gasolie. Voor het oprichten van een installatie voor de be-/verwerking van afgewerkte olie die voldoet aan de minimumstandaard, is gezien de grootte van de investeringen die daarmee zijn gemoeid een maximale vergunningstermijn van 10 jaar mogelijk. Het verbranden van afgewerkte olie ten behoeve van nuttige toepassing zal in Nederland niet worden toegestaan.

Gelet op uitspraken van het Hof van Justitie in Luxemburg (het Securitel-arrest) is het noodzakelijk geworden het Besluit houdende wijziging van het Besluit organisch-halogeengehalte van brandstoffen (Stb.1994, 854) opnieuw vast te stellen. Inmiddels is de notificatie-procedure bij de Europese Commissie met betrekking tot het ontwerp-besluit afgehandeld en is het ontwerp-besluit voor de vaststelling in Nederland in procedure gebracht. Het Besluit zal vermoedelijk niet eerder dan 1 januari 1998 in werking treden. Na het in werking treden van het gewijzigde Besluit organisch-halogeengehalte brandstoffen is het tot dan toe gehanteerde bewerkingsproces van afgewerkte olie (te weten bezinken en afschenken van de olielaag en vervolgens het filtreren en centrifugeren van afgewerkte olie) niet meer toereikend om aan de eisen voor brandstoffen te voldoen. Dit heeft tot gevolg dat binnen Nederland geen be-/verwerking mogelijk is tot product of halffabrikaat (zie bijlage X) totdat de CBE (of een andere installatie die de afgewerkte olie opwerkt tot gasolie, vergelijkbare brandstoffen of basissmeerolie) operationeel is. Het afscheiden van grove delen mag door de bulkinzamelaar plaatsvinden. De bulkinzamelaar mag de afgewerkte olie voorbewerken. Onder voorbewerken wordt het afscheiden van vrij water verstaan. Sedimentverwijdering (zoals centrifugeren) is na afloop van de huidige vergunningen niet meer toegestaan. Vergunningen voor voorbewerking worden gelet op de dynamiek van de sector verleend voor een periode van 5 jaar.

Vergunningverlening be-/verwerken

Vergunningverlening:

- bulkinzamelaars komen in aanmerking voor een vergunning voor het voorbewerken van afgewerkte olie
- minimumstandaard be-/verwerking van afgewerkte olie: CBE of andere installaties die de afgewerkte olie opwerken tot gasolie, vergelijkbare brandstoffen of basissmeerolie middels technologieën die tenminste even hoogwaardig zijn als destillatie met een chemische behandeling

Vergunningsvoorschriften:

- vergunningstermijn bedraagt maximaal 5 jaar voor voorbewerken en maximaal 10 jaar voor verwerken conform minimumstandaard
- specificaties van brandstoffen en halffabrikaten (zie bijlage X) worden in verwerkingsvergunningen opgenomen

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

6 OLIEHOUDENDE AFVALSTOFFEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	olie/water/slib-mengsels (o/w/s) afkomstig uit olie- en slibafscidders, oliehoudend afval afkomstig van schoonmaakactiviteiten, brandstofrestanten, oliehoudende boorspoeling en boorgruis, boor-, snij- slijp- en walsolie (BSSW), halogeenhoudende en PCB-houdende olie
aanbod gemeld 1995	128 kton (68 kton o/w/s)
% nuttige toepassing 1995	20 %
% verbranden/storten 1995	80 %
uitvoer 1995	5,5 kton
invoer 1995	0,1 kton
aanbieders 1995	19.900
belangrijke bedrijfstakken	garages, petrochemische processen en pyrolytische behandelingen, bewerking oliehoudende scheepsafvalstoffen, tankreiniging, olie- en gaswinning en metaalbewerkende bedrijven
verwerkingswijze	mengen en roeren, centrifugeren, DAF/IAF, olie-afscheider, destilleren, ultra- en membraanfiltratie, flocculatie en verbranden
aantal vergunninghouders	14 inzamelaars, 6 bewaarders, 43 bewerkers en 6 verwerkers
capaciteit	overcapaciteit bewerking o/w/s
verwacht aanbod 2000/2005	118 kton (2000), 124 kton (2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	55 % (2000), 41 % (2005)
% verbranden/storten 2000/2005	45 % (2000), 45 % (2005)

Knelpunten

- A Onduidelijkheid over de kwaliteit van industriële o/w/s.
- B Vergunningplicht voor inzameling van o/w/s beperkt zich tot mengsels uit autoherstelinrichtingen en dergelijke. Deze beperking leidt tot verwarring en slecht handhaafbare situaties.
- C Onvoldoende nuttige toepassing van olie- en slibfractie.
- D Onduidelijkheid of 'off-spec' partijen (olie of brandstof die niet voldoet aan specificaties) als afvalstof of als brandstof/grondstof moeten worden beschouwd.
- E Onvoldoende afgifte o/w/s.
- F Door onduidelijkheid over kwaliteit PMV-o/w/s is stimulering hoogwaardige verwerking moeilijk en is het onmogelijk te beslissen in hoeverre verwerking samen met andere o/w/s-stromen doelmatig is.
- G Huidige tariefopbouw stimuleert ontdoener onvoldoende tot kwaliteitsverbetering.
- H Mengen van BSSW door PMV-o/w/s-inzamelaars met andere soorten olie.

Algemeen

Oliehoudende afvalstoffen zijn qua herkomst en samenstelling (zeer) verschillend. Bij de verschillende onderdelen van dit sectorplan is het beleid voor de verwijdering van oliehoudende afvalstoffen genuanceerd voor de volgende categorieën:

- o/w/s afkomstig uit olie- en slibafscidders, van een inrichting waar onderhoudswerkzaamheden aan voertuigen en/of machines worden verricht (PMV-o/w/s);
- o/w/s afkomstig uit overige olie- en slibafscidders;
- oliehoudend afval afkomstig van schoonmaakactiviteiten in de industrie of van het schoonmaken van brandstoftanks;
- olierestanten afkomstig van de bewerking van scheepsafvalstoffen;
- overige oliehoudende vloeistoffen en oliehoudende sludges;
- brandstofrestanten en partijen olie of brandstof die niet aan de specificaties voldoen (off-spec partijen);
- oliehoudende boorspoelingen en oliehoudend boorgruis;
- BSSW;
- halogeenhoudende en/of PCB-houdende olie.

Bovengenoemde indeling in categorieën is niet volledig.

De volgende oliehoudende afvalstoffen worden in andere sectorplannen behandeld:

- (voorbewerkte) afgewerkte olie;
- oliefilters;
- vast/pasteus oliehoudend afval (verbranden);
- CFK bevattende koellolie (oplosmiddelen en koude-middelen);
- met olie verontreinigde metaalresten (non-ferro);
- oliehoudend afval uit de scheepvaart (scheepsafvalstoffen); de olierestanten die na bewerking van scheepsafvalstoffen ontstaan worden wel in dit sectorplan behandeld (bij de categorie restfracties o/w/s).

In bijlage XI is dit onderscheid verder aangegeven. Tevens is in deze bijlage extra informatie opgenomen over de in dit plan beschreven oliehoudende afvalstoffen, de be- en verwerkingstechnieken en het integrale onderzoek naar oliehoudende afvalstoffen.

Preventie

Preventie vindt plaats door een verbeterde milieuzorg binnen het bedrijf van de ontdoener. Een oliehoudende afvalstof kan door bewerking of kwalitatieve preventie zodanig van kwaliteit verbeteren dat deze zonder beperkingen als brandstof kan worden ingezet. Een probleem is echter dat eenduidige criteria voor het begrip brandstof ontbreken (knelpunt D). Het onder vermelde onderzoek zal hierover meer duidelijkheid moeten verschaffen [**actiepunt II.6.1B**]. Door voorlichtingsacties en via regelgeving wordt erop gewezen afgewerkte olie apart te houden van overige afvalstoffen teneinde geen afvalolie te verkrijgen. Bij de olie- en gaswinning wordt waar mogelijk overgegaan op hoorspoeling op waterbasis.

Onderzoek

De knelpunten betreffende de onduidelijkheid over de kwaliteit van industriële-o/w/s, de onduidelijkheid of 'off-spec' partijen als afvalstof of als brandstof moeten worden beschouwd en de onduidelijkheid over de mogelijkheden tot stimulering van een hoogwaardige verwerking als gevolg van de onduidelijke kwaliteit van PMV-o/w/s (knelpunten A, D en F) zijn meegenomen in het lopende onderzoek naar de doorlichting van de oliehoudende afvalstoffen. Het onderzoek bekijkt alle soorten olie waaronder in ieder geval de volgende stromen (niet-limitatief): PMV-o/w/s, overig-o/w/s (industrie), scheepsoliestromen, brandstofresten, off-spec partijen, afvalolie voor bewerking en (afval)olie na bewerking (per vergunninghouder dan wel toegepaste techniek). Het onderzoek is onderverdeeld in 2 deelonderzoeken, namelijk:

actiepunt II.6.1A

een inventarisatie van belangrijke specificaties voor olieproducten en van mogelijke verontreinigingen van afvalolie en een inventarisatie van beschikbare analyse-technieken;

actiepunt II.6.1B

een doorlichting van de (afval)markt, het ontwikkelen van acceptatie-criteria per verwerkingsmogelijkheid; onderdeel B maakt gebruik van de resultaten van onderdeel A.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal indien noodzakelijk de verwijderingsstructuur voor oliehoudende stromen moeten worden aangepast.

Inzamelen

Het inzamelen van PMV-o/w/s afkomstig uit olie- en slijfbafscheiders, van een inrichting waar onderhoudswerkzaamheden aan voertuigen en/of machines worden verricht, is vergunningplichtig. Het inzamelen van de overige in dit sectorplan beschreven oliehoudende afvalstoffen is niet vergunningplichtig, tenzij het valt onder de categorie Kga.

Voor de inzameling van PMV-o/w/s is een structuur tot stand gebracht waarbij Nederland is opgedeeld in gebieden. Elk gebied moet beschikken over een vergunninghouder die in dat gebied de plicht heeft, aangeboden partijen in te zamelen. Door via de inzamelvergunning de plicht op zich te nemen verkrijgt de vergunninghouder op basis van de PMV's het recht tot inzamelen in geheel Nederland. De inzamelaar krijgt alleen een landelijk recht indien deze voor alle aangewezen plichtregio's over een inzamelvergunning beschikt. Door de invoering van een landelijk rechtgebied voor de inzameling van PMV-o/w/s zijn er reële concurrentieverhoudingen ontstaan. Iedere provincie zorgt ervoor dat, in overleg met de inzamelvergunninghouders, de gehele provincie is afgedekt met (een) plichtgebied(-en). Dit wordt vastgelegd in de vergunningen. Er is momenteel sprake van een landelijk dekkend stelsel van plichtinzamelaars.

De inzameling en bewerking van PMV-o/w/s is ontkoppeld. De huidige vergunninghouders kunnen beide activiteiten uitvoeren of zich specialiseren in een schakel. Hiermee kan een verdere specialisatie en kwaliteitsverbetering worden nagestreefd en kunnen de verwijderingskosten verlaagd worden. Er vindt geen uitbreiding van het totaal aantal inzamelvergunninghouders plaats. Het is mogelijk dat onder invloed van concurrentie of specialisatie vergunninghouders stoppen met de inzameling van PMV-o/w/s. Indien door het wegvallen van een inzamelaar een situatie ontstaat dat een inzamelplichtgebied niet wordt ingevuld, dan kan één van de bestaande inzamelaars, gelet op het aantal inzamelaars en de inzamelcapaciteit, de weggevalen capaciteit opvangen. Als geen van de bestaande PMV-o/w/s-inzamelaars zich aanmeldt, komt een nieuwe inzamelaar in aanmerking voor een vergunning voor het opengevalen inzamelplichtgebied met een inzamelrecht voor geheel Nederland. Voor de situatie dat geen vrijwillige overname van het opengevalen plichtgebied door de bestaande inzamelaars plaatsvindt en zich

geen nieuwe inzamelaar aanmeldt is een achtervang-oplossing gevonden via een afspraak met een bestaande inzamelvergunninghouder.

Op basis van het MER lijkt uitbreiding van de inzamelvergunningplicht ook voor het overige o/w/s tot een verbetering van de bestaande situatie te leiden. Omdat er nog geen duidelijkheid bestaat over het verschil van kwaliteit tussen de oliefracties van de PMV-o/w/s en overige-o/w/s stromen, kan door vermenging een verslechtering van de kwaliteit van de olie ontstaan. Vanwege dit risico wordt het beleid met betrekking tot de scheiding van land- en waterstromen gecontinueerd.

Verhoging van het afgifte-rendement door de ontdoeners zal worden bevorderd. Daarbij wordt door de overheid, met name de gemeenten als bevoegd gezag, en de branches (BOVAG) voorlichting gegeven over de noodzaak van het installeren van een o/w/s-afscheider en de wijze van onderhoud en beheer van deze afscheiders.

Een nieuwe ontwikkeling bij de inzameling van o/w/s is het gebruik van scheidingsinstallaties op het inzamelmiddel. In deze inzamelmiddelen, die als mobiele verwerkingsinstallatie moeten worden beschouwd, wordt voordat het transport plaatsvindt de oliefractie, de waterfractie en de slibfractie gescheiden. Het water wordt vervolgens ter plekke binnen de inrichting van de ontdoener, via de olieafscheider, geloosd. Dit is een gewenste ontwikkeling, voor zover hierdoor de verwijderingskosten voor de ontdoener worden verminderd. Als randvoorwaarde geldt dat de waterfractie niet meer olie mag bevatten dan, volgens de Wvo-vergunning of de Wm-vergunning van de inrichting waar de olie-afscheider wordt leeggehaald, is toegestaan. De AMvB herstellinrichtingen wordt zodanig aangepast dat deze activiteit wordt toegestaan [\[actiepunt II.6.2\]](#). Uitsluitend bestaande PMV-inzamelvergunninghouders komen in aanmerking voor het inzamelen van o/w/s met een mobiele scheidingsinstallatie. De vergunningtermijn voor het inzamelen van PMV-o/w/s is maximaal 5 jaar.

Vergunningverlening inzamelen

- geen uitbreiding van het totaal aantal inzamelvergunninghouders
- inzameling met mobiele installaties toegestaan voor bestaande PMV-inzamelvergunninghouders
- vergunningtermijn bedraagt maximaal 5 jaar

Bewaren

Het door schoonmakers bewaren van overige o/w/s-stromen en afvalstoffen die vrijkomen bij het schoonmaken van te saneren ondergrondse tanks is toegestaan, indien het afvalstoffen betreft die zijn ontstaan als gevolg van eigen schoonmaakactiviteiten buiten de eigen inrichting.

Verder is ook het bewaren van de onder vermelde oliehoudende afvalstoffen (die niet inzamelvergunningplichtig zijn) toegestaan bij de inzamelaars voor Kga, afgewerkte olie, en PMV-o/w/s, omdat het inzetten van deze inzamelstructuren de inzamelrespons van deze stromen zal verhogen:

- brandstofrestanten en off-spec partijen;
 - BSSW;
 - halogeenhoudende olie, exclusief PCB-houdende olie.
- De vergunning kan worden verleend voor een periode van maximaal 5 jaar.

Vergunningverlening bewaren

- schoonmakers komen in aanmerking voor een vergunning voor het bewaren van afvalstoffen die vrijkomen ten gevolge van eigen schoonmaakactiviteiten buiten de inrichting
- bewaren van brandstofrestanten, off-spec partijen, BSSW en halogeenhoudende olie toegestaan bij inzamelaars voor Kga, afgewerkte olie en PMV-o/w/s
- vergunningtermijn bedraagt maximaal 5 jaar

Be-/verwerken

algemeen

Bij verwijdering van oliehoudende afvalstoffen wordt gestreefd naar nuttige toepassing van de oliefractie. Dit kan worden bereikt door het opwerken tot een brandstof die voldoet aan wettelijke, alsmede in de handel gebruikelijke specificaties (de huidige specificaties zijn opgenomen in bijlage X), dan wel door verbranding (met benutting van de energie-inhoud) in een thermische installatie, onder voorwaarde dat voldaan wordt aan de emissie-eisen zoals vastgelegd in de NER en/of de Richtlijn 94/67/EG betreffende de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen. Ook een voorbewerking om de kwaliteit van de afvalstoffen ten behoeve van energie-opwekking te verbeteren, kan worden toegestaan.

Het mengen van oliehoudende afvalstoffen met als doel de concentratiegrenswaarden te verlagen teneinde de oliefractie als reguliere brandstof op de markt te brengen zal echter niet worden toegestaan na inwerkingtreding van de voorgenomen wijziging van het Besluit organisch halogeengehalte van brandstoffen. De vergunningen, die specificaties bevatten voor brandstoffen die zijn geproduceerd uit oliehoudende afvalstoffen, worden aansluitend op de inwerkingtreding van de wijziging van het Besluit organisch halogeengehalte van brandstoffen op dit punt aangescherpt [\[actiepunt II.6.3\]](#). Een eventuele scheidingsplicht is aan de orde als de resultaten uit het eerder vermelde onderzoek bekend zijn.

Bewerking van o/w/s

Het gescheiden houden van kwalitatief verschillende afvalstromen heeft milieuhygiënisch gezien de voorkeur,

omdat de kwalitatief goede stromen hoogwaardiger kunnen worden verwerkt. De verschillen in kwaliteit tussen PMV-o/w/s en overige o/w/s-stromen zijn nog onvoldoende duidelijk om een gescheiden verwijderingsstructuur voor PMV-o/w/s te rechtvaardigen. Voorlopig blijft de huidige situatie (alle o/w/s mag door PMV-o/w/s vergunninghouders worden be-/verwerkt) voortbestaan. Blijkt uit het lopende onderzoek, dat PMV-o/w/s een betere kwaliteit heeft dan overige o/w/s-stromen en dit een hoogwaardiger verwijdering mogelijk maakt, dan zal worden overgegaan tot een meer gescheiden verwijdering. De be-/verwerking van PMV-o/w/s is zodanig gestructureerd dat de bestaande inzamelaars vaak ook de bewerking uitvoeren.

Door marktwerking is een sanering in de bewerkingscapaciteit te verwachten. De be-/verwerking van overige o/w/s-stromen mag zowel plaatsvinden door PMV-o/w/s bewerkers als door HOI's. Om ondanks het loslaten van de koppeling tussen inzamelen en bewerken toch verzekerd te zijn van bewerking, wordt in de bewerkingsvergunning de plicht opgelegd om de aangeboden PMV-o/w/s te accepteren indien voldaan wordt aan de via de vergunning vastgelegde acceptatiecriteria. Omdat de capaciteitsregulering vervalt voor het be-/verwerken, kunnen additionele vergunningen worden verleend voor het be-/verwerken van PMV-o/w/s voor zover aan de minimumstandaard wordt voldaan. Gelet op de vereiste scheiding tussen land- en waterstromen zal het vergunningen betreffen voor afzonderlijke inrichtingen.

Bij de bewerking ontstaan als reststoffen olie-, water- en een slibfractie. Voor zover de kwaliteit van de o/w/s het mogelijk maakt, wordt een hoogwaardige verwerking van de restfracties nagestreefd.

De vergunningen voor het bewerken van o/w/s worden verleend voor een periode van maximaal 5 jaar.

Restfracties o/w/s

De minimumstandaard voor het verwerken van de oliefractie is opwerking van de olie tot brandstof dan wel de inzet voor rechtstreekse energie-opwekking onder de condities die gelden voor het verbranden van gevaarlijk afval (zie sectorplan verbranden). De waterfractie wordt na zuivering geloosd. In het MER wordt geen keuze gemaakt voor een meest milieuvriendelijk alternatief met betrekking tot verwerking van de slibfractie. De reiniging in een thermische installatie vormt de beste optie voor stromen waarvoor technische problemen bestaan ten aanzien van verwerking in een AVI en de cementindustrie. De reiniging van de slibfractie van o/w/s in een thermische grondreinigingsinstallatie geldt derhalve als minimumstandaard voor verwerken. Indien op grond van de criteria uit de Regeling beoordeling reinigbaarheid grond bodemsanering, reiniging in deze installaties niet mogelijk is, wordt verbranding toegestaan (zie sectorplan verbranden)(knelpunt C). Voor de termijnen wordt verwezen naar de betreffende sectorplannen.

Brandstofrestanten

Deze afvalstoffen komen vrij bij het ledigen van brandstof tanks voorafgaand aan schoonmaakactiviteiten of verwijdering van de tanks. Ook incurante partijen brandstoffen vallen in deze categorie (off-spec partijen). De minimumstandaard voor het bewerken van brandstofrestanten welke niet voldoen aan de geldende productspecificaties voor die brandstof is ontwateren en/of sedimentverwijdering. Voor brandstofrestanten waarbij deze technieken niet leiden tot een product dat voldoet aan de geldende productspecificaties voor brandstof zijn er 2 minimumstandaarden, namelijk destillatie ten behoeve van een toepasbare brandstof en verbranden ten behoeve van energie-opwekking, onder voorwaarde dat wordt voldaan aan NER en/of de Richtlijn 94/67/EG betreffende de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen. De maximale vergunningstermijn voor het be-/verwerken van brandstofrestanten is 10 jaar.

Oliehoudende boorspoeling en boorgruis

Oliehoudend afval afkomstig van booractiviteiten (onshore en offshore), zoals restanten afgewerkte oliehoudende boorspoelingen en oliehoudend boorgruis (OBM cuttings) moeten indien mogelijk door middel van destillatie worden gescheiden in een minerale stof en een herbruikbare olie die weer geschikt is voor het oorspronkelijke doel (productthergebruik). Deze verwerkingsmethode geldt als de minimumstandaard. De minerale stof kan worden verwerkt in een thermische grondreinigingsinstallatie indien de reststof kan worden toegepast als grond of bouwstof of zodanig partieel gereinigd wordt dat een beter beheersbaar stortproduct overblijft. Vergunningen voor het destilleren van oliehoudende boorspoeling en boorgruis kunnen worden verleend voor een periode van maximaal 10 jaar.

Boor-, snij-, slijp- en walsolie (BSSW)

Aangezien BSSW voor het grootste deel uit water bestaat, is verbranding niet zinvol en moet dit afval eerst worden (voor)bewerkt. Bewerking van BSSW vindt plaats door membraanfiltratie/ultrafiltratie (fysische methode) en flocculatie (fysisch-chemische methode). Beide methoden worden toegestaan en gelden als minimumstandaard. De minimumstandaard voor de verwerking van de oliefractie is inzet als reductiemiddel bij Hoogovens of inzet voor rechtstreekse energie-opwekking onder de condities die gelden voor het verbranden van gevaarlijk afval (NER en/of de Richtlijn 94/62/EG). De vergunningen voor het be-/verwerken van de oliefractie kunnen worden verleend voor een periode van maximaal 10 jaar.

Halogeenhoudende en/of PCB-houdende olie

Halogeenhoudende olie is olie, niet zijnde afgewerkte olie, met een halogeengehalte groter dan 50 mg/kg. De minimumstandaard voor de (voor-)bewerking van dit afval is destilleren dan wel de inzet voor rechtstreekse energieopwekking. Afhankelijk van het gehalte aan halogeenkoolwaterstoffen is opwerking tot brandstoffen door

middel van destillatie en dehalogenatie mogelijk. Indien de halogeenhoudende olie wordt ingezet voor rechtstreekse energie-opwekking dient te worden voldaan aan de condities die gelden voor het verbranden van gevaarlijk afval (NER en/of Richtlijn 94/62/EG).

PCB-houdende olie is olie met een PCB-gehalte groter dan 0,5 mg/kg per congeneer 28, 52, 101, 118, 138, 153 of 180. Voor PCB-houdende olie tot 5000 mg/kg is bewerking middels extractie bij een gespecialiseerd bedrijf mogelijk. Daarnaast kan PCB-houdende olie worden verwerkt door middel van destillatie met een chemische nabehandeling. De minimumstandaard voor het verwerken van deze olie is middels voornoemde technieken opwerken van de PCB-houdende olie tot brandstof of herbruikbare olie. Indien het opwerken tot een brandstof of herbruikbare olie niet mogelijk is, dient de olie te worden verbrand. Het verbranden van PCB-houdende olie dient, gelet op de specifieke gevaarsaspecten, te worden aangemerkt als definitieve verwijdering (zie ook sectorplan verbranden).

Naast verbranding in een AVI of DTO is verbranden met terugwinning van chloor door gespecialiseerde bedrijven toegestaan.

De vergunningen voor het verwerken van PCB-houdende olie kunnen worden verleend voor een periode van maximaal 10 jaar.

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

PCB-houdende afvalstoffen dienen in verband met milieuhygiënische aspecten in speciaal daarvoor bestemde installaties te worden verwijderd. Derhalve wordt het verbranden van PCB-houdende afvalstoffen met een PCB-gehalte groter dan 0,5 mg/kg per congeneer 28, 52, 101, 118, 138, 153 of 180, aangemerkt als definitieve verwijdering.

Vergunningverlening be-/verwerken

- in bewerkingsvergunningen voor PMV-o/w/s wordt een acceptatieplicht opgenomen voor aangeboden PMV-o/w/s
- minimumstandaard o/w/s: scheiden in een oliefractie, waterfractie en een slibfractie waarbij de waterfractie door vergunninghouder dient te worden geloosd, opwerken (eventueel bij derden) van de oliefractie tot brandstof of inzet van de oliefractie voor rechtstreekse energie-opwekking in installaties die voldoen aan de NER en/of de Richtlijn 94/67/EG betreffende de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen, reinigen van de slibfractie in een grondreinigingsinstallatie
- vergunningtermijn bewerken o/w/s bedraagt maximaal 5 jaar
- minimumstandaard brandstofrestanten die niet voldoen aan brandstofspecificaties: destilleren of inzet voor rechtstreekse energie-opwekking in installaties die voldoen aan de NER en/of de Richtlijn 94/67/EG betreffende de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen
- vergunningtermijn be-/verwerken brandstofrestanten bedraagt maximaal 10 jaar
- minimumstandaard oliehoudende boorspoeling: scheiding door destillatie in minerale stof en een herbruikbare olie die geschikt is voor het oorspronkelijke doel
- vergunningtermijn destilleren oliehoudende boorspoeling bedraagt maximaal 10 jaar
- minimumstandaard BSSW: membraanfiltratie/ultrafiltratie of flocculatie of inzet voor rechtstreekse energie-opwekking in installaties die voldoen aan de NER en/of de Richtlijn 94/67/EG betreffende de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen
- vergunningtermijn be-/verwerken BSSW bedraagt maximaal 10 jaar
- minimumstandaard PCB-houdende olie: opwerken door middel van destillatie of extractie tot respectievelijk brandstof of herbruikbare olie of verbranden met terugwinning van chloor
- minimumstandaard halogeenhoudende olie: destillatie en dehalogenatie of inzet voor rechtstreekse energie-opwekking in installaties die voldoen aan de NER en/of de Richtlijn 94/67/EG betreffende de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen
- vergunningtermijn halogeenhoudende en/of PCB-houdende olie bedraagt maximaal 10 jaar

7 SCHEEPSAFVALSTOFFEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	bilge-, was- en ballastwater, ladingrestanten, Kga
aanbod gemeld 1995	748 kton
% nuttige toepassing 1995	99 % (inclusief fysisch/chemisch verwerken)
% verbranden 1995	1 %
% storten 1995	0 %
uitvoer 1995	0,3 kton
invoer 1995	7,9 kton
aanbieders 1995	ca. 9600 afgiftes
belangrijkste bedrijfstakken	beroepsbinnenvaart, zeevaart (incl. visserij)
verwerkingswijze	fysisch/chemisch scheiden, biologische reiniging, opwerken organische drijfzagen tot substituuutbrandstof, verbranden bij verwerkers
aantal vergunninghouders	16 inzamelaars (waarvan 6 duwbakkenreinigers), 9 bunkerbedrijven, 10 be-/verwerkers, 6 raffinaderijen, 9 terminals, 18 werven, 4 gemeentelijke depots, 1 verbranden
capaciteit	ruim voldoende
verwachting aanbod 2000/2005	wegens onzekerheden in potentieel aanbod niet geprognostiseerd
% nuttige toepassing 2000/2005	idem
% verbranden 2000/2005	idem
% storten 2000/2005	idem
kwalitatieve taakstellingen	geen
bijzonderheden	verlaging afgiftedrempel door invoering van een internationaal afgestemd systeem van indirecte financiering; korting mogelijk op havengelden door aanbrengen milieuhygiënische voorzieningen op schepen

Knelpunt

- A Strikte scheiding van verwijdering van oliehoudende afvalstoffen van "landbedrijven" en schepen geeft een doorzichtige structuur, maar leidt tot extra kosten.

I ALGEMEEN

Indeling scheepsafvalstoffen

Scheepsafvalstoffen zijn te onderscheiden in:

- scheepsgebonden afval, met name machinekamerafval: bilge (incl. bilge-olie), afgewerkte olie, brandstofrestanten, schroefasvet en vetten;
- natte ladingrestanten (incl. spoelwater met natte ladingrestanten (slobs) en ballastwater);
- Kga: oliehoudende poetsdoeken, verblikken, oliefilters, brandstoffilters, accu's, TL-buizen en druklampen, oplosmiddelen, koelvloeistof;
- droge ladingrestanten en spoelwater met droge ladingrestanten;
- huishoudelijke afvalstoffen en bedrijfsafvalstoffen vallen niet onder de werking van het MJP-GA;
- herbruikbare ladingrestanten die worden teruggebracht in het ladingcircuit worden niet beschouwd als afvalstof.

Indeling sectorplan

Het onderhavige sectorplan behandelt de gevaarlijke afvalstoffen afkomstig van de scheepvaart. In paragraaf I komen de algemene zaken en de schoonmakers aan de orde. De paragrafen II, III, IV en V hebben betrekking op met name het inzamelen van de verschillende categorieën gevaarlijke scheepsafvalstoffen. Paragraaf VI gaat in op de verwijdering van afval afkomstig van de recreatievaart en paragraaf VII behandelt de handhavingsaspecten. Er bestaan relaties tussen dit sectorplan en de sectorplannen oliehoudende afvalstoffen, afgewerkte olie en verbranden. Om overlap met het beleid voor die sectoren te voorkomen, ligt het zwaartepunt van onderhavig sectorplan op het inzamelen van scheepsafvalstoffen. Het beleid ten aanzien van de be-/verwerking van oliehoudende scheepsafvalstoffen is in de andere sectorplannen beschreven. Chemicaliënhoudende afvalstoffen worden indien mogelijk aan de oorspronkelijke lading toegevoegd. Voor het overige wordt verwezen naar de van toepassing zijnde sectorplannen, met name oplosmiddelen en koudemiddelen en verbranden.

Afstemming van beleid

Het integrale beleid ten aanzien van scheepsafvalstoffen zoals aangekondigd in de TTW van het MJP-GA I zal niet in één document worden gevat. Het onderdeel voor gevaarlijke afvalstoffen is in onderhavige plan neergelegd, het onderdeel voor huishoudelijke en bedrijfsafvalstoffen in de Nota Scheepvaart en Milieu (NSM). De integratie van het beleid krijgt vooral gestalte door intensief overleg en voortdurende afstemming van de genoemde plannen en de uitvoering van de actiepunten van deze plannen. De NSM zal ingaan op de financiering van de verwijdering (waar mogelijk indirect), preventie, registratie, monitoring, handhaving, communicatie en voorlichting. De ministeries van V&W en VROM, IPO en havenbeheerders zullen bij de integratie van het beleid betrokken zijn. Voor zover het afvalstoffen betreft, gelden daarbij de volgende uitgangspunten:

- de vervuiler betaalt;
- de financiële aspecten dienen op adequate wijze geregeld te zijn;
- de verwijderingsstructuur dient landelijk (voor de binnenvaart) of zeehaven- (voor de zeevaart) dekkend te zijn; dit betekent dat met een toereikend net van ontvangstvoorzieningen, zonder onnodig oponthoud, afvalstoffen kunnen worden afgegeven;
- de verwijderingsstructuur dient een bijdrage te leveren aan een oplossing voor de verwijdering van alle (gevaarlijke) scheepsafvalstoffen;
- de afgifdrempel voor de scheepsafvalstoffen dient laag te zijn;
- de (gevaarlijke) afvalstoffen uit de scheepvaart dienen zoveel mogelijk gescheiden te worden aangeboden en ingezameld.

Daarnaast zal de mogelijkheid worden onderzocht om de zeehavenbeheerders een plan te laten opstellen voor de verwijdering van gevaarlijke scheepsafvalstoffen afkomstig uit de zeevaart [actiepunt II.7.3].

Scheepsafvalstoffenverdrag

Nederland heeft tezamen met Duitsland, België, Frankrijk, Zwitserland en Luxemburg het door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart (CCR) voorbereide scheepsafvalstoffenverdrag ondertekend. Het verdrag bevat regelingen en voornemens voor de omgang met scheepsafvalstoffen voortkomend uit de vaart op de binnenwateren en is geldig voor het hele land. Het verdrag bestaat uit een hoofdtekst en drie bijlagen met uitvoeringsbepalingen. In de hoofdtekst zijn bepalingen opgenomen gericht op alle scheepsafvalstoffen zoals verplichtingen tot het opzetten van een net van ontvangstinrichtingen, zorgplichtbepalingen voor de schipper, verplichtingen over het inzamelen en bewerken aan boord van inzamelvaartuigen en verplichtingen ten aanzien van de afgifte en het innemen van afvalstoffen. In bijlage A van dit verdrag wordt voor olie- en vethoudende afvalstoffen een verwijderingsbijdrage voorgeschreven als uitwerking van het systeem van indirecte financiering. Een landelijke organisatie dient te worden opgericht die zorg draagt voor een net van ontvangstinrichtingen en de financiering. Bijlage B van dit verdrag bevat bepalingen voor lading en ladingrestanten. Onder meer betreft het verplichtingen voor de verlader, ladingontvanger, vervoerder en voor de schipper over het bezemschoon/spoelschoon opleveren van het schip en de afgifte van ladingrestanten en waswater. Bijlage C van dit verdrag betreft met name het doen inrichten van ontvangstinrichtingen voor huishoudelijk afval, slocs en overig gevaarlijk afval. De verplichtingen voortvloeiend uit het Scheepsafvalstoffenverdrag, en hiermee samenhangende de (voorgenomen) wetwijzigingen van de Wm en de Wvo, het (op te stellen) scheepsafvalstoffenbesluit en een (mogelijk noodzakelijke) wijziging van de PMV, kunnen naar verwachting worden gerealiseerd binnen de kaders van het beleid zoals in dit sectorplan weergegeven. Indien ten gevolge van de implementatie van het Scheepsafvalstoffenverdrag afwijken van de beleidsuitgangspunten zoals opgenomen in dit sectorplan noodzakelijk zijn, kan dit gebeuren door middel van het volgen van de planafwijkingsprocedure.

Preventie

Het beleid is gericht op het ontwikkelen van reductiemethoden voor de diverse categorieën scheepsafvalstoffen. De overheid draagt daarbij de verantwoordelijkheid voor de formulering van reductiedoelstellingen en het zo mogelijk stimuleren van preventieve maatregelen. In de Trendstudie gevaarlijk afval 1993-2005 wordt, in verband met de hoge verwijderingskosten, voor alle categorieën gevaarlijk afval aangenomen dat aanbieders ten opzichte

van 1993 in 2000 12 % minder afval zullen aanbieden. Autonome economische groei leidt evenwel tot toename van de hoeveelheid afval met 9 %, zodat een effectieve reductie van 3 % resteert. In 1993 was er geen sprake van volledige afgifte van scheepsafvalstoffen. Bovendien kan de afgifte van met name de zeevaart nog aanzienlijk toenemen. Doordat het referentieniveau in 1993 grote onzekerheden bevat heeft het opnemen van een kwantitatieve preventiedoelstelling op dit moment geen zin.

Desondanks dient het beleid gericht op preventie geïntensifieerd te worden. Hierbij wordt gedacht aan de volgende instrumenten. De doelgroepen zijn primair verantwoordelijk voor het initiëren en stimuleren van onderzoek op het gebied van scheeps- en milieutechniek in samenhang met bedrijfsvoering in het scheepvaartbedrijf. Daarnaast ligt bij de doelgroepen een taak in voorlichting en de ontwikkeling van milieuzorgsystemen als instrumenten om gedragsverandering, bijvoorbeeld een meer verantwoord machinekamerbeheer, teweeg te brengen. De inzet van het financieel instrumentarium ligt meer op de weg van de overheid. Drie voorbeelden worden hieronder genoemd. Op basis van de zogenoemde VAMIL-regeling kunnen scheepseigenaren toestemming krijgen voor vervroegde afschrijving van milieu-investeringen die leiden tot preventie van het ontstaan van afvalstoffen, zoals de watergesmeerde schroefas en de stalen buikdenning bij de binnenscheepvaart. De Europese Unie stimuleert preventie door het financieren van een korting op het havengeld voor zeeschepen met aparte ballasttanks, de SBT (Segregated Ballast Tank)-korting. De onafhankelijke Rotterdamse Stichting "Green Award" kent certificaten toe aan crude oil tankers die meer dan 50.000 ton meten. Dit certificaat wordt toegekend aan schepen indien aan voorwaarden is voldaan ten aanzien van de bemanning, management en technisch niveau. Het certificaat levert de rederijen diverse voordelen op, waaronder een korting op het zeehaven-geld van het Gemeentelijk Havenbedrijf Rotterdam.

Inzamelen en bewaren

Het verzamelen van gevaarlijke scheepsafvalstoffen is in de PMV's vergunningplichtig gesteld. Voor alle scheepsafvalstoffen geldt dat de verzamelplichtgebieden zijn komen te vervallen en dat het verzamelrecht geldig is voor heel Nederland. In de volgende paragrafen wordt het beleid voor die vergunningen voor de verschillende stromen behandeld. Voor schoonmakers geldt een afwijkend beleid (zie onder "overige"). Voor alle verzamelvergunningen geldt dat de verzamelaar de afvalstoffen moet afgeven aan de bewerker zonder tussenopslag door derden. Bewaarvergunningen worden afgegeven aan verzamelaars, houders van bewerkingsvergunningen en havenontvangstinstallaties (HOI) die op grond van de Wvvs een ontvangstplicht hebben.

De vergunningtermijn voor verzamelen bedraagt maximaal 5 jaar.

Vergunningverlening verzamelen

- vergunningtermijn bedraagt maximaal 5 jaar

Be-/verwerken

O/w/s afkomstig van olie- of slibafscisers van garages, vallend onder de regeling van de PMV's, wordt bewerkt bij bewerkers van oliehoudende afvalstoffen. O/w/s van de scheepvaart wordt bij de bewerkers van scheepsafvalstoffen bewerkt. (O/w/s afkomstig van de industrie mag door alle bovengenoemde bewerkers worden bewerkt.) De bewerking is fysisch/chemisch van aard en is gericht op het scheiden van de oliehoudende fractie. De verwijdering van de oliehoudende afvalstoffen uit de scheepvaart wordt in de andere sectorplannen behandeld, met name in de sectorplannen 5, 6 en 18. Vooralsnog wordt vastgehouden aan de gescheiden bewerking van bovenbedoelde land- en waterstromen (knelpunt A). Omdat de capaciteitsregulering vervalt voor het be-/verwerken, kunnen additionele vergunningen worden verleend voor het be-/verwerken van oliehoudende scheepsafvalstoffen voor zover aan de minimumstandaard wordt voldaan. Gelet op de vereiste scheiding tussen land- en waterstromen zal het vergunningen betreffen voor afzonderlijke inrichtingen.

Als uit het onderzoek (actiepunten II.6.1A en II.6.1B) blijkt dat er geen belangrijk kwaliteitsverschil is tussen oliehoudende landstromen en scheepsafval, dan zal de scheiding worden losgelaten in die zin dat bewerkers van scheepsafvalstoffen ook PMV-o/w/s kunnen bewerken en bewerkers van PMV-o/w/s ook oliehoudende scheepsafvalstoffen. Daartoe zullen de bewerkingsvergunningen gewijzigd moeten worden. De noodzakelijke aanpassing van het beleid zal voor zover mogelijk via de planafwijkingprocedure worden geïmplementeerd.

Als uit het onderzoek blijkt dat er een belangrijk kwaliteitsverschil bestaat tussen bovengenoemde oliehoudende stromen dan zal de scheiding gehandhaafd blijven. Bovendien kunnen dan nadere regels gesteld worden ten aanzien van de bewerking van afzonderlijke oliehoudende stromen bij de bewerkers van scheepsafvalstoffen, gericht op hoogwaardiger gebruik van de oliehoudende producten van de bewerking.

Er bestaat overcapaciteit aan bewerkingscapaciteit. Er zijn echter geen aanwijzingen dat de overcapaciteit op zich de continuïteit van de bedrijven in gevaar brengt of een bedreiging vormt voor de effectiviteit van de verwijdering. De betrokken overheden streven met name naar het vergroten van de afgifte van afval afkomstig van de zeevaart, onder andere door voorzieningen in alle zeehavens. Naast de bestaande vergunninghouders zullen uitsluitend vergunningen worden verleend die samenhangen met het creëren van nieuwe afgiftepunten voor ladinggebonden afvalstoffen uit de zeevaart. Hoe meer afgiftepunten voor

deze specifieke stromen worden gecreëerd hoe beter de afgifte kan zijn, hoe minder op zee geloosd zal worden. Voor het specifieke beleid wordt verwezen naar het onderdeel "Verwijdering natte ladingsrestanten". Vergunningen voor het bewerken van scheepsafvalstoffen worden verleend voor de termijn van maximaal 5 jaar, met het oog op het ontstaan van nieuwe verwerkingstechnieken.

Vergunningverlening be-/verwerken

- de vergunningstermijn bedraagt maximaal 5 jaar

Overige

Schoonmaken

Indien een schip wordt schoongemaakt, moet de opdrachtgever de mogelijkheid hebben de schoonmaker opdracht te geven het afval mee te nemen. Daarom is in de vergunningen van schoonmakers van schepen een innameplicht opgenomen. Deze innameplicht (= plicht om oliehoudend en chemicaliënhoudend scheepsafval in ontvangst te nemen, dat vrijkomt tijdens door hen zelf uitgevoerde schoonmaakwerkzaamheden) blijft bestaan voor zowel de zee- als de binnenvaart. In de schoonmaakvergunningen is een landelijk recht opgenomen. Het innemen van afvalstoffen na schoonmaakwerkzaamheden is doelmatig; om die reden wordt het aantal schoonmaakvergunningen niet beperkt. Extra bewaarlocaties op het land worden voor schoonmakers als niet doelmatig aangemerkt. Het aantal vergunningen voor het inzamelen van oliehoudende scheepsafvalstoffen is beperkt in verband met afstemming van capaciteit en aanbod. Daarom zal oneigenlijke inzameling (dat wil zeggen innemen van andere afvalstoffen dan die welke tijdens het schoonmaken vrijkomen) moeten worden voorkomen. Hiertoe wordt in de vergunningen van de schoonmakende bedrijven die alleen het afval in ontvangst mogen nemen dat vrijkomt tijdens de door hen zelf uitgevoerde schoonmaakactiviteiten, een voorschrift opgenomen dat rekeningen moeten worden overgelegd waaruit blijkt welk bedrag voor schoonmaakwerkzaamheden wordt berekend en welk bedrag voor afvoer van gevaarlijke afvalstoffen. De vergunningstermijn voor inzamelen door schoonmakers bedraagt maximaal 5 jaar.

Vergunningverlening inzamelen door schoonmaker

- aan schoonmakers kan een inzamelvergunning worden verleend
- in de vergunning van bedrijven die schoonmaakwerkzaamheden uitvoeren en alleen het afval in ontvangst mogen nemen dat vrijkomt tijdens de door hen zelf uitgevoerde schoonmaakactiviteiten, wordt opgenomen dat rekeningen moeten worden overgelegd waaruit blijkt welk bedrag voor schoonmaakwerkzaamheden wordt berekend en welk bedrag voor afvoer van gevaarlijke afvalstoffen
- een landbewaarlocaatie is niet doelmatig
- vergunningstermijn maximaal 5 jaar

II VERWIJDERING SCHEEPSGEBONDEN AFVALSTOFFEN

Knelpunten

- A Strikte scheiding van verwijdering van PMV-o/w/s en oliehoudende scheepsafvalstoffen betekent dat een doorzichtige structuur leidt tot extra kosten.
- B Samenvoegen van apart gehouden afgewerkte olie met bilgewater door het ontbreken van voorzieningen bij inzamelaars/bewerker.

Algemeen

Scheepsgebonden-afvalstoffen zijn afvalstoffen die vrijkomen bij de bedrijfsvoering van het schip zelf. Deze afvalstoffen ontstaan vooral in de machinekamer van het schip. De kern van het beleid is dat de doelgroep voor een belangrijk deel verantwoordelijk wordt gemaakt voor de verwijdering van deze afvalstoffen. Voor de verbetering van de bestaande inzamelstructuur zijn de volgende uitgangspunten van belang:

- de preventiemogelijkheden maximaal benutten;
- meer marktconform werken;
- afbouwen overheidsfinanciering;
- afbouwen overcapaciteit inzameling.

In de MJP-GA I was als knelpunt opgenomen:

"waar de verantwoordelijkheid voor de verwijdering door doelgroepen ingevuld wordt, ontstaat een spanningsveld met het vigerende vergunningenbeleid." Dit knelpunt kan naar verwachting grotendeels worden opgelost met het beleid zoals dat in gang is gezet in het MJP-GA I en de TTW. Met name het opheffen van de inzamelplicht voor oliehoudende afvalstoffen van de binnenvaart en daaraan gekoppeld de mogelijkheid een landelijk inzamelrecht te verwerven vergroot de mogelijkheden van de doelgroep om de verwijderingsstructuur efficiënter in te richten. Door de verbeterde marktwerking zal ook de overcapaciteit voor inzameling afnemen.

Beleid binnenvaart

Voor olie- en vethoudende (scheepsgebonden-)afvalstoffen van de binnenvaart heeft de Stichting Scheepsafvalstoffen Binnenvaart (SAB) een plan bij de overheid ingediend waarin aan de verantwoordelijkheid van de doelgroep invulling is gegeven. Om de afgifdrempel zo laag mogelijk te maken gaat het plan uit van indirecte financiering met gratis afgifte door de schipper. Vervolgens heeft de SAB overeenkomsten met inzamelaars en verwerkers gesloten. In de overeenkomsten ligt vast welke service de inzamelaar moet bieden aan de schipper. Sinds de invoering van dit systeem is de afgifte sterk verbeterd. Op termijn zal dit systeem worden voortgezet door het internationale systeem vastgelegd in het Scheepsafvalstoffenverdrag. De overheid (de ministeries van VROM en V&W en de havenbeheerders) zal de bijdragen aan de kosten voor inzameling van olie- en vethoudende (scheepsgebonden-)afvalstoffen van de binnenvaart eveneens op termijn beëindigen. Om de inzameling van scheepsgebonden-afvalstoffen te optimaliseren wordt door de SAB bezien of combinatie met andere stromen (zeevervaart, visserij) zinvol is.

Beleid zeevaart

Voor de zeevaart is het MARPOL-verdrag bepalend voor de voorzieningen in de zeehavens. Op grond van de Wvvs is een aantal zeehavens aangewezen waarvan de havenbeheerder moet zorgen voor voldoende voorzieningen voor het in ontvangst nemen van (gevaarlijke) afvalstoffen. Deze havenontvangstinstallaties (HOI's) voor de zeevaart hebben op grond van de Wvvs een acceptatie-plicht. De ervaringen met het functioneren van de HOI's voor de zeevaart zijn, zoals bekend uit de TCR-affaire en de verschillende daarop betrekking hebbende onderzoeken, niet onverdeeld gunstig. Op initiatief van de minister van V & W is daarom recent een ambtelijke werkgroep in het leven geroepen die tot taak heeft voorstellen te formuleren die redelijkerwijs moeten verzekeren dat herhaling van misstanden als bij TCR wordt voorkomen. De werkgroep zal in ieder geval aandacht moeten geven aan de randvoorwaarden waaraan de be-/verwerking van scheepsafvalstoffen uit de zeevaart moeten voldoen. In de werkgroep participeren de ministeries van VROM en Justitie en vertegenwoordigers uit de regio. Besluiten omtrent de voorstellen van deze werkgroep kunnen leiden tot wijziging van het beleid.

Beleid (zee)visserij

De minister van V&W heeft in 1994 een convenant afgesloten met de (zee)visserij-organisaties met als doel de afgifte van oliehoudende afvalstoffen en Kga afkomstig van vissersschepen te verbeteren. De samenwerkende visserij-organisaties hebben met de inzamelaars hiertoe de "Stichting Financiering Afvalstoffen Visserij" (SFAV) opgericht. De SFAV heeft met de inzamelaars contracten afgesloten voor de inzameling van scheepsgebonden oliehoudende afvalstoffen. Op basis van deze contracten krijgen de aangesloten vissers het recht hun afval af te geven tegen een jaarlijks vast te stellen bedrag.

Inzamelen

Inzamelvergunningen geven het recht tot het inzamelen van in de vergunning omschreven scheepsafvalstoffen met inzamelers, vaste pontons en eventueel inzamelvoertuigen en hoeven niet gekoppeld te zijn aan een bewaar- en/of bewerkingsvergunning. Aan vergunninghouders voor het inzamelen van de scheepsgebonden afvalstoffen kan tevens een bewaarvergunning worden verstrekt, indien hierdoor de afgiftemogelijkheden worden vergroot en dit voor het opbulken doelmatig geacht wordt. Zelfstandig bewaren wordt niet doelmatig geacht. In het MJP-GA I is de inzamelplicht voor oliehoudende scheepsafvalstoffen vervallen en is de mogelijkheid ontstaan het recht voor inzamelen in heel Nederland te verwerven. De Wvvs voorziet via de aanwijzigingen van havenontvangstvoorzieningen in een inzamelplicht voor scheepsgebonden-afvalstoffen uit de zeevaart. Deze aanwijzigingen

zijn beperkt tot het beheersgebied van de havenbeheerder.

In knelpunt A is aangegeven dat strikte scheiding bij de verwijdering van PMV-o/w/s en oliehoudende scheepsafvalstoffen weliswaar een doorzichtige structuur betekent, maar ook leidt tot extra kosten. Allereerst wordt opgemerkt dat het beleid zoals is vastgesteld in het MJP-GA I op zich al kan leiden tot kostenvoordelen door optimalisatie van de inzamelstructuur. Opheffen van de genoemde scheiding zou betekenen dat de doelgroep ook de beschikking krijgt over inzamelmiddelen die nu worden ingezet voor PMV-o/w/s. Dit levert naar verwachting nauwelijks meerwaarde voor de verwijderingsstructuur van scheepsafvalstoffen aangezien een aantal inzamelaars van scheepsafvalstoffen ook reeds beschikt over inzamelvoertuigen. Voorts wordt opgemerkt dat opheffen van de scheiding slechts aan de orde kan komen indien uit het onderzoek (actiepunt II.6.1A) blijkt dat er geen belangrijk kwaliteitsverschil is tussen PMV-o/w/s en oliehoudend scheepsafval. Ook in dat geval is het echter niet mogelijk de verwijderingsstructuren geheel in elkaar te laten overgaan. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de inzameling van scheepsafvalstoffen anders is geregeld dan die voor PMV-o/w/s.

Gelet op de verwijderingscapaciteit en het afvalaanbod zijn er thans voldoende professioneel werkende bedrijven voor de inzameling in de sector actief. Er zal derhalve geen uitbreiding van het aantal vergunninghouders worden toegestaan. Indien een vergunninghouder wegvalt zal allereerst worden bezien of de activiteiten kunnen worden overgenomen door de overblijvende inzamelaars. In 1997 zal het inzamelvergunningensysteem worden geëvalueerd. [actiepunt II 7.4]

De termijn van de vergunning voor inzamelen bedraagt maximaal 5 jaar. Deze periode hangt samen met de dynamiek van de sector die mogelijk aanpassing van de structuur op korte termijn vergt.

Afgewerkte olie uit de scheepvaart dient uit oogpunt van hoogwaardige verwerking volgens de minimumstandaard voor verwerking van afgewerkte olie plaats te vinden (zie sectorplan afgewerkte olie). Dit betekent dat afgewerkte olie gescheiden van het bilge-water (inclusief bilge-olie) moet worden ingezameld en gescheiden dient te blijven tot de verwerking in de CBE of een andere installatie die voldoet aan de minimumstandaard (knelpunt B). Aan de HOI's wordt het eveneens toegestaan de in ontvangst genomen, afzonderlijk ingezamelde afgewerkte olie afkomstig uit de scheepvaart voor te bewerken.

*Vergunningverlening inzamelen scheepsgebonden
afvalstoffen*

- geen uitbreiding van het aantal inzamelvergunninghouders
- voorschrift opnemen gescheiden inzameling en afvoer van afgewerkte olie overeenkomstig het beleid voor afgewerkte olie
- vergunningtermijn bedraagt maximaal 5 jaar
- extra bewaarlocatie voor inzamelaars toegestaan

III VERWIJDERING NATTE LADINGRESTANTEN

Natte ladingrestanten zijn afvalstoffen die vrijkomen na het vervoer van vloeibare lading uit tankschepen: slops, waswater en ballastwater. Bij de visserij komen deze afvalstoffen niet voor. Het gaat om grote hoeveelheden afvalstoffen. Vooral ballastwater, dat vervuild kan zijn met ladingrestanten, wordt op grote schaal illegaal op het oppervlaktewater geloosd.

Knelpunten

- C Ballastwater dat wordt ingenomen in ladingtanks wordt vervuild met ladingrestanten.
- D Ballastwater wordt zowel in de binnenvaart als in de zeevaart, vaak niet als afvalstof gezien. Lozing op het oppervlaktewater leidt echter tot aanzienlijke waterverontreiniging.
- E Afgifte van natte ladingrestanten aan terminals en raffinaderijen vindt te weinig plaats. Sommige van de betreffende vergunninghouders houden zich niet actief bezig met inname. De installaties zijn vaak niet of onvoldoende geschikt voor ontvangst van natte ladingrestanten.
- F Zeeschepen lozen meer ballastwater en slops dan volgens internationale verdragen is toegestaan.

Algemeen

Ladingrestanten (exclusief ballastwater) moeten worden afgegeven bij de terminal of raffinaderij waar de schepen worden gelost. Terminals en raffinaderijen hebben daartoe een bewaarvergunning met een innameplicht voor olie- en chemicaliënhoudende afvalstoffen. Als beperking geldt dat deze stoffen rechtstreeks als gevolg van hun bedrijfsvoering aan hen worden aangeboden, om te voorkomen dat oneigenlijke concurrentie met inzamelaars van scheepsafvalstoffen ontstaat. Het doel van de innameplicht is dat de restlading waar mogelijk bij de lading gevoegd wordt. Voor de binnentankvaart zal de afgifte van ladingrestanten bij de terminal of raffinaderij wettelijk geregeld worden. Dit vloeit ook voort uit het Scheepsafvalstoffenverdrag (knelpunt E)[[actiepunt II.7.1](#)].

Beleid binnenvaart

Het beleid zoals in de Praktijkrichtlijn afvalstoffen binnentankvaart (1991) is vastgesteld blijft geldig tot het in werking treden van het Scheepsafvalstoffenverdrag. Ter ondersteuning daarvan zullen bij terminals en raffinaderijen eisen worden gesteld aan de overslagactiviteiten en -voorzieningen (leidingen en koppelingen en daaraan te stellen eisen). Bij de uitvoering van het Scheepsafvalstoffenverdrag zal worden bezien of deze regulering via algemene regels of via vergunningen zijn beslag zal krijgen (knelpunt C en E)[[actiepunt II.7.2](#)]. De introductie van efficiënt stripping-methodes voor de binnenvaart zal worden voortgezet.

Beleid zeevaart

Onderzocht wordt of, op basis van de intentieverklaring uitvoering milieubeleid chemische industrie (1993) die is afgesloten met de NVCI en een aantal grote chemische bedrijven, door het Rijk afspraken met de raffinaderijen en terminals gemaakt kunnen worden over onder meer extra voorzieningen, zoals ligplaatsen, leidingen, koppelingen en opslagmogelijkheden, ook in internationaal verband (knelpunt E)[[actiepunt II 7.5](#)]. Voor schoonmaakactiviteiten van de zeevaart moet worden bezien of, eventueel via een plan van de havenbeheerders en voorzover nog niet aanwezig, strategisch gelegen wasplaatsen in de haven moeten worden aangewezen of aangelegd (knelpunt F)[[actiepunt II.7.3](#)].

Inzamelen

Vergunninghouders voor de inzameling van chemicaliën-houdende afvalstoffen, respectievelijk oliehoudende ladingrestanten hebben een landelijk recht om in te zame-len. De inzamelplicht met de daaraan gekoppelde regio-indeling voor inzamelvergunninghouders van oliehoudende ladingrestanten komt te vervallen vanwege de toegenomen marktwerking. De capaciteit van de inzamelvergunninghouders voor chemicaliënhoudende en oliehoudende natte ladingrestanten is voldoende. Uitbreiding van het aantal vergunninghouders zal niet worden toegestaan. De vergunningtermijn bedraagt maximaal 5 jaar.

Vergunningverlening inzamelen

- geen uitbreiding van het aantal vergunninghouders
- vergunningtermijn bedraagt maximaal 5 jaar

de vergunning op grond van de Wvo, dergelijke stromen kan ontvangen

- bewaren ten behoeve van tussenopslag door een inza-melvergunninghouder wordt toegestaan
- vergunningtermijn voor terminals, raffinaderijen en op- en overslagstations bedraagt maximaal 10 jaar

Bewaren en be-/verwerken

Naast vergunningen voor gespecialiseerde afvalinrichtin-gen zullen vergunningen worden verleend die samenhan-gen met het creëren van nieuwe afgiftepunten voor de zee-vaart. Hiermee worden terminals, raffinaderijen en op- en overslagstations bedoeld. Aan hen wordt uitsluitend ver-gunning verleend voor het bewaren en/of bewerken van de olie- of chemicaliënhoudende scheepsafvalstoffen (was-, ballast- en spuitwater, slops en vaste ladingrestan-ten) die hen vanwege bedrijfseigen activiteiten worden aangeboden. In de vergunning wordt een acceptatieplicht opgenomen. Door bedoelde beperking kunnen alleen stof-fen worden aangeboden waarmee het bedrijf ervaring heeft en waarvoor geschikte faciliteiten aanwezig zijn. Vergunning voor het bewerken van waterige afvalstromen kan uitsluitend worden verleend indien de water-zuiveringsinstallatie, mede gelet op de vereiste vergun-ning op grond van de Wvo, dergelijke stromen kan ont-vangen. De vergunningen voor terminals, raffinaderijen en op- en overslagstations kunnen worden verleend voor een periode van maximaal 10 jaar. Het bewaren ten behoeve van tussenopslag door een inzamelvergunninghouder wordt toegestaan.

Vergunningverlening bewaren en be-/verwerken

- naast vergunningen voor gespecialiseerde be-/ver-werkers kan vergunning worden verleend aan termi-nals, raffinaderijen en aan op- en overslagstations voor het bewerken van, uitsluitend de olie- of chemi-caliënhoudende scheepsafvalstoffen (was-, ballast-, spuit-water, slobs en vaste ladingrestanten) die hen vanwege bedrijfseigen activiteiten worden aanbebo-den; in de vergunning wordt een acceptatieplicht opgenomen
- vergunning voor het bewerken van waterige afvals-tromen kan uitsluitend worden verleend indien de waterzuiveringsinstallatie, mede gelet op de bestaan-

IV VERWIJDERING DROGE LADINGRESTANTEN

Knelpunten

- G Aanzienlijke hoeveelheden droge ladingrestanten worden illegaal geloosd.

Algemeen

Droge ladingrestanten zijn stoffen die vrijkomen na het vervoer van droge lading. Lozen van droge ladingrestanten is in strijd met de Wvo, toch komt het voor.

De praktijkrichtlijn 'Ladingresten duwvaart' (1993) heeft de verontreiniging van de droge ladingrestanten, althans door duwbakken en vooral in de havens van Rotterdam en Amsterdam, verminderd. Deze praktijkrichtlijn komt door de beperkte reikwijdte maar gedeeltelijk tegemoet aan knelpunt G.

Beleid binnenvaart

Het Scheepsafvalstoffenverdrag verplicht de Verdragstaten ontvangstinrichtingen voor droge ladingrestanten en voor waswater te doen inrichten. Het Verdrag staat de lozing van waswater met bepaalde ladingrestanten wel toe mits los-standaarden en afgiftevoorschriften in acht zijn genomen. Het ministerie van V&W zal samen met het ministerie van VROM en de beheerders van zee- en binnenhavens de bepalingen uit het Scheepsafvalstoffenverdrag voor ladingrestanten in de Nederlandse regelgeving implementeren [actiepunt II 7.6]. De regelgeving dient te leiden tot een landelijk toereikende verwijderingstructuur voor de gehele binnenvaart (knelpunt G).

Beleid zeevaart

Voor de zeevaart geldt dat lozingen alleen toegestaan zijn buiten de territoriale wateren voor zover het MARPOL-verdrag dit toelaat. Op grond van de Wvvs zijn voor de zeevaart met name voorzieningen getroffen voor de afgifte van droge ladingrestanten waarvoor op zee een lozingsverbod van kracht is. Ook hier wordt getracht door meer serviceplaatsen te creëren, de zeevaart vaker af te doen geven in de havens.

V VERWIJDERING SCHEEPVAART-KGA

Knelpunten

- H Voor de verwijdering van het scheepvaart-Kga bestaat geen goede verwijderingsstructuur.

Algemeen

Scheepvaart-Kga bestaat uit kleine hoeveelheden gevaarlijk afval dat ontstaat ten gevolge van privé-gebruik en bij het in de vaart houden van het schip. De eerste categorie is huishoudelijk afval, zoals kleine hoeveelheden en batterijen, waarvoor men de term Kca is blijven hanteren. De tweede categorie komt uit de bedrijfsvoering, zoals verfstoffen afkomstig van het onderhoud en is Kga. Het onderscheid tussen beide categorieën is moeilijk aan te geven en te controleren. Om die reden moet afgifte plaats vinden conform de Wm en wordt het geheel aangeduid als scheepvaart-Kga. Een deel van dit Kga wordt overwegend kosteloos op sluizen afgegeven, al dan niet vermengd met huishoudelijk afval, of onbeheerd op de wal achtergelaten. De onduidelijkheid ten aanzien van de verwijderingsstructuur leidt tot ontwijkgedrag, kostenafwenteling (met name op vaarwegbeheerders) en het niet benutten van de mogelijkheden voor preventie en nuttige toepassing.

Beleid binnenvaart

Een deel van het Kga (schroefasvet, koelvloeistof, poetsdoeken, oliefilters en oliehoudende verpakkingen) wordt ingezameld via het systeem van indirecte financiering voor oliehoudende afvalstoffen dat door de SAB wordt beheerd. De overheden streven er naar dat de ontdoeners op termijn de verwijdering van al het Kga gaan bekostigen, ingevolge het beginsel 'de vervuiler betaalt'. Als gevolg van het Scheepsafvalstoffenverdrag dient deze verwijdering te geschieden door middel van een indirecte financiering. Er zal onderzoek gedaan worden naar het aanbod (soorten en hoeveelheden), de mogelijkheden van preventie en verbetering van de logistiek van de verwijdering. Daarnaast zullen ter uitvoering van het Scheepsafvalstoffenverdrag het ministerie van VROM, IPO en VNG gezamenlijk nagaan welke mogelijkheden er zijn voor een structuur waarbij afstemming op de verwijdering van huishoudelijk afval en bedrijfsafval aan de orde komt (knelpunt H).

Beleid zeevaart

Voor de zeevaart geldt een apart regime. Op basis van het MARPOL-verdrag vormt Kga één categorie met huishoudelijk afval en droge ladingrestanten. Hierdoor kan geen gescheiden afgifte worden geëist. Met het oog op hoogwaardige verwerking zal getracht worden voorzieningen in de zeehavens voor gescheiden afgifte aan te brengen. Dit wordt in het MBS II nader gezien.

Beleid visserij

Voor Kga afkomstig van de visserij wordt een plan van aanpak opgesteld, waarin een uitbreiding van het convenant tussen de overheid en de SFAV wordt voorgestaan.

VI RECREATIEVAART

Knelpunten

- I Er is geen landelijk dekkende verwijderingsstructuur.
- J Er bestaat onduidelijkheid over verantwoordelijkheid voor het creëren van inzamelvoorzieningen.
- K Efficiënte inzameling en verwijdering wordt bemoeilijkt doordat voor recreatievaart een andere inzamelstructuur geldt dan voor overige scheepvaart, in het bijzonder in gemengde havens.

Algemeen

In het MJP-GA I is scheepsafval van recreatievaart niet genoemd. Reden daarvoor is dat dit afval hier tot de landstromen wordt gerekend en dat het om relatief geringe hoeveelheden gaat die in veel gevallen mee naar huis worden genomen of met het huishoudelijk afval worden meegegeven. Bij een integrale benadering van de scheepsafvalstoffenproblematiek dient de recreatievaart wel meegenomen te worden. In reacties op het MJP-GA I is hier ook op gewezen.

De problematiek betreft ongeveer 1200 jachthavens met een grote verscheidenheid aan grootte (25 tot 1000 ligplaatsen). Een landelijk dekkende inzamelstructuur ontbreekt. In diverse regio's zijn projecten gaande die een goed functionerende inzamel- en verwijderingsstructuur voor recreatievaartafvalstoffen tot stand moeten brengen. Op plaatsen waar de inzamelstructuur goed geregeld is, is dat te danken aan incidentele initiatieven. Daarnaast kan worden opgemerkt dat zowel de branchevereniging Hiswa als het KNWV de bedrijfsinterne milieuzorg bij hun leden actief bevorderen, hetgeen tot positieve ontwikkelingen heeft geleid.

Beleid

Jachthavens worden in de Wm als een inrichting beschouwd en moeten derhalve over een vergunning beschikken. In een aantal gevallen hebben gemeenten in het recente verleden vergunningen aan jachthavens verleend. In deze vergunningen wordt voorgescreven dat adequate inzamelvoorzieningen voor afval van recreatieschepen aanwezig moeten zijn. Daarmee is duidelijk wie verantwoordelijk is voor de inzamelvoorzieningen (knelpunt J). Voor het verder verwijderen van deze afvalstoffen kan aangesloten worden bij de bestaande verwijderingsstructuren op het land. In haar brief van 31 januari 1996 (MB 96005403) heeft de minister van VROM haar voornemens uiteengezet ter uitvoering van het project Marktwerving, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (MDW-project). Onder andere wordt in genoemde brief aangekondigd dat een AMvB op grond van de Wm zal worden opgesteld waarin algemene regels zullen worden gesteld voor jachthavens (het Besluit Jachthavens). In dit Besluit zullen ook regels worden opgenomen met betrekking tot de aanwezigheid van inzamelvoorzieningen voor afvalstoffen. Verder is door de CUWVO een richtlijn opgesteld voor de vergunningverlening op grond van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren die daarop aansluit. Afgifte van de door de jachthavens uit de recreatiesector ingezamelde afvalstoffen voor verdere verwerking moet geschieden als landstroom. Onderzocht zal worden in hoeverre tegemoet gekomen kan worden aan belemmeringen in de regelgeving, bijvoorbeeld door het opheffen van de scheiding

land- en waterstromen (knelpunt K)[**actiepunt II.7.8**].
Afgifte aan een inzamelaar van scheepsafvalstoffen kan pas aan de orde zijn als het onderzoek is afgerond en tot conclusies heeft geleid. Op deze wijze zal de verwijderingsstructuur voor alle jachthavens in Nederland op een uniforme wijze zijn geregeld (knelpunt I). Voorzien wordt dat het Besluit Jachthavens op 1 januari 1998 van kracht wordt. De vergunningplicht op grond van de Wm komt dan voor jachthavens te vervallen. In bovengenoemde brief van 31 januari 1996 wordt nader ingegaan op het vergunningenbeleid in de overgangperiode. Voor havens waarvan zowel de recreatievaart als het beroepsgoederenvervoer gebruik maakt, zal het Besluit jachthavens geen volledige oplossing geven. Daar blijft de vergunningplicht geheel of gedeeltelijk bestaan. Het gescheiden houden van land- en water(afval)stromen kan daar een efficiënte inzamelstructuur bemoeilijken (knelpunt K).

VII HANDHAVING

Knelpunten

Een deel van de scheepsafvalstoffen wordt illegaal geloosd.

Beleid binnenvaart

Ten aanzien van de administratieve verplichtingen voor diverse betrokken partijen die voortvloeien uit het Scheepsafvalstoffenverdrag en de bestaande formulieren zal ten behoeve van de uitvoerbaarheid en de handhaving onderzocht worden in hoeverre deze formulieren op elkaar kunnen worden afgestemd [actiepunt II.7.9]. Het bestaande afstemmingsoverleg voor de binnenvaart (Milieutoezicht binnenvaart) zal in stand gehouden worden. Leden van dit periodiek overleg zijn toezichthouders van de vergunningplichtige inrichtingen en de toezichthouders van de ontdoeners (knelpunt L). Door dit overleg zal een handhavingsplan worden opgesteld. Continuering van controles bij binnenvaartschepen en de opzet van een informatie-uitwisselingssysteem voor handhavers zijn hierbij belangrijke aandachtspunten.

Beleid zeevaart

Ter voorkoming van illegale lozingen is door het ministerie van V&W het "Strategisch Plan van aanpak lozingsregels Noordzee" (SPAN) opgesteld. Doel van het SPAN is om de samenwerking tussen de verschillende handhavingsinstanties op zee en in de havens te bewerkstelligen. De meerwaarde van een coördinatie en informatiepunt zal worden onderzocht. Daarnaast zullen bestaande handhavingsactiviteiten worden gecontinueerd. De belangrijkste actiepunten uit het SPAN zijn de gerichte afvalcontrole op schepen en het voorkomen van lozingen op ankerplaatsen. Deze actiepunten zullen onderdeel uit gaan maken van het MBS II.

VIII IN- EN UITVOER

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

8 ZUREN, BASEN EN ZWAVELHOUDENDE AFVALSTOFFEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	afgewerkte ijzer- en zinkhoudende beitsbaden, afgewerkte galvanische baden, overige afval-zuren en basen, spinafval en zuurteer.
aanbod gemeld 1995	45 kton zuren en basen 16 kton zwavelhoudend afval
% nuttige toepassing 1995	62 % bij zuren en basen, 100 % bij zwavelhoudende afvalstoffen
% verbranden 1995	2 % bij zuren en basen, 0 % bij zwavelhoudende afvalstoffen
% storten 1995	36 % bij zuren en basen, 0 % bij zwavelhoudende afvalstoffen
uitvoer 1995	26 kton zuren en basen; 11 kton zwavelhoudend afval
invoer 1995	0,8 kton zuren en basen; geen invoer van zwavelhoudend afval
aanbieders 1995	3400 bij zuren en basen en 12 bij zwavelhoudende afvalstoffen
belangrijkste bedrijfstakken	metaalproductenindustrie, basismetale- en chemische industrie, kunstvezel- en aardolie-verwerkende industrie
verwerkingwijze	rechtstreeks nuttige toepassing, ONO (ontgiften, neutraliseren, ontwateren), metaalterugwinning, verbranden, immobilisatie en storten
aantal vergunninghouders	12 ONO verwerkers t.b.v. zuren en basen 1 verwerker voor zwavelhoudende afvalstoffen
capaciteit	voldoende ONO capaciteit voor zuren en basen onvoldoende capaciteit voor zwavelhoudende afvalstoffen
verwachting aanbod 2000/2005	zuren en basen 45 kton (2000), 47 kton (2005) zwavelhoudende afvalstoffen 13 kton (2000), 14 kton (2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	86 % voor zuren en basen 100 % voor zwavelhoudende afvalstoffen
% verbranden/storten 2000/2005	14 % voor zuren en basen 0 % voor zwavelhoudende afvalstoffen
kwalitatieve taakstellingen	geen
bijzonderheden	ijzer- en zinkhoudende afgewerkte beitszuren en zuurteer worden voornamelijk naar het buitenland afgevoerd en gebruikt als grondstof in de chemische industrie

Knelpunten

- A Verwerking restcategorie afgewerkte metaalhoudende zuren en basen (circa 16 kton/jaar) is te veel gericht op verwijdering van metalen via ONO en niet op terugwinning van metalen.
- B Voor zwavelhoudende afvalstoffen bestaat geen duidelijke definitie en er is onvoldoende verwerkingscapaciteit aanwezig.

Algemeen

De groep afgewerkte zuren en basen kan worden onderscheiden in:

- ijzerhoudende afgewerkte beitszuren;
- zinkhoudende afgewerkte beitszuren;
- gemengde metaalhoudende afgewerkte beitszuren;
- metaalhoudende afgewerkte galvanische baden;
- overige afgewerkte zuren en basen.

De groep zwavelhoudende afvalstoffen, die in het algemeen een hoog zwavelgehalte en organische en anorganische stoffen bevat, kan worden onderscheiden in:

- zuurteer;
- spinafval;
- overig zwavelhoudend afval.

Preventie

Zuren en basen

Kwalitatieve preventie kan worden bereikt door toepas-

sing van het zogenaamde "gescheiden beitsen" waardoor afgewerkte beitsbaden ontstaan die als grondstof voor processen in de chemische industrie kunnen dienen (bijvoorbeeld bij de productie van ijzerhoudende pigmenten en zinkzouten). Tevens kan preventie worden bereikt door metalen in bepaalde deelstromen van zure en basische afvalstoffen binnen het bedrijf waar deze afvalstoffen ontstaan, terug te winnen (bijvoorbeeld door elektrolyse, pelletreactoren of harskolommen). Deze technieken worden tot nu toe op zeer bescheiden schaal toegepast. Met de branche-organisaties en de waterkwaliteitsbeheerders wordt door het ministerie van VROM overleg gevoerd over mogelijkheden om het aanbod van metaalslib via brongerichte maatregelen te verminderen. Voor de galvanische industrie geldt als taakstelling dat de hoeveelheid te storten metaalhoudend slib uit galvanische processen in het jaar 2000 met minimaal 25-30 % moet zijn vermindert. Voor afgewerkte beitsbaden van thermische verzinkeringen is in het kader van het programma preventie en hergebruik een implementatieplan opgesteld [4 en 15]. Doel van dit plan is dat in het jaar 2000 95 % van het beitszuur van verzinkeringen nuttig wordt toegepast en dat slechts 5 % na ONO-behandeling wordt gestort. De betrokken branche is, overeenkomstig de afspraken met de minister van VROM, inmiddels overgeschakeld op het zogenaamde "gescheiden beitsen" waardoor afgewerkte beitszuren ontstaan die vrijwel uitsluitend ijzer of zink bevatten. Sinds 1 juli 1994 worden geen uitvoervergunningen voor gemengde afgewerkte beitszuren meer verleend ten behoeve van verwerking in een ONO installatie. Om tot vermindering van de hoeveelheid te storten metaalhoudend slib te komen wordt door het ministerie van VROM in overleg met de afvalproducenten een plan van aanpak ontwikkeld [actiepunt II 8.1]. Het plan van aanpak omvat een onderzoek naar de samenstelling en herkomst van de afgewerkte zuren en basen die nu nog met ONO wordt behandeld. Deze informatie is nodig om te kunnen beoordelen of deze afvalstroom hoogwaardiger verwerkt kan worden (knelpunt A).

Zwavelhoudende afvalstoffen

De preventie-mogelijkheden bij de bedrijven die zwavelhoudende afvalstoffen produceren zijn thans niet bekend. De mogelijkheden van kwalitatieve en kwantitatieve preventie van spinafval worden door de kunstvezelindustrie onderzocht. Om tot vermindering van de hoeveelheid te storten zwavelhoudend afval te komen zal het ministerie van VROM in overleg met de afvalproducenten een plan van aanpak ontwikkelen en onderzoek uitvoeren naar hoogwaardiger verwerkingsmogelijkheden (knelpunt B) [actiepunt II 8.2].

Inzamelen en bewaren

De Kga-inzamelvergunninghouders en bewaarders spelen een zeer belangrijke rol bij de verwijdering van de kleinere partijen afgewerkte zuren en basen die vrijkomen bij de

industrie en Kca/Kga-depots van gemeenten. Van alle ontdoeners geeft 90 % de zuren en basen af aan een Kga-inzamelvergunninghouder [13]. Enkele inzamelaars die tevens verwerker zijn gebruiken een gedeelte van de ingezamelde afgewerkte zuren en basen als pH-correctiemiddel bij de verwerking van scheeps- en tankreinigingsresiduen. Grote ontdoeners voeren afgewerkte zuren en basen rechtstreeks af naar verwerkers in binnen- en buitenland. Eventuele inzamelvergunningen worden verleend voor een periode van 5 jaar.

Vergunningverlening inzamelen en bewaren

- vergunningtermijn bedraagt maximaal 5 jaar

Be-/verwerken

Zuren en basen

De ijzer- en zinkhoudende afgewerkte beitszuren worden bijna volledig in het buitenland nuttig toegepast (grondstof voor de chemische industrie). Een deel van de overige afgewerkte zuren en basen wordt eveneens uitgevoerd ten behoeve van nuttige toepassing. Een substantiële hoeveelheid ijzerhoudend zuur wordt ingezet bij de productie van ijzerchloride en een hoeveelheid zwavelzuur wordt als grondstof in de kunstmestindustrie gebruikt. Een zeer gering aandeel van de vrijkomende afgewerkte zuren en basen bestaat uit edelmetaalhoudende baden waaruit de edelmetalen worden teruggewonnen. Een klein gedeelte van de verwijderde afgewerkte zuren en basen die verontreinigd zijn met organische stoffen wordt verbrand of na uitvoer geïmmobiliseerd en gestort omdat verwerking in Nederland niet mogelijk is.

Bij de beoordeling van de nuttige toepassing van afgewerkte zuren en basen in Nederland en de uitvoer naar het buitenland speelt de hoogwaardigheid van de verwerking een belangrijke rol. Zo kan de verwerking van afgewerkt zwavelzuur in de kunstmestindustrie alleen voldoende hoogwaardig beoordeeld worden indien het zwavelzuur zo weinig verontreiniging bevat dat dit geen negatieve gevolgen heeft voor de kwaliteit van het product of de samenstelling en hoeveelheid van de reststoffen. Voor de vaststelling van de hoogwaardigheid ontbreken eenduidige criteria. Er zullen derhalve criteria ontwikkeld worden om duidelijk te kunnen vaststellen wanneer afgewerkte zuren en basen voor nuttige toepassing kunnen worden ingezet [actiepunt II 8.3]. Bij nuttige toepassing van ijzer- en zinkhoudende beitsbaden in de chemische industrie waarbij alleen het zuur nuttig wordt toegepast, komen de metalen alsnog als slib vrij. Een dergelijke verwerking is, zo blijkt uit het MER, minder hoogwaardig dan de verwerking van afgewerkte beitsbaden waarbij zowel ijzer als zink nuttig toegepast worden. Een hoogwaardige verwerking van ijzerhoudende afgewerkte beitszuren zal op korte termijn ook in Nederland mogelijk zijn. Een bedrijf in Nederland heeft het voornemen om ijzerhoudende beits-

baden toe te passen bij de productie van ferrochloride waardoor zowel ijzer als zink nuttig kan worden toegepast. Deze techniek wordt aangemerkt als de minimumstandaard.

De overige metaalhoudende afgewerkte zuren en basen (circa 16 kton/jaar) worden voor het grootste gedeelte op een laagwaardige wijze, fysisch/chemisch bij ONO-inrichtingen in eigen land verwerkt. De metalen worden in het slib geconcentreerd (knelpunt A) en vervolgens veelal als C₂-afval op de C₂-deponie op de Maasvlakte bij Rotterdam gestort. Voor het beleid met betrekking tot de verwijdering van C₂-afvalstoffen wordt verwezen naar het sectorplan C₂-afvalstoffen. Een klein gedeelte van het zinkhoudende slib wordt bij een zinkertsverwerkend bedrijf ten behoeve van zinkterugwinning verwerkt. Op korte termijn, zo blijkt uit het MER, zijn er naast de ONO-techniek geen reële alternatieven voor de verwerking van de restcategorie vloeibare zuren en basen. Er zijn thans geen alternatieve verwerkingsmogelijkheden voor de afgewerkte zuren en basen die via ONO behandeld worden, beschikbaar. Het direct nuttig toepassen van de onderhavige zuren en basen, de productie van herbruikbaar monoslib uit deze zuren en basen met ONO-technieken en de selectieve terugwinning van zware metalen uit vloeibare mengzuren en basen wordt thans niet haalbaar geacht. Het terugwinnen van metalen uit de niet herbruikbare restcategorie afgewerkte zuren en basen is technisch mogelijk maar vindt mede vanwege de hoge kosten slechts op beperkte schaal plaats (knelpunt A). Het aanbod van niet herbruikbare afgewerkte metaalhoudende zuren en basen is te gering om in Nederland verwerkingsinstallaties voor elke afzonderlijke afvalstroom te realiseren. Vanwege schaalvoordelen ligt internationale samenwerking hierbij voor de hand. Nader onderzoek naar hoogwaardiger verwerkingstechnieken is noodzakelijk ([actiepunt 11.8.1](#)).

Het huidige beleid met betrekking tot de restcategorie zuren en basen wordt vooralsnog gecontinueerd. De verwerking van de restcategorie afgewerkte metaalhoudende zuren en basen door ONO-installaties is derhalve vooralsnog de minimumstandaard. De verwerkingscapaciteit van de ONO-vergunninghouders is voldoende om het totale aanbod van de niet nuttig toe te passen afgewerkte zuren en basen te verwerken. De vergunningen voor ONO-inrichtingen zullen, met het oog op hoogwaardiger verwerkingsalternatieven, voor een maximale periode van 5 jaar worden verleend. Het behandelen van zuren en basen zonder metaalterugwinning valt onder definitieve verwijdering. Gelet op de aanwezige overcapaciteit is uitbreiding van het aantal ONO-inrichtingen waarbij geen metaalterugwinning plaats vindt niet toegestaan. De vergunningen voor het verwerken van zuren en basen in een ONO-installatie kunnen worden verleend voor maximaal 5 jaar.

Zwavelhoudende afvalstoffen

Het zwavelhoudend afval wordt voor een aanzienlijk deel

(71 %) in het buitenland verwerkt. Zuurteer wordt bijna volledig in het buitenland ingezet als grondstof voor de zwavelzuurproductie. Spinafval wordt voor een belangrijk deel (54 %) bij een bedrijf in Nederland ingezet voor de zwavelzuurproductie. Genoemd bedrijf heeft echter te weinig capaciteit om al het in Nederland vrijkomende zwavelhoudend afval te verwerken. Het overige deel van het spinafval wordt na uitspoelen van het zwavelzuur voornamelijk in Engeland na immobilisatie gestort omdat verwerking in Nederland (nog) niet mogelijk is (knelpunt B). Het huidige beleid met betrekking tot de verwijdering van zwavelhoudende afvalstoffen, gericht op zoveel mogelijk nuttige toepassing, zal vooralsnog gecontinueerd worden. Door de kunstvezelindustrie wordt onderzoek uitgevoerd naar mogelijkheden voor volledige nuttige toepassing van het spinafval. Teneinde de hoeveelheid te storten zwavelhoudend afval te verminderen zal door het ministerie van VROM in overleg met de afvalproducenten een plan van aanpak ontwikkeld worden en onderzoek worden verricht naar hoogwaardiger verwerkingsmogelijkheden ([actiepunt 11.8.2](#)). Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal, ter oplossing van knelpunt B, in een volgend plan de gewenste minimumstandaard voor verwerking worden geformuleerd en zullen de zwavelhoudende afvalstoffen in het volgende plan nader gedefinieerd worden.

De vergunning voor het bewerken van zwavelhoudende afvalstoffen ten behoeve van zwavelzuurproductie kan worden verleend voor een periode van 10 jaar.

Vergunningverlening be-/verwerken

- vergunningstermijn ONO-inrichtingen bedraagt maximaal 5 jaar verleend
- uitbreiding van het aantal ONO-installaties waarbij geen metaalterugwinning plaats vindt is niet toegestaan
- voor hoogwaardige verwerking van ijzer- en zinkhoudende afgewerkte beitszuren in de chemische industrie, waarbij ijzer en zink nuttig kan worden toegepast, zal vergunning worden verleend
- vergunningstermijn bewerken zwavelhoudende afvalstoffen ten behoeve van zwavelzuurproductie bedraagt maximaal 10 jaar

In- en uitvoer

Door het beslag op de schaarse Nederlandse stort- en verbrandingscapaciteit wordt invoer van metaalhoudende afgewerkte zuren en basen ten behoeve van verwerking in een ONO-installatie en het vervolgens storten van het restproduct niet toegestaan. Invoer wordt wel toegestaan indien de reststoffen worden teruggevoerd naar het land van herkomst. Invoer wordt wel toegestaan indien nuttige toepassing aan de orde is.

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

9 LOODACCU'S

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	loodaccu's
aanbod gemeld 1995	25 kton
% nuttige toepassing 1995	100 %
% verbranden 1995	0 %
% storten 1995	0 %
uitvoer 1995	alle accu's
invoer 1995	niet toegestaan
aanbieders 1995	10.300
belangrijkste bedrijfstakken	garagebedrijven, autosloopbedrijven
verwerkingswijze	terugwinnen lood en loodverbindingen in het buitenland
aantal vergunninghouders	ca. 90 bewaarders
capaciteit	geen verwerkingscapaciteit in Nederland, voldoende bewaarcapaciteit
verwachting aanbod 2000/2005	25 kton (2000), 26 kton (2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	100 %
% verbranden en storten 2000/2005	0 %
kwalitatieve taakstellingen	geen
bijzonderheden	door positieve restwaarde actieve handel

Knelpunt

- A Een aantal bedrijven accepteert en bewaart oude accu's van bedrijven, zonder te beschikken over de vereiste bewaarvergunning en derhalve vaak zonder de daarvoor verplichte milieuvorzieningen.

Algemeen

Het onderscheid tussen accu's en batterijen is moeilijk te definiëren en daarom zijn deze twee deelstromen lastig van elkaar te scheiden. Het principiële verschil tussen accu's en batterijen zit in het accumulerende vermogen van accu's in tegenstelling tot batterijen. In het MJP-GA beperkt het sectorplan accu's zich tot loodhoudende accu's. Onder loodhoudende accu's wordt verstaan loodaccu's uit voertuigen, tractiebatterijen en stationaire batterijen. Nikkel-cadmium batterijen vallen onder de reikwijdte van het sectorplan batterijen. Dit sectorplan vervangt het beleid zoals weergegeven in de "notitie invulling van het vergunningenbeleid voor de verwijdering van oude accu's".

Preventie

Gezien het hoge percentage nuttige toepassing van de verschillende componenten van de accu en het ontbreken van reële preventie-opties wordt preventie voor dit sectorplan buiten beschouwing gelaten.

Inzamelen en bewaren

De inzameling en het in verband met de opbulking bewaren van accu's geschiedt door oud metaalhandelaars en Kga-inzamelaars. Het bewaren van accu's vindt eveneens

plaats bij Kga-depots. Door de positieve restwaarde van oude accu's is de inzamelrespons groot. De accu's worden voornamelijk "nat" aangeleverd aan de verwerkers. Dat wil zeggen dat de accu's nog zijn voorzien van accuzuur.

Voor de inzameling van accu's in hoeveelheden van minder dan 200 kg/afgifte is in principe een inzamelvergunning op grond van de PMV noodzakelijk (zie bijlage IA). Omdat accu's echter worden ingezameld in hoeveelheden van meer dan 200 kg/afgifte is in het verleden geen inzamelvergunning voor accu's afgegeven.

Op dit moment houden sommige bedrijven zich bezig met de handel (inclusief het bewaren) in oude accu's zonder dat zij in het bezit zijn van een bewaarvergunning ingevolge de Wm. Er bestaat derhalve een illegaal circuit met het risico dat het voorzieningenniveau voor de opslag van oude accu's onvoldoende is (knelpunt A). De afgifte aan niet-vergunninghouders moet worden ontmoedigd door voorlichting. Bij onvoldoende rendement moeten de gemeenten (het bevoegde gezag) worden gestimuleerd intensief te controleren en te handhaven bij oud metaalhandelaars zonder bewaarvergunning voor gevaarlijke afvalstoffen.

Oude accu's afgegeven aan bewaarvergunninghouders worden veelal een aantal malen verhandeld tussen vergunninghouders alvorens ze worden uitgevoerd. De branche kenmerkt zich namelijk door haar piramidale verwijderingsstructuur. Accu's worden afgegeven aan een lokale vergunninghouder, deze voert ze af naar een grotere (provinciaal werkende) handelaar, die vervolgens naar een internationaal opererende handelaar afvoert, waarna deze ze uitvoert. Veel non-ferro handelaars accepteren ook accu's om een optimale bediening van hun klanten te bewerkstelligen (uit service-overwegingen).

De bewaarvergunning mag slechts worden afgegeven aan een bedrijf dat kan voldoen aan de milieuhygiënische vereisten conform CPR-richtlijn 15-1 of 15-2 [12]. Aangezien op korte termijn geen ontwikkelingen in deze sector ten aanzien van een hoogwaardiger verwijdering zijn te verwachten, kunnen de vergunningen voor het bewaren worden verleend voor een periode van maximaal 10 jaar.

Vergunningverlening bewaren

- indien de zekerheid bestaat dat milieuhygiënische voorzieningen conform de CPR-richtlijnen zullen worden of zijn gerealiseerd, wordt vergunning verleend
- de vergunningstermijn bedraagt maximaal 10 jaar

Be-/verwerken

Bij de verwerking van accu's wordt een groot deel van de

accu's (o.a. lood, loodverbindingen en in toenemende mate zwavelzuur) nuttig toegepast. Daarbij ontstaan nauwelijks reststoffen.

Nederland heeft geen verwerkingsmogelijkheden voor oude accu's. Vanwege de benodigde schaalgrootte ligt verwerking in Europees verband voor de hand. Indien een kleinere schaalgrootte haalbaar is, worden Nederlandse initiatieven bij de verwerking van Nederlandse accu's met het oog op zelfvoorziening in principe positief beoordeeld. Als minimumstandaard voor verwerking van accu's geldt: alle samenstellende componenten van de accu's dienen nuttig toegepast te worden. Slechts na verwerking van oude bakeliet accu's mogen nog loodhoudende materialen en bakelietafval resteren. Het motief voor deze minimumstandaard is dat dit conform het verwerkingsniveau in het buitenland is. Verwerking in Nederland wordt alleen toegestaan als aan de minimumstandaard wordt voldaan. Indien een vergunning wordt verleend bedraagt de maximale termijn 10 jaar.

De capaciteit van de buitenlandse verwerkers van oude accu's is voldoende; er zijn geen afzetproblemen.

Vergunningverlening be-/verwerken

- minimumstandaard: alle samenstellende componenten van de accu's dienen nuttig toegepast te worden. Slechts na verwerking van oude bakeliet accu's mogen nog loodhoudende materialen en bakelietafval resteren
- vergunningstermijn bedraagt maximaal 10 jaar

In- en uitvoer

Voor de algemene beleidsuitgangspunten met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar het algemene deel, paragraaf 8.3, in- en uitvoer ten behoeve van nuttige toepassing.

Invoer van accu's wordt, gezien het ontbreken van verwerkingscapaciteit in Nederland, niet toegestaan. Indien als nog verwerking in Nederland wordt gerealiseerd die voldoet aan de minimumstandaard, is invoer wel toegestaan.

10 BATTERIJEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	kwikoxide-, zilveroxide, alkaline- en zinkbruinsteenbatterijen, oplaadbare nikkel/cadmium batterijen
aanbod gemeld 1995	gemeld 1,7 kton (potentieel 4 kton)
% nuttige toepassing 1995	ca. 100 %
% verbranden 1995	0 %
% storten 1995	0 %
uitvoer 1995	3,5 kton
invoer 1995	0,01 kton
aanbieders 1995	2520
belangrijkste bedrijfstakken	geen specifieke bedrijfstak
verwerkingswijze	terugwinning zware metalen in VS en Zweden, kwik- en zilverterugwinning in Nederland, terugwinning cadmium en nikkel in Frankrijk en Nederland, zilverterugwinning in Engeland
aantal vergunninghouders	1 vergunninghouder voor de verwerking van kwikoxide batterijen 1 vergunninghouder voor de verwerking van zilveroxide en zilverhoudende batterijen 1 vergunninghouder voor de bewerking van open nikkel/cadmium batterijen en zilveroxide en kwikoxide batterijen 1 vergunninghouder voor de verwerking van zinkbruinsteen- en alkaline batterijen) 2 vergunninghouders voor de opslag van batterijen
capaciteit	voldoende (in belangrijke mate in het buitenland)
verwachting aanbod	4,8 kton (2000), 6,0 kton (2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	100 %
% verbranden en storten 2000/2005	0 %
kwalitatieve taakstellingen	geen
bijzonderheden	Realisering verwerkingsfaciliteit voor kwik- en cadmiumvrije batterijen (met name zinkbruinsteen en alkaline batterijen) in Nederland. Realisatie sorteermachine voor alle typen batterijen

Knelpunten

- A Afgifterendement nog niet optimaal.
- B Ontbreken voldoende verwerkingsmogelijkheden voor specifieke categorieën van batterijen in Nederland en in Europa.

Algemeen

Dit sectorplan heeft uitsluitend betrekking op batterijen niet zijnde loodaccu's uit voertuigen, tractiebatterijen en stationaire batterijen. Deze laatste vallen onder de reikwijdte van het sectorplan loodaccu's. De belangrijkste stromen batterijen betreffen kwikoxide-, zilveroxide, alkaline- en zinkbruinsteenbatterijen en oplaadbare nikkel/cadmium batterijen. Het beleid ten aanzien van batterijen is gericht op volledig gescheiden inzameling en een verwerking van batterijen ten behoeve van nuttige toepassing. Op grond van het Besluit verwijdering batterijen dienen genoemde producenten of importeurs er zorg voor te dragen dat batterijen van het merk dat door hen op de markt is of wordt gebracht, na gebruik worden ingenomen en verwerkt met het oog op nuttige toepassing. Daarbij gaat het om een verwerkingsmethode waarbij de na verwerking vrijkomende reststoffen als grondstof of anderszins als product op de markt kunnen worden gebracht.

Preventie

Kwalitatieve preventie kan worden bereikt door beperking van de toepassing van kwik en cadmium in batterijen. Het Besluit verwijdering batterijen verplicht de producenten of importeurs in Nederland van batterijen tot duizend gram, tot het treffen van maatregelen gericht op het op de markt brengen van batterijen die geen kwik, cadmium of lood bevatten. Geconstateerd kan worden dat in toekomende mate nikkel-metaalhydride batterijen op de markt komen vanwege de langere levensduur. Tevens is een verdere ontwikkeling van de litium-ion batterijen te verwachten.

Inzamelen en bewaren

Voor het ophalen van batterijen is alleen een inzamelvergunning vereist indien deze vrijkomen bij bedrijven waar ook prioritair afvalstoffen vrijkomen (zie bijlage IA). De Kga-inzamelaars spelen bij de inzameling van batterijen bij bedrijven een bescheiden rol. Dit is een gevolg van de invoering van producentenverantwoordelijkheid. Door het invoeren van de producentenverantwoordelijkheid is de verwachting dat de inzameling van batterijen (knelpunt A) zal worden verbeterd. Ter uitvoering van deze verantwoordelijkheid zoals opgenomen in het Besluit verwijdering batterijen, dienden de producenten of importeurs in Nederland zodanige maatregelen te treffen dat in 1996 een innamepercentage van 80 % werd gerealiseerd. In 1998 moet dit innamepercentage 90 % zijn. Op welke wijze de producenten en importeurs denken te voldoen aan de gestelde verplichtingen, is vastgelegd in plannen. Hiertoe is een drietal plannen ingediend. Eén plan is ingediend namens een grote groep van producenten en importeurs (het zogenaamde Stibat-plan) [5]. De overige plannen zijn ingediend door individuele bedrijven. De ingediende plannen zijn voor een periode van drie jaar goedgekeurd. Het Stibatplan bevat een financieringsregeling voor een tweetal inzamelvergunningshouders en opslag bij AVR. De overige inzamelaars die batterijen verzamelen komen niet in aanmerking voor financiering vanuit dit plan. Het bewaren van de batterijen vindt plaats bij de Kga-inzamelvergunningshouders, Kca/Kga-depots en bij de producenten die zelf een plan hebben ingediend waarin invulling wordt gegeven aan producentenverantwoordelijkheid. Met betrekking tot de vergunningstermijnen wordt aangesloten bij de termijnen zoals vastgelegd in het sectorplan Kga.

Vergunningverlening inzamelen en bewaren

- bewaren wordt slechts toegestaan bij inzamelvergunningshouders, de Kca/Kga-depots en producenten die zelf een plan hebben ingediend waarin invulling wordt gegeven aan de producentenverantwoordelijkheid
- vergunningstermijn producenten en inzamelvergunningshouders bedraagt maximaal 5 jaar
- vergunningstermijn maximaal 5 jaar

Be- en verwerken

Thans kunnen alleen zilver- en kwikoxidebatterijen en open nikkel-cadmiumbatterijen in Nederland worden verwerkt. Loodbatterijen worden evenals nikkel-cadmiumbatterijen in Frankrijk en België verwerkt. Daarnaast vindt in Engeland de verwerking van zilveroxide-batterijen plaats. Het doel bij deze processen is het terugwinnen van metalen zoals zilver. Voor de verwerking van deze batterijen wordt als minimumstandaard beschouwd: metaalrugwinning. Verwerking van de overige batterijen (met name de zinkbruinsteen en de alkalinebatterijen) is in eigen land (nog) niet mogelijk, maar vindt gedeeltelijk plaats in Zweden, alsmede in de Verenigde Staten. Gelet op de beginselen van Europese en nationale zelfvoorziening in Verordening 259/93/EEG dienen de producenten en importeurs van batterijen tenminste te streven naar verwerking binnen Europa. Een belangrijke voorwaarde voor het realiseren van verwerkingsmogelijkheden voor ingezamelde eenmalige batterijen is het ontwikkelen van een goede sorteermogelijkheid. Het Stibat-plan gaat uit van een centrale opslag- en sorteermogelijkheid bij AVR zodat scheiding van de ingezamelde batterijen mogelijk is. De knooppellen, de cilindrische kwikoxide en de oplaadbare Nikkel-cadmiumbatterijen worden onmiddellijk verwerkt. De zinkbruinsteen en de alkaline batterijen worden vanaf 1997 respectievelijk begin 1998 verwerkt. Er is één bedrijf dat alle ingezamelde kwik- en cadmiumvrije batterijen verwerkt. Gestreefd wordt naar een optimaal gebruik van de bij verwerking vrijkomende energie en reststoffen c.q. secundaire grondstoffen. Voorts voorziet het Stibat-plan in de verwerking van kwikhoudende batterijen in een nog op te richten installatie binnen Nederland. In het MER van het MJP-GA II is getracht de verschillende wijzen van verwerking van zinkbruinsteen en alkaline batterijen te vergelijken. Bij gebrek aan informatie van de overige technieken was het alleen mogelijk voor het elektro-ovensmeltproces voor de staalproductie een beschrijving van de milieugevolgen te geven. Een goede vergelijking van de alternatieve technieken was dan ook niet mogelijk. Ondanks dat een vergelijking op milieu-aspecten niet mogelijk is, kan de verwerking van genoemde batterijen in electrosmeltovens worden gezien als een goede verwerkingsmethode. Immers de uit het proces komende stromen zijn: staal, zink, lood, cadmium alsmede de slak. De slak kan nuttig worden toegepast. De oxidatie van zink levert in het proces energie. Het procédé wordt positief beoordeeld. Belangrijkste argumenten hiervoor zijn nuttige toepassing van de metalen, het kostenniveau en de realiseerbaarheid van het procédé. Derhalve geldt voor de verwerking van de zinkbruinsteen en alkalinebatterijen als minimumstandaard de verwerking in electrosmeltovens voor de staalproductie zoals beschreven in het MER. Gelet op de dynamiek van de sector worden vergunningen voor het be-/verwerken van batterijen verleend voor een periode van maximaal 5 jaar.

Ondanks de resultaten van kwalitatieve preventie blijft het zinvol om batterijen gescheiden in te zamelen en te verwerken. Wanneer er geen kwik en cadmium in batterijen meer aanwezig is, is het gehalte aan zinkverbindingen nog zodanig (15 % zink) dat afvoer en verwerking tezamen met huishoudelijk afval milieuhygiënisch ongewenst is. Dit onder meer omdat verbranding van batterijen met huishoudelijk afval een negatieve invloed op de kwaliteit van de slakken en dus ook op de mogelijkheden voor nuttige toepassing heeft. Daarnaast is het uiteraard wenselijk het zink en eventuele andere componenten terug te winnen om zodoende de stofkringloop te kunnen sluiten.

Vergunningverlening be-/verwerken

- vergunning voor het sorteren wordt alleen verstrekt als onderdeel van het bewaren van de batterijen of indien dit noodzakelijk is ter voorbereiding van verwerking
- bij de verwerking van zinkbruinsteen- en alkalinebatterijen geldt als minimumstandaard verwerking in electrosmeltovens voor de staalproductie zoals beschreven in het MER.
- bij de verwerking van de overige batterijen geldt als minimumstandaard verwerking met als doel metaalterugwinning
- initiatieven passend binnen een door de producenten opgesteld en door de minister van VROM goedgekeurd plan, komen voor vergunningverlening in aanmerking
- vergunningstermijn bedraagt maximaal 5 jaar

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

11 GASONTLADINGSLAMPEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	lagedruk kwiklampen (TL-buizen, PL en SL), hogedruk kwiklampen (HPL), hogedruk natriumlampen (SON) en lagedruk natriumlampen (SOX)
aanbod gemeld 1995	1,8 kton (potentieel 3 kton)
% nuttige toepassing 1995	circa 92 %
% verbranden/storten 1995	circa 8 %
uitvoer 1995	geen gasontladingslampen, wel fluorescentiepoeder en verkleind residu kwikhoudende hogedruk lampen (HPL en SON) t.b.v. immobilisatie
invoer 1995	geen
aanbieders 1995	3800
belangrijkste bedrijfstakken	beheerders van openbare verlichting, kantoren, winkels en fabrieken en huishoudens
verwerkingswijze	fysische scheiding en nuttige toepassing van glas, ferro- en non-ferro-fractie en immobilisatie van restfractie (vnl. fluorescentiepoeder)
aantal vergunninghouders	3 bewerkers
capaciteit	voldoende
verwachting aanbod 2000/2005	3,1 kton (2000) 3,4 kton (2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	100 %
% verbranden 2000/2005	0 %
% storten 2000/2005	0 %
kwalitatieve taakstellingen	geen
bijzonderheden	inzameling grotendeels door Kga-inzamelaars met totaalpakket die aanleveren aan de verwerkers; installateurs, schoonmaakbedrijven en Kca/Kga-depots bewaren kleinere partijen; grote ontdoeners leveren ook rechtstreeks aan de verwerkers; alleen de onderdelen die na de verwerking vrijkomen kunnen nuttig worden toegepast

Knelpunten

- A Meer dan 50 % wordt niet gescheiden ingezameld, maar al dan niet bewust, in gebroken vorm gestort of verbrand samen met niet gevaarlijk afval.
- B De inzameling en verwerking van afgedankte gasontladingslampen van neon-lichtreclame is vanwege de grillige vormen problematisch. De kans op breuk bij transport is groot en de verwerkers van afgedankte gasontladingslampen accepteren, gelet op de risico's van andere verontreiniging, in beginsel geen gasontladingslampen in gebroken vorm.
- C Voor fluorescentiepoeder en het verwerkingsresidu van kwikhoudende hogedruk lampen (C₁-afvalstoffen) ontbreken voornamelijk hoogwaardige verwerkingsmogelijkheden waarbij volledig nuttige toepassing of terugwinning van kwik en andere bestanddelen plaatsvindt.

Algemeen

Het beleid is gericht op volledig gescheiden inzameling en een hoogwaardige verwerking van alle soorten afgedankte gasontladingslampen inclusief de daarbij vrijkomende reststoffen. Het storten van gasontladingslampen wordt niet toegestaan. Het Besluit stortverbod afvalstoffen bevat een verbod voor het storten van gasontladingslampen en onderdelen daarvan.

Preventie

Kwalitatieve preventie kan worden bereikt door beperking van de toepassing van kwik en antimoon bij de productie van gasontladingslampen. De producenten van gasontladingslampen hebben de afgelopen jaren met name het gebruik van kwik kunnen beperken. De producenten en importeurs in Nederland dienen (zo veel als mogelijk) verdergaande maatregelen te treffen gericht op het op de markt brengen van gasontladingslampen die een minimale hoeveelheid kwik en antimoon bevatten. Aangenomen is dat geen kwantitatieve preventie plaatsvindt [25].

Inzamelen en bewaren

Voor het ophalen van gasontladingslampen (< 200 kg per afgifte) is alleen een inzamelvergunning vereist indien deze vrijkomen bij bedrijven waar ook prioritaire afvalstoffen vrijkomen (zie bijlage IA van dit plan).

Installateurs en in mindere mate schoonmaakbedrijven zijn belangrijke aanbieders van afgedankte gasontladingslampen. Deze bedrijven vervangen met name gasontladingslampen in de sector openbare verlichting en de utiliteitssector (kantoren, winkels en fabrieken). Om het mogelijk te maken dat installateurs en schoonmaakbedrijven afgedankte gasontladingslampen afkomstig van buiten de inrichting zonder provinciale Wm-vergunning kunnen opslaan (knelpunt uit het MJP-GA I), is het IVB per 6 mei 1995 zodanig gewijzigd dat deze bedrijven afgedankte gasontladingslampen die zij op locatie vervangen, kunnen terugnemen en binnen het installatie- of schoonmaakbedrijf kunnen bewaren. Deze bedrijven dienen te beschikken over een toereikende gemeentelijke Wm-vergunning. De Kga-inzamelaars spelen een zeer belangrijke rol in de verwijderingsstructuur van afgedankte gasontladingslampen. De gemeentelijke Kca/Kga-depots spelen als afgiftepunt een rol bij de verwijdering van de kleine partijen uit (kleine) bedrijven. Mede op verzoek van een belangrijke producent van gasontladingslampen zullen de provincies in overleg met de onderhavige producent en de betrokken branche-organisaties onderzoeken of de inzamelrespons van afgedankte gasontladingslampen kan worden verbeterd door inschakeling van de leveranciers van gasontladingslampen en installateurs (groothandel) bij het inzamelen en bewaren (knelpunt A) **[actiepunt II.11.1]**. Meer voorlichting door de provincies, de branche-organisaties en de Kga-inzamelaars aan bedrijven en overheden zal er mede voor moeten zorgen dat de inzamelrespons verbetert. Bij de voorlichting dient aandacht te worden besteed aan het feit dat afgedankte gasontladingslampen gevaarlijke afvalstoffen zijn en op een juiste wijze dienen te worden afgevoerd. Daarnaast dienen de belangrijke rol en het acceptatiebeleid van installateurs, schoonmaakbedrijven, Kga-inzamelaars en gemeentelijke Kca/Kga-depots bij de voorlichting duidelijk te worden gemaakt. Een zo groot mogelijke uniformering van het acceptatiebeleid is daarbij gewenst. De provincies en branche-organisaties moeten dit door voorlichting bevorderen. Tevens dienen provincies en branche-organisaties te stimuleren dat in contracten tussen opdrachtgevers en installateurs of schoonmaakbedrijven bepalingen worden opgenomen met betrekking tot een verantwoorde afvoer van afgedankte gasontladingslampen. De branche-organisatie UNETO (installateurs) zal initiatieven ontwikkelen met betrekking tot onderzoek naar alternatieve inzamel-, transport en verwerkingsmogelijkheden voor afgedankte gasontladingslampen van neon-lichtreclame (knelpunt B) **[actiepunt II.11.2]**. Een gerichte (bedrijfstakgewijze) controle en sanctionering door het handhavend gezag (meestal gemeenten) op een juiste afgifte van afgedankte gasontla-

dingslampen door bedrijven en controle door beheerders van stortplaatsen en afvalverbrandingsinrichtingen (acceptatiebeleid) op de aanwezigheid van gebroken gasontladingslampen in aangeboden afvalstoffen, zullen een verbetering van de gescheiden inzameling bevorderen.

Vergunningverlening bewaren

- installateurs en schoonmaakbedrijven kunnen volstaan met een gemeentelijke Wm-vergunning voor het bewaren;

Be-/verwerken

In Nederland zijn verwerkingsinstallaties voor afgedankte gasontladingslampen bij 3 vergunninghouders in gebruik:

- een stationaire shredderinstallatie bestaande uit drie verwerkingslijnen (een voor TL-lampen, een voor hogedruk kwik-lampen en een voor lagedruk natriumlampen).
- twee vergunninghouders maken gezamenlijk gebruik van een mobiele shredderinstallatie met end-cut; een van deze vergunninghouders beschikt daarnaast over een stationaire natriumlampenshredder, een end-cut machine voor TL-lampen en een stationaire verwerkingsinstallatie voor hogedruk kwik-lampen.

De totale verwerkingscapaciteit van voornoemde bedrijven is ruimschoots voldoende om alle vrijkomende afgedankte gasontladingslampen in Nederland te verwerken. De genoemde verwerkingsinstallaties werken, behalve de natte shredderlijnen voor lagedruk natriumlampen, volgens een droog scheidingsproces. De huidige beschikbare verwerkingstechnieken waarbij glas, ferro, non-ferro en fluorescentiepoeder van elkaar worden gescheiden zijn op hoofdlijnen qua techniek vergelijkbaar. Er zijn echter verschillen tussen de technieken waarbij elke techniek specifieke voor- en nadelen heeft. Zo kunnen met toepassing van uitsluitend de shreddertechniek, waarbij een minder schone glas- en fluorescentiepoederfractie ontstaat (glas-splinters in het fluorescentiepoeder), alle soorten gasontladingslampen bewerkt worden. Daarnaast kunnen met toepassing van de end-cut techniek, waarbij een schonere fractie fluorescentiepoeder en een relatief schone glasfractie ontstaat, slechts (rechte) TL-lampen verwerkt worden. Bij beide genoemde technieken ontstaat echter een reststoffenprobleem, met name het kwik en antimoon bevattende mengsel van verschillende fluorescentiepoeders dat als C₁-afvalstof moet worden aangemerkt en niet geschikt is voor hoogwaardig hergebruik.

De glasfractie die bij het huidige verwerkingsproces van de drie vergunninghouders vrijkomt, wordt zoveel mogelijk nuttig toegepast als vulstof bij de cementproductie of bij de productie van glaswol. Het kwik- en antimoonhoudend fluorescentiepoeder (C₁-afvalstoffen) en het residu van de verwerking van kwikhoudende hogedruk-lampen werden tot voor kort in zoutmijnen in Duitsland gestort.

Vanaf 1 januari 1996 is dit niet meer toegestaan. Op dit moment vindt opslag plaats in afwachting van verdere verwerking en vindt uitvoer plaats ten behoeve van immobilisatie, gericht op nuttige toepassing. Uit het MER is gebleken dat terugwinning van metalen uit fluorescentiepoeder, bijvoorbeeld door hydrometallurgische technieken, thans nog onvoldoende ontwikkeld is. De verwerking van fluorescentiepoeder in een (nog op te richten) verwerkingsinrichting voor kwikhoudende afvalstoffen (HTO-proces) heeft, indien technisch haalbaar, vanuit milieuoogpunt de voorkeur. Echter vanwege het feit dat door verwerking van fluorescentiepoeder in dit proces geen substantiële volumereductie optreedt en bovendien een antimoonhoudend restproduct overblijft dat aan te merken is als een C_2 -afvalstof, wordt een dergelijke verwerking niet doelmatig geacht. Immobilisatie van fluorescentiepoeder gericht op nuttige toepassing is milieuverantwoord. Deze vorm van verwerking is thans in het buitenland mogelijk en wordt ook toegepast.

De problematiek van de verwerking van de reststoffen zou, zo blijkt ook uit het MER, kunnen worden verminderd door toepassing van hoogwaardige scheidingstechnieken gericht op hergebruik van de reststoffen. In Duitsland is reeds een hoogwaardige scheidingstechniek voor rechte TL-lampen, de zogenaamde end-cut air-push techniek, commercieel beschikbaar waarmee de reststoffenproblematiek kan worden verminderd. Met deze techniek kunnen de verschillende soorten fluorescentiepoeders van elkaar gescheiden worden zodat hoogwaardig hergebruik mogelijk wordt. Een Nederlandse producent van gasontladingslampen ontwikkelt een gemodificeerde end-cut air-push techniek gericht op hoogwaardig hergebruik en de herinzet van de glas- en fluorescentiepoederfractie bij de productie van gasontladingslampen. Dit bedrijf beschikt over twee (experimentele) verwerkingsinstallaties voor eigen TL-productieafval. Een installatie werkt volgens de conventionele shreddertechnologie en de andere installatie gebruikt een gemodificeerde end-cut met air-push technologie. Deze technologie is o.a. in staat om het fluorescentiepoeder optimaal te scheiden waardoor hoogwaardig hergebruik mogelijk wordt. Het bedrijf experimenteert al sinds 1993 met steun van NOVEM op pilotschaal met de genoemde scheidingstechnieken gericht op hoogwaardig hergebruik en de herinzet van kwik, glas en fluorescentiepoeder bij de productie van gasontladingslampen. De experimenten worden in fasen uitgevoerd. In de eerste fase wordt geëxperimenteerd met eigen productie-uitval, in de volgende fase wordt geëxperimenteerd met afgedankte gasontladingslampen. Uitvoering van deze hoogwaardige scheidingstechnieken op praktijkschaal wordt, indien de experimenten positief uitvallen, binnen enkele jaren mogelijk geacht. De resultaten van deze experimenten worden afgewacht.

Geconcludeerd moet worden dat er op dit moment geen alternatieve technieken beschikbaar zijn waarmee alle

soorten afgedankte gasontladingslampen uit de markt op een zodanige wijze kunnen worden verwerkt dat er geen reststoffenprobleem ontstaat (knelpunt C). De huidige beschikbare en vergunde technieken voor de bewerking van afgedankte gasontladingslampen worden, gelet op het vorenstaande, vooralsnog voldoende hoogwaardig en doelmatig beoordeeld en als minimumstandaard voor de bewerking beschouwd. De vergunningtermijn wordt gelet op de ontwikkeling van hoogwaardiger technieken, op maximaal 5 jaar gesteld.

Voor de verwerking van het vrijkomende fluorescentiepoeder wordt immobilisatie gericht op nuttige toepassing vooralsnog ook voldoende hoogwaardig en doelmatig beoordeeld en als minimumstandaard voor de verwerking beschouwd (zie ook het sectorplan C_1 -afvalstoffen). De resultaten van de experimenten met de gemodificeerde end-cut air-push techniek in combinatie met hergebruik van de reststoffen zullen moeten uitwijzen of hoogwaardiger verwerking (knelpunt C), op termijn mogelijk en doelmatig is. Derhalve worden vergunningen voor maximaal 5 jaar verleend.

Vergunningverlening be-/verwerken

- vergunningtermijn bedraagt maximaal 5 jaar
- minimumstandaard verwerking gasontladingslampen: shredderen of end-cut techniek en scheiding in glas, non-ferro en fluorescentiepoeder

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

Uitvoer van te storten kwik- en antimoonhoudende reststoffen van de bewerking van gasontladingslampen is vanaf 1 januari 1996 niet meer toegestaan. Uitvoer van voornoemde reststoffen ten behoeve van immobilisatie gericht op nuttige toepassing wordt toegestaan (zie sectorplan C_1 -afvalstoffen).

12 OLIEFILTERS

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	oliefilters
aanbod gemeld 1995	1,9 kton (potentieel 3,8 kton)
% nuttige toepassing 1995	22 %
% verbranden 1995	77 %
% storten 1995	0 %
uitvoer 1995	0 kton
invoer 1995	0 kton
aanbieders 1995	4700 garages en dealers
belangrijkste bedrijfsakken	garagebedrijven, transportondernemingen, Kca/Kga-depots
verwerkingswijze	verbranden, al dan niet na shredderen
aantal vergunninghouders	20 Kga-inzamelaars, 1 verwerker
capaciteit	inzamelen en verbranden voldoende
verwachting aanbod 2000/2005	3,8 kton (2000 en 2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	100 % (2000 en 2005)
% verbranden 2000/2005	0 % (2000 en 2005)
% storten 2000/2005	0 % (2000 en 2005)
kwalitatieve taakstellingen	streven naar 100 % nuttige toepassing van de metaalfractie en nuttige toepassing van de oliefractie
bijzonderheden	geen

Knelpunt

- A Onzekerheid of oliefractie uit de filters opgewerkt kan worden tot een brandstof.

Algemeen

De meeste oliefilters komen vrij bij herstellinrichtingen voor voertuigen. Oliefilters hebben de volgende gemiddelde samenstelling [20]:

Onderdeel	Samenstelling potentiële hoeveelheid (totaal 3800 ton/jaar)
Olie	8 gew %
Metaal	56 gew %
Kunststof/rubbers	4 gew %
Papier/karton	32 gew %

Oliefilters moeten gescheiden worden gehouden van andere gevaarlijke afvalstoffen in verband met de specifieke be-/verwerking. Op grond van het Besluit stortverbod afvalstoffen mogen oliefilters niet worden gestort.

Preventie

Preventie is gericht op het verlengen van de levensduur van (delen van) het filter. Op langere termijn wordt een afname van de hoeveelheid vrijkomende oliefilters verwacht door het gebruik van verwisselbare filterelementen [14]. Oliefilters worden over het algemeen vervangen bij

het olie verversen. Door de levensduurverlenging van smeerolie worden zij dus minder vaak vervangen, hetgeen het extra aantal verreden kilometers opheft.

Inzamelen en bewaren

De oliefilters moeten worden ingezameld via de bestaande Kga-inzamelstructuur. Voor het ophalen van oliefilters is alleen een inzamelvergunning vereist indien deze vrijkomen bij bedrijven waar ook prioritaire afvalstoffen vrijkomen (zie bijlage IA).

Het bewaren van oliefilters wordt toegestaan voor Kga-inzamelaars en Kga/Kca-depots. Met betrekking tot de vergunningstermijn wordt verwezen naar het sectorplan Klein gevaarlijk afval.

Vergunningverlening bewaren

- bewaren toegestaan voor Kga-inzamelaars en voor Kca/Kga-depots

Be-/verwerken

Aangezien het onzeker is of de oliefractie uit de filters opgewerkt kan worden tot brandstof, wordt alleen terugwinning en nuttige toepassing van de metaalfractie voorgeschreven. Onderzoek naar de kwaliteit van de oliefractie uit oliefilters wordt meegenomen in het onderzoek naar de doorlichting van oliehoudende afvalstoffen (knelpunt A) [\[actiepunt II.6.1.B\]](#). Op grond van het MER bestaat voorkeur voor het shredderen van oliefilters en vervolgens spoelen met verontreinigde oplosmiddelen. De metaalfractie kan worden afgezet in de metaalhandel. De overige fracties worden verbrand. Aangezien dit echter nog geen vergunde techniek is, wordt de huidige verwerking (shredderen gevolgd door verbranding in een roosteroven) aangemerkt als minimumstandaard. Vergunningen voor het be-/verwerken van oliefilters zullen worden verleend voor de maximale termijn van 5 jaar.

Vergunningverlening be-/verwerken

Vergunningverlening:

- vergunningverlening voor het shredderen van oliefilters en vervolgens spoelen met verontreinigde oplosmiddelen
 - minimumstandaard is shredderen gevolgd door verbranding in een roosteroven
 - vergunningstermijn bedraagt maximaal 5 jaar
- Vergunningsvoorschrift:
- terugwinning metaalfractie vereist

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

13 GEBRUIKTE CHEMICALIËNVERPAKKINGEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	gebruikte (bulk)verpakkingen met restanten inkt, verf, lijmen, kitten, harsen, spuitbussen, bestrijdingsmiddelen en overige verontreinigde lege emballage
aanbod gemeld 1995	35,7 kton verf- en inktafval
% nuttige toepassing 1995	14 %
% verbranden 1995	86 %
% storten 1995	0 %
uitvoer 1995	geen (12 kton verf- en inkt-sludges is opgenomen in sectorplan verbranden)
invoer 1995	geen, inmiddels wordt invoer toegestaan
aanbieders	17.300
belangrijkste bedrijfstakken	industrie, bouwnijverheid en dienstverlening
verwerkingswijze	gebruikte verpakkingen met restanten verfafval in een Verfafvalbehandelingsinstallatie (VBI), nuttige toepassing afgescheiden metaalfraction en verbranden verffraction; gebruikte verpakkingen met restanten van inkt, lijmen, kitten, harsen, bestrijdingsmiddelen en overige verontreinigde emballage worden verbrand in een DTO
aantal vergunninghouders	4 VBI's
capaciteit	overcapaciteit, totale bewerkingscapaciteit van de VBI's bedraagt 44 kton
verwachting aanbod 2000/2005	23 kton (2000), 22 kton (2005)
% nuttige toepassing	7 %
% verbranden 2000/2005	93 %
% storten 2000/2005	0 %

Knelpunten

- A Een deel van het verwerkbaar afval wordt nog steeds onbewerkt verbrand.
- B De inzamelrespons voor bewerkbaar afval is onvolledige.
- C Onderscheid tussen gevaarlijk afval en niet gevaarlijk afval voor gebruikte verpakkingen met restanten verf is niet altijd even duidelijk. De criteria zijn in de praktijk niet altijd even goed toepasbaar.

Algemeen

Gev is grofweg te onderscheiden in gebruikte verpakkingen met restanten verf- en drukinkt, lijmen, kitten en harsen, bestrijdingsmiddelen, overige chemicaliën en (klein)verpakkingen met restanten van afgewerkte olie. Het verpakkingsmateriaal van drukinkt- en verfafval bevat grote hoeveelheden metaal, terwijl het verpakkingsmateriaal van de overige stromen voor een belangrijk deel uit kunststof bestaat. Op grond van het Baga kunnen niet-lege verpakkingen worden aangewezen als gevaarlijk afval. Dit is afhankelijk van de concentratie en samenstelling van de restinhoud. In de Nota van toelichting bij het Baga wordt, afhankelijk van de aard van het restmateriaal (verhouding vast/vloeibaar), onderscheid gemaakt tussen schud-, schrap- of schraapleeg. Het gebruik van deze definiëring leidt in de praktijk tot interpretatieverschillen. Gestreefd wordt om in een wijziging van het Baga meer duidelijkheid hierover te verschaffen. In de voetnoot is een nadere uitleg gegeven over wanneer Gev met restanten verf als gevaarlijk afval dienen te worden beschouwd.¹

¹ Een verpakking wordt geacht leeg te zijn indien dit verpakkingsmiddel door het bedrijf - waarvan het afkomstig is - zodanig op de daartoe gezegende wijze zorgvuldig wordt geledigd en uitgeschud, dat er vervolgens geen inhoud meer uit de verpakking komt. Afhankelijk van de aard van de inhoud kan dit met zich brengen dat zich in de verpakking nog sporen van chemicaliën bevinden. Wanneer het gaat om pasteuze vloeistoffen en (deels) uitgeharde restanten, betekent een zorgvuldig ledigen dat de verpakking schrap/schraap leeg dient te zijn. Alleen in gevallen waarin verpakkingen voldoen aan deze normering van het begrip "leeg" is voor het in ontvangst nemen van deze verpakkingen geen vergunning vereist op grond van de Wm. Opgemerkt wordt verder dat vloeibare of gedeeltelijk uitgeharde verf op grond van de processenlijst van het Baga moet worden beschouwd als gevaarlijk afval ongeacht het gehalte aan organische oplosmiddelen of andere, in bijlage II (stoffenlijst) van het Baga genoemde componenten. Indien de verf volledig is uitgehard is deze niet meer aan te merken als gevaarlijk afval op basis van de processenlijst van het Baga. Echter, indien zich in de uitgeharde verf stoffen bevinden boven de grenswaarden van de stoffenlijst van het Baga, moet de verf alsnog worden aangemerkt als gevaarlijk afval.

Momenteel zijn vier verfafvalbehandelingsinstallaties (VBI's) in gebruik. Een drietal installaties maakt gebruik van de cryogene techniek. In deze installaties vindt door een sterke afkoeling van Gcv een scheiding plaats van metaal- en verfafval zodanig dat de metaalfractione nuttig kan worden toegepast. Een vierde installatie maakt gebruik van een spoeltechniek. Verontreinigde kunststofverpakkingen worden, afhankelijk van de verontreinigingen verbrand in een AVI of DTO. Kunststofhoudende chemicaliënverpakkingen kunnen worden voorbewerkt in een VBI waarna de kunststoffractione kan worden verbrand in een AVI en de sludge in een DTO.

Op grond van onderzoeksresultaten is de destijds gemaakte prognose van de potentiële hoeveelheid zoals vermeld in MJP-GA I bijgesteld. De herziene prognoses komen lager uit. Aangezien de vergunde capaciteit is afgestemd op het potentiële aanbod, is een overcapaciteit ontstaan bij de VBI's. Om deze reden is in een tussentijdse wijziging van het MJP-GA I de invoer van verfafval toegestaan. Voorwaarde is dat een adequate verwijdering van de residuen mogelijk is en de verwijdering van Nederlandse afvalstoffen niet in gevaar komt.

De afgelopen periode zijn initiatieven ondernomen die leiden tot een zorgvuldiger omgaan met Gcv waarbij het streven naar preventie en nuttige toepassing nadrukkelijk in beeld komt. Dit is mede het gevolg van de resultaten die bereikt zijn bij de uitvoering van het in 1991 afgesloten Convenant Verpakkingen.

Voor niet lege verpakkingen van bestrijdingsmiddelen (niet schoongespoelde verpakkingen als omschreven in het "Convenant inzake resten en gebruikte verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen") is een aparte afspraak gemaakt. In december 1988 is hiervoor het genoemde Convenant afgesloten tussen de rijksoverheid enerzijds en het betrokken bedrijfsleven en het Landbouwschap anderzijds.

Preventie

Afgelopen jaren zijn initiatieven ondernomen om te komen tot een landelijk inzamelsysteem van lege drukinktverpakkingen. Hiervoor is door de drukinktfabrikanten, aangesloten bij de Vereniging van Verf- en Drukinktfabrikanten (VVVF) een systeem voor inzameling en recycling opgezet dat op 1 september 1995 van start is gegaan. Hiermee wordt gestimuleerd dat dit soort verpakkingen leeg aangeboden wordt en vervolgens nuttig worden toegepast. Het systeem wordt gefinancierd door een systeem van recyclingcredits. Het gaat hier om verpakkingen die in de professionele branche gebruikt worden. Veelal is hier geen sprake van gevaarlijk afval.

Voor de verwijdering en verwerking van verfverpakkingen uit de professionele branche is door de VVVF een

concreet plan bekend gemaakt om voor verfverpakkingen een verwijderingsbijdrage te gaan toepassen waardoor door de VVVF invulling wordt gegeven aan producentenverantwoordelijkheid. Voor de datum van inwerkingtreding van dit plan en de reikwijdte wordt verwezen naar de VVVF.

In de komende periode zal meer aandacht geschonken worden aan preventie en nuttige toepassing van Gcv als gevolg van de in 1994 aangenomen Europese richtlijn verpakking en verpakkingafval 94/62/EG, die in 1997 zal worden geïmplementeerd in Nederlandse regelgeving. Ter uitvoering hiervan zullen overheid en bedrijfsleven in 1997 een convenant Verpakkingen II afsluiten, waarmee het convenant Verpakkingen I uit 1991 vervalt. Zowel het Convenant Verpakkingen als de Europese richtlijn benadrukken het belang van preventie en hergebruik van verpakkingen. Producenten zullen daardoor ook verplicht worden deze aspecten mee te nemen in hun plannen.

Inzamelen en bewaren

De inzamelrespons is de laatste jaren verbeterd. Het daadwerkelijke aanbod Gcv blijft echter nog steeds achter bij het potentiële aanbod. Uit onderzoek blijkt dat Gcv voor een belangrijk deel in kleine partijen vrijkomt. Hierdoor vindt afgifte aan inzamelaars en be- en verwerkers door een groot aantal ontdoeners plaats.

De komende planperiode wordt verwacht dat het daadwerkelijke aanbod zich zal wijzigen als gevolg van regelingen van de VVVF. Hierdoor zal het inzamelrendement toenemen. De bedoeling is dat alle verpakkingen van verf- en inktafval afkomstig van professionele gebruikers, voor zover dit gevaarlijk afval is, door inzamelaars worden opgeboukt en vervolgens worden afgegeven aan een VBI. Indien als gevolg van deze regeling de verpakkingen van verf en inkten goed worden geleegd zodat het niet als gevaarlijk afval wordt aangemerkt, kan het als bedrijfsafval worden afgevoerd. Daardoor kan de hoeveelheid Gcv van verfafval afnemen. Inzameling en bewaren vindt uitsluitend plaats bij de Kga-inzamelaars en de Kga/Kca-depots. Met betrekking tot de termijnen wordt verwezen naar het sectorplan Klein gevaarlijk afval.

Vergunningverlening inzamelen en bewaren
- uitsluitend door Kga-inzamelaars en Kga/Kca-depots

Be-/verwerken

In het MER is vastgesteld dat de minimumstandaard voor bewerken van metaalhoudend Gcv het spoelen van Gcv gevolgd door verbranding van de verffractione in de DTO is. Voor kunststofhoudend Gcv wordt rechtstreekse verwerking in een DTO of spoelen en verbranding van de kunststoffractione in een AVI als minimumstandaard aangemerkt.

De restfracties die vrijkomen na behandeling in een VBI dienen voor zover mogelijk nuttig te worden toegepast. Indien hiervoor geen mogelijkheden zijn dient verbranding plaats te vinden. Het sectorplan verbranden is op deze reststromen van toepassing.

De bewerking in een cryogene installatie wordt door de aanzienlijke inzet van stikstof waarvan de productie een zeer hoge energie-inzet vereist als significant laagwaardiger aangemerkt (zie MER). Om deze reden worden vergunningen voor de huidige cryogene bewerkingsinstallaties voor de scheiding van metaalhoudende Gcv verleend tot uiterlijk 1 januari 2002. Uitgaande van de nu aanwezige informatie zullen de vergunningen voor cryogene installaties na deze datum niet worden verlengd. Een definitief standpunt over het verlengen van de vergunningen voor de cryogene installaties zal worden ingenomen in het MJP-GA III. Het MER ter voorbereiding aan MJP-GA III zal uitsluitsel geven in hoeverre er ontwikkelingen zijn geweest die aanleiding kunnen geven het beleid met betrekking tot cryogene installaties te herzien. Gelet op de mogelijke ontwikkelingen zal een vergunning voor een spoelinstallatie worden verleend voor een periode van maximaal 5 jaar.

In navolging van het beleid zoals vastgelegd in het MJP-GA I wordt het shredderen van Gcv met als doel volumereductie toegestaan onder voorwaarde dat het geshredderde metaalhoudende Gcv wordt afgegeven aan een VBI. Indien het metaalhoudend en kunststofhoudend Gcv gescheiden wordt geshredderd, kan de geshredderde kunststoffractie worden afgevoerd ter verbranding.

Het in het MJP-GA I gestelde verbod voor AVR op het accepteren van al dan niet geshredderd Gcv op metaalbasis die in een VBI kan worden verwerkt wordt gehandhaafd. Het loslaten van dit acceptatieverbod wordt, in afwachting van het definitieve standpunt in MJP-GA III met betrekking tot cryogene verwerking, niet wenselijk geacht.

Vergunningverlening be-/verwerken

- minimumstandaard metaalhoudend Gcv: spoelen gevolgd door verbranding van de verfractie in de DTO
- minimumstandaard kunststofhoudend Gcv: rechtstreekse verwerking in een DTO of spoelen en verbranding van de kunststoffractie in een AVI
- vergunningtermijn voor cryogene installaties tot uiterlijk 1 januari 2002
- vergunningtermijn spoelinstallaties bedraagt maximaal 5 jaar
- verbod voor AVR op het accepteren van al dan niet geshredderd Gcv op metaalbasis die in een VBI kan worden verwerkt
- shredderen met als doel volumereductie wordt toegestaan onder voorwaarde dat het geshredderde metaalhoudende Gcv wordt afgegeven aan een VBI

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

14 FERRO- EN NON-FERRO AFVALSTOFFEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	metaalslakken en -assen, loodhoudend afval, metaalhoudend stof, katalysatoren, fijn metaalbewerkingsafval
aanbod gemeld 1995	15,1 kton exclusief directe uitvoer; verdere opgave niet mogelijk vanwege onduidelijke onderscheid gevaarlijk en niet-gevaarlijk afval en onduidelijkheid ten aanzien van uitgevoerde hoeveelheden, potentieel: onduidelijk
% nuttige toepassing 1995	vrijwel 100 %, voor een groot deel in buitenland
% verbranden 1995	nihil
% storten 1995	nihil
uitvoer 1995	opgave niet mogelijk
invoer 1995	opgave niet mogelijk
aanbieders 1995	1500
belangrijkste bedrijfstakken	metaalindustrie; petrochemische industrie
verwerkingswijze	nuttige toepassing door hydro- of pyrometallurgische processen
aantal vergunninghouders	circa 40 bewaren, 6 metaalterugwinning, 1 verbranden, 1 fysisch chemisch verwerken
capaciteit	voldoende bewaarcapaciteit; voor veel non-ferro afvalstoffen ontbreken verwerkingsfaciliteiten in eigen land
verwachting aanbod 2000/2005	30 kton (2000 en 2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	grotendeels uitvoer voor hergebruik, exacte cijfers onbekend
% verbranden 2000/2005	idem
% storten 2000/2005	idem
kwalitatieve taakstellingen	verlaging gehalte aanhangend metaalbewerkingsvloei stof en mogelijkheden bezien voor hoogwaardiger verwerking van fijn metaalbewerkingsafval
bijzonderheden	sterk internationaal georiënteerde branche; activiteiten volledig gericht op nuttige toepassing van de afvalstoffen; verwerking van de afvalstoffen veelal in het buitenland; betreft veelal afvalstoffen met een potentieel positieve waarde; bewerking kan variëren van volumeverkleining tot volledige scheiding

Knelpunten

- A1 Onduidelijkheid over status van ferro- en non-ferro afvalstoffen: wanneer wel en niet-gevaarlijk afval. Mede in verband daarmee onvoldoende inzicht in de omvang van de branche-activiteiten. Verder is ook de status afvalstof-grondstof van metalen en de rol van de handel daarin onduidelijk. Gevolg is dat een groot deel van het ferro- en non-ferro afval dat wel tot het gevaarlijk afval behoort, niet als zodanig wordt behandeld.
- A2 Voor metallisch lood in de recuperatiesector levert de status gevaarlijk afval praktische problemen en een niet-handhaafbare situatie op.
- B Preventie-mogelijkheden bij het gebruik van metaalbewerkingsvloei stoffen worden nog onvoldoende benut.
- C Weglekken van metaalbewerkingsvloei stof bij opslag en transport van metaalbewerkingsafval.¹
- D Er is geen adequate verwerking voor fijn metaalbewerkingsafval.

Algemeen

Dit sectorplan heeft met name betrekking op de verwijdering van vaste metaalafvalstoffen (ferro- en non-ferro) die nuttig kunnen worden toegepast. Ook de metaalafvalstoffen met aanhangend metaalbewerkingsvloei stoffen vallen onder de reikwijdte van dit plan. Dat geldt tevens voor metallische sludges zoals hamerslagslib en oliehoudend fijn slijpafval die tot het fijn metaalbewerkingsafval behoren. De overige metaalhoudende sludges en kwikhoudend afval, die niet geschikt zijn voor nuttige toepassing, vallen onder de sectorplannen C₁-, C₂- of C₃-afvalstoffen. Metaalafvalstoffen hebben meestal een potentieel positieve waarde. De metaalbranche zorgt voor het opbulken van de metaalafvalstoffen en het vinden van die nuttige toepassing die het meeste geld oplevert. Op de weg van primaire ontdoener naar het bedrijf waar de afvalstof uiteindelijk nuttig wordt toepast, wordt het afval vaak meerdere malen (in een kort tijdsbestek) doorverkocht, soms zonder dat een fysieke levering plaatsvindt. In deze sector speelt

als enige vorm van nuttige toepassing materiaalhergebruik uiteindelijk resulterend in een grondstof(metaal) die geheel gelijkwaardig is met de betreffende primaire grondstof. Via de metaalbranche wordt tevens een groot deel van de accu's verwijderd. Het beleid inzake metaalafval en accu's zal daarom op elkaar worden afgestemd.

Het meeste metaalafval wordt uitgevoerd wegens het ontbreken van verwerkingsmogelijkheden in eigen land. De op 6 mei 1994 in werking getreden Verordening 259/93/EEG heeft voor veel metaalafvalstoffen tot een vereenvoudiging van de procedure geleid. De afvalstoffen op de "groene lijst" mogen binnen de OESO-landen zonder melding worden overgebracht. Voor de afvalstoffen op de "oranje" en "rode lijst" voorziet de Verordening 259/93/EEG in een goedkeurings- en meldingsprocedure bij grensoverschrijdend transport. Op termijn zal de Nederlandse wet een deel van de non-ferro afvalstoffen op de groene lijst waarschijnlijk niet meer als afvalstoffen aanmerken. In het verleden is er geconstateerd dat er ongewenste vermenging heeft plaats gevonden tussen gevaarlijke en niet-gevaarlijke afvalstoffen. Provincies en gemeenten zullen vanaf 1997 ongewenst vermengen van metaalafvalstoffen met andere (gevaarlijke) afvalstoffen tegengaan via vergunningvoorschriften met betrekking tot scheiden en gescheiden houden en handhavingsactiviteiten.

Om duidelijkheid te scheppen ten aanzien van de status wel of geen gevaarlijk afval is door branche en het ministerie van VROM ter uitvoering van actiepunt II.15.2 uit het MJP-GA I de Handleiding regelingen recyclebare ferro en non-ferro metalen [4] verschenen. Actueel houden van de handleiding is noodzakelijk en zal door metaalrecyclingsbranche in overleg met het ministerie van VROM geschieden. De problematiek rond de status van metallisch lood in de recuperatiesector dient te worden opgelost. Het ministerie van VROM past in 1997/1998 het Baga zodanig aan dat metallisch lood met als eindbestemming metaalhergebruik geen gevaarlijk afval meer is. Voor loodhoudende legeringen moet onderzoek plaatsvinden naar de gewenste status, resulterend in al dan niet aanpassen van het Baga ten aanzien van deze legeringen (knelpunt A2, A1) [\[actiepunt II.14.1\]](#).

Ook zal er meer duidelijkheid geschapen worden rond de status van metaalbewerkingsafval. Het ministerie van VROM verlaat het in de toelichting van het Baga verwoorde standpunt ten aanzien van metaalbewerkingsafval met aanhangend vloeistof. De provincies stellen een praktijkrichtlijn op voor handhavers over het omgaan met metaalbewerkingsafval. Dit om de problemen bij de toetsing aan de concentratiegrenswaarden het hoofd te bieden (knelpunt A1) [\[actiepunt II.14.2\]](#).

Preventie

Kwalitatieve preventie komt nog onvoldoende van de grond bij het gebruik van metaalbewerkingsvloeistoffen. Oorzaak is dat veel preventiemogelijkheden zoals precisiedoseerapparatuur zich slechts lenen voor een beperkt aantal toepassingen en nog maar kort bekend zijn. De branche-organisaties van de metaalbewerders spannen zich in voor de preventiemogelijkheden zoals die zijn weergegeven op de factsheet "koelsmeeremulsies" [7] en om de resultaten van het TNO onderzoek naar droog verspanen [8] via voorlichting brede bekendheid te geven bij de metaalbewerders.

Inzamelen en bewaren

Voor het ophalen van metaalafvalstoffen (<200 kg per afgifte) is alleen een inzamelvergunning vereist indien deze vrijkomen bij bedrijven waar ook prioritaire afvalstoffen vrijkomen. In de praktijk zal dit weinig voorkomen. Nuttige toepassing staat centraal bij de verwijdering van metaalafvalstoffen. Het heeft immers veelal een positieve restwaarde. Sturing door de overheid wordt derhalve in het algemeen overbodig geacht. Aard en bestemming van de afvalstoffen en het sterk internationale karakter van de verwijdering ervan maken, dat bij de toetsing van de doelmatigheid hiermee rekening moet worden gehouden. Belangrijke punten hierbij zijn:

- een beoordeling van de bijdrage van afzonderlijke bedrijven (met name de bewaarvergunninghouders) aan de doelmatigheid van de verwijdering van afvalstoffen is vanwege het internationale karakter van de branche niet of nauwelijks mogelijk en zal dan ook niet worden toegepast;
- voorkomen moet worden dat niet-herbruikbare metaalafvalstoffen worden in- of uitgevoerd dan wel bij doorvoer achterblijven in Nederland;
- de aanwezigheid van adequate milieubescherpende voorzieningen.

Bedrijven die niet beschikken over een bewaarfaciliteit ("etagehandelaren") krijgen geen bewaarvergunning, omdat deze vergunning gekoppeld moet zijn aan een (fysiek bestaande) voorziening. Ter uitvoering van een actiepunt met betrekking tot olie en metaalkrullen uit het MJP-GA I, is onderzoek gedaan naar de verwijderingsmogelijkheden van metaalbewerkingsafval met aanhangende metaalbewerkingsvloeistoffen. Een volledige scheiding van metaal en metaalbewerkingsvloeistof is niet haalbaar en ook niet noodzakelijk. De oplossing voor de milieuproblemen met deze stroom is dan ook gezocht in verantwoorde opslag en transport: zoveel mogelijk overdekte opslag en transport alsmede correcte opvang van de olie-emulsie die uit het metaalbewerkingsafval lekt. Invoering van deze voorzieningen voor verantwoorde opslag en transport wordt gestimuleerd via gezamenlijke voorlichting met de branche-organisaties en via opname van bepalingen in vergunningen en toezicht (knelpunt C).

Bewaarvergunningen voor metaalbewerkingsafval worden verleend indien de voornoemde milieuvoorzieningen voor verantwoorde opslag en transport aanwezig zijn.

Overigens valt het grootste deel van het metaalbewerkingsafval buiten het gevaarlijk afval omdat de processenlijst niet van toepassing is [21 en 22] en de concentratiegrenswaarden veelal niet worden overschreden.

Vergunningen voor het bewaren van metaalafvalstoffen kunnen voor maximaal 10 jaar worden verleend. Er zijn namelijk op korte termijn geen ontwikkelingen te verwachten binnen de sector voor het bewaren van metaalafval.

Vergunningverlening inzamelen en bewaren

- aanvrager moet beschikken over fysieke voorziening met toereikende opslagcapaciteit
- vergunningstermijn bedraagt maximaal 10 jaar
- extra eis voor olie/emulsiehoudend metaalbewerkingsafval: correcte opvang uitgelekte olie/emulsie

Be-/verwerken

Metaalafvalstoffen worden door vergunninghouders veelal voorbereid door middel van knippen, persen, snijden, etc. Aangezien deze activiteiten onlosmakelijk verbonden zijn aan het bewaren van metaalafvalstoffen kan voor voorbereiding een vergunning worden verleend voor maximaal 10 jaar.

Bij het bewerken staat nuttige toepassing centraal met minimaliseren van de reststoffen. Bij het metaalbewerkingsafval is voor fijn metaalbewerkingsafval (slijpsel en dergelijke) nog geen adequate be-/verwerking beschikbaar. Juist deze stroom valt vaak wel onder het gevaarlijk afval. Momenteel vindt onder andere afvoer naar de AVR plaats. Branche en overheid zullen in 1997 gezamenlijk de mogelijkheden tot hoogwaardiger be-/verwerking onderzoeken (knelpunt D)[[actiepunt II.14.3](#)].

Bij be-/verwerken van metaalafvalstoffen geldt als minimumstandaard: metaalterugwinning met minimalisatie van de daarbij vrijkomende reststoffen. De vergunningen voor het be-/verwerken kunnen worden verleend voor een periode van maximaal 5 jaar.

Vergunningverlening be-/verwerken

- vergunningstermijn voorbereiden bedraagt maximaal 10 jaar
- vergunningstermijn overige bewerking en verwerking bedraagt maximaal 5 jaar
- minimumstandaard be-/verwerken: metaalterugwinning met minimalisatie van de daarbij vrijkomende reststoffen.

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar het algemene deel, paragraaf 8.3, in- en uitvoer ten behoeve van nuttige toepassing.

15 ONTPLOFBARE AFVALSTOFFEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	oude munitie, vuurwerk, explosieve chemicaliënrestanten, LPG-tanks en drukhouders
aanbod gemeld 1995	0,25 kton
% nuttige toepassing 1995	19 %
% verbranden 1995	81 %
% storten 1995	0 %
uitvoer 1995	0 kton
invoer 1995	0 kton
aanbieders 1995	140
belangrijkste bedrijfstakken	ministerie van Defensie, politie, domeinen, autodemontagebedrijven
verwerkingswijze	fysische scheiding, verbranding en detonatie
aantal vergunninghouders	2
capaciteit	voldoende voor halonblussers onbekend voor overige afvalstoffen
verwachting aanbod 2000/2005	onbekend
% nuttige toepassing 2000/2005	onbekend
% verbranden 2000/2005	onbekend
% storten 2000/2005	onbekend
bijzonderheden	het betreft hier een nieuwe sector waarover weinig gegevens beschikbaar zijn

Knelpunten

- A Niet voor alle explosieve en aanverwante afvalstoffen zijn verwerkingsmogelijkheden aanwezig. Onduidelijk is welke stoffen dit betreft. Daarnaast is de verwijdering problematisch omdat depots en inzamelaars deze stoffen op basis van hun milieuvergunning veelal niet mogen opslaan omdat dit expliciet is uitgezonderd.
- B Een vaste verwerkingsinstallatie voor gasflessen en LPG-tanks is nog niet gerealiseerd.
- C De huidige verwijderingsstructuur van explosieven via de Explosieven Opruimingsdienst is nog niet geformaliseerd.

Algemeen

Ontplobbare stoffen en voorwerpen, met ontplobbare stoffen geladen voorwerpen en vuurwerk als bedoeld in de Wet gevaarlijke stoffen zijn door de Raga toegevoegd aan het Baga. De explosieve eigenschappen van deze stoffen hangen niet af van de concentratiegrenswaarden. Daarom is geen concentratiegrenswaarde opgenomen maar is aangesloten bij de definitie van ontploffingsgevaarlijke stoffen uit de Wet gevaarlijke stoffen. Dit betekent niet automatisch dat alle explosieven dienen te worden aangemerkt als gevaarlijk afval en dat bij de verwijdering ervan aan de bestaande regelgeving met betrekking tot gevaarlijke afvalstoffen moet worden voldaan.

De regelgeving met betrekking tot gevaarlijke afvalstoffen ziet bijvoorbeeld niet toe op met ontplobbare stoffen geladen voorwerpen die bij ontgravingen worden gevonden en direct door de Explosieven Opruimingsdienst (EOD) worden afgevoerd. Pas nadat deze voorwerpen door de EOD binnen één van de eigen inrichtingen zijn gebracht, worden ze aangemerkt als gevaarlijke afvalstof. Onderhavig sectorplan heeft dan ook betrekking op bedoelde afvalstoffen die aan vergunninghouders worden aangeboden en vervolgens dienen te worden verwijderd.

Voorbeelden van de onder dit sectorplan vallende stoffen zijn:

- vuurwerk;
- chemicaliënrestanten bestaande uit explosieve stoffen zoals pikrinezuur;
- oude munitie;
- afval van kruid en munitieproductie;
- gasflessen;
- LPG-tanks;
- halonblussers (niet ontplofbaar maar qua aard vergelijkbaar met gasflessen).

De verwijdering conform de Wm van ontplofbare stoffen en met ontplofbare stoffen geladen voorwerpen als bedoeld in de Wet gevaarlijke stoffen heeft tot heden een lage prioriteit gehad. Dit is met name veroorzaakt doordat de verwijdering van een groot deel van deze probleemstoffen wordt uitgevoerd door de EOD conform de regels zoals gesteld in de Wet gevaarlijke stoffen. Voor de eerste vier stoffen uit bovenstaande opsomming heeft de EOD een zorgplicht. De EOD voert haar taken uit in het kader van de openbare orde en veiligheid. Deze taken zijn recentelijk nog eens bevestigd in een ministeriële circulaire van de ministeries van Defensie en Binnenlandse zaken van 11 april 1996. In deze circulaire is onder meer vastgelegd dat alle taken met betrekking tot de verwijdering van explosieven uitsluitend door het ministerie van Defensie dienen te worden uitgevoerd. Verwacht wordt dat op korte termijn de vergunningen voor de diverse onderdelen (en de diverse locaties) van de EOD zodanig zullen worden aangepast dat de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen conform de Wm is geregeld.

De EOD zorgt uitsluitend voor de verwijdering van zelfzuurstofdragende explosieve stoffen. Over de verwijdering van andere ontplofbare stoffen is weinig bekend. Inventarisatie van deze probleemstoffen en eventuele verwijderingsmogelijkheden, inclusief de problematiek van inzameling en opslag bij vergunninghouders, is noodzakelijk voordat het beleid verder kan worden uitgewerkt ([actiepunt II.15.1](#)). Drukhouders zoals gasflessen, LPG-tanks en halonblussers zijn geen voorwerpen als bedoeld in de uitzonderingsregel (bijlage III) van het Baga. Dit betekent dat bijlage II van het Baga van toepassing is (klasse E).

Preventie

Voor deze categorie afvalstoffen zijn geen preventiedoelstellingen vastgesteld.

Inzamelen en bewaren

Voor het ophalen van ontplofbare afvalstoffen (<200 kg per afgifte) is alleen een inzamelvergunning vereist indien deze vrijkomen bij bedrijven waar ook prioritaire afvalstoffen vrijkomen. In de praktijk zal dit weinig voorko-

men. Gelet op het specifieke karakter van deze afvalstoffen dienen deze bij voorkeur direct aan de bewerker te worden aangeboden.

Vuurwerk wordt in het algemeen door Kga-inzamelvergunninghouders ingenomen, nat gemaakt en vervolgens ter vernietiging afgevoerd naar AVR. Het bewaren van andere explosieve stoffen bij vergunninghouders is veelal niet toegestaan. Deze dienen dan ook bij voorkeur direct te worden afgevoerd naar de verwerker. Nagegaan dient te worden welke vergunninghouders momenteel deze stoffen wel mogen bewaren en welke vergunninghouders bereid zijn om zodanige voorzieningen te treffen dat deze stoffen in de toekomst wel kunnen worden bewaard. In de op dit moment van kracht zijnde vergunningen van de EOD zijn uitsluitend de milieuhygiënische aspecten geregeld. Deze aan de EOD verleende Wm-vergunningen zullen worden aangepast zodat deze tevens voorzien in het bewaren van deze stoffen voor zover ze worden aangemerkt als gevaarlijke afvalstoffen ([actiepunt II.15.2](#)). In verband met de door het ministerie van Defensie vastgelegd zorgplicht van de EOD, kunnen de vergunningen aan de EOD worden verleend voor de maximale termijn van 10 jaar.

Vergunningverlening bewaren

- Wm-vergunningen van de EOD aanpassen zodat deze tevens betrekking hebben op gevaarlijke afvalstoffen
- aanpassen Wm-vergunningen van landelijke inzamelers zodat bewaren mogelijk is
- vergunningstermijn EOD bedraagt maximaal 10 jaar

Be-/verwerken

Doel van de verwerking is primair de vernietiging van de afvalstof. Indien mogelijk dient daarbij metaalherwinning plaats te vinden. De verwerking van ontplofbare stoffen en met ontplofbare stoffen geladen voorwerpen door de EOD vindt momenteel veelal plaats door detonatie (tot ontploffing brengen). Plannen voor een verwerkingsinstallatie, wellicht in Europees verband, worden momenteel voorbereid door het ministerie van Defensie. Zekerheid dat deze installatie zal worden gerealiseerd kan op dit moment nog niet worden gegeven.

Met betrekking tot de verwijdering van gasflessen is momenteel één initiatief bekend. Dit bedrijf beschikt over een mobiele installatie (voor het leegpompen) die speciaal is ingericht voor probleemcilinders (gasflessen met onbekende inhoud). Het voornemen bestaat om naast de mobiele installatie voor probleemstoffen een vaste installatie te realiseren, zodat in principe alle aangeboden in het afvalstadium geraakte gasflessen kunnen worden bewerkt. De totstandkoming van dit initiatief dient waar mogelijk te worden gestimuleerd.

De op te richten installatie voor het verwerken van in het

afvalstadium geraakte gasflessen zal naar verwachting voldoende capaciteit hebben om de in Nederland ingezamelde gasflessen te verwerken. Tot op heden is slechts één initiatief bekend. Indien andere initiatieven bekend worden, zullen deze moeten worden vergeleken met het reeds bekende initiatief.

Met betrekking tot de verwijdering van LPG-tanks is momenteel één vergunning verleend. Deze vergunninghouder ledigt en ontmantelt de LPG-tanks. LPG wordt ingezet als brandstof, sludge wordt afgevoerd voor verdere bewerking, de non-ferro metalen en tanks worden, afhankelijk van de kwaliteit, hergebruikt of gerecycled. Met betrekking tot de verwerking van LPG-tanks zal verder worden aangesloten bij initiatieven die door Auto Recycling Nederland B.V. zullen worden voorgedragen of zullen voor advies worden voorgelegd. LPG-tanks komen immers veelal vrij bij autodemontage-bedrijven die bij Auto Recycling Nederland B.V. zijn aangesloten. Het realiseren van een verantwoorde afvoer van LPG-tanks naar een verwerker valt onder de taakstelling van Auto Recycling Nederland B.V.

Voor de bewerking van halonblussers is inmiddels één vergunninghouder actief die halonen afpompt en opbult ten behoeve van de spaarzame mogelijkheden voor nuttige toepassing. Aangezien er sprake is van nieuwe (in ontwikkeling zijnde) verwerkingstechnieken worden de vergunningen voor het verwerken van LPG-tanks, halonblussers en gasflessen verleend voor maximaal vijf jaar.

Vergunningverlening be-/verwerken

- voor alle afvalstoffen die onder dit sectorplan vallen, geldt als meest gewenste be-/verwerkingsniveau: vernietiging met waar mogelijk terugwinning metaalfractie
- vergunningtermijn EOD bedraagt maximaal 10 jaar
- vergunningtermijn overige afvalstoffen bedraagt maximaal 5 jaar

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

16 VERONTREINIGDE GROND

Kerngegevens¹

belangrijkste afvalstof	verontreinigde grond
aanbod gemeld 1995	610 kton
% nuttige toepassing 1995	60 %
% verbranden/storten 1995	40 %
uitvoer 1995	0,1 kton
invoer 1995	213 kton
aanbieders 1995	950
belangrijkste bedrijfstakken	openbaar bestuur; diffuus vrijkomend bij saneringen; industrie
verwerkingswijze	fysisch/chemische of thermische reiniging, storten en verbranden
aantal vergunninghouders	8 grondreinigen, 7 storten, 1 verbranden
capaciteit	overcapaciteit bij grondreiniging
verwachting aanbod 2000/2005	geen prognose in verband met onzekerheden.
% nuttige toepassing 2000/2005	idem
% verbranden/storten 2000/2005	idem
bijzonderheden	de hoeveelheid verontreinigde grond is grotendeels afhankelijk van de budgetten die beschikbaar zijn voor bodemsanering, en de keuze van de saneringswijze; ook het onderscheid gevaarlijk en niet-gevaarlijk is niet altijd even duidelijk en voor de verwijdering niet altijd van belang

Knelpunten

- A Er wordt teveel verontreinigde grond gestort.
- B Reststoffen van (fysisch/chemische) grondreiniging worden op dit moment voornamelijk gestort.

Algemeen

Dit sectorplan heeft uitsluitend betrekking op verontreinigde grond die als gevaarlijk afval moet worden aangemerkt. Een probleem bij het achterhalen van informatie voor dit sectorplan is dat, behoudens in het Basisdocument gevaarlijk afval 1991-1993, nergens een onderscheid wordt gemaakt tussen verontreinigde grond die als gevaarlijke afvalstof moet worden aangemerkt en overige verontreinigde grond.

In 1989 hebben het ministerie van VROM, de provincies en de gemeenten de N.V. Service Centrum Grondreiniging (SCG) opgericht. Het SCG is de enige instantie die adviseert over de reinigbaarheid van verontreinigde grond. Zowel voor saneringen die plaatsvinden in eigen beheer, als voor saneringen die geschieden met financiële middelen verstrekt op grond van de Wet bodembescherming bestaat, behoudens enkele uitzonderingen, sinds 1 januari 1995 de verplichting een advies van het SCG in te winnen. Het SCG stelt aan de hand van criteria die zijn vastgelegd in de Regeling beoordeling reinigbaarheid grond bodemsanering (Stcrt. 1994, nr. 251) vast of de verontreinigde grond reinigbaar of niet-reinigbaar is. De criteria hebben betrekking op de mate van verontreiniging, een daaraan gerelateerd maximaal kostenniveau voor reiniging en de hoeveelheid bij reiniging vrijkomende reststoffen (maximaal 20 %).

Preventie

Kwalitatieve en kwantitatieve preventie wordt primair bereikt door het voorkomen van het ontstaan van nieuwe verontreinigde bodems. Daar waar "in situ sanering" van verontreinigde bodems mogelijk is, wordt preventie bereikt en hoeft minder verontreinigde grond te worden verwerkt. Bij de capaciteitsplanning ten behoeve van de verwijdering van verontreinigde bodems wordt in dit plan echter vooralsnog geen rekening gehouden met preventie.

Inzamelen en bewaren

De rol van de Kga-inzamelaars is beperkt tot het verwijderen van de zeer kleine partijen verontreinigde grond en bedraagt minder dan 1 % van de vrijkomende hoeveelheid. Verontreinigde grond komt meestal in grote partijen vrij en wordt door transporteurs naar tijdelijke opslagplaatsen (TOP's) of rechtstreeks naar grondreinigers of stortplaatsen afgevoerd. Het zelfstandig bewaren van reinigbare of nuttig toepasbare verontreinigde grond op zogenaamde TOP's in beheer bij het SCG en de overheid wordt in beginsel doelmatig geacht. Vergunningen voor het zelfstandig bewaren van verontreinigde grond worden, met het oog op de zekerheid dat tijdelijk opgeslagen grond ook daadwerkelijk wordt be-/verwerkt, in beginsel slechts verleend aan het SCG of de overheid. Het SCG of de overheid kunnen, zonder dat de verantwoordelijkheid van de zelfstandige opslag wordt overgedragen, bewaarcapaciteit huren bij gespecialiseerde grondreinigingsbedrijven. Een bewaarvergunning kan worden verleend voor een maximale periode van 10 jaar.

Vergunningverlening bewaren

- voor het zelfstandig bewaren van reinigbare of nuttig toepasbare verontreinigde grond op zogenaamde TOP's in beheer van SCG of overheid kan vergunning worden verleend
- vergunningstermijn bedraagt maximaal 10 jaar

Be-/verwerken

Verwerking van verontreinigde reinigbare grond die als gevaarlijk afval wordt aangemerkt vindt voornamelijk plaats door middel van thermische en fysisch/chemische reinigingstechnieken. Deze reinigingstechnieken bestaan reeds vele jaren en worden als minimumstandaard van verwerking beschouwd. Nieuwe hoogwaardiger technieken zullen ter beoordeling van de hoogwaardigheid door de initiatiefnemers vergeleken moeten worden met de bestaande technieken. Betere technieken voor de verwerking van de meest voorkomende verontreinigde grond zijn echter niet op korte termijn te verwachten. Wel kunnen zich reinigingstechnieken ontwikkelen voor specifieke thans nog niet-reinigbare verontreinigde grondstromen. De vergunningstermijn bedraagt derhalve maximaal

10 jaar. Om nuttige toepassing te bevorderen is vanaf 1 januari 1996 een stortverbod van kracht voor reinigbare grond welke verontreinigingen bevat die de interventiewaarden als bedoeld in tabel 1 van de bijlage behorende bij de Circulaire Interventiewaarden bodemsanering, te boven gaan. Als verontreinigde grond reinigbaar is, is het storten er van op basis van dit besluit verboden. Het verbieden van het storten van reinigbare verontreinigde grond leidt tot minder noodzakelijke stortruimte en een betere benutting van de beschikbare grondreinigingscapaciteit. Hierdoor kan knelpunt A opgelost worden.

Voorts is verontreinigde grond een van de afvalstoffen die in het kader van het project "Afzet van afvalstoffen als secundaire grondstof" van het ministerie van VROM wordt meegenomen. Dit project richt zich op het bevorderen van nuttige toepassing van deze afvalstof teneinde het volume dat zal worden gestort te verkleinen. Het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming is een belangrijk kader om het accent voor de verwijdering van verontreinigde grond te verleggen van storten naar nuttige toepassing. Verontreinigde grond die niet tot de streefwaarde kan worden gereinigd kan op grond van het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming binnen de geldende normstelling nuttig toegepast worden. Ook niet-reinigbare verontreinigde grond kan afhankelijk van de kwaliteit als categorie 1 of als categorie 2 bouwstof conform het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming toegepast worden. In het bouwstoffenbesluit worden met betrekking tot de toepassing van verontreinigde grond strenge normen gehanteerd. Verontreinigde niet-reinigbare grond kan in een DTO als beschermende pels, ter vervanging van primaire grondstoffen, nuttig toegepast worden.

De mogelijkheden om de reststoffen van fysisch/chemische grondreiniging (de grondreinigingsresiduen) op een hoogwaardiger wijze te verwerken, ter oplossing van knelpunt B, zijn in het MER onderzocht. Aangezien het hier veelal om C₃-afvalstoffen gaat, wordt voor het beleid verwezen naar het betreffende sectorplan.

Op dit moment bestaat bij de reinigingsbedrijven van verontreinigde grond nog een overcapaciteit (75-80 % van de capaciteit wordt benut, overigens voor een belangrijk deel door niet-gevaarlijk afval). Het probleem van de overcapaciteit zal door de te verwachten toename van het aanbod worden opgelost.

Vergunningverlening be-/verwerken

- minimumstandaard is reiniging door middel van thermische of fysisch/chemische technieken
- inzet van verontreinigde niet-reinigbare grond in een DTO als beschermende pels wordt toegestaan
- vergunningstermijn bedraagt maximaal 10 jaar

Storten

De belangrijkste criteria die worden gehanteerd voor het vaststellen van de reinigbaarheid van verontreinigde grond zijn:

- kosten reiniging < f 100,-/ton bij licht verontreinigde grond;
- kosten reiniging < f 250,-/ton bij sterk verontreinigde grond;
- hoeveelheid reststoffen < 20 %.

Voor het storten van niet-reinigbare verontreinigde grond moet stortcapaciteit beschikbaar blijven en zullen vergunningen verleend worden. Verontreinigde grond behoort veelal tot de zogenaamde C₃-afvalcategorie.

Vergunningverlening storten

- het storten van verontreinigde grond zal toegestaan worden indien op grond van de criteria vastgelegd in de Regeling beoordeling reinigbaarheid grond bodemsanering, door het SCG vastgesteld is dat de grond niet reinigbaar is

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

17 VERONTREINIGD STRAALGRIT

Kerngegevens¹

belangrijkste afvalstoffen	reinigbaar en niet-reinigbaar straalgrit, straalgrit-reinigingsresidu
aanbod gemeld 1995	27,1 kton, potentieel 65 kton
% nuttige toepassing 1995	76 %
% verbranden 1995	0 %
% storten 1995	24 %
uitvoer 1995	geen
invoer 1995	geen
aanbieders 1995	390
belangrijkste bedrijfstakken	transportmiddelenindustrie, metaalproductenindustrie
verwerkingswijze	fysisch/chemisch scheiden, thermisch reinigen (in procedure) en storten
aantal vergunninghouders	1 fysisch/chemisch verwerken, 1 thermisch verwerken en 10 storten
capaciteit	voldoende
verwachting aanbod 2000/2005	84 kton (2000), 90 kton (2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	40 %
% storten 2000/2005	50 %
kwalitatieve taakstellingen	geen
bijzonderheden	gegevens potentiële hoeveelheid zijn afkomstig uit rapportage RIVM in het kader van monitoring prioritaire afvalstoffen

Knelpunten

- A Er zijn geen eenduidige criteria voor de vaststelling van de reinigbaarheid van verontreinigd straalgrit en er wordt reinigbaar straalgrit gestort.
- B De afzet van gereinigd straalgrit is problematisch. Straalgrit ondervindt bij nuttige toepassing concurrentie van andere secundaire materialen en heeft, gelet op de relatief hoge reinigingskosten, een negatieve economische waarde.
- C Niet reinigbaar straalgrit en straalgritreinigingsresidu worden laagwaardig verwijderd (gestort).

Algemeen

Straalgrit is een verzamelnaam voor materiaal dat gebruikt wordt voor zeer uiteenlopende oppervlaktebehandelingen. Dit document heeft betrekking op gebruikt straalgrit dat als gevaarlijk afval aangemerkt wordt. Het betreft voornamelijk gebruikt smeltslakgrit, een straalmiddel op basis van slak van verbrandingsprocessen. Daarnaast bestaan ook andere soorten straalmiddelen ondermeer op basis van staal, zand, glas, aluminiumoxide en dergelijke. De ontdoeners van gebruikt straalgrit, dat als gevaarlijke afvalstof moet worden verwijderd, melden de afgifte onder de noemer straalgrit. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen de diverse soorten straalgrit.

De doelstellingen met betrekking tot het verwijderingsbeleid voor straalgrit zijn nooit specifiek opgesteld voor verontreinigd straalgrit dat als gevaarlijke afvalstof moet worden aangemerkt. Alle doelstellingen zijn, ongeacht de vraag of het gevaarlijk dan wel niet gevaarlijk afval betreft, gericht op verontreinigd straalgrit in het algemeen. Op grond van de processenlijst van het Baga (bijlage I, proces 20) is met coatings verontreinigd straalmiddel per definitie als gevaarlijk afval aangewezen. Als verontreinigd straalgrit niet op grond van de processenlijst is aangewezen moet op grond van de stoffenlijst (Baga, bijlage II) bepaald worden of straalgrit een gevaarlijke afvalstof is of niet.

¹ (de aangegeven percentages gelden voor al het verontreinigd straalgrit en niet specifiek voor straalgrit dat als gevaarlijke afvalstof wordt aangemerkt; bij het potentiële aanbod in 1993 en de prognose van preventie, nuttige toepassing en storten voor 2000 en 2005 wordt respectievelijk 33% en 10% onjuiste verwijdering aangenomen)

Preventie

Preventie van verontreinigd straalgrit kan worden bereikt door het meermalig gebruik van straalgrit, verbeterde straaltechnieken en straaltechnieken met andere straalmmedia. Volgens de Notitie preventie en hergebruik van afvalstoffen kan hiermee in het jaar 2000 ten minste 30 % preventie bereikt worden ten opzichte van de hoeveelheid die in 1986 vrijkwam.

Inzamelen en bewaren

De Kga-inzamelaars en bewaarders spelen een belangrijke rol bij de inzameling van de kleinere partijen verontreinigd straalgrit. Voor de inzameling van de kleinere partijen is voldoende inzamelcapaciteit beschikbaar. Er worden geen extra inzamelvergunningen verleend. Grotere partijen worden rechtstreeks door de ontdoeners naar reinigingsbedrijven en stortplaatsen afgevoerd. Voor het zelfstandig bewaren van verontreinigd straalgrit worden geen vergunningen verleend omdat inzameling en bewaren via de Kga-inzamelstructuur dan wel rechtstreekse afvoer mogelijk is. Met betrekking tot de vergunningstermijn wordt verwezen naar het sectorplan Klein gevaarlijk afval.

Vergunningverlening bewaren

- er worden geen vergunningen verleend voor het zelfstandig bewaren

Be-/verwerken

De doelstelling ten aanzien van het verwerken van verontreinigd straalgrit is dat in het jaar 2000 40 % nuttige toepassing moet zijn gerealiseerd. Door het van kracht worden van het Besluit stortverbod afvalstoffen voor reinigbaar straalgrit met ingang van 1 oktober 1996 en het vastleggen van eenduidige criteria voor de reinigbaarheid wordt het storten verminderd en nuttige toepassing gestimuleerd (knelpunt A). De afzet van gereinigd straalgrit zal door de ontwikkelde normstelling voor nuttige toepassing in het kader van het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming en het ontwikkelen van een afzetmarkt verder bevorderd worden (knelpunt B). Als verontreinigd straalgrit niet reinigbaar is op grond van de ministeriële regeling "Vaststelling niet-reinigbaar straalgrit", dan is storten ervan toegestaan. Een partij verontreinigd straalgrit wordt op grond van de huidige ministeriële regeling niet reinigbaar geacht indien 40 of meer gewichtsprocenten bestaat uit een korrelgrootte kleiner of gelijk aan 63 micron, meer dan 5 gewichtsprocenten bestaat uit extraheerbare stoffen of de in de regeling genoemde concentratie van een aantal stoffen wordt overschreden.

Op dit moment is er één vergunninghouder voor het verwerken van verontreinigd straalgrit ten behoeve van het

verwijderen van verontreinigingen. Als techniek wordt de schuimscheidingsmethode toegepast. Deze fysisch/chemische techniek wordt voor deze planperiode als minimumstandaard gehanteerd.

Gebleken is dat het met de voornoemde techniek niet mogelijk is om straalgrit verontreinigd met organotin- en PAK-verbindingen voldoende te reinigen zodat afzet als categorie 1 bouwstof conform het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming mogelijk is. Thermische nareiniging is noodzakelijk (knelpunt B). Een vergunning voor de thermische nareiniging alsmede voor de reiniging van thans nog niet-reinigbaar straalgrit met hoge concentraties organische verontreinigingen is in 1996 verleend. Deze techniek wordt voor straalgrit met organotin- en PAK-verbindingen verontreinigd straalgrit (al dan niet reeds met de schuimscheidingsmethode bewerkt) de minimumstandaard. Daardoor zal een groter gedeelte van het vrijkomende straalgrit tot toepasbare producten gereinigd of nuttig toegepast kunnen worden. Daardoor kan worden overgegaan tot het aanpassen van de criteria voor reinigbaarheid in voornoemde ministeriële regeling [actiepunt II.17.1]. De vergunningen voor schuimscheidingstechniek en thermische behandeling kunnen worden verleend voor een periode van maximaal 10 jaar.

Voor de verwerking van niet-reinigbaar straalgrit kan, zo blijkt uit het MER, geen algemeen geldende minimumstandaard van verwerking geformuleerd worden. De deeltjesscheidingstechniek dient waar technisch mogelijk en de kosten niet meer bedragen dan 150 % ten opzichte van storten te worden toegepast. Daarbij wordt uitgegaan van het landelijk hoogst bekende storttarief. Indien dit niet mogelijk is dient nagegaan te worden of immobilisatie gericht op nuttige toepassing mogelijk is. Immobilisatie dient in dat geval te worden toegepast indien de kosten niet meer bedragen dan 150 % ten opzichte van storten. Indien immobilisatie ook niet mogelijk is dient het niet-reinigbare straalgrit te worden gestort op een C₃-stortlocatie. Thans is er voldoende stortcapaciteit voor het storten van niet-reinigbaar straalgrit en straalgritreinigingsresidu aanwezig. Hiermee is het in het MJP-GA I gesignaleerde knelpunt met betrekking tot het storten opgelost. Een vergunning voor een deeltjesscheidings- en immobilisatietechniek kan worden verleend voor maximaal 10 jaar.

Door middel van het verbinden van voorschriften aan de vergunningen zal worden gerealiseerd dat verwerking van het straalgrit op het meest hoogwaardige niveau zal plaats vinden.

Vergunningverlening be-/verwerken

- voor de toepassing van de deeltjesscheidings- en immobilisatietechniek ten behoeve van verwerking van niet-reinigbaar straalgrit zal vergunning verleend worden
- schuimscheidingstechniek ten behoeve van het verwijderen van organische verontreinigingen geldt als minimumstandaard
- voor het thermisch nabehandelen van gereinigd straalgrit kan vergunning worden verleend
- vergunningstermijn voor schuimscheidingstechniek en eventueel thermische nabehandeling bedraagt maximaal 10 jaar
- vergunningstermijn voor deeltjesscheidingstechniek bedraagt maximaal 10 jaar

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

18 VERBRANDEN GEVAARLIJKE AFVALSTOFFEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	breed scala aan organische afvalstoffen
aanbod gemeld 1995	288 kton
% nuttige toepassing 1995	20 % (hoofdgebruik brandstof)
% verbranden 1995	67 % (DTO 45 %, AVI 22 %, cementoven 20 %)
% storten 1995	13 %
uitvoer 1995	67 kton
invoer 1995	0 kton
belangrijkste bedrijfstakken	chemische industrie, afvalverwerkende bedrijven, basismetale- en metaalproducten
verwerkingswijze	verbranden in roosterovens en draaitrommelovens, ondersteuningsbrandstof voor cementbereiding en energie-opwekking
aantal vergunninghouders	6
capaciteit	vanaf 1997: voldoende capaciteit
verwacht aanbod 2005	279 kton
% nuttige toepassing 2000/2005	25 %
% verbranden 2000/2005	75 %
% storten 2000/2005	0 %
kwalitatieve taakstellingen	geen

Knelpunten

- A Het ontbreken van eenduidige criteria voor het bepalen van het onderscheid tussen te verbranden afvalstoffen en brandstoffen niet zijnde afvalstoffen.
- B Het ontbreken van een eenduidig onderscheid tussen als hoofdgebruik brandstof of als ander middel voor energieopwekking nuttig toe te passen te verbranden afvalstoffen en voor definitieve verwijdering te verbranden afvalstoffen.
- C Teermastiek (voornamelijk met PAK's verontreinigd dakbedekkingsmateriaal) wordt nog te laagwaardig verwerkt (storten).

Preventie

Een afvalstof kan door kwalitatieve preventie of bewerking zodanig van kwaliteit verbeteren dat deze zonder beperkingen als brandstof kan worden ingezet. Een probleem is echter dat eenduidige criteria voor het bepalen van het onderscheid tussen afvalstof en brandstof ontbreken (knelpunt A). Er zullen in een ander kader criteria worden ontwikkeld om duidelijkheid te scheppen wanneer een afvalstof als brandstof kan worden ingezet. Brandstoffen die niet als afvalstof worden aangemerkt vallen buiten de werking van dit plan.

Overcapaciteit bij definitieve verwijdering kan preventie en nuttige toepassing belemmeren. Bij de vergunningverlening voor te verbranden afvalstoffen ten behoeve van definitieve verwijdering wordt de capaciteit zodanig gereguleerd dat overcapaciteit wordt voorkomen. Daarnaast biedt het instrument van vergunningverlening mogelijkheden om sturend op te treden. Zo zal in vergunningen voor het verbranden van gevaarlijke afvalstoffen ten behoeve van definitieve verwijdering een acceptatieverbod worden opgenomen voor afvalstoffen, waarvoor een meer hoogwaardige wijze van verwijdering mogelijk is. Voor informatie over preventie en nuttige toepassing van specifieke deelstromen wordt verwezen naar de desbetreffende sectorplannen.

Algemeen

Voor het verbranden van gevaarlijke afvalstoffen kan onderscheid worden gemaakt in:

- nuttige toepassing door materiaalhergebruik;
- nuttige toepassing met als hoofdgebruik brandstof;
- definitieve verwijdering door verbranding.

Zoals in paragraaf 4.3.1. is aangegeven kan het verbranden van gevaarlijke afvalstoffen - afhankelijk van de te verbranden afvalstoffen - worden aangemerkt als nuttige toepassing (d2) of als definitieve verwijdering onder omzetting in energie (e). De definitieve verwijdering onder omzetting in energie (door verbranding) wordt als laagwaardiger aangemerkt dan nuttige toepassing met als doel materiaalhergebruik dan wel via verbranding met als doel hoofdgebruik brandstof.

nuttige toepassing door materiaalhergebruik

Voor een aantal brandbare afvalstromen is nuttige toepassing door materiaalhergebruik mogelijk, door middel van bewerking of inzet in een productieproces (bijvoorbeeld brandbare afvalstoffen met een hoge anorganische fractie in de fabricage van cementklinker). Op grond van artikel 10.1 van de Wm wordt aan deze vormen van materiaalhergebruik de voorkeur gegeven boven de nuttige toepassing als hoofdgebruik brandstof of definitieve verwijdering door verbranding. Voor een aantal brandbare afvalstoffen is dit nader uitgewerkt in de desbetreffende sectorplannen.

Aangezien het niet mogelijk is om goed onderbouwde generieke criteria te ontwikkelen voor het onderscheid tussen nuttige toepassing door materiaalhergebruik en definitieve verwijdering voor te verbranden gevaarlijke afvalstoffen zal dit van geval tot geval worden beoordeeld op basis van de gegevens van de betreffende afvalstroom en de voorgestelde wijze van verwerken.

Teermastiek

Teermastiek wordt sinds januari 1994 als gevaarlijk afval aangemerkt maar wordt niet als zodanig afgegeven en verwerkt. Voor zover het restanten wegverharding betreft geldt dat toepassing als nieuw wegverhardingsmateriaal mogelijk is. Voor zover het restant dakbedekking betreft bestaan op dit moment geen andere verwijderingsopties dan storten of verbranden. Jaarlijks komt er in Nederland ca. 40 kton teermastiek vrij [1] dat voornamelijk wordt gestort (knelpunt C). Verbranding van dit afval in een roosteroven is technisch niet mogelijk.

Gezien de samenstelling van teermastiek - enkele tientallen procenten anorganisch materiaal - zal naar verwachting nuttige toepassing in thermische processen het meest voor de hand te liggen. Nadat uit een haalbaarheidsstudie is gebleken dat teermastiek nuttig toegepast kan worden, zal een stortverbod voor deze afvalstroom worden ingevoerd [actiepunt 18.1 en 18.2].

nuttige toepassing met als hoofdgebruik brandstof

Te verbranden afvalstoffen kunnen, indien deze over voldoende warmte-inhoud (calorische waarde) beschikken, nuttig worden toegepast als (ondersteunings-)brandstof in thermische processen. Voor het onderscheid nuttige toepassing met als hoofdgebruik brandstof en definitieve verwijdering is een criterium ontwikkeld in de EURITS-studie zoals beschreven in het rapport "Methodology for the determination of technical co-incineration criteria", EURITS [2]. In deze studie is op basis van de EG-richtlijn betreffende verbranding van gevaarlijke afvalstoffen (94/67/EG) berekend welke calorische waarde een afvalstof met een samenstelling zoals die gemiddeld genomen wordt aangeboden, minimaal dient te hebben om de vereiste temperatuur voor adequate verwerking in een thermische installatie door verbranding van die afvalstof te kunnen handhaven. In de EG-richtlijn is voor het verbranden van afval onderscheid gemaakt in de minimale procescondities waaronder het chloorhoudend ($> 1\%$ Cl) voor gehalogeneerde organische stoffen, uitgedrukt als chloor) en het niet-chloorhoudend afval ($\leq 1\%$ Cl) moet worden verbrand teneinde dit milieuhygiënisch verantwoord te laten plaatsvinden. Hierbij geldt voor het chloorhoudend afval een minimale verbrandingstemperatuur van $1100\text{ }^{\circ}\text{C}$ en voor het niet-chloorhoudend een minimale temperatuur van $850\text{ }^{\circ}\text{C}$. Dit onderscheid is ook doorgerekend in de EURITS-studie en heeft geresulteerd in een criterium voor de calorische waarde gekoppeld aan het chloorgehalte van de afvalstof. Dit criterium voor het onderscheid nuttige toepassing en definitieve verwijdering is in de onderstaande tabel weergegeven. Met calorische waarde wordt bedoeld de stookwaarde of laagste calorische waarde (lower heating value). Aangezien de grens tussen "nuttige toepassing met als hoofdgebruik brandstof" en "definitieve verwijdering" is gebaseerd op de eisen die zijn gesteld in de EG-richtlijn en goed zijn onderbouwd in de EURITS-studie is dit criterium in het beleid voor gevaarlijk afval overgenomen (knelpunt B).

Chloorgehalte in gevaarlijke afvalstof	Minimaal vereiste calorische waarde voor nuttige toepassing
$\leq 1\%$ chloor	$> 11.500\text{ KJ/kg}$
$> 1\%$ chloor	$> 15.000\text{ KJ/kg}$

De minimumstandaard voor hoog calorische gevaarlijke afvalstoffen (zie begrippenlijst) die voldoen aan het criterium is verbranding in een DTO, AVI, cementoven of energiecentrale. Deze minimumstandaard geldt in ieder geval niet voor de volgende gevaarlijke afvalstoffen: Fga, specifiek ziekenhuisafval, halogeenaarme oplosmiddelen die door regeneratie kunnen worden hergebruikt, koude-middelen, afgewerkte olie, oliefilters en Gcv. Hiervoor wordt verwezen naar de betreffende sectorplannen. Mede op basis van het MER wordt geen voorkeur uitgesproken voor verbranding van de hoog calorische gevaar-

lijke afvalstoffen in een DTO, AVI, energiecentrale of cementoven. Van hoog calorisch gevaarlijk afval dat voldoet aan de criteria vindt geen sturing plaats.

verpakt afval

In principe geldt het criterium voor alle te verbranden gevaarlijke afvalstoffen. Voor verpakt gevaarlijk afval dient dit echter per verpakking beoordeeld te worden. Aangezien partijen verpakt afval van enige omvang veelal zeer heterogeen zijn wordt uit praktisch oogpunt ervan uitgegaan dat het verpakt gevaarlijk afval slechts voor definitieve verwijdering in aanmerking komt. Hiervan kan alleen worden afgeweken indien de aanvrager kan aantonen dat iedere verpakking van de totale partij voldoet aan het eerder genoemde criterium.

PCB-houdende olie

De verbranding van PCB-houdende olie (meer dan 0,5 mg/kg per congener 28, 52, 101, 118, 138, 153 en 180) wordt altijd aangemerkt als definitieve verwijdering. Deze specifieke categorie gevaarlijk afval kan vooralsnog alleen in een DTO milieuhygiënisch verantwoord verwerkt worden. Nuttige toepassing met als hoofdgebruik brandstof (indien wordt voldaan aan het criterium voor de calorische waarde) wordt niet wenselijk geacht omdat dit te grote risico's met zich mee brengt in verband met nieuwvorming en/of onvolledige verbranding van milieuschadelijke stoffen.

Aangezien AVI's zijn opgericht voor de definitieve verwijdering van niet-gevaarlijk afval en de inzet van hoog calorisch gevaarlijk afval niet noodzakelijk is voor het instandhouden van het verbrandingsproces, wordt verbranding van hoog calorisch gevaarlijk afval in een AVI niet gezien als nuttige toepassing maar altijd aangemerkt als definitieve verwijdering. Bij verzoeken om capaciteitsuitbreiding voor hoog calorisch gevaarlijk afval in een AVI zal dan ook capaciteitsregulering plaatsvinden (zie verder definitieve verwijdering).

Vergunningverlening verbranden van hoog calorische gevaarlijke afvalstromen

- minimumstandaard: verbranding in AVI, DTO, cementoven of energiecentrale
- verbranding van PCB-houdende olie is per definitie definitieve verwijdering
- vergunningstermijn verbranding als nuttige toepassing in cementoven of energiecentrale bedraagt maximaal 5 jaar

Definitieve verwijdering door verbranden

Het verbranden van gevaarlijke afvalstoffen als definitieve verwijdering is van dermate groot belang dat de overheid hierin sturend optreedt en streeft naar nationale zelfvoorziening. Voor het verlenen van vergunningen voor

verbranden van afvalstoffen als definitieve verwijdering geldt dan ook dat capaciteitsregulering noodzakelijk is. De afgelopen jaren was het aanbod in relatie tot de verbrandingscapaciteit voor gevaarlijk afvalstoffen sterk aan verandering onderhevig. Zo werd in het MJP-GA I nog gesteld dat er uitbreiding van de bestaande verwerkingscapaciteit noodzakelijk was (DTO-10). Met het vaststellen van het beleid voor de in- en uitvoer van afvalstoffen voor verbranding wordt nu meer duidelijkheid verschaft over het te verwachten aanbod definitief te verwijderen te verbranden afval. Dit aanbod (dus exclusief nuttig toe te passen stromen) is zodanig teruggelopen dat er momenteel voldoende capaciteit voor alle categorieën in Nederland beschikbaar is. Uitbreiding van deze capaciteit wordt dan thans ook niet wenselijk geacht.

Op dit moment beschikt AVR als enige in Nederland over drie DTO's (nrs. 7, 8 en 9) met een totale verbrandingscapaciteit van 135 kton per jaar. De DTO-7 heeft een minder geavanceerde rookgasreiniging dan de nieuwere DTO's 8 en 9. De vergunning van de DTO-7 wordt aangescherpt op 1 januari 1998. Een (nieuwe) ruimere vergunning kan alleen worden verleend indien voldaan kan worden aan de Europese richtlijn voor het verbranden van gevaarlijke afvalstoffen. Mocht DTO-7 buiten bedrijf worden gesteld dan zal de capaciteit van AVR voor het verbranden van gevaarlijke afvalstoffen dalen tot circa 100 kton per jaar. In tegenstelling tot het MJP-GA I worden in dit plan geen concrete uitspraken gedaan over de benodigde verbrandingscapaciteit voor de planperiode omdat dit van veel onzekere factoren afhankelijk is. Zowel voor het in stand houden van de DTO-7 als voor nieuwe initiatieven voor uitbreiding van de capaciteit voor in Nederland te verbranden gevaarlijk afval moet expliciet worden aangegeven dat handhaving of uitbreiding van de capaciteit doelmatig is.

De minimumstandaard voor de definitieve verwijdering van te verbranden gevaarlijke afvalstoffen is verbranding in AVI of in een DTO. Voor die specifieke categorie te verbranden afvalstoffen die in een AVI kan worden verbrand, wordt op basis van het MER de voorkeur gegeven aan verwerking in een AVI. De acceptatiecriteria dienen zodanig te zijn/worden opgesteld dat de kwaliteit van de reststoffen van de AVI niet zodanig negatief mag worden beïnvloed dat nuttige toepassing daarvan niet mogelijk is. Indien alle AVI's in Nederland beschikken over een zodanige rookgasreiniging dat wordt voldaan aan het Bla zal een onderzoek plaats vinden op basis waarvan vast dient te worden gesteld welke gevaarlijke afvalstoffen gezamenlijk met het huishoudelijk afval kunnen worden verwijderd.

Vergunningen voor het verbranden van gevaarlijke afvalstoffen in een DTO kunnen gezien de omvang van de investeringen in met name de rookgasreiniging en de geringe dynamiek van de sector voor een termijn van

maximaal 10 jaar worden verleend. Vergunningen voor het verbranden in AVI's worden verleend voor een periode van maximaal 5 jaar, aangezien de invloed op de verwijderingsstructuur onvoldoende bekend is.

Vergunningverlening verbranden gevaarlijke afvalstoffen als definitieve verwijdering

- minimumstandaard: verbranding in AVI of DTO
- vergunningtermijn verwerken in AVI bedraagt maximaal 5 jaar
- vergunningtermijn verwerken in DTO bedraagt maximaal 10 jaar
- verbranden in een AVI wordt per definitie aangemerkt als definitieve verwijdering

Positie en functie van AVR

Hoeveel aandacht preventie en nuttige toepassing ook krijgen, voorlopig is en blijft verbranding een essentieel onderdeel van de verwijderingsketen. Gezien de milieuhygiënische risico's van onjuiste verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen, is het van groot belang dat er voldoende verbrandingscapaciteit in Nederland beschikbaar is en dat de afvoer van te verbranden gevaarlijke afvalstoffen van ondoener naar verbrander gegarandeerd is.

In een DTO kan technisch en milieuhygiënisch gezien al het afval dat geschikt is om in een roosteroven, cementoven of energiecentrale te worden ingezet, ook worden verbrand. Dit maakt het mogelijk dat AVR, als verbrander van gevaarlijke afvalstoffen een achtervangfunctie blijft vervullen. Hiermee wordt bedoeld dat voor die te verbranden gevaarlijke afvalstoffen waar een verwerkingsmogelijkheid in Nederland (plotseling) ontbreekt de AVR een (tijdelijke) oplossing biedt om te voorkomen dat er stagnatie ontstaat in de afvoer bij ondoeners en inzamelaars. Hierdoor wordt voorkomen dat ongewenste grote voorraden bij die ondoeners en inzamelaars ontstaan. Ondanks het feit dat de AVR de grootste verwerker van te verbranden afval in Nederland is, is de positie van de AVR duidelijk veranderd. Op dit moment geldt voor sommige te verbranden gevaarlijke afvalstoffen dat er naast AVR alternatieve verwijderingsmogelijkheden bestaan. Daarom wordt de afvalmanagementfunctie van AVR voor verpakt gevaarlijk afval opgeheven en zal deze voor steekvaste gevaarlijke afvalstoffen niet meer worden geëffectueerd.

In de afgelopen planperiode is een audit bij AVR uitgevoerd. Uit de audit en op grond van ervaringen is gebleken dat van de afvalmanagementfunctie van AVR de afgelopen jaren nauwelijks gebruikt behoefde te worden. Het in de audit uitgevoerde onderzoek naar de door AVR gehanteerde tarieven in relatie tot de kosten alsmede de aangelegde financiële reserves, geven aan dat deze niet oneigenlijk zijn gebruikt.

In- en uitvoer

Bij de beoordeling van een kennisgeving voor overbrenging van een afvalstof zal eerst worden gezien of er sprake kan zijn van nuttige toepassing.

Hierbij worden de volgende criteria gebruikt:

- mate van nuttige toepassing;
- de afvalstoffen moeten aan deingangsspecificaties van de inrichting waar deze worden ingezet kunnen voldoen zonder mengen voorafgaand aan die inzet.

Op grond van het zelfvoorzieningsbeginsel is het van groot belang dat de structuur voor definitieve verwijdering in Nederland in stand wordt gehouden. Aangezien verwacht wordt dat er voldoende verbrandingscapaciteit voor de definitieve verwijdering van definitief te verwijderen afvalstromen in Nederland zal zijn, zal tegen overbrenging van die afvalstoffen gemotiveerd bezwaar worden gemaakt op grond van art. 4.3.b van Verordening 259/93/EEG. Indien er tijdelijk onvoldoende capaciteit in Nederland blijkt te zijn of indien het afval uit technisch oogpunt niet kan worden verbrand, wordt uitvoer naar een buitenlandse gespecialiseerde inrichting voor de verbranding als definitieve verwijdering van gevaarlijk afval toegestaan.

In geval van calamiteiten kan AVR te verbranden gevaarlijk afvalstoffen uitvoeren naar een andere gespecialiseerde inrichting voor de verbranding als definitief te verwijderen gevaarlijke afvalstoffen binnen de EU. Deze uitvoer kan alleen tijdelijk worden toegestaan indien de noodzaak hiervan is aangetoond.

Invoer van gevaarlijke afvalstoffen bestemd voor definitieve verwijdering door verbranding wordt toegestaan, tenzij hierdoor de definitieve verwijdering door verbranding van Nederlandse gevaarlijke afvalstromen hierdoor in gevaar komt.

Voor het overige wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemeen deel.

19 TE STORTEN C₁-AFVALSTOFFEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	kwikhoudende afvalstoffen (afval aardgaswinning en fluorescentiepoeder), arseensulfideslib en hardingszouten
aanbod gemeld 1995	0,38 kton
% nuttige toepassing 1995	0 %
% verbranden 1995	0 %
% storten 1995	100 %
uitvoer 1995	0,34 kton
invoer 1995	0
aanbieders 1995	7
belangrijkste bedrijfstakken	olie- en gaswinning, verwerkers gasontladingslampen, fosforzuurproductie, metaalproductenindustrie
verwerkingswijze	tijdelijke opslag, ondergrondse deponie (Kali und Salz)
aantal vergunninghouders	geen; één per 1997 voor kwikhoudend afval
capaciteit	in Nederland geen; per 1997 kan jaarlijks 1 kton kwikhoudend afval van aardgasproductiebedrijven en 0,25 kton fluorescentiepoeder verwerkt worden
verwachting aanbod	0,74 kton (2000), 0,80 kton (2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	81 %
% verbranden 2000/2005	19 %
% storten 2000/2005	0 %
kwalitatieve taakstellingen	voor hardingszouten kan mogelijk preventie worden gerealiseerd door het toepassen van andere technieken

Knelpunten

- A Geen adequate verwijderingsfaciliteiten voor hardingszouten in Nederland. Verwerkingstechnieken komen niet tot stand.
- B Geen adequate verwijderingsfaciliteiten voor arseensulfideslib in Nederland.

Algemeen

C₁-afvalstoffen zijn afvalstoffen met een zodanig sterk (eco)toxisch karakter dat berging in de C₂-deponie niet mogelijk is. C₁-afvalstoffen werden, als daarvoor toestemming was verkregen, in een ondergrondse deponie in Duitsland geborgen. Als er geen toestemming was, dan moesten zij in Nederland worden opgeslagen al dan niet in afwachting van verdere verwerking. De Nederlandse regering heeft inzake het gebruik van de diepe ondergrond voor het opbergen van afval, in het kader van NMP-actie 62, een standpunt ingenomen [17]. Dit standpunt heeft er toe geleid dat in het MJP-GA I, mede gelet op de ontwikkelingen rond de verwerking van kwikhoudende afvalstoffen, is opgenomen dat de uitvoer van de beschouwde C₁-afvalstoffen per 1 januari 1996 moest worden beëindigd. Dit uitvoerverbod voor het in de diepe ondergrond bergen van kwikhoudende afvalstoffen en hardingszouten is per 1 januari 1996 geëffectueerd.

Arseensulfideslib is in het MJP-GA I niet beschouwd. Voor deze afvalstroom was zodoende, in tegenstelling tot de overige C₁-afvalstoffen, (nog) geen uitvoerverbod vastgelegd.

Terzijde wordt opgemerkt dat voor diverse kwikhoudende afvalstoffen, te weten kwikhoudende thermometers of onderdelen daarvan en kwikhoudende batterijen, een stortverbod geldt. Tevens geldt dat kwikhoudende voorwerpen en afvalstoffen, die reeds worden verwerkt bij bedrijven die over een toereikende vergunning beschikken, bij deze bedrijven verwerkt kunnen blijven worden. Deze afvalstoffen worden niet (langer) als C₁-afvalstoffen aangemerkt.

Preventie

Fluorescentiepoeder

Fluorescentiepoeder is afkomstig van de bewerking van gasontladingslampen. Voor wat betreft ontwikkelingen op het gebied van preventiemogelijkheden wordt verwezen naar het sectorplan gasontladingslampen.

Overig kwikhoudend afval

Gelet op de herkomst van de kwikhoudende afvalstoffen is preventie vrijwel onmogelijk omdat de bulk van de kwikhoudende afvalstoffen vrijkomt bij de aardgasproductie. Het kwik moet uit het aardgas zijn verwijderd voordat het wordt gedistribueerd.

Hardingszouten

Preventie bij hardingszouten zal voor een deel mogelijk zijn door andere technieken, waarbij andere middelen worden gebruikt, toe te passen. De halvering van de hoeveelheid hardingszouten die werd geproduceerd en de afname van het aantal bedrijven dat deze afvalstof aanbiedt, over de afgelopen jaren, is deels hieraan toe te schrijven en deels het gevolg van het feit dat bedrijven zijn gestopt met hardingsactiviteiten. Het uitvoerverbod dat in het MJP-GA I per 1 januari 1996 is aangekondigd heeft hierbij geen (aantoonbare) rol gespeeld. De bedrijven waar hardingszouten vrijkomen, hebben aangegeven dat zij door vermenging en verhitting van cyanidehoudende hardingszouten en nitriet/nitraathoudende hardingszouten, het cyanidegehalte van de hardingszouten zodanig kunnen verlagen dat er geen sprake meer is van een C₁-afvalstof op basis van het cyanidegehalte.

Het ministerie van VROM zal in overleg met de ontdekkers, de branche-organisatie en de leverancier van hardingszouten (laten) onderzoeken of er meer mogelijkheden zijn om de hoeveelheid hardingszouten, die als C₁-afvalstof zijn aan te merken, te reduceren [\[actiepunt II.19.1\]](#).

Arseensulfideslib

Arseensulfideslib ontstaat als gevolg van de ingezette grondstof en het gekozen productieproces. In de gegeven omstandigheden zijn er noch voor de grondstof, noch voor het productieproces alternatieven. Omdat van de enige producent van deze afvalstof in Nederland is vernomen dat het voornemen bestaat het productieproces af te bouwen, zal er na 2000 geen arseensulfideslib meer ontstaan.

Inzamelen en bewaren

Voor het ophalen van C₁-afvalstoffen (<200 kg per afgifte) is alleen een inzamelvergunning vereist indien deze vrijkomen bij bedrijven waar ook prioritaire afvalstoffen vrijkomen (zie bijlage IA). In de praktijk zal dit weinig voorkomen. Voor het bewaren als zelfstandige activiteit van definitief te verwijderen C₁-afvalstoffen zullen geen vergunningen worden verleend, met uitzondering van een eventuele opslag van hardingszouten in afwachting van verwerking. De vergunningtermijn hiervoor bedraagt maximaal 5 jaar.

Vergunningverlening bewaren

- vergunningtermijn bewaren hardingszouten bedraagt maximaal 5 jaar

Be-/verwerken

Fluorescentiepoeder

Uit het MER is gebleken dat terugwinning van metalen uit fluorescentiepoeder, bijvoorbeeld door hydrometallurgische technieken, thans nog onvoldoende ontwikkeld is. Immobilisatie van fluorescentiepoeder gericht op nuttige toepassing is milieuverantwoord. Deze vorm van verwerking is thans in het buitenland mogelijk en wordt ook toegepast. Immobilisatie van fluorescentiepoeder gericht op nuttige toepassing wordt aangemerkt als minimumstandaard. De vergunningtermijn voor het immobiliseren bedraagt maximaal 5 jaar.

Overig kwikhoudend afval

Voor de verwerking van de diverse kwikhoudende afvalstoffen bestaan er verwerkingstechnieken met het doel om kwik uit de afvalstroom terug te winnen. In Nederland is een initiatief genomen voor de oprichting van een installatie voor de verwerking van kwikhoudende afvalstoffen volgens het High Temperature Oxidation (HTO) proces. Verwerking volgens deze techniek wordt als minimumstandaard aangemerkt. Naast deze installatie is inmiddels een installatie opgericht waar het kwikhoudend afval wordt voorbereid ten behoeve van verwerking conform de minimumstandaard. In de periode tot het operationeel worden van de verwerkingsfabriek kunnen de (voorbewerkte) kwikhoudende afvalstoffen al worden opgeslagen bij deze verwerkingsfabriek. De vergunningtermijn voor bewerking volgens het HTO-proces bedraagt maximaal 10 jaar.

Hardingszouten

Afgewerkte hardingszouten zijn op dit moment niet geschikt om elders nuttig te worden toegepast. De leverancier van de hardingszouten heeft inmiddels wel een blauwdruk gereed voor een verwerkingsinstallatie. Van deze blauwdruk is kennis genomen. Deze verwerkingsinstallatie zal echter niet in de periode waarop dit plan betrekking heeft, operationeel zijn.

Begin 1996 is door een Nederlands bedrijf onder de aandacht van de ontdoeners en van de overheid gebracht dat zij de hardingszouten op basis van de door haar ontwikkelde technologie kan verwerken. Vanaf dat moment zijn de hardingszouten ook bij dat bedrijf verwerkt.

Arseensulfideslib

Arseensulfideslib is niet geschikt om elders nuttig te worden toegepast. In Japan is onderzocht of het mogelijk is om procesgeïntegreerd het gehalte arseensulfide in het slib te verhogen van 9-20 % naar circa 80 %, met het doel het geconcentreerde slib te immobiliseren. Gelet op de technische en economische inspanningen die daarvoor nodig zijn, wordt deze wijze van be-/verwerken bij de Nederlandse producent niet haalbaar geacht. Gelet op het feit dat arseensulfideslib na 2000 niet meer zal vrijkomen kan onderzoek naar be-/verwerken van arseensulfideslib achterwege blijven.

Verbranden/storten

Mogelijkheden voor verbranden/storten van C₁-afvalstoffen zijn in Nederland niet aanwezig.

Vergunningverlening be-/verwerken

- vergunningstermijn bewerking volgens HTO-proces bedraagt 10 jaar
- vergunningstermijn immobilisatie bedraagt 5 jaar

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

Fluorescentiepoeder

Fluorescentiepoeder wordt sinds 1994 in Duitsland bewerkt en in geïmmobiliseerde vorm toegepast in de weg- en waterbouw. Voor deze vorm van nuttige toepassing in de weg- en waterbouw wordt uitvoer toegestaan.

Overig kwikhoudend afval

Uitvoer van kwikhoudend afval om het te storten wordt niet toegestaan. Invoer van kwikhoudend afval voor verwerking bij het verwerkingsbedrijf wordt onder voorwaarden toegestaan omdat het Nederlandse aanbod beduidend minder is dan de verwerkingscapaciteit. De voorwaarden zijn onder meer dat het restproduct als een C₃-afvalstof kan worden aangemerkt en er in Nederland capaciteit aanwezig is om het restproduct te verwijderen of dat het restproduct als een C₂-afvalstof naar het land van herkomst wordt teruggevoerd. Het betreffende land dient het Verdrag van Bazel te hebben ondertekend.

Hardingszouten

Het standpunt wordt nog steeds ingenomen dat de uitvoer van C₁-afvalstoffen, met het doel om ze te storten, moet worden beëindigd. De uitvoer van hardingszouten is dan

ook per 1 januari 1996 beëindigd. Voor hardingszouten in het afvalstadium die definitief worden verwijderd geldt een invoerverbod.

Arseensulfideslib

Deze afvalstof is tot op heden afgevoerd naar Duitsland voor berging in een ondergrondse deponie. Er is echter geen grond om voor deze C₁-afvalstof een andere lijn te volgen dan de lijn vastgelegd in het MJP-GA I voor de overige C₁-afvalstoffen. Teneinde de producent een redelijke termijn te gunnen en gelet op het feit dat de productie van deze afvalstof zal worden beëindigd, wordt een uitvoerverbod geïntroduceerd dat uiterlijk 1 januari 2000 van kracht zal worden. Voor arseensulfideslib geldt een invoerverbod omdat Nederland geen verwijderingsmogelijkheden heeft.

In- en uitvoer

- geen uitvoer van kwikhoudende C₁-afvalstoffen en hardingszouten, tenzij ze nuttig worden toegepast
- vanaf 1 januari 2000 geen uitvoer van arseensulfideslib
- geen invoer van hardingszouten en arseensulfideslib
- na in bedrijf name van de verwerkingsinrichting voor kwikhoudende C₁-afvalstoffen kan invoer plaatsvinden conform het gestelde in paragraaf 8.3, in- en uitvoer ten behoeve van nuttige toepassing

20 TE STORTEN C₂-AFVALSTOFFEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	rookgasreinigingsresidu, AVI-vliegas, metaalhoudende filterkoeken, jarosiet
aanbod gemeld 1995	83 kton (exclusief jarosiet)
% nuttige toepassing 1995	0 %
% verbranden 1995	0 %
% storten 1995	100 %
uitvoer 1995	0,06 kton
invoer 1995	0 kton
aanbieders 1995	108
belangrijkste bedrijfstakken	verwerking gevaarlijk afval, chemische industrie
verwerkingswijze	storten, nuttige toepassing
aantal vergunninghouders	3 vergunninghouders voor het storten van C ₂ -afvalstoffen
capaciteit	voldoende (storten)
verwachting aanbod 2000/2005	150 kton (2000 en 2005)
	AVI-reststoffen: in 2000 een verdubbeling, daarna stabilisatie
% nuttige toepassing 2000/2005	21 %
% verbranden/storten 2000/2005	79 %
kwalitatieve taakstellingen	geen

Knelpunt

- A Onvoldoende nuttige toepassing van de in de potentiële C₂-afvalstoffen voorkomende zware metalen.

Algemeen

C₂-afvalstoffen zijn niet-verwerkbare sterk uitloegbare vaste anorganische gevaarlijke afvalstoffen, die slechts op of in de bodem gebracht kunnen worden, indien de beheersmaatregelen en de voorzieningen zodanig zijn dat percolaatvorming wordt voorkomen, zodat emissies naar de bodem verwaarloosbaar geacht kunnen worden. Een gevaarlijke afvalstof is pas een C₂-afvalstof indien deze anorganisch is. Een afvalstof is anorganisch als de gloei-rest, bepaald overeenkomstig NEN 6620, 90 % of meer van de massa van een representatief monster is. In het geval hieraan niet wordt voldaan zal eerst het organisch stofgehalte verminderd dienen te worden. Het criterium van 90 % of meer is geen hard criterium. In de komende planperiode zal onderzoek worden uitgevoerd om tot een beter criterium te komen [\[actiepunt II.21.4\]](#).

C₂-afvalstoffen komen voor een belangrijk deel vrij als gevolg van het gebruik van bepaalde grondstoffen, door het voorschrijven van wettelijke (bijvoorbeeld emissie beperkende) maatregelen, de reiniging en het verbranden van afvalstoffen.

In vergelijking met het MJP-GA I is de situatie met betrekking tot de verwijdering van C₂-afvalstoffen niet essentieel gewijzigd. Het aanbod is echter met 70 % toegenomen. Dit komt vrijwel geheel voor rekening van het

rookgasreinigingsresidu van de AVI's. Deze hoeveelheid zal de komende jaren nog verder toenemen als gevolg van het gereed komen van rookgasreinigingsinstallaties bij bestaande AVI's en in aanbouw zijnde afvalverbrandingscapaciteit. De uitvoer van C₂-afvalstoffen is met 70 % afgenomen, hiermee is reeds een verregaande invulling van een belangrijke doelstelling van het MJP-GA I gerealiseerd. Het aantal aanbieders is slechts gestegen met 4 %. De procentuele preventiedoelstelling voor 2000/2005 is naar beneden bijgesteld. Dit is ook een gevolg van de grote toename door het rookgasreinigingsresidu. Deze afvalstroom is nauwelijks te voorkómen aangezien deze het gevolg is van maatregelen om de verontreiniging van het milieucompartiment lucht tegen te gaan. Storten is voorlopig de enige mogelijkheid. De benodigde stortcapaciteit zal ook als gevolg van het rookgasreinigingsresidu verdubbelen.

Om te kunnen bepalen hoe C₂-afvalstoffen kunnen worden verwijderd zijn criteria geformuleerd in het basisdocument "Heavy metals" [24]. Deze criteria hebben betrekking op milieuhygiënische aspecten, zoals hoogwaardigheid van verwerking en op technologische aspecten, zoals stand der techniek, op verspreiding van reststoffen en sluiten van de kringloop en op economische aspecten.

Preventie

Uit analyse van de afzonderlijke C₂-afvalstoffen blijkt dat preventie (waaronder interne nuttige toepassing) voor een beperkt aantal afvalstoffen perspectief biedt.

Vermindering van het aanbod van metaalslib, straalgrit/stof en koepelovenstof wordt haalbaar geacht. Bij C₂-afvalstoffen die ontstaan als reststof ten gevolge van emissie-eisen bij een afvalverwerkingsproces of als product in het afvalstadium is preventie nauwelijks mogelijk.

Procesgeïntegreerde inzet van hydrometallurgische technieken biedt mogelijkheden voor interne nuttige toepassing. De in het kader van T-2000 verkregen kennis over hydrometallurgische technieken zal ter kennis worden gebracht van het bedrijfsleven zodat via procesgeïntegreerde technieken het ontstaan van C₂-afvalstoffen zal verminderen.

Inzamelen en bewaren

Voor het ophalen van C₂-afvalstoffen (<200 kg per afgifte) is alleen een inzamelvergunning vereist indien deze vrijkomen bij bedrijven waar ook prioritaire afvalstoffen vrijkomen (zie bijlage IA). In de praktijk zal dit weinig voorkomen. Voor het bewaren als zelfstandige activiteit van definitief te verwijderen C₂-afvalstoffen zullen geen vergunningen worden verleend.

In het hergebruikcompartiment van de C₂-deponie wordt circa 7 % van de aangeboden C₂-afvalstoffen bewaard.

Deze afvalstoffen bevatten een gehalte van tenminste 2 % aan lood, chroom, nikkel of koper. De mogelijkheid tot verwerking van de in het hergebruikcompartiment opgeslagen afvalstoffen is vooralsnog niet aanwezig. Het beleid wordt echter voortgezet dat afvalstoffen met een gehalte van tenminste 2 % aan lood, chroom, nikkel of koper in dit compartiment worden opgeslagen ten behoeve van eventueel latere nuttige toepassing, indien de technieken hiertoe gerealiseerd zijn. Opslaan wordt alleen zinvol geacht als de C₂-afvalstoffen niet geïmmobiliseerd worden (met het oog op eventueel latere nuttige toepassing) en indien de verwachting is dat er binnen 15 jaar een bewerkingsmogelijkheid operationeel is. Voorlopig laat de capaciteit van dit compartiment dit toe. Nagegaan moet worden of er problemen ontstaan bij de financiering van de uiteindelijke verwerking van de C₂-afvalstoffen die in het hergebruikcompartiment zijn en worden opgeslagen [actiepunt II.20.1].

Be-/verwerken

Voor de verwijdering van metaalhoudende gevaarlijke afvalstoffen zijn - naast het storten - diverse verwerkings technieken beschikbaar. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt in pyro- en hydrometallurgische technieken en immobilisatie technieken. Pyro- en hydrometallurgische technieken hebben tot doel metalen uit de afvalstof terug te winnen of de afvalstof te detoxificeren door één of meerdere (zware) metalen uit de afvalstof te verwijderen, waardoor de afvalstof geschikt wordt voor nuttige toepassing. Immobilisatietechnieken hebben tot doel emissies van milieubelastende componenten uit afvalstoffen te beperken door een zodanige vastlegging van deze componenten dat de uitloogbaarheid daarvan binnen bepaalde grenzen blijft. Indien de afvalstoffen worden geïmmobiliseerd met het oogmerk deze daarna te storten, dan mag het volume door de immobilisatie met maximaal 25% toenemen. Storten in big-bags wordt overigens niet aangemerkt als immobilisatie.

Aan de bepaling van de gehanteerde 25% als maximale volumetoename ligt het volgende ten grondslag:

- Een belangrijke doelstelling van het afvalstoffenbeleid betreft het minimaliseren van de hoeveelheid te storten afvalstoffen. Immobilisatie vermindert de gevaarskarakteristieken van de desbetreffende afvalstof en kan daarmee zeer waardevol zijn. Indien de immobilisatie echter tot een te grote volumetoename zou leiden, dan zou daarmee de doelstelling van het beperken van de storthoeveelheid geweld worden aangedaan.
- In veel gevallen wordt bij immobilisatie gebruik gemaakt van primaire of ook anderszins bruikbare secundaire grondstoffen. Ook hier geldt dat immobilisatie niet een te groot beslag op de beschikbare grondstoffen mag leggen ten koste van wellicht nuttiger toepassingsmogelijkheden.

Het toepassen van het percentage van 25% heeft in het

algemeen geen gevolgen voor de thans gangbare immobilisatietechnieken. De volumetoename bij deze technieken blijven meestal binnen het genoemde percentage.

C₂-afvalstoffen die op geen enkele wijze bewerkt kunnen worden, dienen gestort te worden in de C₂-deponie. C₂-afvalstoffen die in een hoeveelheid boven de 5 kton per jaar vrijkomen, worden op dit moment niet bij de C₂-deponie toegelaten en elders gestort. Deze afvalstoffen zijn:

- jarosiet;
- AVI-reststoffen;
- DTO-vliegias.

De vergunning voor de C₂-deponie kan worden verleend voor de maximale termijn van 10 jaar.

Jarosiet komt vrij bij het bedrijf Budel Zink B.V. en wordt door dit bedrijf op eigen terrein opgeslagen. Tussen de overheden en Budel Zink B.V. is op 14 december 1993 een overeenkomst gesloten, die in 1996 is gewijzigd, waarbij is vastgelegd dat Budel Zink B.V. uiterlijk in het jaar 2000 zal overgaan naar een nieuw zinkproces waarbij geen jarosiet meer wordt geproduceerd maar waarbij een residu vrijkomt, dat elders kan worden ingezet. Tevens is vastgelegd dat verwerking van in het verleden vrijgekomen en tot 2000 nog vrijkomende jarosiet vanuit een oogpunt van kosten niet haalbaar is en dat definitief storten ervan wordt toegestaan.

In het verleden werd het bij Hoogovens vrijkomende oxykalkslib aangemerkt als C₂-afvalstof op grond van het gehalte aan calciumoxide. Bij het inwerking treden van het Baga is calciumoxide niet langer genoemd in de lijst van stoffen. Aangezien het oxykalkslib op grond van andere stoffen niet is aan te merken als gevaarlijk afval, valt de verwijdering van deze afvalstroom niet langer onder dit sectorplan. Met betrekking tot hoogovergasstof wordt opgemerkt dat inmiddels is vastgesteld dat deze als C₃-afvalstof dient te worden aangemerkt.

Voor de verwijdering van AVI-bodemas en AVI-vliegias is in maart 1995 een implementatieplan [27] vastgesteld. Het implementatieplan voorziet in het behandelen van AVI-vliegias met het oog op vermindering van het gehalte aan zware metalen of een verbetering van het uitlooggedrag, zodat het onbehandeld storten van deze afvalstof uiterlijk per 1 januari 1998 kan worden beëindigd. Uitvoering van dit implementatieplan wordt essentieel geacht.

Ten aanzien van de verwerkingsmogelijkheden van DTO-vliegias wordt onderzoek verricht (onder meer naar immobilisatie van de vliegias). Vanaf het jaar 2000 zal storten als onbehandelde C₂-afvalstof niet meer zijn toegestaan [actiepunt II.20.2].

Voor de overige C₂-afvalstoffen is het beleid in eerste instantie gericht op terugwinning van grondstoffen. Het

terugwinnen van metalen uit de afvalstoffen met hydrometallurgische technieken op centraal niveau wordt niet mogelijk geacht vanwege het heterogene karakter van de afvalstoffen. Het terugwinnen van (zware) metalen door één of meer (zware) metalen uit de afvalstof te verwijderen, biedt met pyrometallurgische technieken in vergelijking met hydrometallurgische technieken in potentie meer mogelijkheden. Uit een evaluatie van in de metallurgische industrie gebruikelijke processen blijkt dat, behalve voor het winnen van metalen uit erts, deze processen mogelijk ook zijn toe te passen voor het terugwinnen van metalen uit metaalhoudende gevaarlijke afvalstoffen. Nader onderzoek omtrent de proceskeuze, het vergaren van meer exacte gegevens over de samenstelling en het eventueel uitvoeren van een proefverwerking maken dat een definitieve uitspraak over de haalbaarheid van het toepassen van deze technologie nog enige jaren op zich laat wachten. Indien uit dit nader onderzoek de haalbaarheid blijkt, dan nog is het onwaarschijnlijk dat realisatie van verwerking op basis van pyrometallurgie in de planperiode tot stand zal komen. Het bedrijfsleven zal middels subsidies gestimuleerd worden de haalbaarheid te onderzoeken om te komen tot realisatie van een pyrometallurgische installatie voor de verwerking van metaalhoudende afvalstoffen (knelpunt A).

Het beleid is in tweede instantie gericht op vermindering van de uitloging waardoor nuttige toepassing mogelijk wordt. Een mogelijkheid is verwijdering van milieubedreigende stoffen. Ook immobilisatie kan het uitlooggedrag van de C₂-afvalstof positief beïnvloeden. Koude immobilisatie heeft vanuit energetisch perspectief gezien de voorkeur. Daarentegen kunnen met thermische immobilisatie stabielere producten gemaakt worden. De voorkeur gaat uit naar een zodanige verbetering van de uitloging dat inzet als een bouwstof conform het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterbescherming mogelijk is. Indien een C₂-afvalstof thermisch te immobiliseren is tot een categorie I bouwstof en dit door koude immobilisatie niet mogelijk is, heeft thermische immobilisatie - ondanks het hogere energieverbruik - de voorkeur.

In derde instantie is het beleid gericht op vermindering van de uitloging om storten in de C₂-deponie te vermijden. Een mogelijkheid is verwijdering van milieubedreigende stoffen. Dit kan er toe leiden dat het uitlooggedrag zodanig verandert dat sprake is van een C₃-afvalstof. Ook door immobilisatie kan de uitloging van een C₂-afvalstof zodanig gewijzigd worden dat sprake is van een C₃-afvalstof (in bepaalde gevallen zal de afvalstof echter na immobilisatie nog steeds moeten worden aangemerkt als C₂-afvalstof). Een randvoorwaarde die bij het immobiliseren wordt gesteld, is dat door immobilisatie het volume van de te storten afvalstof met niet meer dan 25% toeneemt.

In 1997 wordt de "Grenswaardennotitie storten gevaarlijk afval" [18] geactualiseerd en als notitie "Stortplaats-categorieën in Nederland" door de Minister van VROM aan de bevoegde gezagen toegezonden. In deze notitie zijn de grenswaarden tussen C₂- en C₃-afval aangegeven op basis van uitloging. De uitloging dient bepaald te worden met een kolomtest overeenkomstig NEN 7343. Een analysemonster volgens deze norm moet voor 95% bestaan uit deeltjes die kleiner zijn dan 4 mm.

Voorts zijn vormgevingseisen en uitloogwaarden toegevoegd voor geïmmobiliseerde afvalstoffen die niet aan de grenswaarden voor C₃-afvalstoffen voldoen en gestort kunnen worden op een separaat compartiment van een C₃-stortplaats. Dit biedt de mogelijkheid het grootste deel van de C₂-afvalstoffen te storten op in ieder geval de separate compartimenten van C₃-stortplaatsen. De voorwaarden voor het storten van geïmmobiliseerde C₂-afvalstoffen zullen niet op alle C₃-stortplaatsen gerealiseerd kunnen worden. Onderzocht zal moeten worden op welke

C₃-stortplaatsen een separaat compartiment voor geïmmobiliseerde C₂-afvalstoffen ingericht kan worden [actie-punt II.20.3].

De toepassing van deze geprioriteerde verwerkingsmogelijkheden heeft tot gevolg dat de C₂-deponie in zijn huidige omvang voldoende capaciteit kan behouden. In het geval er een capaciteitstekort dreigt kunnen reeds gestorte afvalstoffen verwijderd worden en op een meer prioritaire verwerkingwijze worden verwerkt. De financiering hiervoor kan gevonden worden door een opslag op de tarieven voor de C₂-deponie.

Kortom, er is niet voor alle C₂-afvalstoffen een eenduidige minimumstandaard. De verwijdering kan per C₂-afvalstof verschillen. Daarom is in onderstaande tabel aangegeven in welke gevallen de C₂-afvalstoffen op welke wijze verwerkt moeten worden (voorkeursvolgorde).

verwerkingsmogelijkheid	criteria
1. Terugwinning van grondstoffen	* Grondstoffen dienen inzetbaar te zijn. * Maximale kosten: 150 % van het tarief van de C₂-deponie.
2. Nuttige toepassing als vervanger van primaire grondstof	* Binnen de randvoorwaarden van het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterbescherming. * Maximale kosten: 150 % van het tarief van de C₂-deponie.
3. Tijdelijk onbehandelde stort in de C ₂ -deponie in afwachting van een meer prioritaire verwerkingsmogelijkheid	* Binnen 15 jaar kan een operationele verwerking verwacht worden.
4. Immobilisatie tot een nuttig toepasbaar product	* Binnen de randvoorwaarden van het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterbescherming. * Producten dienen inzetbaar te zijn. * Maximale kosten: 150 % van het tarief van de C₂-deponie.
5. Immobilisatie tot een C ₃ -afvalstof	* Het volume van de afvalstoffen mag niet meer dan 25 % toenemen. * Maximale kosten: 150 % van het tarief van de C₂-deponie.
6. Immobilisatie waardoor storten of in-situ immobilisatie in een separaat compartiment van een C ₃ -stortplaats mogelijk is	* Het volume van de afvalstoffen mag niet meer dan 25 % toenemen. * Maximale kosten: 150 % van het tarief van de C₂-deponie.
7. Storten in de C ₂ -deponie	

In de bovenstaande tabel is aangegeven dat een andere wijze dan storten dient te worden toegepast, indien de kosten van deze andere wijze van verwijderen niet meer bedragen dan 150 % van de storkosten. Aan dit percentage liggen onder meer ten grondslag overwegingen ten aanzien van het zo veel mogelijk beperken van het storten enerzijds en anderzijds het vermijden van het opleggen van al te kostbare verwijderingstechnieken.

Middels het verbinden van voorschriften aan de vergunningen zal worden gerealiseerd dat verwerking van C₂-afvalstoffen op het meest hoogwaardige niveau zal plaats vinden.

De vergunningen voor immobilisatie kunnen worden verleend voor de termijn van maximaal 5 jaar.

Vergunningverlening be-/verwerken

- er komt geen tweede C₂-deponie
- de acceptatievoorwaarden voor de huidige C₂-deponie zullen zodanig worden aangescherpt dat uitsluitend C₂-afvalstoffen worden geaccepteerd die niet volgens de minimumstandaard verwerkt kunnen worden of binnen de gestelde termijn voor verwerking in aanmerking komen
- op basis van de resultaten van het onderzoek **[actiepunt II.20.3]** zal aan een aantal C₂-stortplaatsen vergunning worden verleend voor het storten van geïmmobiliseerde C₂-afvalstoffen dan wel voor het in-situ immobiliseren van C₂-afvalstoffen binnen de randvoorwaarden van de geactualiseerde "Grenswaardennotitie, storten gevaarlijk afval" [18]
- vergunningen voor het immobiliseren van C₂-afvalstoffen zullen slechts worden verleend voor zover deze aantoonbaar nuttig toepasbare producten opleveren dan wel passen binnen de randvoorwaarden voor het storten van geïmmobiliseerde C₂-afvalstoffen en onder de voorwaarde dat het volume van de te storten afvalstoffen met niet meer dan 25 % zal toenemen
- vergunningstermijn voor storten bedraagt maximaal 10 jaar
- vergunningstermijn voor immobilisatie bedraagt maximaal 5 jaar

In- en uitvoer

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

Door het beslag op de schaarse stortcapaciteit en de laagwaardige wijze van verwerking wordt invoer van te storten metaalhoudende gevaarlijke afvalstoffen niet toegestaan. Invoer van C₂-afvalstoffen ten behoeve van immobilisatie gevolgd door verwerking op stortplaatsen wordt evenmin toegestaan. Invoer wordt wel toegestaan ten behoeve van immobilisatie indien de reststoffen worden teruggevoerd naar het land van herkomst of indien deze nuttig kunnen worden toegepast. Uitvoer van AVI-reststoffen ten behoeve van storten wordt niet toegestaan. Uitvoer van C₂-afvalstoffen ten behoeve van berging in de diepe ondergrond wordt niet toegestaan.

21 TE STORTEN C₃-AFVALSTOFFEN

Kerngegevens

belangrijkste afvalstoffen	drinkwaterslib, slakken van verbranding gevaarlijk afval, fysisch/chemisch zuiveringsslib, grondreinigingsresidu, assen/slakken van verbrandingsprocessen (geen afvalverbranding), asbesthoudende afvalstoffen, ovenpuin, chroomhoudend leerafval, straalgitreinigingsresidu, metaalhoudend stof, hoogovensgasstof
aanbod gemeld 1995	97 kton
% nuttige toepassing 1995	0 %
% verbranden 1995	0 %
% storten 1995	100 %
uitvoer 1995	0,2 kton
invoer 1995	geen
aanbieders 1995	270
belangrijkste bedrijfstakken	verwerkers van gevaarlijke afvalstoffen, nutsbedrijven, chemische industrie, basismetaal, bouwnijverheid
verwerkingswijze	in Nederland (142 kton): 95 % storten uitgevoerd (22 kton): 85 % nuttige toepassing
vergunninghouders	storten: 11
capaciteit	stortcapaciteit: voldoende
verwachte aanbod	113 kton (2000), 119 kton (2005)
% nuttige toepassing 2000/2005	6 % (2000 en 2005)
% verbranden 2000/2005	7 % (2000 en 2005)
% storten 2000/2005	87 % (2000 en 2005)
kwalitatieve taakstellingen	geen
bijzonderheden	geen

Knelpunten

- A De huidige verwijdering is onvoldoende hoogwaardig: er worden nog verschillende afvalstoffen als C₃-afvalstoffen gestort waarvoor hoogwaardiger verwerkingsmethodes aanwezig of in ontwikkeling zijn.
- B Het is onduidelijk welk deel van de C₃-afvalstoffen een organisch stofgehalte van meer dan 10 % heeft; tevens is het onduidelijk voor welke verwerkingsmethodes, anders dan storten, deze afvalstoffen in aanmerking komen [\[actiepunt II.21.1\]](#).

Algemeen

C₃-afvalstoffen zijn niet-verwerkbaar, matig en slecht uitloogbare, vaste anorganische afvalstoffen, die slechts op of in de bodem kunnen worden gebracht indien de beheersmaatregelen en de voorzieningen zodanig zijn, dat het percolaat slechts verwaarloosbare emissies naar de bodem kan veroorzaken. De categorie C₃-afvalstoffen omvat tevens de voormalige categorie C₄-afvalstoffen. Deels betreft het afvalstoffen met een organisch stofgehalte van meer dan 10 % die in principe thermisch verwerkt kunnen worden (zie ook het sectorplan C₂-afvalstoffen).

Voor zeefzand zijn naar verwachting op korte termijn reinigingsmethodes beschikbaar, waardoor het na reiniging niet langer gestort hoeft te worden. Zeefzand is daarom, in tegenstelling tot MJP-GA I, niet meer in dit sectorplan opgenomen. Verontreinigd straalgrit en verontreinigde grond zijn in aparte sectorplannen opgenomen; de residuën van de reiniging van deze twee afvalstromen zijn wel opgenomen in dit sectorplan.

Voor asbest gelden specifieke regelingen, zoals het Asbestverwijderingsbesluit (Stb. 1993, 290), het

Asbestbesluit milieubeheer (Stb. 1991, 580) en het Asbestbesluit arbeidsomstandigheden (Stb. 1988, 560). Ook in het Stortbesluit bodembescherming zijn specifieke bepalingen voor asbest opgenomen.

In de periode 1991 tot en met 1993 zijn de vrijgekomen hoeveelheden en de verwijderingssituatie van C₃-afvalstoffen op de volgende punten gewijzigd. Het aanbod van C₃-afvalstoffen is met circa 40 kton toegenomen van 123 kton in 1991 tot 164 kton in 1993. De helft van deze toename is toe te schrijven aan de uitgestelde afgifte van (op eigen terrein opgeslagen voorraden) drinkwaterslib. Voorts is zowel in 1992 als 1993 een toename te constateren van de hoeveelheden slakken van verbranding van gevaarlijke afvalstoffen, slakken van overige verbrandingsprocessen en residuen van grondreiniging en straalgrietreiniging [13]. De hoeveelheid gescheiden aangeboden asbesthoudende afvalstoffen uit productiebedrijven is afgenomen; de totale hoeveelheid asbesthoudende afvalstoffen neemt echter toe door het aanwijzen van asbesthoudend isolatiemateriaal als gevaarlijk afvalstof en door de gescheiden inzameling van asbesthoudend bouw- en sloopafval.

Nuttige toepassing van C₃-afvalstoffen is toegenomen van circa 9 kton in 1991 tot ruim 19 kton in 1993. Het betreft voor een groot deel uitvoerstromen als ovenpuin en slakken van verbrandingsprocessen. Nuttige toepassing vindt in Nederland vrijwel niet plaats.

De mogelijkheden om C₃-afvalstoffen binnen Nederland te storten zijn sterk verruimd. In alle provincies dan wel regio's zijn stortplaatsen aanwezig die voldoen aan de inrichtingseisen uit het Stortbesluit bodembescherming. In de periode 1991 - 1993 is het storten van C₃-afvalstoffen in Nederland dan ook toegenomen van circa 100 kton in 1991 tot circa 140 kton in 1993. Storten in het buitenland is nagenoeg beëindigd.

Preventie

De mogelijkheden tot kwantitatieve en kwalitatieve preventie van C₃-afvalstoffen zijn zeer beperkt. Een belangrijke hoeveelheid van de C₃-afvalstoffen ontstaat door reinigen of verbranden van afvalstoffen; deze hoeveelheid neemt nog toe. De preventie-mogelijkheden voor C₃-afvalstoffen, in totaal geschat op 3 % [13], zijn voor een belangrijk deel al gerealiseerd: het zinkgehalte van rayonslib is door procesgeïntegreerde technieken zodanig verlaagd dat het slib sinds 1 januari 1995 niet meer als gevaarlijk afvalstof beschouwd hoeft te worden. Voorts is preventie mogelijk voor koepelovenstof (door interne nuttige toepassing).

Inzamelen en bewaren

Inzamelaars/bewaarders hebben bij de verwijdering van

C₃-afvalstoffen slechts een beperkte rol. De grote bulkstromen (ruim 95 % van de vrijgekomen hoeveelheid) worden rechtstreeks naar verwerkers of stortplaatsen afgevoerd. Enkele specifieke afvalstromen, zoals asbesthoudende afvalstoffen en fysisch-chemisch zuiveringslib, worden wel via een inzamelaar afgevoerd [25].

Een deel van de asbesthoudende afvalstoffen, te weten het afval dat vrijkomt bij selectieve verwijdering, wordt door een deel van de asbestverwijderingsbedrijven bewaard en opgeboukt op eigen terrein. Voorts worden sorteerbedrijven van bouw- en sloopafval geconfronteerd met aanbieding van asbesthoudende afvalstoffen. Directe afvoer naar een stortplaats is niet altijd mogelijk omdat veel stortplaatsen beperkte openingstijden voor asbesthoudende afvalstoffen hanteren. Om een laagdrempelige en doelmatige verwijderingsstructuur voor asbesthoudende afvalstoffen te realiseren wordt het bewaren van deze afvalstoffen als zelfstandige activiteit, in een aantal situaties toegestaan.

Vergunningverlening bewaren van asbesthoudende afvalstoffen

- Vergunningverlening aan:
 - gemeentewerven (tevens Kca-/Kga-depots) voor asbest uit huishoudens en kleinere hoeveelheden van bedrijven, de vergunningstermijn bedraagt hier maximaal 10 jaar
 - gespecialiseerde asbestverwijderingsbedrijven die beschikken over een certificering conform het Asbestverwijderingsbesluit, uitsluitend voor het bewaren van asbest dat door het verwijderingsbedrijf zelf is ingezameld of verwijderd, de vergunningstermijn bedraagt hier maximaal 10 jaar
 - Kga-depots van inzamelaars voor de termijn van maximaal 5 jaar
- Wanneer op bovengenoemde wijze de gewenste verwijderingsstructuur onvoldoende tot stand komt kan vergunning verleend worden aan sorteerbedrijven voor bouw- en sloopafval (uitsluitend voor asbesthoudende afvalstoffen afkomstig van sloopprojecten)

Be-/verwerken

nuttige toepassing

Voor drinkwaterslib zijn diverse toepassingsmogelijkheden aanwezig. Het predikaat afvalstof blijkt in praktijk de afzet te belemmeren. Dit geldt zeker voor het slib dat op grond van het arseengehalte een gevaarlijk afvalstof is. De branche onderzoekt de toepassingsmogelijkheden voor ijzerhoudend drinkwaterslib met arseen (**actiepunt II.21.3**). Potentiële toepassingsmogelijkheden zijn onder meer het gebruik als kleurtoeslag bij de baksteenproductie (vervanging ijzeroxide) en de toepassing in koud-vormgegeven bouwstoffen. Als belangrijkste afzetmogelijkheid wordt genoemd het opwerken van ijzerhoudend slib en

vervolgens inzetten bij de defosfatering van afvalwater [19, 23]. Als deze afvalstoffen nuttig toegepast worden, worden zij – getoetst op de definitie – niet langer aangemerkt als C₃-afvalstoffen.

overige be-/verwerkingsmogelijkheden

C₃-afvalstoffen moeten – indien mogelijk – zodanig be- of verwerkt worden dat zij niet meer als C₃-afvalstof gestort hoeven te worden. Mogelijkheden hiertoe zijn onder meer deeltjesscheidingstechnieken (DST) en immobilisatietechnieken [actiepunt II.21.2]. Na toepassing van deeltjesscheidingstechnieken (hydrocyclonage, flotatie, en dergelijke) ontstaat een relatief grote hoofdstroom die afhankelijk van restconcentratie nog nagereinigd moet worden alvorens te kunnen worden toegepast. Koude of thermische immobilisatie levert eindproducten die ingezet kunnen worden als bouwstof.

De C₃-afvalstoffen bestaan uit diverse afvalstromen, waardoor niet op voorhand aan te geven is welke techniek voor welke stroom het beste kan worden toegepast. Wel is een voorkeursvolgorde aan te geven.

Voor anorganische C₃-afvalstoffen die be- of verwerkt kunnen worden, geldt de volgende voorkeursvolgorde voor verwijdering als minimumstandaard:

- DST ten behoeve van nuttige toepassing indien dit technisch en financieel haalbaar is;
- koude of thermische immobilisatie ten behoeve van nuttige toepassing conform het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterbescherming indien dit technisch en financieel haalbaar is.

C₃-afvalstoffen met een organische stofgehalte van meer dan 10 % mogen in principe niet gestort worden maar moeten, indien dit technisch en financieel haalbaar is, eerst voorbehandeld worden teneinde het organische stofgehalte te verlagen. Het criterium van 10 % is geen hard criterium. In de komende planperiode zal onderzoek worden uitgevoerd om tot een beter criterium te komen [actiepunt II.21.4]. Met betrekking tot de voorbehandeling geldt de volgende voorkeursvolgorde als minimumstandaard:

- DST ten behoeve van nuttige toepassing;
- thermische reiniging ten behoeve van nuttige toepassing;
- thermische immobilisatie ten behoeve van nuttige toepassing;
- verbranden voorzover voldoende volumereductie optreedt.

Indien geen van de genoemde technieken mogelijk zijn, dan is het storten op een C₃-stortplaats toegestaan. Het bevoegd gezag zal daarbij in overleg met de betreffende stortplaatsbeheerder per geval nagaan welke wijze van storten verantwoord is teneinde verzuring van het C₃-stortcompartiment en negatieve gevolgen op de uitloging van de overige gestorte C₃-afvalstoffen te voorkomen. De

aard van de organische stof en het te verwachten uitlooggedrag zullen daarbij maatgevend zijn. Indien uit onderzoek blijkt dat verzuring van het C₃-compartiment optreedt, dient het betreffende gevaarlijk afval separaat gestort te worden. Koude immobilisatie is als voorbereiding van gevaarlijke afvalstoffen met een organisch stofgehalte van meer dan 10 % niet toegestaan omdat het organische stofgehalte niet verlaagd wordt maar slechts het vrijkomen van organisch materiaal in de tijd gezien wordt vertraagd. Koude immobilisatie heeft als bewerkingstechniek voor anorganische C₃-afvalstoffen, die be- of verwerkt kunnen worden vanuit energetisch perspectief bezien de voorkeur. Daarentegen kunnen met thermische immobilisatie stabielere producten gemaakt worden. In bepaalde gevallen kan het wenselijk zijn om ondanks het hogere energieverbruik toch thermisch te immobiliseren tot een categorie I bouwstof (dit vereist onder meer minder nazorg). DST, thermische reiniging en thermische immobilisatie worden als financieel haalbaar beschouwd als de kosten maximaal 150 % bedragen van het tarief van de C₃-stortplaats.

Middels het verbinden van voorschriften aan de vergunningen zal worden gerealiseerd dat verwerking van C₃-afvalstoffen op het meest hoogwaardige niveau zal plaats vinden.

Met betrekking tot de termijnen wordt aangesloten bij de termijnen voor immobilisatie en deeltjesscheidingstechniek zoals respectievelijk genoemd in de sectorplannen C₂-afvalstoffen en straalgrit.

Vergunningverlening be-/verwerken

- vergunningstermijn be-/verwerken door middel van immobilisatie bedraagt maximaal 5 jaar
- vergunningstermijn voor deeltjesscheidingstechniek bedraagt maximaal 10 jaar

storten

Voor het storten van C₃-afvalstoffen wordt het uitgangspunt van provinciale zelfvoorziening gehanteerd. Dit betekent dat de individuele provincies verantwoordelijk zijn voor de beschikbaarheid van stortcapaciteit voor C₃-afvalstoffen die binnen de provincie vrijkomen. Dit kan door óf eigen stortfaciliteiten te realiseren óf zorg te dragen voor contractuele afspraken voor de verwijdering op stortfaciliteiten in een andere provincie. Iedere provincie dan wel afvalregio beschikt over een of meer stortplaatsen of C₃-compartimenten daarbinnen, die voldoen aan de inrichtingseisen uit het Stortbesluit bodembescherming. De volgende afvalregio's worden onderscheiden: regio Noord (Groningen, Friesland, Drenthe en Overijssel), regio Zuid (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg), regio Gelderland (Gelderland) en regio Randstad (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland). De meeste provincies hebben hierover afspraken gemaakt, zodat de

provinciale zelfvoorziening voor alle C₃-afvalstoffen per 1 januari 1997 volledig is geëffectueerd. Aangezien de stortcapaciteit voor C₃-afvalstoffen in de meeste provincies voldoende is, worden nog slechts vergunninghouders toegelaten in de provincies die nog geen stortlocaties voor C₃-afvalstoffen hebben vergund. De vergunningtermijn bedraagt maximaal 10 jaar.

Voor asbesthoudende afvalstoffen die in relatief kleine hoeveelheden vrijkomen en waarvoor een laagdrempelige verwijderingsstructuur gewenst is, wordt bij voorkeur aangesloten bij de bestaande verwijderingsstructuur voor het asbesthoudende afval dat niet als gevaarlijk afvalstof is aangewezen. Daarom wordt de mogelijkheid opengelaten om asbesthoudende afvalstoffen te storten op reguliere stortplaatsen.

Vergunningverlening storten

- vergunningtermijn bedraagt maximaal 10 jaar

In- en uitvoer

Asbest

Voor in- en uitvoer van asbesthoudende producten, ongeacht de vraag of zij bestemd zijn voor nuttige toepassing of definitieve verwijdering, zijn van belang de bepalingen zoals opgenomen in het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet en het Asbest-verwijderingsbesluit, gebaseerd op Richtlijn 83/477/EEG betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk, en artikel 7 van richtlijn 87/217/EEG inzake voorkoming en vermindering van verontreiniging van het milieu door asbest. Daarnaast bevat het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet een volledig verbod op het bewerken, verwerken en in voorraad hebben van asbest (zowel asbesthoudende producten als asbesthoudend afval). Dit betekent dat toepassing, hergebruik en in voorraad houden van asbest in Nederland verboden is (dus handelingen met betrekking tot asbest die in dit MJP-GA II vallen onder het begrip nuttige toepassing). Een uitzondering wordt gemaakt voor opslag van asbesthoudend afval ten behoeve van het storten, alsmede voor het storten zelf. Deze uitzondering betreft storten als vorm van definitieve verwijdering. Voorgaande leidt tot de conclusie dat ook geen asbesthoudend afval kan worden opgeslagen ten behoeve van nuttige toepassing.

Op grond van Verordening 259/93/EEG kan bezwaar worden gemaakt tegen de overbrenging op grond van artikel 7, indien de overbrenging niet in overeenstemming is met de nationale wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake milieubescherming, openbare orde, openbare veiligheid of gezondheidsbescherming. Op grond van eerder genoemde Nederlandse wet- en regelgeving is de eindbestemming van asbest altijd storten als vorm van definitieve

verwijdering. Aanvragen voor in- en uitvoer van asbesthoudende producten en asbesthoudend afval voor definitieve verwijdering en/of nuttige toepassing zullen dan ook worden geweigerd. Als nieuwe technieken aanleiding geven tot wijziging van voornoemde besluiten kan dit gevolgen hebben voor de uitvoer van asbest die met behulp van de afwijkingsprocedure kunnen worden doorgevoerd.

Overige afvalstoffen

Voor het algemene beleid met betrekking tot in- en uitvoer wordt verwezen naar hoofdstuk 8 van het algemene deel.

Om het beslag op schaarse stortruimte te beperken en de continuïteit van de verwijdering van Nederlands C₃-afvalstoffen te verzekeren, wordt invoer ten behoeve van storten niet toegestaan. Omdat er in Nederland voldoende stortcapaciteit aanwezig is wordt uitvoer ten behoeve van storten niet toegestaan.

Deel III

Bijlagen

BIJLAGE IA: VERGUNNINGPLICHT INZAMELEN

In deze bijlage is aangegeven in welke gevallen een vergunning nodig is voor het inzamelen van gevaarlijke afvalstoffen. De vergunningplicht is geregeld via de PMV krachtens artikel 10.36 en via artikel 10.37 van de Wm. Op grond van dit laatste artikel is vooralsnog alleen voor afgewerkte olie een AMvB opgesteld: het Besluit inzameling afgewerkte olie.

Gevaarlijke afvalstoffen waarvan inzameling vergunningplichtig is op grond van artikel 10.36

1. Gevaarlijke afvalstoffen afkomstig uit de scheepvaart, bestaande uit olie- en chemicaliënloadingrestanten, olie- en chemicaliënhoudende mengsels, olie- en chemicaliënhoudende watermengsels, sludges en wasvloeistoffen.
2. Gevaarlijke afvalstoffen waarvan een bedrijf waar de hierna vermelde gevaarlijke afvalstoffen vrijkomen, zich ontdoet door afgifte in een hoeveelheid van ten hoogste 200 kilogram per afvalstof per afgifte:
 - a. laboratoriumchemicaliën;
 - b. restanten van de toepassing van amalgaam in de tandheelkunde;
 - c. afvalstoffen afkomstig van de toepassing van verven, lakken, beitsen en andere soortgelijke vloeibare en pasteuze middelen die ter kleuring of bescherming op hout, steen, metaal, textiel en dergelijke materialen worden aangebracht;
 - d. afvalstoffen van fotografisch-chemische bewerkingen;
 - e. zuren, logen, galvanische en etsbaden die zijn gebruikt voor de reiniging of bewerking van metaaloppervlakken, voor het opbrengen van een beschermende metaallaag op producten en halffabrikaten of voor het ontlakken van geverfde producten.
3. Mengsels van olie, water en slib afkomstig uit olie- of slibafscheiders waarvan een inrichting, waar onderhouds- en herstelwerkzaamheden aan voertuigen en machines worden verricht, zich door afgifte ontdoet.
4. Andere gevaarlijke afvalstoffen waarvan een inrichting als bedoeld onder 3 zich ontdoet door afgifte in een hoeveelheid van ten hoogste 200 kilogram per afvalstof per afgifte.
5. Gevaarlijke afvalstoffen die vrijkomen bij medische handelingen in intra- en extramurale instellingen voor de gezondheidszorg.

6. Afgewerkte olie in kleiner dan 200 liter verpakkingen (bij het van kracht worden van MJP-GA II geregeld middels artikel 10.37 van de Wm, wordt in de planperiode gewijzigd in een regeling op grond van artikel 10.36 van de Wm).

Gevaarlijke afvalstoffen waarvan inzameling vergunningplichtig is op grond van artikel 10.37

Afgewerkte olie in bulk (minimaal 200 liter verpakkingen).

Toelichting

Indien bij een bedrijf ten minste één van de bij categorie 2 genoemde afvalstoffen (a tot en met e) vrijkomt, dan is voor *alle* gevaarlijke afvalstoffen afkomstig van dit bedrijf een inzamelvergunning nodig (voor zover minder dan 200 kg per afvalstof per afgifte; bij grotere hoeveelheden is geen inzamelvergunning vereist). Het is immers niet zinvol om bedrijven die zich van de onder 2 genoemde gevaarlijke afvalstoffen ontdoen, slechts een deeloplossing te bieden. De inzamelaar zou dan kunnen volstaan met deze deelstromen op te halen, terwijl de producent nog steeds met een restprobleem zit, namelijk andere kleine hoeveelheden gevaarlijke afvalstoffen. De verplichting om (bijvoorbeeld op afroep) binnen een redelijke termijn in te zamelen, strekt zich dus ook uit tot de andere gevaarlijke afvalstoffen van de producent, mits de afgifte per afvalstof de gestelde grens niet overschrijdt. Indien bij een bedrijf *geen* van deze afvalstoffen vrijkomt, dan is voor geen enkele gevaarlijke afvalstof die bij dit bedrijf vrijkomt, een inzamelvergunning vereist (tenzij er afvalstoffen uit de andere categorieën vrijkomen).

Voor het ophalen van gevaarlijke afvalstoffen als bedoeld onder 1 tot en met 6 is in alle gevallen een inzamelvergunning nodig, ook als bijvoorbeeld voor elk afzonderlijk adres een afzonderlijke rit wordt gemaakt.

Hieronder wordt per bedoelde groep gevaarlijke afvalstoffen uit categorie 2 en categorie 3 aangegeven bij welke bedrijven deze afvalstoffen in kleine hoeveelheden kunnen vrijkomen. Deze opsomming is *niet limitatief*, maar geeft aan aan welke bedrijven onder meer moet worden gedacht.

2a. Restanten van laboratoriumchemicaliën

- importeurs en handelaren in laboratoriumchemicaliën
- laboratoria
- onderwijsinstellingen met een laboratorium
- veterinaire instellingen met een laboratorium
- instellingen voor de gezondheidszorg met een laboratorium

- 2b. Restanten van de toepassing van amalgaam in de tandheelkunde
- instellingen voor tandheelkunde (inclusief tandartspraktijken)
 - instellingen voor intramurale gezondheidszorg
- 2c. Afvalstoffen afkomstig van de toepassing van verven, lakken, beitsen en andere soortgelijke vloeibare en pasteuze middelen die ter kleuring of bescherming op hout, steen, metaal, textiel en dergelijke materialen worden aangebracht
- bedrijven waar verf, lak etc. op producten van derden wordt aangebracht door middel van walsen, gieten, spuiten, dompelen en/of kwasten (bijvoorbeeld een autospuiterij)
 - bedrijven met een geïntegreerde afdeling waar verf, lak, etc. op eigen producten (en eventueel op producten van derden) wordt aangebracht door middel van walsen, gieten, spuiten, dompelen en/of kwasten (bijvoorbeeld metaalwarenfabrieken, meubelfabrieken en schoenfabrieken)
 - schildersbedrijven die voornamelijk werkzaam zijn in woningen en gebouwen
 - bedrijven die op industriële wijze buiten, niet gebonden aan een vaste locatie, grote objecten (zoals bruggen, kranen en schepen) spuiten en kwasten
 - ontlakingsbedrijven
- 2d. Afvalstoffen van fotografisch-chemische bewerkingen
- fotografen
 - ontwikkelcentrales
 - laboratoria
 - instellingen voor tandheelkunde
 - instellingen voor intramurale gezondheidszorg
 - grafische bedrijven
- 2e. Zuren, logen, galvanische en etsbaden die zijn gebruikt voor de reiniging of bewerking van metaaloppervlakken, voor het opbrengen van een beschermende metaallaag op producten en halffabrikaten of voor het ontlakken van geverfde producten
- accumulatorenfabrieken
 - elektronica-industrie
 - grammofoonplaatindustrie
 - etsereien
 - radiatorenindustrie
 - ertsverwerkende industrie
 - emailleerbedrijven
 - vliegtuigindustrie
 - lasbedrijven
 - radiatorenfabrieken
 - printplaatindustrie
 - bedrijven waar men staal hardt
 - moffelspuiterijen
 - tingieterijen
 - draadtrekbedrijven
 - koperslagerijen
- loodgietersbedrijven
 - edelsmeden
 - laboratoria
 - onderzoeks- en onderwijsinstellingen
 - ziekenhuizen
 - schoonmaakbedrijven (met name metaalreiniging)
3. Mengsels van olie, water en slib afkomstig uit olie- of slibafscheiders van inrichtingen waar onderhouds- en herstelwerkzaamheden aan voertuigen en/of machines worden verricht:
- onderhouds- en reparatiebedrijven voor voertuigen (bijvoorbeeld zelfstandige garages en onderhoudsafdelingen van bedrijven met een eigen wagenpark en eigen garage)
 - onderhouds- en reparatiebedrijven voor machines (bijvoorbeeld loonbedrijven in de agrarische sector en bouwmachineverhuurbedrijven)

BIJLAGE IB: LANDELIJKE LIJST VAN PLICHT- EN RECHTGEBIEDEN

Inleiding

Onderstaande lijsten van plicht- en rechtgebieden bevatten een aanwijzing van plichtgebieden, bestaande uit één of meer inzamelregio's waarin vergunninghouders gehouden zijn gevaarlijke afvalstoffen die behoren tot een daarbij aangegeven categorie in te zamelen. Een landelijk recht voor de inzameling van een aangegeven categorie gevaarlijke afvalstoffen wordt verkregen indien de betreffende vergunninghouder, conform het gestelde in de PMV, beschikt over de benodigde inzamelvergunning(en) voor een plichtgebied. In het geval dat een plichtgebied bestaat uit meer dan één regio, wordt het landelijk recht verkregen indien de inzamelaar over een vigerende vergunning voor alle gekoppelde regio's beschikt.

Klein gevaarlijk afval

Een landelijk recht voor de inzameling van Kga wordt verkregen indien de betreffende vergunninghouder, conform het gestelde in de PMV, beschikt over de benodigde inzamelvergunning(en) voor een hieronder genoemd plichtgebied. In het geval dat een plichtgebied bestaat uit meer dan één regio, wordt het landelijk recht verkregen indien de inzamelaar over een vigerende vergunning voor alle gekoppelde regio's beschikt. De kaart met de betreffende regio's is opgenomen op de volgende pagina.

Lijst van plichtgebieden op basis van inzamelregio's:

- I: 1 en 2
- II: 3
- III: 4
- IV: 5
- V: 6 en 10
- VI: 7, 11 en 12
- VII: 8
- VIII: 9 en 17
- IX: 13
- X: 14
- XI: 15, 18 en 20
- XII: 16
- XIII: 19
- XIV: 21, 23, 24 en 27
- XV: 22
- XVI: 25 en 28
- XVII: 26, 30 en 33
- XVIII: 29
- XIX: 31 en 32
- XX: 34

Afgewerkte olie

Voor afgewerkte olie in bulk geldt eveneens een systeem van een beperkt plichtgebied met rechtgebied heel Nederland. Voor afgewerkte olie in bulk worden zes plichtregio's onderscheiden (zie volgende pagina). Indien een inzamelaar beschikt over een vergunning voor een bepaald plichtgebied, vloeit hieruit het recht op inzameling in heel Nederland voort. Zie voor afgewerkte olie in kleinverpakkingen (verpakkingen tot 200 liter) bij plichtgebieden Kga.

Olie/water/slib-mengsels

Een landelijk recht voor de inzameling van PMV-o/w/s wordt verkregen indien de betreffende vergunninghouder, conform het gestelde in de PMV, beschikt over de benodigde inzamelvergunning(en) voor een hieronder genoemd plichtgebied. In het geval dat een plichtgebied bestaat uit meer dan één regio, wordt het landelijk recht verkregen indien de inzamelaar over een vigerende vergunning voor alle regio's beschikt. De kaart met de betreffende regio's is opgenomen op de volgende pagina.

Lijst van plichtgebieden op basis van inzamelregio's:

- I: 1 en 3
- II: 2 en 2a
- III: 4 en 6
- IV: 5
- V: 7 en 20
- VI: 8 en 9
- VII: 10 en 11
- VIII: 12
- IX: 13
- X: 14 en 16
- XI: 15 en 19
- XII: 17 en 18
- XIII: 21 en 22
- XIV: 23

Inzamelplichtgebieden klein gevaarlijk afval

Inzamelplichtgebieden afgewerkte olie

Inzamelplichtgebieden olie/water/slib

BIJLAGE II: LIJST VAN AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN

Lijst van gebruikte afkortingen

ACS	Afrika, Caribisch gebied en de Stille Zuidzee	LCA	Levens Cyclus Analyse
AOO	Afval Overleg Orgaan	LCCM	Landelijke Coördinatie Commissie Milieu
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur	LIA	Landelijk Informatiesysteem Afval
AVI	Afvalverbrandingsinrichting	LMA	Landelijk Meldpunt Afvalstoffen
AVR	Afval Verwerking Rijnmond (AVR-Chemie B.V., AVR-Chemie C.V. en N.V. AVR)	LPG	Liquid Petrol Gaz
Awb	Algemene wet bestuursrecht	MARPOL	verdrag ter beheersing van Marine Pollution
Baga	Besluit aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen	MER	Milieu-effectrapport
Bla	Besluit luchtemissies afvalverbranding	m.e.r.	milieu-effectrapportage
Bohb	Besluit organisch halogeengehalte brandstoffen	MJP-GA	Meerjarenplan gevaarlijke afvalstoffen
BS	British Standard	NER	Nederlandse Emissierichtlijnen
BSSW	Boor-, snij-, slijp- en walsolie	NMP	Nationaal Milieubeleidsplan
CBE	Centrale Bewerkingseenheid voor afgewerkte olie	NOVEM	Nederlandse Organisatie voor Energie en Milieu
CCR	Centrale Commissie voor de Rijnvaart	NSM	Nota Scheepvaart en Milieu
CPR	Commissie Preventie Rampen door Gevaarlijke Stoffen	NVGA	Nederlandse Vereniging van Verwerkers van Gevaarlijke Afvalstoffen
DAF	Dissolved Air Flotation	NVCI	Nederlandse Vereniging voor de Chemische Industrie
DST	Deeltjes Scheidings Techniek(en)	OBM	Oil Based Muds
DTO	Draaitrommeloven	OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
EG	Europese Gemeenschap (thans EU)	off-spec	brandstofrestanten en partijen olie of brandstof die niet aan de specificaties voldoen
EMAS	EU-Verordening inzake de vrijwillige deelneming van bedrijven uit de industriële sector aan een communautair milieubeheer- en milieu-auditsysteem	ONO	Ontgiften/neutraliseren/ontwateren
EOD	Explosieven Opruimings Dienst	o/w/s	Olie/water/slib-mengsels
ER	European Renaissance (zie Trendstudie)	PCB	Polychloorbifenylnyl
EU	Europese Unie (voorheen EG)	PL	lagedruk kwiklamp
Fga	Fotografisch gevaarlijk afval	PMP	Provinciaal milieubeleidsplan
FME	Vereniging van ondernemingen in de metaal-, elektronica en elektronische industrie en aanverwante sectoren	PMV	Provinciale milieuverordening
Gcv	Gebruikte chemicaliënverpakkingen	PMV-o/w/s	olie/water/slib-mengsels waarvoor op grond van de PMV een inzamelvergunning vereist is
GS	Global shift (zie Trendstudie)	Raga	Regeling aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen
HCFK	harde chloorfluorkoolwaterstoffen	RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne
HKW	Halogeenkoolwaterstoffen	SAB	Stichting Afvalstoffen Binnenvaart
HOI	Havenontvangstinstallatie (als bedoeld in MARPOL/WVVS)	SBT	Segregated Ballast Tank
HPL	hogedruk kwiklampen	SCCM	Stichting coördinatie certificatie milieuzorgsystemen
HTO	High Temperature Oxidation	SCG	Service Centrum Grondreiniging
IAF	Induced Air Flotation	SFAV	Stichting Financiering Afvalstoffen Visserij
IPO	Interprovinciaal Overleg	SL	lagedruk kwiklamp
ISO	International Organization for Standardization	SON	hogedruk natriumlamp
IVB	Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer	SOX	lagedruk natriumlamp
Kca	Klein chemisch afval (afkomstig van huishoudens)	SPAN	Strategisch Plan van aanpak lozingsregels
Kga	Klein gevaarlijk afval (afkomstig van bedrijven, onder meer van Kca-depots)	STEK	Stichting Erkenning Koelinstallateurs
kton	kiloton	Sza	Specifiek Ziekenhuisafval
		TK	Tweede Kamer der Staten-Generaal
		TL	lagedruk kwiklamp
		TLN	Transport en Logistiek Nederland
		TOP	Tijdelijke Opslag Plaats
		TTW	Tussentijdse wijziging van MJP-GA I
		UNETO	Unie van elektrotechnische ondernemers
		VAMIL	Vervroegde afschrijving milieu-investeringen

VBI	Verfafvalbehandelingsinstallatie
VVAV	Vereniging van afvalverwijderaars
VVVF	Vereniging van Verf- en Drukinktfabrikanten
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VVGB	Verklaring van geen bedenkingen
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VSN	Vereniging van Smeerolie-ondernemingen Nederland
V&W	Verkeer en Waterstaat
Wm	Wet milieubeheer
Wvvs	Wet voorkoming verontreiniging door schepen
ZAVIN	Ziekenhuis Afval Verbrandings Installatie Nederland

Lijst van gebruikte begrippen

Hieronder zijn de definities van begrippen opgenomen zoals deze gehanteerd zijn in dit MJP-GA II. Bepaalde begrippen worden in de wet- en regelgeving op verschillende wijze gedefinieerd. De keuze die voor het MJP-GA II is gemaakt, kan in bepaalde gevallen dus afwijken van bepaalde wet- en regelgeving.

Bewaren

Het tijdelijk opslaan van gevaarlijke afvalstoffen alsmede het samenvoegen, samenvoegen of sorteren hiervan ten behoeve van deze opslag.

Bewerken

Veranderen van de aard of hoedanigheid van gevaarlijke afvalstoffen door het behandelen met fysische methoden ten behoeve van verdere verwijdering (hieronder vallen in ieder geval ontwateren, scheiden, wassen, breken, destilleren en verdichten).

C₁-afvalstoffen

Niet-verwerkbaar afvalstoffen die zodanig toxisch zijn dat berging ervan in de C₂-deponie niet mogelijk is.

C₂-afvalstoffen

Niet-verwerkbaar sterk uitloogbare vaste anorganische gevaarlijke afvalstoffen die slechts op of in de bodem gebracht kunnen worden, indien de beheersmaatregelen en de voorzieningen zodanig zijn dat percolaatvorming wordt voorkomen, zodat de emissies naar de bodem verwaarloosbaar geacht kunnen worden. Afvalstoffen behoren tot deze categorie indien één van de uitloogwaarden van de in bijlage I van de Grenswaardennotitie, storten gevaarlijk afval, [18] genoemde parameters hoger of gelijk is dan de betreffende U1-waarde. Deze notitie zal vervangen worden door de notitie "Stortplaatscategorieën in Nederland".

C₃-afvalstoffen

Niet-verwerkbaar matig en slecht uitloogbare vaste anorganische gevaarlijke afvalstoffen, die slechts op of in de bodem gebracht kunnen worden, indien de beheersmaatregelen en de voorzieningen zodanig zijn, dat het percolaat slechts verwaarloosbare emissies naar de bodem kan veroorzaken. Afvalstoffen behoren tot deze categorie, indien geen enkele uitloogwaarde van de in bijlage I van de Grenswaardennotitie, storten gevaarlijk afval, [18] genoemde parameters hoger of gelijk is aan de betreffende U1-waarde. Deze notitie zal vervangen worden door de notitie "Stortplaatscategorieën in Nederland".

Definitieve verwijdering

Handelingen als omschreven in Richtlijn 75/442/EEG, artikel 1, onder e (onder meer verbranden zonder energieretourwinning, storten, immobilisatie ten behoeve van storten en ONO-technieken zonder materiaalretourwinning). In de sectorplannen is aangegeven wanneer verbranden is aan te merken als definitieve verwijdering (zie met name het sectorplan Verbranden).

Gevaarlijke afvalstoffen

Afvalstoffen zoals aangewezen in het Besluit aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen (Baga).

Hoog calorisch gevaarlijk afval

Te verbranden gevaarlijke afvalstoffen met een calorische inhoud van meer dan 11.500 kJ/kg (bij minder dan of gelijk aan 1% chloor) of meer dan 15.000 kJ/kg (bij meer dan 1% chloor). Zie ook het sectorplan Verbranden.

Hoogwaardigheid

Effectiviteit en efficiëntie van een verwijderingstechniek, te bepalen aan de hand van de milieu-effecten. Van belang zijn de effecten die de techniek heeft op verspreiding, broeikas-effect, ozonlaagaantasting, smogvorming, verzuuring, vermesting, energieverbruik, grondstofverbruik en volume finaal afval. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 6.3.1.

Deze term wordt alleen gebruikt in relatie tot binnenlandse vergunningverlening. Bij in- en uitvoer wordt gesproken over "mate van nuttige toepassing" (zie hoofdstuk 8).

Immobilisatie

Technologische ingreep waarbij fysische en/of chemische eigenschappen van een afvalstof worden gewijzigd, zodanig dat de kans op verspreiding van de milieugevaarlijke stoffen door uitloging, erosie of verstuijing op de korte en lange termijn wordt verminderd.

Inzamelen

Het ophalen van gevaarlijke afvalstoffen bij een persoon die zich van die afvalstoffen ontdoet door afgifte aan degene die die afvalstoffen ophaalt. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 7.1.1 en bijlage 1A.

Kwalitatieve preventie

Het nemen van maatregelen waardoor de milieuschadelijkheid van afvalstoffen afneemt (zie paragraaf 5.1).

Kwantitatieve preventie

Het nemen van maatregelen tot het reduceren van de hoeveelheid afvalstoffen.

Laag calorisch gevaarlijk afval

Te verbranden gevaarlijke afvalstoffen met een calorische inhoud minder dan 11.500 kJ/kg (bij minder dan 1% chloor) of minder dan 15.000 kJ/kg (bij meer dan 1% chloor). Zie ook het sectorplan Verbranden.

Laagdrempeligheid

Mate waarin ontdoeners eenvoudig terecht kunnen bij inzamelaars en andere bedrijven die gevaarlijke afvalstoffen verwijderen.

Lekvrije verwijdering

Verwijdering waarbij alle gevaarlijke afvalstoffen op een legale wijze daadwerkelijk op de daarvoor bestemde plaats terechtkomen.

Mate van nuttige toepassing

Een bezwaargrond voor de in- en uitvoer van gevaarlijke afvalstoffen op grond van de Verordening 259/93/EEG. Van een lagere mate van nuttige toepassing is sprake indien de verhouding tussen de wel en niet nuttig toe te passen afvalstoffen de nuttige toepassing uit economisch en milieutechnisch oogpunt niet rechtvaardigen. Bij een "hogere mate van nuttige toepassing" rechtvaardigt dit de nuttige toepassing wel. Zie voor een uitgebreide toelichting paragraaf 8.3.

Deze term wordt alleen gebruikt in relatie tot in- en uitvoer. In andere gevallen wordt gesproken over "hoogwaardigheid" (zie hoofdstuk 7).

Minimumstandaard

Minimale hoogwaardigheid van de wijze van verwijderen van een categorie gevaarlijke afvalstoffen zoals vastgelegd in het MJP-GA. De minimumstandaard wordt omschreven als technologie, maar legt eigenlijk het integrale milieu-effect van de verwijdering vast. De minimumstandaard is nadrukkelijk niet bedoeld als de enig toegelaten technologie, maar als referentiepunt. Door de keuze van een bepaalde technologie wordt een referentiepunt vastgelegd ten aanzien van de acceptabel geachte emissies, grondstof- en energieverbruik etc. voor de verwerking van een bepaald soort afval. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 6.3.1. Onder een verwijderingswijze die voldoet aan de minimumstandaard wordt verstaan een techniek die ten minste even hoogwaardig is als de minimumstandaard.

Nabijheidsbeginsel

Het streven om gevaarlijke afvalstoffen zo dicht mogelijk bij de bron te bewaren, bewerken, verwerken, verbranden of storten teneinde de transportafstanden zo klein mogelijk te houden.

Nuttige toepassing

Het als product of als materiaal opnieuw gebruiken van een afvalstof in dezelfde of een andere toepassing. Hieronder valt derhalve onder meer producthergebruik, materiaalhergebruik en verbranding met energierugwinning zoals beschreven in het sectorplan Verbranden. In relatie met in- en uitvoer worden onder handelingen waardoor nuttige toepassing mogelijk wordt, handelingen bedoeld als omschreven in Richtlijn 75/442/EEG, artikel 1, onder f (onder meer terugwinning van bepaalde componenten en regeneratie van zuren of basen).

Opslaan

Gelijk aan bewaren (zie aldaar).

Overslaan

Handelingen zoals (be)laden, lossen, overladen, hevelen e.d. al dan niet op pneumatische of mechanische wijze, bijvoorbeeld door middel van kranen, transportbanden of leidingen, waarbij de afvalstoffen op of in een ander voer- of vaartuig worden gebracht (zie paragraaf 7.2.2).

Preventie

Het voorkomen van het ontstaan van gevaarlijke afvalstoffen.

Verbranden

Door branden vernietigen. Voor het verbranden van gevaarlijke afvalstoffen is een duidelijk onderscheid gemaakt tussen het verbranden als nuttige toepassing en verbranden als definitieve verwijdering. Voor een nadere toelichting van dit onderscheid, zie het sectorplan Verbranden.

Verwerken

Behandelen van gevaarlijke afvalstoffen op een zodanige wijze dat de chemische samenstelling en eigenschappen van de oorspronkelijke afvalstof worden gewijzigd doordat een chemische reactie plaatsvindt (hieronder vallen in ieder geval pyro- en hydrometallurgie en thermisch immobiliseren). Onder het begrip verwerken valt niet: storten, verbranden voor zover aan te merken als definitieve verwijdering, immobilisatie ten behoeve van storten en ONO-technieken zonder materiaal terugwinning (dit wordt aangemerkt als definitieve verwijdering).

Verdere verwijdering

Het totaal van bewerken, verwerken, verbranden en storten.

Verwijderen

Het totaal van activiteiten met gevaarlijke afvalstoffen vanaf het moment van ontstaan, te weten inzamelen, bewaren, overslaan, bewerken, verwerken, verbranden en storten.

Storten

Het op of in de bodem brengen van gevaarlijke afvalstoffen, al dan niet verpakt, om deze stoffen daar te laten.

Zelfvoorzieningsbeginsel

Het streven naar verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen binnen de EU (communautaire zelfvoorziening), binnen de landsgrenzen (nationale zelfvoorziening) of binnen de provincie (provinciale zelfvoorziening).

BIJLAGE III : OVERZICHT BELANGRIJKSTE WET- EN REGELGEVING

Internationale wet- en regelgeving

1. Richtlijn 75/442/EEG betreffende afvalstoffen (Pb 1975, L194), zoals gewijzigd bij Richtlijn 91/156/EEG (Pb 1991, L 78)
2. Richtlijn 91/689/EEG betreffende gevaarlijke afvalstoffen (Pb 1991, L337), zoals gewijzigd bij Richtlijn 94/31/EG (Pb 1994, L 168)
3. Verordening 259/93/EEG betreffende toezicht en controle op de overbrenging van afvalstoffen binnen, naar en uit de EG (Pb 1993, L30)
4. Richtlijn 91/157/EEG betreffende batterijen en accu's die gevaarlijke afvalstoffen bevatten (Pb 1991, L78)
5. Richtlijn 75/439/EG inzake de verwijdering van afgewerkte olie (Pb 1975, L194)
6. Verdrag van Bazel van 22 maart 1989 inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan (Trb. 1994, 253)
7. Beschikking 94/904/EG van de Raad tot vaststelling van een lijst van gevaarlijke afvalstoffen (Pb 1994, L356)
8. Beschikking 94/3/EG van de Commissie van 20 december 1993, houdende vaststelling van een lijst van afvalstoffen overeenkomstig artikel I, onder a, van richtlijn 75/442 van de Raad betreffende afvalstoffen
9. Richtlijn 87/101/EEG tot wijziging van Richtlijn 75/429/EEG inzake de verwijdering van afgewerkte olie (Pb 1975, L 194/31), zoals gewijzigd bij Richtlijn van 22 december 1986 (Pb 1986, L 42/43)
10. Richtlijn 91/157/EEG inzake batterijen en accu's die gevaarlijke afvalstoffen bevatten (Pb 1991, L 78)
11. OESO-Verdrag over de controle op grensoverschrijdende bewegingen van gevaarlijke afvalstoffen (Trb. 1988, 127)
12. Richtlijn 94/62/EG betreffende verpakking en verpakingsafval (Pb 1994, L 365/10)
13. Richtlijn 94/67/EG betreffende de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen (Pb 1994, L365/34)
14. Richtlijn 83/189/EEG (Pb 1983, L 109) betreffende informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften
15. Verdrag van Bazel (Trb. 1990, 12) inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan

Algemene maatregelen van bestuur op grond van de Wet milieubeheer

1. Besluit aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen (Stb. 1993, 617)
2. Besluit inzameling afgewerkte olie (Stb. 1993, 614)
3. Besluit vrijstellingen stortverbod buiten inrichtingen (Stb. 1993, 616)
4. Besluit houdende wijziging van het Besluit vrijstellingen stortverbod buiten inrichtingen (Stb. 1994, 871)
5. Besluit stortverbod afvalstoffen (Stb. 1995, 345)
6. Besluit verwijdering batterijen (Stb. 1995, 45)
7. Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterbescherming (Stb. 1995, 567)
8. Besluit organisch-halogeengehalte van brandstoffen (Stb. 1989, 58)
9. Besluit houdende wijziging van het Besluit organisch-halogeengehalte van brandstoffen (Stb. 1994, 854)

Ministeriële regelingen op grond van de Wet milieubeheer

1. Regeling aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen (Stcrt. 1993, 246)
2. Regeling aanvulling aanwijzing gevaarlijke afvalstoffen (Stcrt. 1995, 121)
3. Nadere regels inzake de aanduiding van batterijen en accu's die kwik, cadmium of lood bevatten (Stcrt. 1993, 223)
4. Regeling vaststelling klasse-indeling onderhoudsspecie (Stcrt. 1993, 246)
5. Wijziging Regeling vaststelling klasse-indeling onderhoudsspecie (Stcrt. 1995, 10)
6. Wijziging Regeling vaststelling klasse-indeling onderhoudsspecie (Stcrt. 1995, 163)
7. Regeling EEG-Verordening overbrenging van afvalstoffen (Stcrt. 1994, 86)
8. Regeling scheiden gevaarlijke afvalstoffen (Stcrt. 1995, 121)
9. Regeling scheiden gevaarlijke afvalstoffen bij niet-vergunningplichtige inrichtingen (Stcrt. 1995, 121)
10. Regeling instantie verwijdering afvalstoffen (Stcrt. 1995, 245)
11. Regeling verzoek verwijderingsbijdrage (Stcrt. 1994, 92)
12. Regeling beoordeling reinigbaarheid grond bodemsanering (Stcrt. 1994, 251)
13. Regeling niet-reinigbaar straalgrit (Stcrt. 1996, 121)

Binnenkort te verwachten ministeriële regelingen

1. Regeling verpakking en verpakingsafval (voorpublicatie Stcrt. 1995, 249)
2. Regeling niet-herbruikbaar bouw- en sloopafval

Provinciale milieuverordeningen

BIJLAGE IV : ACTIEPUNTEN

Algemeen deel

II.A	Opstellen deelplannen voorlichting
planning	1997
product	deelplannen
actie	ministerie van VROM, IPO en betrokken branche-organisaties
II.B	Opstellen AMvB financiële zekerstelling
planning	1997
product	AMvB
actie	ministerie van VROM in overleg met bedrijfsleven
II.C	Opstellen AMvB afvalstof/niet-afvalstof
planning	1997
product	AMvB
actie	ministerie van VROM in overleg met bedrijfsleven
II.D	Invullen kennisleemten MER MJP-GA II
planning	2000
product	MER MJP-GA III en onderzoeksrapporten
actie	IPO, ministerie van VROM en bedrijfsleven
II.E	Monitoring
planning	1997-2000
product	jaarlijkse rapportage
actie	IPO en ministerie van VROM

Sectorplannen

II.1.1	Kentallen Kga ontwikkelen voor een systeem van monitoring
planning	1997
product	notitie
actie	IPO
II.1.2	Uitvoeren onderzoek hoe moet worden omgegaan met de meldingsplicht van extra bewaarlokalities van inzamelvergunninghou- ders en onderzoek naar een vereenvoudiging van de meldingsystematiek voor de aller- kleinste partijen
planning	1997
product	notitie met voorstellen, eventueel tekstvoor- stel artikel PMV
actie	IPO
II.1.3	Evaluatie-onderzoek Kga-inzamelstructuur
planning	1998
product	onderzoeksrapport
actie	IPO

II.1.4	Uitvoeren onderzoek hoe de afgiftedrempel van Kga uit kantoren, winkels en diensten en de agrarische bedrijven te verlagen
planning	1997
product	onderzoeksrapport en waarschijnlijk voor- lichtingsmateriaal
actie	IPO

II.1.5	Opstarten initiatieven om een hoogwaardiger verwijdering van kleine partijen Kga tot stand te brengen, daartoe behoort o.a. het in overleg met de inzamelbranche ontwikkelen van een specifieke richtlijn voor acceptatie- procedures voor Kga
planning	1997
product	rapport met initiatieven
actie	NVGA, IPO en ministerie van VROM

II.1.6	Initiatieven om de inzameling van de aller- kleinste partijen (< 50 kg/jr) te verbeteren
planning	1997
product	notitie met initiatieven
actie	NVGA en provincies

II.2.1	Onderzoek afbreekbaarheid Fga.
planning	1998
product	rapport
actie	Branche

II.3.1	Aanpassing van Baga opdat op ingezameld of afgegeven specifiek ziekenhuisafval gelijk- kend afval afkomstig van particulieren, als- mede van de thuiszorg ook als gevaarlijk afval wordt beschouwd. Hierbij wordt tevens betrokken de vraag of de normstelling van 46.7 nader kan worden geconcretiseerd.
planning	1997/1998
product	wijziging AMvB
actie	ministerie van VROM

II.3.2	Uitvoeren onderzoek naar mogelijkheden tot verbetering inzamelrespons bij extramurale instellingen
planning	1997
product	onderzoeksrapport
actie	IPO

II.3.3	Uitvoeren onderzoek of voor wat betreft de thuiszorg optimaler gebruik kan worden gemaakt van de huidige inzamelstructuur voor Kca.
planning	1997
product	onderzoeksrapport
actie	IPO, NVGA en koepelorganisaties thuiszorg

II.3.4	Uitvoeren audit bij ZAVIN	II.6.2	Aanpassen van de AMvB herstellinrichtingen, zodat het leeghalen van olie- en slibafscheiders door middel van mobiele installaties mogelijk wordt
planning	1997/1998	planning	1997/1998
product	rapportage	product	aangepaste AMvB
actie	ministerie van VROM en IPO	actie	ministerie van VROM
II.4.1	Uitvoeren onderzoek onder welke randvoorwaarden het uit milieuhygiënisch en economisch oogpunt gezien gewenst is, verontreinigde oplosmiddelen aan te bieden aan een destillateur	II.6.3	Aanpassen vergunningen, die specificaties bevatten voor brandstoffen die zijn geproduceerd uit oliehoudende afvalstoffen, aan het aangescherpte Besluit organisch-halogeengehalte van brandstoffen
planning	1997	planning	1998
product	rapport met voorstel voor concrete randvoorwaarden	product	aangepaste vergunningen
actie	ministerie van VROM, IPO en NVGA	actie	ministerie van VROM en provincies
II.4.2	Uitvoeren onderzoek naar de mogelijkheden tot minimalisatie van de bij de bewerking van koudemiddelen vrijkomende reststoffen	II.7.1	Wettelijk regelen afgifte van ladingrestanten bij de terminal of raffinaderij voor de binnentankvaart
planning	1998	planning	1997
product	Inventarisatierapport	product	AMvB
actie	VNKL, IPO en ministerie van VROM	actie	ministerie van V&W, ministerie van VROM en SAB
II.5.1	Aanpassen PMV's waarbij bepalingen worden opgenomen voor de inzamelstructuur voor afgewerkte olie. Na het van kracht worden van deze verordeningen, wordt de AMvB "Besluit inzameling afgewerkte olie" gewijzigd en worden de provincies het bevoegd gezag inzake de vergunningverlening voor de inzameling van afgewerkte olie in kleinverpakking/vaatwerk.	II.7.2	Bezien of regulering met betrekking tot de afgifte van ladingresten bij terminals en raffinaderijen via algemene regels of vergunningen zal worden ingevoerd
planning	1997/1998	planning	1998
product	aangepaste PMV respectievelijk wijziging AMvB	product	Afspraken binnen het bestaande convenant VROM en VNCI of opstellen AMvB
actie	provincies respectievelijk ministerie van VROM	actie	ministerie van V&W, ministerie van VROM, IPO, VNCI en VNG
II.6.1A	Inventarisatie van belangrijke specificaties voor olieproducten en van mogelijke verontreinigingen van afvaloliën en een inventarisatie van beschikbare analyse-technieken	II.7.3	Nagaan of voor schoonmaakactiviteiten van de zeevaart, eventueel via een plan van de havenbeheerders en voorzover nog niet aanwezig, strategisch gelegen wasplaatsen in de haven moeten worden aangewezen of aangelegd
planning	1997	planning	1998
product	inventarisatierapport	product	overleg
actie	ministerie van VROM en IPO	actie	IPO, ministerie V&W, ministerie van VROM en zeehavenbeheerders
II.6.1B	Doorlichting van de (afval)markt, het ontwikkelen van acceptatie-criteria per verwerkingsmogelijkheid en het aangeven van criteria voor het begrip brandstof. Onderdeel II.6.1B maakt gebruik van de resultaten van onderdeel II.6.1A.	II.7.4	Evalueren van het inzamelvergunningensysteem van scheepsafvalstoffen
planning	1997	planning	1997
product	inventarisatierapport	product	evaluatie rapport
actie	ministerie van VROM en IPO	actie	IPO en ministerie van VROM

II.7.5	Uitvoeren onderzoek of, op basis van de intentieverklaring uitvoering milieubeleid chemische industrie (1993) die is afgesloten met de NVCI en een aantal grote chemische bedrijven, door het ministerie van VROM afspraken met de raffinaderijen en terminals gemaakt kunnen worden over onder meer extra voorzieningen, zoals ligplaatsen, leidingen, koppelingen en opslagmogelijkheden, ook in internationaal verband (zie ook actie II 7.2 voor wat betreft de binnenvaart).	planning product actie	2000 plan van aanpak en onderzoeksrapport ministerie van VROM en afvalproducenten
II.7.6	Implementeren van de bepalingen uit het Scheepsafvalstoffenverdrag in de Nederlandse regelgeving	planning product actie	1997 AMvB's en verdere regelgeving ministerie van V&W, ministerie van VROM, IPO, havenbeheerders en SAB
II.7.7	Overleg tussen IPO en VNG over verwijderingsstructuur scheepvaart Kga waarbij afstemming op de verwijdering van huishoudelijk afval en bedrijfsafval aan de orde komt	planning product actie	1997 nota met keuze voor concrete verwijderingsstructuur IPO, ministerie van VROM en VNG
II.7.8	Onderzoek in hoeverre tegemoet gekomen kan worden aan belemmeringen in de regelgeving (o.a. door het opheffen van de scheiding land- en waterstromen) voor afval afkomstig uit de recreatie	planning product actie	begin 1998 nota met de mogelijkheden en actiepunten IPO
II.7.9	Onderzoeken in hoeverre afstemming van verschillende formuleren mogelijk is	planning product actie	1997 onderzoeksrapport ministerie van VROM en IPO
II.8.1	Ontwikkelen plan van aanpak en onderzoek uitvoeren naar hoogwaardiger verwerkingsmogelijkheden van de restcategorie metaalhoudende zuren en basen die thans laagwaardig verwerkt wordt	planning product actie	2000 plan van aanpak en onderzoeksrapport ministerie van VROM en afvalproducenten
II.8.2	Ontwikkelen plan van aanpak en onderzoek uitvoeren naar hoogwaardiger verwerkingsmogelijkheden van zwavelhoudende afvalstoffen die thans nog niet hergebruikt of nuttig toegepast kunnen worden.	planning product actie	2000 plan van aanpak en onderzoeksrapport ministerie van VROM en afvalproducenten
II.8.3	Ontwikkelen criteria om vast te kunnen stellen wanneer afgewerkte zuren en basen voor nuttige toepassing kunnen worden ingezet	planning product actie	1997 notitie met criteria IPO en ministerie van VROM
II.11.1	Onderzoeken of de inzamelrespons van gasontladingslampen kan worden verbeterd door inschakelen van de groothandel bij inzameling en bewaren	planning product actie	1997 rapport provincies, UNETO en producenten
II.11.2	Onderzoek naar alternatieve inzamel-, transport- en verwerkingsmogelijkheden voor afgedankte gasontladingslampen van neonlichtreclame	Planning product actie	1997 rapport met vergelijking alternatieven UNETO
II.14.1	Zodanig aanpassen van het Baga dat metaalisch lood met als eindbestemming metaalhergebruik geen gevaarlijk afval meer is. Voor loodhoudende legeringen moet onderzoek plaatsvinden naar de gewenste status, resulterend in al dan niet aanpassen van het Baga ten aanzien van deze legeringen	planning product actie	1997/1998 aangepast Baga ministerie van VROM
II.14.2	Opstellen van een praktijkrichtlijn voor handhavers over het omgaan met metaalbewerkingsafval. Dit om de problemen bij de toetsing aan de concentratiegrenswaarden het hoofd te bieden.	planning product actie	1997/1998 praktijkrichtlijn IPO
II.14.3	De mogelijkheden tot hoogwaardiger verwerking van fijn metaalbewerkingsafval onderzoeken	planning product actie	1997 rapport MRF en IPO

II.15.1	Inventariseren van probleemstoffen en eventuele verwijderingsmogelijkheden, inclusief de problematiek van inzameling en opslag bij vergunninghouders	II.20.2	Uitvoeren onderzoek of DTO-vliegas binnen de voorwaarden van de geactualiseerde "Grenswaardennotitie, storten gevaarlijk afval" geïmmobiliseerd verwerkt kan worden
planning	1997	planning	2000
product	inventarisatie-rapport	product	rapport met overzicht (on)mogelijkheden
actie	IPO, ministerie van VROM en NVGA	actie	AVR
II.15.2	Aanpassen van de Wm-vergunningen van de EOD zodat deze tevens betrekking hebben op de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen	II.20.3	Uitvoeren onderzoek welke locaties voor het storten van C ₃ -afvalstoffen in aanmerking komen voor de inrichting van compartimenten voor geïmmobiliseerde C ₂ -afvalstoffen en zorgdragen voor het realiseren van voldoende stortcapaciteit voor het storten van geïmmobiliseerde C ₂ -afvalstoffen en het in-situ immobiliseren van C ₂ -afvalstoffen
planning	1997		1998
product	aangepaste vergunning		overzicht geschikte locaties; vergunningen hiervoor
actie	ministeries van VROM en Defensie		IPO en afzonderlijke provincies
II.17.1	Aanscherpen ministeriële regeling vaststelling niet-reinigbaar straalgrit	planning	
planning	1997	product	
product	aangepaste regeling		
actie	ministerie van VROM	actie	
II.18.1	Uitvoeren van een haalbaarheidsstudie om teermastiek nuttig toe te passen als ondersteuningsbrandstof	II.21.1	Uitvoeren nader onderzoek naar hoeveelheid en be-/verwerkingsmogelijkheden van potentiële C ₃ -afvalstoffen met een organisch stofgehalte van meer dan 10%
planning	1997	planning	2000
product	rapport	product	rapport inventarisatie
actie	ministerie van VROM en IPO	actie	IPO en ministerie van VROM
II.18.2	Invoeren stortverbod voor teermastiek indien teermastiek nuttig kan worden toegepast als ondersteuningsbrandstof	II.21.2	Uitvoeren nader onderzoek naar de geschiktheid van de verschillende immobilisatietechnieken voor de diverse C ₃ -afvalstoffen
planning	1997/98	planning	2000
product	aangepast stortverbod	product	onderzoeksrapport
actie	ministerie van VROM	actie	IPO en ministerie van VROM
II.19.1	In overleg met de ontdoeners, de branche-organisaties en de leverancier van hardingszouten (laten) onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor preventie of alternatieve verwijderingsmogelijkheden voor hardingszouten	II.21.3	Uitvoeren nader onderzoek naar de randvoorwaarden waaronder drinkwaterslib nuttig kan worden toegepast
planning	1998	planning	1998
product	inventarisatierapport mogelijkheden	product	onderzoeksrapport
actie	Branche, leveranciers en ministerie van VROM	actie	IPO in overleg met de branche
II.20.1	Uitvoeren onderzoek naar de wijze waarop de uiteindelijke verwerking van C ₂ -afvalstoffen die in het hergebruikscompartiment zijn en worden opgeslagen, kan worden gefinancierd	II.21.4	Vaststellen criterium onderscheid verschillende C ₃ -afvalstoffen
planning	1997	planning	2000
product	financieringsplan	product	criteria
actie	AVR, ministerie van VROM en IPO	actie	IPO en ministerie van VROM

BIJLAGE V: NUTTIGE ADRESSEN EN TELEFOONNUMMERS

Algemene telefoonnummers

Ministerie van VROM
directie Afvalstoffen
IPC 645
Postbus 30945
2500 GX DEN HAAG
tel: 070-3394162
fax: 070-3391283

IPO
Postbus 97728
2509 GC DEN HAAG
tel: 070-3143414

Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA) / Internationaal
Meldpunt Afvalstoffen (IMA)
Postbus 418
3440 AK WOERDEN
tel: 0348-487430 (LMA) en 0348-487440 (IMA)

Afvaloverlegorgaan (AOO)
Catharijnesingel 55
3511 GD UTRECHT
tel: 030-2342800

NVGA
Kerkplein 3
4209 AC SCHELLUINEN
tel: 0183-623771

Provinciale coördinatoren gevaarlijk afval

Provincie Groningen
algemeen tel: 050-3164911
mw. E. Koel
tel: 050-3164082
fax: 050-3164632

Provincie Friesland
algemeen tel: 058-2925925
dhr. A. de Vries
tel: 058-2925127
fax: 058-2925123

Provincie Drenthe
algemeen tel: 0592-365555
mw. A. de Graaf
tel: 0592-365838
fax: 0592-365216

Provincie Overijssel
algemeen tel: 038-4252525
mw. B. Goosselink
tel: 038-4251408
fax: 038-4252610

Provincie Gelderland
algemeen tel: 026-3599111
dhr. G. Landman
tel: 026-3598777
fax: 026-3599480

Provincie Utrecht
algemeen tel: 030-2589111
mw. E. Vogelesang-Stoute
tel: 030-2583103
fax: 030-2583139

Provincie Flevoland
algemeen tel: 0320-265265
dhr. J.B. Broertjes
tel: 0320-265409
fax: 0320-265260

Provincie Noord-Holland
algemeen tel: 023-5143143
mw. E. van den Berg
tel: 023-5143975
fax: 023-5143830

Provincie Zuid-Holland
algemeen tel: 070-4416611
dhr. K. Alblas
tel: 070-4416017
fax: 070-4417802

Provincie Noord-Brabant
algemeen tel: 073-6812812
mw. M. van de Ven
tel: 073-6812506
fax: 073-6123565

Provincie Zeeland
algemeen tel: 0118-631700
dhr. H. Welten
tel: 0118-631768
fax: 0118-634756

Provincie Limburg
algemeen tel: 043-3899999
dhr. G. Stoffers
tel: 043-3897508
fax: 043-3897538

DCMR
algemeen tel: 010-2468000
dhr. F. Smekens (vergunningverlening)
tel: 010-2468523
dhr. A. de Jong (vergunningverlening)
tel: 010-2468283
mw. M. Wolhuis (handhaving)
tel: 010-2468580
fax: 010-2468883 (allen)

Milieudienst Amsterdam
algemeen tel: 020-5513888
mw. G. Bos
tel: 020-5513851
mw. M. Scholte
tel: 020-5513914
fax: 020-6240638 (beiden)

BIJLAGE VI : LITERATUURLIJST

- 1 Bouwcentrum Advies B.V.
PAK en selectieve sloop van bitumineuze dakbedekkingen
september 1992
- 2 EURITS
Methodology for the determination of technical co-incinerational criteria
januari 1996
- 3 MRF en ministerie van VROM
Handleiding regelingen recyclebare ferro en non-ferro metalen
januari 1994
- 4 RIVM
Afvalverwijdering 1990-2015
Achtergronddocument bij de Nationale Milieuverkenning 3
1994
- 5 Stibat
Stibat uitvoeringsplan inzameling en verwerking batterijen
mei 1995
- 6 Stichting doelmatig verzinken
Implementatieplan Stichting doelmatig verzinken
25 februari 1992
- 7 Stimular
Preventie-factsheet: Voorkomen van milieuvervuiling door koelsmeeremulsies
- 8 TAUW Milieu B.V.
Olie en metaalkrullen, scheiding en verwijdering
juni 1994
- 9 TAUW Milieu B.V.
concept-rapport Oliebalans
1993
- 10 TNO
Rapport Hergebruik van verontreinigde oplosmiddelen
mei 1994, ref.nr. 94-185, uitgevoerd in opdracht van NVGA
- 11 TNO
Evaluatie inzameling Klein chemisch afval met bijlagen
maart 1994
- 12 Ministerie van Sociale Zaken
Commissie Preventie Rampen
CPR-richtlijnen 15-1 en 15-2
- 13A Ministerie van VROM
Basisdocument gevaarlijk afval 1991-1993
VROM publikatiereeks afvalstoffen nr. 1995/24
augustus 1995
- 13B Ministerie van VROM
Basisdocument gevaarlijk afval 1993-1995
VROM publikatiereeks afvalstoffen nr. 1997
mei 1997
- 14 Ministerie van VROM
Plan van aanpak en actieprogramma milieuvriendelijke smeermiddelen
1995
- 15 Ministerie van VROM
Brief aan de Vaste Commissie voor Milieubeheer betreffende implementatieplan afgewerkte beitsbaden van thermische verzinkeringen
MB-93-466
- 16 Ministerie van VROM
Brief van de Directie Afvalstoffen aan de voorzitter van de Vaste Commissie voor milieubeheer inzake het beleid ten aanzien van halogeenkoolwaterstofhoudende afvalstoffen
28 juni 1993, kenmerk MBA/15293015
- 17 Ministerie van VROM
Kabinetsstandpunt over de vraag of de diepe ondergrond mag en kan worden gebruikt voor het opbergen van afval
NMP-actie 62, TK 1992-1993, 23 163, nr. 1
- 18 Ministerie van VROM
"Grenswaardennotitie, storten gevaarlijk afval"
mei 1993
Deze notitie zal worden vervangen door de notitie "*stortplaatsencategorieën in Nederland*".
- 19 Ministerie van VROM
Afzetdocumenten actieprogramma secundaire grondstoffen
september 1995
- 20 Ministerie van VROM
Gebruikte chemicaliën verpakkingen
Gebruikte chemicaliën verpakkingen II
VROM Publicatiereeks afvalstoffen, nr. 1993/8, maart 1993
TNO STB/95/008, 24 maart 1995
- 21 Ministerie van VROM
Beschikking van Aluminium Hardenberg
3 mei 1995, kenmerk 911202.008/21

- 22 Ministerie van VROM
Brieven aan MRF en FME
1991, kenmerken MBA 19N91036 en MBA 12N91017
- 23 Ministerie van VROM
concept-Notitie onderscheid nuttige toepassing-definitieve verwijdering
december 1995
- 24 Ministerie van VROM/IPO
Basisdocument "Heavy Metals"
- 25A Ministerie van VROM/IPO
Trendstudie Gevaarlijk afval 1993-2005, opgesteld door TNO
1996
- 25B Ministerie van VROM/IPO
Trendstudie Gevaarlijk afval 1995-2005, opgesteld door TNO
1997
- 25C Ministerie van VROM/IPO
Errata MER en Trendstudie; Aanvullend onderzoek MER opgesteld door TNO
december 1996
- 26 Ministerie van VROM/IPO
MER MJP-GA II, opgesteld door TNO
1996
- 27 Ministerie van VROM/VVAV
Implementatieplan AVI-reststoffen
maart 1995
- 28 Ministerie van VROM/IPO
Meerjarenplan verwijdering gevaarlijke afvalstoffen
juni 1993
- 29 Ministerie van VROM/IPO
Tussentijdse wijziging Meerjarenplan verwijdering gevaarlijke afvalstoffen
april 1995
- 30 WeeEmZet Adviesbureau
Investigation note on photographic chemicals
januari 1995
- 31 WeeEmZet Adviesbureau
Industry Position Paper: Photographic Hazardous Waste & Producers Responsibility
juni 1995

BIJLAGE VII: AFVALPRODUCTIE EN VERWIJDERING

A. PROGNOSE 2000

Prognose aanbod en verwijdering gevaarlijk afval per categorie in 2000 bij autonome ontwikkeling en beleid MJP-GA I

Tabel 2.1: Prognose aanbod gevaarlijk afval in 2000 per verwijderingscategorie bij autonome ontwikkeling en bestaand beleid (in kton)

Hoeveelheden in kton		VERWIJDERING 1995							VERWIJDERING 2000 ER							VERWIJDERING 2000 GS								
Code	AFVALSTROOM	Ge-meld	Poten-tieel	her-geb.	fys. chem	verbr.	stort	onj.v.	Aan-bod	Pre-ventie	Te verw.	her.	fys. chem	verb.	stort	onj.v.	Aan-bod	Pre-ventie	Te verw.	her.	fys. chem	verb.	stort	onj.v.
	1 Halogeenkoolwaterstoffen.	20,1	20,1	11,1	1,3	7,6	0,1	0,0	21,4	0,7	20,7	16,3	0,0	4,4	0,0	0,0	20,5	0,6	19,9	15,6	0,0	4,2	0,0	0,0
	2 Halogeenarme koolw.	38,1	38,1	15,6	2,6	19,9	0,0	0,0	40,6	4,1	36,5	15,0	2,5	19,1	0,0	0,0	38,7	3,9	34,9	14,3	2,4	18,2	0,0	0,0
	3 Fga	17,4	17,4	11,4	5,3	0,2	0,5	0,0	18,6	7,4	11,2	7,3	3,4	0,1	0,3	0,0	18,3	7,3	11,0	7,2	3,3	0,1	0,3	0,0
	4 Zuren en basen	47,6	47,6	23,2	17,6	6,7	0,1	0,0	48,7	3,4	45,3	22,1	16,8	6,4	0,1	0,0	46,1	3,1	42,9	20,9	15,9	6,0	0,1	0,0
	5 Afgewerkte olie (n.b. in m3)	57,0	58,6	56,4	0,0	0,6	0,0	1,6	58,6	0,0	58,6	58,0	0,0	0,6	0,0	0,0	58,6	0,0	58,6	58,0	0,0	0,6	0,0	0,0
	6 Scheepsafvalstoffen	516,6	516,6	2,4	513,3	0,6	0,3	0,0	p.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	p.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7.2	Sludge voor eindverwerking	113,9	113,9	24,0	39,0	50,9	0,0	0,0	131,4	13,1	118,3	24,9	40,5	52,8	0,0	0,0	129,5	13,0	116,6	24,5	39,9	52,0	0,0	0,0
	8 Afvalwater	135,9	135,9	1,1	117,0	17,7	0,0	0,0	135,9	0,0	135,9	1,1	117,0	17,7	0,0	0,0	135,9	0,0	135,9	1,1	117,0	17,7	0,0	0,0
	9 Zwavelhoudend afval	12,4	12,4	12,4	0,0	0,0	0,0	0,0	13,3	0,0	13,3	13,3	0,0	0,0	0,0	0,0	12,8	0,0	12,8	12,8	0,0	0,0	0,0	0,0
10.2	Verfafval voor eindverwerking	27,0	29,5	0,0	2,1	26,0	0,0	1,4	23,3	0,5	22,8	0,0	1,6	21,2	0,0	0,0	22,2	0,4	21,8	0,0	1,6	20,2	0,0	0,0
	11 Overig organisch voor eindv.	156,8	163,0	2,0	17,7	124,6	12,5	6,2	177,5	17,8	159,8	2,0	17,4	140,5	0,0	0,0	171,4	17,1	154,3	1,9	16,8	135,6	0,0	0,0
	12 C1-afval	0,4	0,5	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,7	0,0	0,7	0,2	0,4	0,1	0,0	0,0	0,7	0,0	0,7	0,2	0,4	0,1	0,0	0,0
	13 C2-afval	108,2	112,7	23,1	0,2	0,5	89,0	0,0	153,7	4,2	149,5	30,8	0,2	0,5	118,5	0,0	152,6	3,9	148,7	30,6	0,2	0,5	117,8	0,0
	14 C3-afval	107,5	107,5	5,3	1,0	7,3	94,9	0,0	112,6	0,0	112,6	5,6	1,0	7,8	99,2	0,0	109,9	0,0	109,9	5,4	1,0	7,5	97,0	0,0
	15 Straalgrit	p.m.	80,0	0,0	26,0	0,0	27,3	26,7	84,0	p.m.	84,0	0,0	33,6	0,0	42,0	8,4	81,4	0,0	81,4	0,0	32,6	0,0	40,7	8,1
	16 Verontreinigde grond	669,0	669,0	750,0	0,0	1,0	253,0	0,0	p.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	p.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	17 Non-ferro	30,1	p.m.						p.m.	0,0	0,0						p.m.							
	18 Batterijen	1,5	4,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,5	4,8	0,0	4,8	4,8	0,0	0,0	0,0	0,0	4,2	0,0	4,2	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0
	19 Accu's	24,1	24,1	24,1	0,0	0,0	0,0	0,0	25,1	0,0	25,1	25,1	0,0	0,0	0,0	0,0	24,6	0,0	24,6	24,6	0,0	0,0	0,0	0,0
	20 Gasontladingslampen	1,6	3,0	0,0	1,5	0,0	0,1	1,4	3,1	0,0	3,1	0,0	3,1	0,0	0,0	0,0	3,1	0,0	3,1	0,0	3,1	0,0	0,0	0,0
	21 Specifiek ziekenhuisafval	4,1	8,8	0,0	0,0	4,1	0,0	4,7	9,1	0,9	8,2	0,0	0,0	8,2	0,0	0,0	9,1	0,9	8,2	0,0	0,0	8,2	0,0	0,0
	22 Oliefilters		3,8	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	3,8	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	3,8	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0
	TOTAAL, in 2000 excl. grond en scheepsafval	2089,3	2166,5	969,5	744,6	267,7	478,0	42,6	1066,3	52,0	1014,3	230,3	237,5	279,3	260,1	8,4	1043,5	50,3	993,2	225,2	234,1	271,1	255,9	8,1
	TOTAAL excl. olie, grond en scheepsafval	846,7	922,3	160,7	231,3	265,5	224,7	41,0	1007,7	52,0	955,7	172,2	237,5	278,7	260,1	8,4	984,9	50,3	934,6	167,2	234,1	270,5	255,9	8,1

B. PROGNOSE 2005

Prognose aanbod en verwijdering gevaarlijk afval per categorie in 2005 bij autonome ontwikkeling en beleid MJP-GA 1

Tabel 2.2: Prognose aanbod gevaarlijk afval in 2005 per verwijderingscategorie bij autonome ontwikkeling en bestaand beleid (in kton)

Hoeveelheden in kton			VERWIJDERING 1995					VERWIJDERING 2005 ER					VERWIJDERING 2005 GS										
Code AFVALSTROOM	Ge-meld	Poten-tieel	her-geb.	fys. chem	verbr.	stort	onj.v. onn.	Aan-bod	Pre-ventie	Te verw.	her. chem	fys. verb.	stort	onj.v. onnau	Aan-bod	Pre-ventie	Te verw.	her. chem	fys. verb.	stort	onj.v.		
1 Halogeenkoolwaterstoffen.	20,1	20,1	11,1	1,3	7,6	0,1	0,0	22,8	0,7	22,1	17,4	0,0	4,7	0,0	21,6	0,6	20,9	16,5	0,0	4,5	0,0	0,0	
2 Halogeenarme koolw.	38,1	38,1	15,6	2,6	19,9	0,0	0,0	43,5	8,7	34,8	14,2	2,4	18,2	0,0	40,9	8,2	32,7	13,4	2,2	17,1	0,0	0,0	
3 Fga	17,4	17,4	11,4	5,3	0,2	0,5	0,0	20,3	8,1	12,2	8,0	3,7	0,1	0,4	19,8	7,9	11,9	7,8	3,6	0,1	0,3	0,0	
4 Zuren en basen	47,6	47,6	23,2	17,6	6,7	0,1	0,0	50,7	3,6	47,1	22,9	17,4	6,6	0,1	46,4	3,2	43,3	21,1	16,0	6,1	0,1	0,0	
5 Afgewerkte olie (n.b. in m3)	57,0	58,6	56,4	0,0	0,6	0,0	1,6	58,6	0,0	58,6	58,0	0,0	0,6	0,0	58,6	0,0	58,6	58,0	0,0	0,6	0,0	0,0	
6 Scheepsafvalstoffen	516,6	516,6	2,4	513,3	0,6	0,3	0,0	p.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	p.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
7.2 Sludge voor eindverwerking	113,9	113,9	24,0	39,0	50,9	0,0	0,0	155,5	31,1	124,4	26,2	42,6	55,5	0,0	152,9	30,6	122,3	25,7	41,8	54,6	0,0	0,0	
8 Afvalwater	135,9	135,9	1,1	117,0	17,7	0,0	0,0	135,9	0,0	135,9	1,1	117,0	17,7	0,0	135,9	0,0	135,9	1,1	117,0	17,7	0,0	0,0	
9 Zwavelhoudend afval	12,4	12,4	12,4	0,0	0,0	0,0	0,0	13,8	0,0	13,8	13,8	0,0	0,0	0,0	13,1	0,0	13,1	13,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
10.2 Verfalval voor eindverwerking	27,0	29,5	0,0	2,1	26,0	0,0	1,4	22,9	1,0	21,9	0,0	1,6	20,3	0,0	21,5	0,9	20,6	0,0	1,5	19,1	0,0	0,0	
11 Overig organisch voor eindv.	156,8	163,0	2,0	17,7	124,6	12,5	6,2	195,3	39,1	156,2	1,9	17,0	137,4	0,0	186,9	37,4	149,5	1,8	16,2	131,4	0,0	0,0	
12 C1-afval	0,4	0,5	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,8	0,0	0,8	0,2	0,5	0,2	0,0	0,8	0,0	0,8	0,2	0,5	0,1	0,0	0,0	
13 C2-afval	108,2	112,7	23,1	0,2	0,5	89,0	0,0	154,6	4,4	150,2	31,0	0,2	0,6	119,0	0,0	152,9	4,0	148,9	30,7	0,2	0,5	118,0	0,0
14 C3-afval	107,5	107,5	5,3	1,0	7,3	94,9	0,0	119,2	0,0	119,2	6,0	1,0	8,3	104,9	0,0	115,0	0,0	115,0	5,7	1,0	7,9	101,4	0,0
15 Straalgrit	p.m.	80,0	0,0	26,0	0,0	27,3	26,7	90,1	0,0	90,1	0,0	36,0	0,0	45,0	9,0	84,9	0,0	84,9	0,0	34,0	0,0	42,5	8,5
16 Verontreinigde grond	669,0	669,0	750,0	0,0	1,0	253,0	0,0	p.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	p.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
17 Non-ferro	30,1	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	p.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
18 Batterijen	1,5	4,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,5	5,9	0,0	5,9	5,9	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
19 Accu's	24,1	24,1	24,1	0,0	0,0	0,0	0,0	26,3	0,0	26,3	26,3	0,0	0,0	0,0	25,6	0,0	25,6	25,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
20 Gasontladingslampen	1,6	3,0	0,0	1,5	0,0	0,1	1,4	3,4	0,0	3,4	0,0	3,4	0,0	0,0	3,2	0,0	3,2	0,0	3,2	0,0	0,0	0,0	
21 Specifiek ziekenhuisafval	4,1	8,8	0,0	0,0	4,1	0,0	4,7	9,2	0,9	8,3	0,0	0,0	8,3	0,0	9,3	0,9	8,4	0,0	0,0	8,4	0,0	0,0	
22 Oliefilters		3,8	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	3,8	3,8	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	3,8	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
TOTAAL, in 2005 excl. grond en scheepsafval	2089,3	2166,5	969,5	744,6	267,7	478,0	42,6	1132,8	97,6	1035,1	236,9	242,7	278,5	269,3	9,0	1098,1	93,7	1004,3	229,4	237,3	268,1	262,3	8,5
TOTAAL excl. olie, grond en scheepsafval	846,7	922,3	160,7	231,3	265,5	224,7	41,0	1074,2	97,6	976,5	178,8	242,7	277,9	269,3	9,0	1039,5	93,7	945,7	171,4	237,3	267,6	262,3	8,5

BIJLAGE VIII : RUIMTELIJK SELECTIE- EN AFWEGINGSKADER

Inleiding

De keuze van een locatie voor de opslag of verwerking van gevaarlijke afvalstoffen hoeft weinig problemen op te leveren wanneer er een plaats is waar het bestemmingsplan deze activiteiten toestaat. In dat geval zal het gemeentebestuur een aanvraag voor een bouw- en eventueel een aanlegvergunning moeten honoreren.

Anders ligt het wanneer er geen plaats te vinden is waar het bestemmingsplan het bewaren, bewerken, verwerken, verbranden of storten van gevaarlijke afvalstoffen toestaat. Er is dan een wijziging van het bestemmingsplan en in sommige gevallen ook van het streekplan nodig voordat een bouw- en eventueel een aanlegvergunning kunnen worden verleend. Dergelijke planwijzigingen zullen in het algemeen niet zonder slag of stoot kunnen worden doorgevoerd. Ook bij gevaarlijke afvalstoffen doet zich het NIMBY-fenomeen voor (Not In My Back Yard). Er moet rekening mee worden gehouden dat omwonenden zullen bestrijden dat de gekozen locatie geschikt is. Dat betekent dat hoge eisen worden gesteld aan de onderbouwing van de locatiekeuze.

Het ruimtelijk selectie- en afwegingskader voor de verwerking van afvalstoffen is in de eerste plaats een hulpmiddel om de kwaliteit van locatiekeuzes te verbeteren. Het kader biedt een methodiek waarbij in duidelijk onderscheiden stappen naar de uiteindelijke locatiekeuze wordt toegewerkt.

Eerste stap in het kader van de ruimtelijke afweging wordt gevormd door rijksnota's zoals de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX), het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en het tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer (SVV II). Deze rijksnota's zullen vertaald moeten worden in streekplannen (provincies) en bestemmingsplannen (gemeenten). Het gaat hierbij om reservering van ruimte waarbij een redelijke verwachting moet zijn dat de gereserveerde ruimte binnen de planperiode benut zal worden. Met name de medewerking van gemeenten (bestemmingsplan en bouwvergunning) is van groot belang in het kader van de ruimtelijke reservering van verwerkingsinrichtingen.

De methodiek van het selectie- en afwegingskader gaat uit van een keuzeproces in drie fasen. Het gaat achtereenvolgens om de uitsluitende fase, de beperkende fase en de rangschikkende fase. In de uitsluitende en beperkende fase wordt een aantal locaties geselecteerd, dat vervolgens in de rangschikkende fase meer gedetailleerd met elkaar wordt vergeleken.

Criteria die te maken hebben met het ruimtelijk beleid van het rijk zijn ondergebracht in de uitsluitende en de beperkende fase. De rangschikkende fase bevat een meer complete lijst van vrijwel alle relevante criteria.

De criteria in de uitsluitende fase zijn het 'hardst', die in de rangschikkende fase het 'zachtst'. Dat wil zeggen dat in gebieden die daar volgens de criteria van de uitsluitende fase niet voor in aanmerking komen, alleen bij hoge uitzondering een afvalverwijderingsinrichting mag worden gesitueerd. In de beperkende fase en de rangschikkende fase moet een afweging worden gemaakt. Afhankelijk van regionale en lokale omstandigheden kan aan criteria een uiteenlopend gewicht worden toegekend. De toekenning van gewichten zal moeten worden gemotiveerd, met name wanneer criteria waaraan de overheid een groot belang hecht slechts een gering gewicht krijgen.

De uitsluitende fase

In deze fase worden kwetsbare gebieden uitgesloten van de lokalisering van een afvalverwijderingsinrichting. De criteria in deze fase zijn gebaseerd op besluiten met een zware juridische status, zoals een formele wettelijke regeling en een essentiële uitspraak in een planologische kernbeslissing (pkb). Gebieden die op basis van deze criteria uitgesloten dienen te worden zijn:

1. waterwingebieden/grondwaterbeschermingsgebieden;
2. bodembeschermingsgebieden;
3. stiltegebieden;
4. nationale parken;
5. kerngebieden van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
6. gerealiseerde natuurontwikkelingsgebieden;
7. kleinere natuurgebieden buiten de EHS die als zodanig zijn aangewezen in het streekplan, onder de werking van de Natuurbeschermingswet vallen of zijn vastgelegd in een bestemmingsplan;
8. biotopen van de aandachtsoorten die op indicatie van de soortenbeschermingsplannen van het Rijk in streekplannen en/of bestemmingsplannen zijn opgenomen;
9. bossen en landschappelijke beplantingen vallend onder de Boswet;
10. grootschalige openbare recreatievoorzieningen (met name de strategische groenprojecten);
11. gebieden 'behoud en herstel bestaande landschapskwaliteit' (Structuurschema Groene Ruimte, pkb-kaart 12) en Natuurschoonwet-landgoederen en historische buitenplaatsen die vóór 1850 zijn aangelegd.

Voor de laatste zeven gebiedscategorieën geldt op grond van het Structuurschema Groene Ruimte een zware planologische bescherming door middel van de zogenoemde 'nec, tenzij' formule. Dat wil zeggen dat de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet mogen worden aangetast, tenzij een aantoonbaar zwaarwegend maatschappelijk belang dat noodzakelijk maakt en er geen reële alternatieven zijn. In gebieden behorend tot de categorie 4 tot en met 10 moet een eventuele aantasting bovendien worden gecompenseerd¹. Er moeten mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen om het kwantitatieve areaalverlies en het kwalitatieve natuurwaardenverlies goed te maken.

De beperkende fase

De uitsluitende fase levert een aantal witte vlekken op de kaart op, die kunnen worden aangemerkt als potentiële locaties voor de opslag en verwerking van gevaarlijk afval. In de beperkende fase wordt het aantal potentiële locaties teruggebracht tot 3 à 5 met behulp van positief en negatief sturende criteria, respectievelijk pull- en pushfactoren. De pull-factoren geven aan welke locaties het geschiktst zijn, de push-factoren welke locaties het ongeschiktst zijn. De criteria in de beperkende fase zijn verdeeld in de groepen A en B, waarbij de criteria in groep A een zwaarder gewicht in de schaal leggen dan de criteria in groep B.

Verwijdering van gevaarlijk afval wordt in het ruimtelijk selectie- en afwegingskader opgevat als een stedelijke activiteit. Uit de push- en pullfactoren onder A spreekt daarom een voorkeur voor locaties in het stedelijk gebied en het vrijwaren van de verwijdering van gevaarlijk afval van met name de kwetsbare delen van het landelijk gebied. Om milieuvriendelijke vormen van transport te bevorderen is een gunstige ligging ten opzichte van hoofdvaarwegen of spoorwegen als pull factor opgeno-

men. Het minimaliseren van het transport van afval speelt hierbij eveneens een rol.

Dat groene en blauwe koersgebieden als push factor zijn opgenomen, vereist enige toelichting. Het koersenbeleid voor het landelijk gebied geeft in principe mogelijke ontwikkelingsrichtingen aan en is geen verbodsbeleid. De opslag en verwerking van gevaarlijk afval verdragen zich echter slecht met de ontwikkelingsrichtingen die de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra voor de groene en blauwe koersgebieden voorstaat. In groene koersgebieden zijn de ecologische kwaliteiten richtinggevend voor de ruimtelijke ontwikkeling. Er is geen plaats voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen. In blauwe koersgebieden is het perspectief gericht op verbrede platte-landsontwikkeling, dat wil zeggen dat wordt gezocht naar interessante combinaties van agrarische productie met recreatie/toerisme, natuurbeheer, bosbouw en dergelijke.

Omdat het bij blauwe koersgebieden vaak gaat om kleinschalige landschappen, dient op een goede landschappelijke inpassing te worden gelet. Evenals in de groene koersgebieden mogen ecologische waarden niet worden aangetast. Grootschalige ontwikkelingen zijn daarom uitgesloten. Alleen in stedelijke randzones in blauwe koersgebieden is enige ruimte voor stedelijke ontwikkelingen, zoals recreatie en opslag. Voor de opslag en verwerking van afval van gevaarlijk afval zal daarom in blauwe koersgebieden alleen bij hoge uitzondering plaats zijn.

De push- en pullfactoren genoemd onder B zijn van minder belang dan de factoren genoemd onder A. Opnieuw gaat het erom dat wordt gezocht naar situaties waar mogelijkheden bestaan de verwijdering van gevaarlijk afval te combineren met andere functies en te voorkomen dat de verwijdering van gevaarlijk afval in een gebied het bestaande grondgebruik verstoort.

Pull factor

A

- ligging in stedelijke invloedssfeer
- gunstige ligging ten opzichte van spoor- of hoofdvaarwegen

B

- vestigingsmogelijkheden op (bestaande) industrieterreinen
- gebieden waar een win-winsituatie kan worden gecreëerd, bijvoorbeeld door een gunstige ligging t.o.v. de afzetmarkt van restproducten als energie

Push factor

A

- gebieden waar lokalisering van een afvalverwijderingsinrichting grote risico's met zich meebrengt voor bodem, grondwater, oppervlaktewater en lucht
- groene en blauwe koersgebieden

B

- gebieden waar lokalisering van een afvalverwijderingsinrichting grote risico's met zich meebrengt voor het regionaal ontwikkelingsperspectief
- recreatieterreinen
- militaire terreinen

¹ Structuurschema Groene Ruimte, deel 3a tekst na de behandeling in de Tweede Kamer, blz. 66

De verwijdering van gevaarlijk afval kan het bestaande grondgebruik niet alleen verstoren doordat de gebruikswaarde van een gebied wordt beperkt. Belangrijk is ook dat de verwijdering van gevaarlijk afval een negatieve invloed kan hebben op de belevingswaarde, met name in gebieden met hoogwaardige stedelijke functies als kantoor- en woonlocaties. Dit is wat wordt bedoeld met het criterium 'risico's voor het regionaal ontwikkelingsperspectief'. Overigens kan een installatie voor gevaarlijk afval ook een risico zijn voor het regionaal ontwikkelingsperspectief wanneer daardoor ruimtelijke reserveringen voor de lange termijn worden doorkruist, zoals bijvoorbeeld tracés van toekomstige wegen of spoorwegen.

De rangschikkende fase

In de rangschikkende fase worden de drie tot vijf locaties die na de uitsluitende en beperkende fase zijn overgebleven meer gedetailleerd met elkaar vergeleken en wordt bepaald naar welke locatie de voorkeur uitgaat. De rangschikking vindt plaats op basis van zeer uiteenlopende criteria, die ter wille van de overzichtelijkheid in een vijftal rubrieken zijn ondergebracht. Aan deze rubrieken en de daarbij behorende criteria kan een verschillend gewicht worden toegekend. Hieronder worden per rubriek de belangrijkste criteria genoemd. Een meer gedetailleerde uitwerking voor stortplaatsen is te vinden in het eerder genoemde "Een steuntje bij het storten" (AOO achtergronddocument 92-04).

Milieuhygiënische criteria:

- effecten op bodem, grondwater, oppervlaktewater en lucht;
- hinder voor woon- en leefmilieu door stank, stof, geluid en/of verkeer;
- gevaar voor de omgeving.

Criteria met betrekking tot ruimtegebruik:

- direct ruimtebeslag van de inrichting;
- indirect ruimtebeslag van de inrichting (milieuzone-ring);
- afstand tot gevoelige/kwetsbare gebieden of functies;
- mogelijkheid tot bundeling met vergelijkbare activiteiten of functies/ruimtelijke inpasbaarheid.

Natuur en landschap:

- mate van verstoring of aantasting van flora, fauna en ecosystemen;
- mogelijkheden voor landschappelijke inpassing (cultuurhistorisch, visueel en ruimtelijk).

Bestuurlijk/juridische criteria:

- aanwezigheid maatschappelijk draagvlak;
- aanwezigheid bestuurlijk draagvlak;
- mogelijkheden voor grondverwerving;
- verwachting ten aanzien van de effectivering van de locatiekeuze middels politieke besluitvorming.

Financieel-economische criteria:

- te maken kosten voor: grondverwerving, ontsluiting, milieutechnische maatregelen, inzameling/overslag en transport van afval, exploitatie.

BIJLAGE IX : AFVALSTOFCODES SECTORPLANNEN

Hieronder wordt voor alle sectorplannen aangegeven wat de diverse nummers volgens de processenlijst van het Baga zijn. Overigens kan een afvalstof ook op basis van de concentratiegrenswaarden aan te merken zijn als gevaarlijke afvalstof. Dit wordt hier niet aangegeven. Vervolgens worden voor alle sectorplannen de afvalstofcodes aangegeven. Deze lijst is bedoeld als hulpmiddel en is niet uitputtend. Ook is het mogelijk dat de betreffende afvalstof niet in alle gevallen wordt aangemerkt als gevaarlijke afvalstof.

sectorplan 1: klein gevaarlijk afval

Bij Kga kan sprake zijn van alle codes die voor gevaarlijke afvalstoffen zijn aangegeven.

sectorplan 2: fotografisch gevaarlijk afval

processenlijst Baga:

26.1 tot en met 26.3

afvalstofcodelijst:

01.02.101, 01.02.102, 01.02.103, 01.02.199

02.02.101, 02.02.102, 02.02.103, 02.02.199

05.02.101, 05.02.102, 05.02.199

sectorplan 3: specifiek ziekenhuisafval

processenlijst Baga:

46.1 tot en met 46.8

afvalstofcodelijst:

06.24.101, 06.24.199

sectorplan 4: oplosmiddelen en koudemiddelen

processenlijst Baga:

1.12, 14.1, 14.2, 16.8, 19.1 t/m 19.7, 21.1, 25.1, 25.2,

25.3, 25.5, 28.1, 31.1, 41.6, 41.7

afvalstofcodelijst:

03.07.501, 03.07.502, 03.07.599, 03.07.999

03.09.101, 03.09.102, 03.09.103, 03.09.104, 03.09.105,

03.09.106, 03.09.199,

04.01, 04.04, 04.06, 04.07, 04.08, 04.09 m.u.v. 04.09.106

sectorplan 5: afgewerkte olie

processenlijst Baga:

A47.1 en A47.2

afvalstofcodelijst:

03.06.401

sectorplan 6: oliehoudende afvalstoffen

zie bijlage XI

sectorplan 7: scheepsafvalstoffen

processenlijst Baga:

16.1 t/m 16.9, 17.1 t/m 17.3, 18.1 en 18.2

afvalstofcodelijst:

03.02

sectorplan 8: zuren, basen en zwavelhoudende afvalstoffen

processenlijst Baga:

16.1 t/m 16.9, 17.1 t/m 17.3, 18.1 en 18.2

afvalstofcodelijst:

01.04, 01.05, 02.04, 02.05

03.06.602

05.17.908

06.03.101

sectorplan 9: loodaccu's

processenlijst Baga:

niet van toepassing

afvalstofcodelijst:

05.06.107

sectorplan 10: batterijen

processenlijst Baga:

niet van toepassing

afvalstofcodelijst:

05.06 (m.u.v. 05.06.107)

sectorplan 11: gasontladingslampen

processenlijst Baga:

niet van toepassing

afvalstofcodelijst:

05.07

sectorplan 12: oliefilters

processenlijst Baga:

A45.2

afvalstofcodelijst:

03.06.102

sectorplan 13: gebruikte chemicaliënverpakkingen

processenlijst Baga:

21.1, 22.1, 25.1, 25.2, 25.2

afvalstofcodelijst:

03.07.105, 03.07.106, 03.07.107, 03.07.109

12.11.502, 12.14.405, 12.15.305, 12.16.352

sectorplan 14: ferro en non-ferro

processenlijst Baga:

3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 15.1, 15.2

afvalstofcodelijst:

05.09.102, 05.09.103, 05.09.104

05.11

05.15.111, 05.15.112, 05.15.115, 05.17.101, 12.17.632

en een deel van hetgeen onder de volgende codes valt:

12.16.104, 12.17.114, 12.17.204, 12.17.232, 12.17.253,

12.17.301, 12.17.302, 12.17.504

sectorplan 15: ontplofbare afvalstoffen

processenlijst Baga:

A1, ontplofbare stoffen en voorwerpen, met ontplofbare stoffen geladen voorwerpen en vuurwerk als bedoeld in de Wet gevaarlijke stoffen

afvalstofcodelijst:

06.01

06.02.102

sectorplan 16: verontreinigde grond

processenlijst Baga:

niet van toepassing

afvalstofcodelijst:

09.01, 09.02, 09.03, 09.04

sectorplan 17: verontreinigd straalgrit

processenlijst Baga:

20.1

afvalstofcodelijst:

12.20.300, 12.20.301

15.41.390, 15.41.391, 15.41.392, 15.41.393, 15.41.394

sectorplan 18: te verbranden afvalstoffen

Bij te verbranden afvalstoffen kan sprake zijn van nage-
noeg alle codes die voor gevaarlijke afvalstoffen zijn aan-
gegeven.

sectorplan 19: C₁-afvalstoffen

processenlijst Baga:

2.1, 2.2, 6.1, 10.2, 11.2

afvalstofcodelijst:

05.04.102,

05.08.101, 05.08.102, 05.08.103, 05.08.104, 05.08.105,

05.08.106, 05.08.199

05.17.901,

05.18.101, 05.18.112, 05.18.113, 05.18.114,

06.06.101, 06.06.102, 06.06.103

sectorplan 20: C₂-afvalstoffen

processenlijst Baga:

3.3, 5.1, 10.2, 16.6, 16.9, 17.1, 21.1, 39.2, 41.2, 41.3

afvalstofcodelijst:

05.13,

05.16.102, 05.16.125, 05.17.102, 05.17.199, 05.17.903,

05.17.904, 05.17.905,

05.12.101, 05.12.102, 05.15.114, 05.16.101, 05.17.902,

05.18.104, 05.18.111

sectorplan 21: C₃-afvalstoffen

proceslijst Baga:

1.1, 1.11, 7.1, 8.1, 9.3, 12.1, 13.1, 21.2, 32.8, 41.1

afvalstofcodelijst:

03.07.512, 05.09.199, 05.12.112, 05.12.199, 05.15.101,

05.15.102, 05.15.103, 05.15.104, 05.15.111, 05.15.113,

05.15.121, 05.15.122, 05.15.199, 05.16.120, 05.16.121,

05.16.122, 05.16.123, 05.16.124, 05.16.126, 05.16.132,

05.16.199, 05.17.906, 05.17.907, 05.17.910, 05.17.911,

05.17.999, 06.10.101, 06.10.102.

BIJLAGE X: BRANDSTOFSPECIFICATIES

Bewerkte afgewerkte olie kan afhankelijk van de samenstelling worden ingezet als een brandstof of gebruikt worden als halffabrikaat. De specificaties van de diverse brandstoffen en halffabrikaten zijn hierna weergegeven. Het betreft de volgende brandstoffen met daarbij aangegeven de bestemming:

- zware stookolie uitsluitend bestemd voor de zeescheepvaart;
- zware stookolie bestemd voor binnenlands gebruik;

- gasolie uitsluitend bestemd voor de zeescheepvaart;
- gasolie bestemd voor dieselmotoren binnen Nederlands grondgebied.

Het gehalte PCB's van 0,5 mg/kg per congeneer 28, 52, 101, 118, 138, 153 of 180 voor gereed product en halffabrikaat is met de huidige analysemogelijkheden de bepalingsgrens.

Specificaties voor gereed product:

Eigenschappen (eenheid)	Analyse methode	zware stookolie zeescheepvaart	zware stookolie binnenlands gebruik	gasolie zeescheepvaart	Gasolie binnenlands gebruik
vlampunt (°C)	ASTM D-93/79	min. 60	min. 55	min. 60	min. 55
water (% volume)	ASTM D-95/IP74	max. 2	max. 2	vrij van zichtbaar water	vrij van zichtbaar water
sediment (% gewicht)	ASTM D-473/IP53	max. 0,5	max. 0,25	max. 0,07	max. 0,07
Totaal organische halogeen-verbindingen (mg/kg berekend als chloride op de oliephase)	Zie Raga	max. 50	max. 50	max. 50	max. 50
PCB (mg/kg per congeneer 28, 52, 101, 138, 153 of 180)	Zie Raga	max. 0,5	max. 0,5	max. 0,5	max. 0,5
zwavel (% gewicht)	IP 336	---	max. 1,0	---	max. 0,2
lood (g/l)	ISO 3830-1977	nvt	nvt	nvt	nvt

Specificaties voor halffabrikaat:

Eigenschappen (eenheid)	Analyse methode	zware stookolie zeescheepvaart	zware stookolie binnenlands gebruik	Gasolie zeescheepvaart	Gasolie binnenlands gebruik
vlampunt (°C)	ASTM D-93/79	min. 55	min. 55	min. 43	min. 35
water (% volume)	ASTM D-95/IP74	max. 2	max. 2	max. 0,05	max. 0,05
sediment (% gewicht)	ASTM D-473/IP53	max. 0,7	max. 0,5	max. 0,1	max. 0,1
Totaal organische halogeen-verbindingen (mg/kg berekend als chloride op de oliephase)	Zie Raga	max. 50	max. 50	max. 50	max. 50
PCB (mg/kg per congeneer 28, 52, 101, 118, 138, 153 of 180)	Zie Raga	max. 0,5	max. 0,5	max. 0,5	max. 0,5

Indien de analysemogelijkheden worden verbeterd, zal het gehalte worden verlaagd tot uiteindelijk een streefwaarde van $0,5 \cdot 10^{-3}$ mg/kg is bereikt.

In de tabellen is het gehalte totaal organische halogeenverbindingen aangegeven zoals dit geldt na het in werking treden van het gewijzigde Besluit organisch halogeengehalte brandstoffen. Vóór dat dit besluit in werking treedt geldt een waarde van maximaal 500 (in plaats van 50) mg/kg berekend als chloride op de oliefase.

BIJLAGE XI : ACHTERGRONDINFORMATIE OLIEHOUDENDE AFVALSTOFFEN

In deze bijlage wordt de volgende achtergrondinformatie gegevens met betrekking tot oliehoudende afvalstoffen:

- a. onderverdeling oliehoudende afvalstoffen;
- b. kerngegevens voor de belangrijkste oliehoudende afvalstoffen;
- c. onderzoek;
- d. verwijderingswijzen voor oliehoudende afvalstoffen.

a. Onderverdeling oliehoudende afvalstoffen

In het sectorplan oliehoudende afvalstoffen wordt het beleid weergegeven ten aanzien van:

- olie-, water- en slib-mengsels (o/w/s), inclusief de be-/verwerking van vrijkomende restfracties;
- brandstofrestanten en partijen olie of brandstof die niet aan de specificaties voldoen (off-spec partijen);
- oliehoudende boorspoelingen en oliehoudend boorgruis;
- boor-, snij-, slijp- en walsolie of emulsies daarvan (BSSW);
- halogeenhoudende en/of PCB-houdende olie.

Naast bovengenoemde oliehoudende afvalstoffen, is er nog een aantal oliehoudende afvalstoffen die in andere sectorplannen worden behandeld. Dit zijn:

- afgewerkte olie wordt behandeld in het sectorplan afgewerkte olie;
- oliefilters worden behandeld in het sectorplan oliefilters;
- vast/pasteus oliehoudend afval wordt behandeld in het sectorplan te verbranden afvalstoffen;
- CFK bevattende koelolie wordt behandeld in het sectorplan oplosmiddelen en koudemiddelen;
- met olie verontreinigde metaalresten worden behandeld in het sectorplan non-ferro;
- van de scheepvaart afkomstige olie wordt behandeld in het sectorplan scheepsafvalstoffen; de oliefractie die na bewerking van scheepsafvalstoffen ontstaat wordt in dit sectorplan behandeld in de categorie o/w/s.

De opmerkingen met betrekking tot de kerngegevens in de toelichting op de sectorplannen zijn ook op de volgende tabel van toepassing.

b. Kerngegevens voor de belangrijkste oliehoudende afvalstoffen (1995)

	totaal (kton)	olie/water/slib-mengsels (o/w/s)	brandstofrestanten en off-spec partijen	oliehoudende boorspoelingen en oliehoudend boor- gruis	boor-, snij-, slijp- en walsolie of emulsies daarvan (BSSW)	halogeenhoudende en PCB-houdende olie
volgens processenlijst Baga		A1.2, A1.6, A1.7, A1.8, A15.4, A37.1, A37.3, A45.1			A15.3	
volgens afvalstofdellijst		03.06.301, 03.06.302, 03.06.303, 03.06.304, 03.06.399, 03.06.402 03.06.403, 03.06.404, 03.06.406, 03.06.499	03.06.405	03.06.311 03.06.312	03.06.501 03.06.599	04.06.101, 04.06.102, 04.06.103, 04.06.199, 06.06.113
gemelde hoeveelheid (aangeboden) in kton	128,4	67,5	2,7	22,0	7,1	1,1
gemelde hoeveelheid (door (voor)bewerking ontvangen)	100,2	53,7	25,1	2,1	5,5	0
gemelde hoeveelheid (verwerkt)	83,3	45,1	1,1	19,5	0,2	1,2
hergebruik/nuttige toepas- sing (verwerkt)	16,1	nvt	nvt	15,7	nvt	0,1

	totaal (kton)	olie/water/slib-mengsels (o/w/s)	brandstofrestanten en off-spec partijen	oliehoudende boorspoelingen en oliehoudend boor- gruis	boor-, snij-, slijp- en walsolie of emulsies daarvan (BSSW)	halogeenhoudende en PCB-houdende olie
fysisch/chemisch scheiden (verwerkt)	0,5	0,1	nvt	nvt	nvt	0,1
verbranden	66,7	44,9	1,1	3,7	0,2	1,0
storten	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
uitvoer	5,5	3,3	nvt	1,0	nvt	nvt
invoer	0,1	nvt	nvt	nvt	nvt	0,1
aanbieders: - vrijgekomen - naar bewerkers		12800 7800	900 600	30 10	1100 290	250 0
belangrijkste bedrijfstakken		garages, petrochemische processen en pyrolytische behandelingen, bewerking oliehoudende scheepsafvalstoffen	tankreiniging	olie- en gaswin- ning	metaalbewerkende bedrijven	
be- en verwerkingswijze		mengen centrifugeren DAF/IAF olie-afscheider verbranden	destilleren mengen centrifugeren	destilleren verbranden	ultrafiltratie membraanfiltratie flocculeren verbranden	destilleren verbranden extractie
vergunninghouders		22	19	1	4	3
capaciteit		overcapaciteit	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend
bijzonderheden		-	aanscherping kwa- liteitseisen gepro- duceerde secundai- re brandstoffen	-	-	-

c. Onderzoek

De knelpunten betreffende de onduidelijkheid over de kwaliteit van industriële-o/w/s, de onduidelijkheid of 'off-spec' partijen als afvalstof of als brandstof moeten worden beschouwd en de onduidelijkheid over de mogelijkheden tot stimulering van een hoogwaardige verwerking als gevolg van de onduidelijke kwaliteit van PMV-o/w/s (knelpunten A, D en F) zijn meegenomen in het lopende onderzoek naar de doorlichting van de oliehoudende afvalstoffen.

Het onderzoek bekijkt alle soorten olie waaronder in ieder geval de volgende stromen (niet-limitatief): PMV-o/w/s, overig-o/w/s (industrie), scheepsolie-stromen, brandstofresten, off-spec partijen, afvalolie voor bewerking en (afval)olie na bewerking (per vergunninghouder dan wel toegepaste techniek).

Het onderzoek is onderverdeeld in 2 deelonderzoeken, namelijk:

II.6.1A een inventarisatie van belangrijke specificaties voor olieproducten en van mogelijke verontreinigingen van afvaloliën en een inventarisatie van beschikbare analyse-technieken; hierna zijn van de diverse oliën monsters genomen en analyses uitgevoerd om inzicht te krijgen in de kwaliteit van de diverse oliën;

II.6.1B een doorlichting van de (afval)markt en het ontwikkelen van acceptatie-criteria per verwerkingsmogelijkheid en het aangeven van het onderscheid tussen een afvalstof en een grondstof; onderdeel B maakt gebruik van de resultaten van onderdeel A.

De volgende aspecten komen hierbij aan de orde:

- definiëring/indeling van diverse te onderscheiden olie-soorten;
- inventarisatie van oliestroom van ontdoener, bewerker tot product dan wel afvalstof;
- inventarisatie van de verwijdering van oliehoudende afvalstoffen (incl. waste-to-waste behandeling), het betreft een inventarisatie van hoeveelheden, bewerkingscapaciteit, bewerkingstechnieken en kosten;

- formuleren van randvoorwaarden voor de verwijderingsstructuur voor diverse soorten olie (relevante beleidsuitgangspunten);
- formuleren van minimumstandaard voor het verwerken van de diverse oliefracties (incl. opstellen acceptatiecriteria);
- afbakening opstellen tussen afvalstof en secundaire brandstoffen (o.a. voor bewerkte afvaloliën, brandstofrestanten en off-spec partijen).

d. Verwerkingswijzen voor oliehoudende afvalstoffen

Voor de verwerking van oliehoudende afvalstoffen zijn vergunningen verleend voor de volgende verwerkingswijzen:

- destilleren;
- blenden (mengen en roeren van diverse partijen om bepaalde specificatie te verkrijgen);
- fysisch scheiden met behulp van ultra- of membraanfiltratie (UF/MF);
- fysisch-chemisch scheiden met behulp van centrifuges;
- fysisch-chemisch scheiden met behulp van DAF- of IAF-installaties;
- fysisch scheiden met behulp van (eenvoudige) olie-afscheiders;
- chemisch scheiden met behulp van flocculanten;
- verbranden.

Bij sommige vergunninghouders worden ook combinaties van technieken toegepast. Dit geldt met name voor de fysisch-chemische methoden in combinatie met blenden om brandstoffen te produceren.

Technieken	olie/water/slib-mengsels (o/w/s)	brandstofrestanten of off-spec partijen	oliehoudende boor-spoelingen en/of oliehoudend boorgruis	boor-, snij-, slijp- en walsolie of emulsies daarvan (BSSW)	halogeenvoudende en/of PCB-houdende olie
destilleren		x	x		x
mengen	x	x			
ultrafiltratie membraanfiltratie				x	
centrifugeren	x	x			
DAF/IAF	x				
olie-afscheider	x				
flocculatie	x			x	
verbranden	x	x	x	x	x

BIJLAGE XII : AFVALSTOF OF NIET

1. Inleiding

Uitgangspunt voor het bepalen of sprake is van het zich ontdoen van een stof en dus van een afvalstof is artikel 1.1, eerste lid, Wet milieubeheer. De in dit lid opgenomen definitie luidt: afvalstoffen: alle stoffen, preparaten of andere producten, waarvan de houder zich - met het oog op de verwijdering daarvan - ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen.

Aan de hand van deze definitie dient te worden bepaald of sprake is van het zich ontdoen van een stof, een preparaat of een product met het oog op de verwijdering daarvan. Daarbij spelen factoren als aard en samenstelling, herkomst en toepassing een rol. Voor stoffen die gelet op de herkomst als afvalstoffen moeten worden aangemerkt, kan onder voorwaarden op grond van de toepassing worden geïnterpreteerd dat niet langer sprake is van afvalstoffen.

Als hulpmiddel voor het interpreteren dienen de niet-van-toepassing-criteria. Deze zijn ontleend aan de notitie "Herziening criteria afvalstof/grondstof", vastgesteld door het Interprovinciaal Overleg op 8 juni 1995. De notitie bevat een actualisatie van de criteria die sinds 1985 worden gehanteerd (Kamerstukken II, 1984/85, 18 603, nrs. 1-2). Evenals de vervallen criteria hebben de geactualiseerde criteria uitsluitend betrekking op het toepassen van afvalstoffen in productie- of zuiveringsprocessen. Zij hebben geen betrekking op gevallen waarbij sprake is van gangbare wijzen van afvalverwijdering (zie paragraaf 2). Evenmin hebben zij betrekking op het toepassen van bouwstoffen als bedoeld in het bouwstoffenbesluit. Het kader daarvoor wordt gevormd door het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer, waarbij, in afwachting van de volledige inwerkingtreding van het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming, de IPO-notitie "Werken met secundaire grondstoffen" relevant is. Tot slot wordt het toepassen van meststoffen ten behoeve van agrarische productie niet aangemerkt als een toepassing in een productie- of zuiveringsproces. Ook hier zijn de criteria dus niet op van toepassing, evenmin als op brandstof.

Alvorens in te gaan op de niet-van-toepassing-criteria (paragraaf 3), zal eerst worden aangegeven in welke gevallen in elk geval sprake is van het verwijderen van afvalstoffen (paragraaf 2).

2. Wijzen van het verwijderen van afvalstoffen²

Indien een stof wordt verwijderd in een installatie bestemd voor het verwijderen van afvalstoffen, is altijd sprake van afvalstoffen. Het betreft handelingen als ontwateren, mechanisch, fysisch of chemisch scheiden, verbranden, storten, e.d. Voor een opsomming wordt verwezen naar bijlage I, categorie 28 van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer, alsmede naar bijlage II A en II B van Richtlijn 75/442/EEG. Voorbeelden zijn:

- het composteren of vergisten van organisch afval;
- het sorteren of breken van bouw- en sloofafval;
- het destilleren van verontreinigde oplosmiddelen;
- het reinigen van verontreinigd straalgrit;
- het bewerken van afgewerkte olie;
- het verbranden van afvalstoffen;
- het storten van afvalstoffen;
- het scheiden, sorteren, overladen of bewaren van afvalstoffen.

3. Niet-van-toepassing-criteria

1. Kan de stof, gelet op de herkomst, een afvalstof zijn?³
 - Nee, dan is geen sprake van een afvalstof.
 - Ja, zie dan verder onder 2.

Toelichting

Voor de beantwoording van deze vraag is relevant of een stof, een preparaat of een ander product onbedoeld, onvermijdelijk vrijkomt in een productie- of zuiveringsproces en waarvoor de producent zelf geen toepassing heeft. Ook kan het voorkomen dat een stof, een preparaat of een ander product niet meer bruikbaar is voor het oorspronkelijke doel.

2. Wordt voldaan aan de voorwaarden waaronder de toepassing van een afvalstof in een productie- of zuiveringsproces kan worden aangemerkt als het toepassen van een niet-afvalstof (alternatieve grond- of hulpstof)?⁴

Aan deze voorwaarden wordt voldaan indien:

- a. de houder de desbetreffende stoffen, preparaten of andere producten rechtstreeks afgeeft aan een persoon, die
- b. deze volledig toepast in een productie- of zuiveringsproces, waarbij
- c. de toepassing in vergelijking met de toepassing van een primaire grondstof geen extra behandelingen vergt en geen extra voorzieningen noodzakelijk zijn ter bescherming van het milieu (extra bemonstering/analyse wordt niet gezien als een extra handeling).

² vraag 1 van het schema.

³ vraag 2 van het schema.

⁴ vragen 3 t/m 7 van het schema.

- d. de milieuhygiënische gevolgen van het toepassen van desbetreffende stoffen, preparaten of andere producten, daaronder begrepen het ontstaan van emissies en het ontstaan van afvalstoffen, gelijkwaardig zijn aan die welke ontstaan bij het toepassen van primaire grondstoffen dan wel passen binnen een verleende vergunning(en) waarin deze gevolgen zijn vastgelegd, en
- e. met het toepassen een stof, een preparaat of een ander product wordt vervaardigd dat met inachtneming van daarvoor geldende wet- of regelgeving of eisen uit andere hoofde kan worden toegepast.

Toelichting

Alleen indien aan alle voorwaarden wordt voldaan, is geen sprake van het toepassen van een afvalstof in een productie- of zuiveringsproces. Het betreft dus een cumulatieve opsomming.

Rechtstreeks (onderdeel a) wil zeggen dat sprake moet zijn van rechtstreekse afgifte van de houder aan de toepasser. Het begrip houder beperkt zich niet tot de primaire ontdoener. Ook een secundaire ontdoener als een inzamelaar of een bewaarder kan als houder fungeren.

Toepassing in een zuiveringsproces (onderdeel b) wil zeggen dat het niet gaat om het zuiveren van de stof zelf maar om de toepassing als niet-afvalstof voor het zuiveren van een andere stof. Met de term volledig toepassen wordt bedoeld dat de gehele partij afvalstoffen in het proces moet worden ingezet en niet ten dele op een andere wijze wordt verwijderd.

Onderdeel c bevat de term "extra". Indien sprake is van een voorbewerking moet deze vergelijkbaar zijn met een voorbewerking die een primaire grondstof ook zou moeten ondergaan. Een extra stap die nodig is om de afvalstof geschikt te maken voor de toepassing als grondstof, wordt niet aangemerkt als een onderdeel van het productie- of zuiveringsproces.

Onderdeel d heeft betrekking op de milieuhygiënische aspecten. Indien zich in de praktijk situaties voordoen, waarbij niet of niet goed valt aan te geven welke primaire grondstof wordt vervangen door een afvalstof, geldt in elk geval als regel dat de toepassing van de afvalstof als niet-afvalstof moet passen binnen de van toepassing zijnde wet- of regelgeving en vergunning(en).

Onderdeel e vormt het sluitstuk. De toepassing van een niet-afvalstof moet leiden tot een product dat een positieve marktaandeel bezit en aan de geldende eisen voldoet.

4. Rechtskarakter van een niet-van-toepassing-verklaring

Over het rechtskarakter van een door de overheid op schrift gestelde verklaring wordt verschillend gedacht.

Om wille van eenduidigheid heeft de Stuurgroep Meerjarenplan (VROM/IPO) op 12 november 1996 aangegeven dat een door de overheid gegeven verklaring in beginsel moet worden aangemerkt als een beschikking¹.

5. Procedure verzoek niet-van-toepassing-verklaring

Een verzoek om een niet-van-toepassing-verklaring of een bevestiging van een door een houder gemaakte interpretatie dient schriftelijk te worden gedaan door de houder van de stof die deze af wil geven als een niet-afvalstof dan wel door degene die de stof toepast. Het verzoek moet worden gericht aan Gedeputeerde Staten van de provincie waar degene die de stof toepast, is gevestigd. Bij het verzoek dient degene die de stof toepast in elk geval die gegevens te overleggen, waaruit kan blijken dat de stof zal worden toegepast overeenkomstig de voorwaarden, genoemd in paragraaf 3.

Alvorens Gedeputeerde Staten een besluit nemen, leggen zij hun voornemen voor aan Gedeputeerde Staten van de provincie waar de inrichting van de houder van de stof is gelegen. Na ontvangst van een advies nemen Gedeputeerde Staten een besluit. Een afschrift van een besluit wordt in ieder geval toegezonden aan de provincie waar de houder is gevestigd, de houder en degene die de stof toepast.

Bij in-, uit- en doorvoer van afvalstoffen is de minister van VROM aangewezen als bevoegd gezag. Bij in- en uitvoer moet een verzoek om een niet-van-toepassing-verklaring worden gericht aan de minister van VROM. Als het gaat om invoer is vorenstaande procedure van overeenkomstige toepassing.

Indien Gedeputeerde Staten of de minister van VROM een niet-van-toepassing-verklaring afgeven, betekent dit dat de overdracht van de stof van de houder aan de toepasser niet wordt beschouwd als de overdracht van een afvalstof.

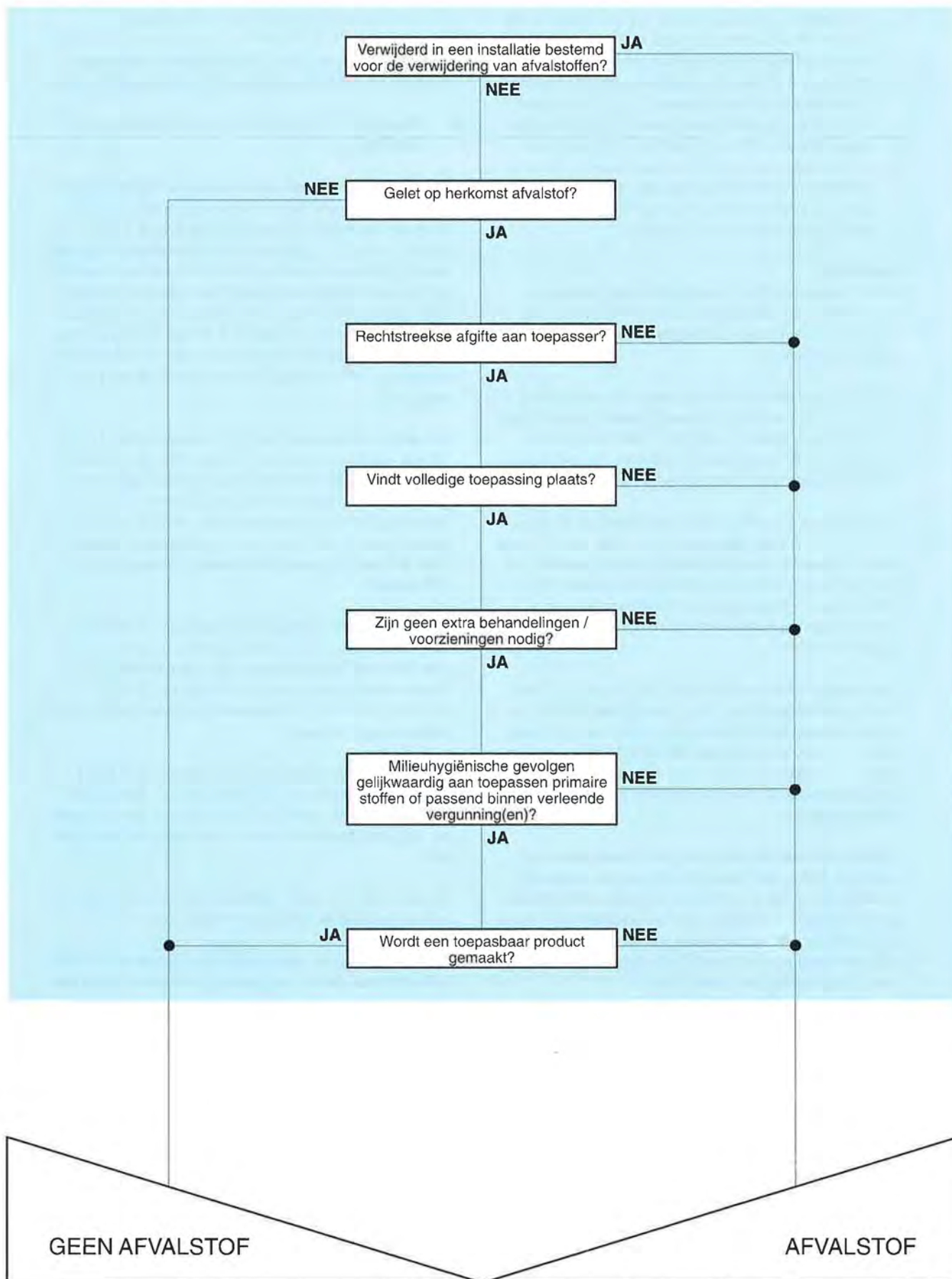
Een niet-van-toepassing-verklaring zal worden afgegeven voor een maximale termijn van 5 jaar.

Ter voorkoming van onduidelijkheden bij transport wordt aan de houder van een niet-van-toepassing-verklaring aanbevolen een afschrift aan de transporteur te verstrekken.

Op de volgende bladzijde is de inhoud van de paragrafen 2 en 3 in een schema weergegeven. Het schema is niet van toepassing op de onderwerpen brandstof, bouwstof en meststof.

¹ In meer algemene zin geldt overigens dat over het rechtskarakter van een door een overheid gegeven interpretatie binnenkort een uitspraak wordt verwacht van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Schema afvalstof of niet

Publicatie van:

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Centrale Directie Voorlichting en Externe
Betrekkingsen
Rijnstraat 8, 2515 XP Den Haag
en het Interprovinciaal Overleg

VROM 97379/1/8-97
12812/167

